

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Genderové stereotypy pohledem vojákyně
Armády České republiky**

Bc. Veronika Plančíková

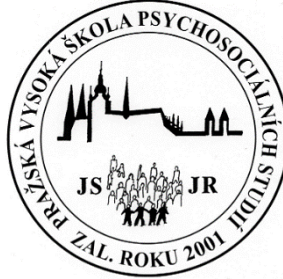
Diplomová práce

Studijní program: Psychologie

vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2022

Prague College of Psychosocial Studies

Gender stereotypes from the point of view of a women soldier of the Army of the Czech Republic

Bc. Veronika Plančíková

Diploma Thesis

Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2022

Anotace:

Diplomová práce se zabývá prožíváním gender stereotypů vojákyn Armády České republiky. Teoretická část objasňuje termín gender a věnuje se genderovým stereotypům, rovnosti. Zmiňuje také Armádu České republiky a související rovnoprávnost mužů a žen v armádě, zastoupení žen a jejich motivaci a očekávání v Armádě České republiky. Teoretická část je zakončena výčtem zajímavých zahraničních výzkumů, které se problematice věnují. Praktická část je realizována metodou kvalitativního výzkumu. Pomocí polostrukturovaných rozhovorů se snaží zjistit, jak vnímají vojákyně gender stereotypy a jaké zkušenosti s nimi mají a jak je reflektují.

Klíčová slova: gender, armáda, stereotypy, ženství

Annotation:

The diploma thesis explores the experience of gender stereotypes of female soldiers of the Army of the Czech Republic. The theoretical part clarifies the term gender and deals with gender stereotypes and equality. It also mentions the Army of the Czech Republic and the related equality of men and women in the army, the representation of women and their motivation and expectations in the Army of the Czech Republic. The theoretical part concludes with a list of interesting foreign research that deals with the issue. The practical part is realized by the method of qualitative research. Using semi-structured interviews, it tries to find out how female soldiers perceive gender stereotypes and what experiences they have with them and how they reflect gender stereotypes.

Key words: gender, army, stereotypes, womanhood

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce Mgr. Zuzaně Janotkové za odborné vedení a poskytnutí cenných rad a podnětů při zpracovávání práce. V neposlední řadě bych také ráda poděkovala všem respondentům za vstřícnost a ochotu podílet se na výzkumu k diplomové práci.

Obsah

Úvod.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. GENDER	10
1.1 Základní vymezení pojmu	10
1.2 Genderové role	11
1.3 Genderová identita	13
1.4 Genderové stereotypy	15
1.5 Genderová rovnost	17
1.6 Genderová diskriminace	19
2. ARMÁDA	20
2.1 Rovné postavení mužů a žen v Armádě České republiky	21
2.2 Zastoupení žen v Armádě České republiky	22
2.3 Ženy v armádě	23
2.4 Očekávaná role	27
3. VÝZKUMY REALIZOVANÉ V DANÉ OBLASTI	28
PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
4. METODIKA VÝZKUMU.....	33
4.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	35
4.2 Výzkumný soubor	36
4.3 Etické aspekty výzkumu	37
4.4 Metoda sběru dat.....	37
5. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	41
5.1 Stručná charakteristika respondentů	41

5.2 Společná témata	44
5.3 Další zajímavá témata.....	84
DISKUSE.....	87
ZÁVĚR	95
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	97
ELEKTRONICKÉ ZDROJE:.....	99
Seznam tabulek	101
Seznam příloh	102

Úvod

Tato diplomová práce s názvem: *Genderové stereotypy pohledem vojákyně Armády České republiky* se zabývá, jak název vypovídá, zkušenostmi a prožíváním gender stereotypů z pozice vojákyně Armády České republiky. Toto téma vnímám jako velmi aktuální a v České republice doposud nedostatečně prozkoumané. Výzkumy na gender a stereotypy lze s větším úspěchem nalézt, ale s konkrétním zaměřením na armádu nalezneme jen pár diplomových prací. Ačkoliv Ministerstvo obrany České republiky vydává každý rok svojí přehledovou genderovou analýzu, stále chybí jiné psychologické výzkumy na toto téma. Ty by mohly vést k hlubšímu porozumění jednotlivých zkušeností a prožívání žen v armádě České republiky a vytvořit ucelený obraz, co může pro vojákyni znamenat její profese. To ostatně je i cílem této práce. Pokusit se vytvořit jistý náhled na ženy v armádě a jejich zkušenosti s gender stereotypy a předsudky.

V teoretické části práce se zaměřím na vysvětlení základních pojmů, které se týkají genderu. Dále se zaměřím na Armádu České republiky a její pohled na vojákyně, na její snahu o vyrovnávání příležitostí pro ženy a muže a na zastoupení žen v armádě. Poté stručně popíšu ženy v armádě, jejich fyzické rozdíly, jejich motivaci ke vstupu do armády a jejich očekávané role. Na závěr této části se budu věnovat zahraničním výzkumům, které se věnují této problematice.

Cílem praktické části bude zjistit, jaké gender stereotypy a předsudky zažívají a mají vojákyně Armády České republiky. Dále mě bude zajímat, jaké mají vojákyně zkušenosti s gender stereotypy, jestli si je uvědomují a jestli je akceptují. Dále mě bude zajímat, jak gender stereotypy ovlivňují kariéru vojákyně. Pro práci jsem zvolila kvalitativní přístup, konkrétně to budou hloubkové polostrukturované rozhovory, které následně zpracuji pomocí Tematické analýzy, s cílem zodpovědět výzkumné otázky. Věřím, že tato práce bude sondou do této problematiky a povede k lepšímu pochopení prožívání vojákyně Armády České republiky.

TEORETICKÁ ČÁST

1. GENDER

Gender je rozsáhlé a neustále se rozvíjející téma naší doby. Nejčastěji ho můžeme zaznamenat v humanitních vědách, zejména sociologie, psychologie a antropologie. Vnímání genderu je ovlivněné kulturou a je zasazeno do sociálního rámce a je ovlivněno i znázorněním a historickými aspekty jeho vývoje. Pohlaví se naproti tomu určuje na základě biologických znaků příslušnosti k jednomu či druhému pólu – muž, žena.

1.1 Základní vymezení pojmu

Žijeme v moderní a chaotické době, která vyžaduje spoustu ověřování a papírování, byrokracie proniká všude. I jen na přihlášení na různá internetová fóra je stále častější potřeba zaškrtnutí možnosti pohlaví. Otázka, jakého jste pohlaví, která by měla mít dvě odpovědi: muž či žena. Stále častěji se ale objevují další možnosti jako: jiné, či nepřeji si sdělit. Proč je pro někoho přijatelnější vůbec neoznačit své pohlaví? Co dalšího se nachází za mužem a ženou? Možnost binarity se stala příležitostí a realitou našich životů (Wood, 2018). Musíme si proto položit otázku, co je to gender a souzní tedy s pohlavím? A co vůbec gender znamená?

Glover a Kaplan (2009) vnímají gender jako jeden z nejvíce skloňovaných termínů naší společnosti, který se neustále vyvíjí. Neustále vznikají nová pojetí a nová překvapivá spojení. Můžeme se pak dočíst o genderových stereotypech, genderových rolích, genderové propasti, a dokonce genderové předpojatosti. Slovo gender pak získává schopnost lingvistického chameleona, který na sebe dokáže vzít jakoukoliv podobu a přizpůsobit se jakémukoliv tématu a potřebě. Pokud tedy gender je termín, který se používá na označení rozdílů mezi mužem a ženou, pak spojení gender-blending či gender-bending nám pomáhá pozastavit se nad naším pojetím, co je pro dané pohlaví přirozené chování a proč je přisuzujeme jako typické.

Connell a Pearse (2015) popisují gender jako arénu, ve které čelíme svým problémům, samotné identitě a spravedlnosti. Cílem není jen pouhé přežití či vítězství, ale samotná zkušenost, ta je zásadní nejen pro jedince, ale i pro společnost a její rozvoj.

Nejen v českém jazyce se můžeme setkat s používáním slova gender jako jistého eufemismu pro označení pohlaví. To vyvolává dojem, že se jedná jenom o různé označení té samé věci. Pohlaví a gender jsou sice propojené, ale rozhodně nejsou synonyma. Pohlaví v sobě nese dva významy biologického statusu. Je obsaženo v identitě a je primárně založeno na biologickém podkladě (narození) a vývoji jedincova přirození. Binární klasifikace – chlapec, dívka, se zaznamenává už v rodném listě. Pohlaví se ptá na biologický podklad pro označení muže a ženy. Gender je sociokulturní a psychologická interpretace jedincova pohlaví. Gender odpovídá na otázku, jak jedinec vnímá rozdíly mezi mužstvím a ženstvím (Wood, 2018).

Vlastnosti a schopnosti jednoho či druhého genderu jsou odvozovány od sebe navzájem. Vytváří se tak genderová dichotomizace – genderový asymetrický vztah (Pickering, 2001).

Gender tak pomáhá zvýraznit a pojmenovat rozdíly mezi muži a ženami, vytvořené výchovou ve společnosti a v její kultuře. Tyto sociální a psychické rozdíly jsou proměnlivé, ať už časem tak s ohledem na kulturu, ze které jedinec pochází a chováním dané společnosti (Plesková, 2005).

1.2 Genderové role

Jak se postupně lidstvo vyvíjelo, tak se i upřesňovaly představy o postavení mužů a žen ve společnosti. Každá kultura měla jiné požadavky na muže a ženy, ty se pak generačně předávali výchovou a socializací. V tradičním pojetí společnosti se ženám přisuzovala role matek a mužům role ochránce rodiny. Genderové role v sobě nesou celou řadu stereotypů a vytvářejí obraz maskulinní nebo femininní osoby. Tak vzniká koncept, který dává

dohromady očekávané chování jedinců ve společnosti a jejich pohlavní příslušnost (Renzetti, & Curran, 2003).

Každá sociální role v sobě nese určitá společenská očekávání, která jsou v každé kultuře nastavená jinak a jsou proměnlivá v čase. Ke změnám v genderových rolích nastává v důsledku ekonomických změn a politických okolností či náboženského vyznání (Hrdličková, 2008).

Genderové role dělíme na mužskou – maskulinní a ženskou – femininní. Tyto role nestojí na opačných polích ani se vzájemně nevyklučují. Jaké vlastnosti bychom přiřadili do profilu osobnosti, která je femininní? Bylo by to laskavý, milující děti, poddajný, utěšující druhé, starostlivý, chápající, veselý, něžný, oddaný, soucitný, citlivý k potřebám druhých, srdečný, důvěřivý. To jsou vlastnosti, které jsou ideální pro někoho, kdo si přeje žít způsobem, kdy se bude starat o rodinu a domácnost. Na druhé straně máme vlastnosti připisované do profilu maskulinní: agresivní, ambiciózní, analytický, soutěživý, dominantní, nezávislý, asertivní, ochotný riskovat, sportovně založený, osobnostně silný, energický, bojující za své přesvědčení, rozhodný, soběstačný, ochotný zaujmout silné stanovisko. Maskulinní vlastnosti ukazují na moc, schopnost zabezpečit rodinu a chránit ji (Fine, 2011).

Pro tuto práci je důležitý koncept bojovníka a vojáka, který vychází z mužské role. Jeho úkolem je bránit sebe, svoji rodinu i svou zemi. Pokud jsou pro tuto roli potřebné právě tyto mužské vlastnosti, nabízí se zde pak první náhled do problematiky přijetí žen ve vojenské roli. Vystává pak otázka, proč se někteří lidé učí, následují a akceptují určité role, zatímco jiní je odmítají?

Je tedy jasné, že genderovou rozdílnost nelze vysvětlit biologickým determinismem. Tedy předpokladem nerovného postavení ve společnosti na základě jiné biologické stavby těla. Žena má dar ve svém těle vytvořit život a automaticky se od ní očekává, že nastoupí na mateřskou dovolenou, i za cenu ztráty zaměstnání a zastavení kariéry. Z tohoto úhlu pohledu je žena nenahraditelná a nezastupitelná ve své roli coby matky. I z fyziologického

hlediska je žena konstitučně menší a slabší než muž. To podporuje teoretickou nutnost vytvoření představy o rozdělení sociálních rolí mezi mužem a ženou (Oakleyová, 2000).

„Genderové role a genderovou identitu si dítě neosvojuje mechanicky od rodiče, ale tím, že se s ním různými způsoby identifikuje. V zásadě se dítě chce rodiči podobat, a to je motivuje, aby se chovalo stejně rodič, a tím iniciuje určité mechanismy chování, zprvu nevědomě a později vědomě. Jak „imitace“, tak „identifikace“ označují tendenci jedince reprodukovat aktivity, postoje a emocionální reakce, které vykazuje skutečný nebo symbolický model.“ (Oakleyová, 2000, str. 135)

Každý jedinec se rodí jako žena nebo muž, a pak postupně se svým vývojem zjišťuje, co je právě maskulinní a co femininní vlastnosti. Výchova v dětství, vzdělávání i pracovní trh směřují muže a ženy po celém světě do různých pozic a vymezených rolí (Oakleyová, 2000).

Genderové role nám popisují a předepisují různé vzorce chování a vytváří tak rámec pro jedince, který mu říká, co má dělat, aby zapadl do společnosti, jak se má oblékat, jak se má chovat, jak má mluvit. Stejně tak i jaké by měl mít sexuální zkušenosti, jací partneři jsou perspektivní, jaká osobnost je žádoucí. Genderové role se mohou napříč kulturami proměňovat a mohou se měnit i časem a vývojem společnosti.

1.3 Genderová identita

Genderová identita poukazuje na zvnitřnění očekávání genderových rolí, ať už to znamená identifikovat se jako chlapec, dívka či muž a žena. Zahrnuje porozumění a akceptaci, že se od mužů a žen očekává jiné chování někdy i rozdílné od sebe navzájem. Děti si začínají uvědomovat svoji genderovou identitu okolo dvou a půl až tří let (nejdříve ale v 18 měsíci). V tomto věku si stále mohou pohrávat s myšlenkou, že mohou svůj gender libovolně měnit (Wood, 2018). To naznačuje, že genderová identita není vytvořena od narození, ale vyvíjí se postupem času a je spojená se sebeuvědomováním (Strnadlová, 2012).

Uchopení a akceptování idey, že se z dívek časem stanou ženy a z chlapců muži, je důležité pro pochopení genderové stálosti, a toto uvědomění by mělo proběhnout kolem šestého roku života. Genderová stálost má v sobě dva důležité faktory, a to stabilitu a konzistenci. Stabilitu v realizaci dítěte, že z dívek vyrostou ženy a z chlapců muži. Konzistence odkazuje na pochopení, že gender zůstává stejný i když se mění chování a aktivity (Wood, 2018).

Genderová identita se vytváří na základě vlastní zkušenosti s tím, co je spojené s mužskou a ženskou existencí. Je to vnitřní psychická identifikace, vnímání sebe samého. Dítě si osvojuje genderovou identitu od svých rodičů hlavně pomocí identifikace a imitace jejich postojů, aktivit a emocí (Strnadlová, 2012).

Jak ale získáme genderovou identitu? Tradičně se nabízí tři teorie, které nabízí vysvětlení, jakým způsobem hledáme cestu k genderové identitě. Jsou jimi: psychodynamická teorie, teorie sociálního učení a kognitivní vývojová teorie.

Psychodynamické teorie vycházejí z psychoanalýzy Sigmunda Freuda a soustředí se na nevědomé motivy, vztah dítěte a rodiče a první zkušenosti s rodiči. Gender je hlavní složkou osobnosti a vzniká na základě dětského uvědomění si své biologické anatomie a identifikace s rodičem stejného pohlaví. Důležitým bodem je vyvinutí a vyřešení pro děvčata Elektrina komplexu, a pro chlapce Oidipovského komplexu. Oba tyto komplexy v sobě nesou incestní tužby po rodiči druhého pohlaví a soupeřící tendence k rodiči stejného pohlaví. Děvčata se identifikují se svojí matkou a viní jí ze ztráty penisu, vzniká tak tzv. závist penisu, která způsobuje u dívek dlouhodobé pocity méněcennosti. Chlapci mezitím prožívají kastrální úzkost, svého otce vnímají jako soka a soupeře, o matčinu lásku a bojí se kastrace ze strany otce (Alsop, Fitzsimons, Lennon & Minsky, 2002). Toto pojetí bylo samozřejmě pro mnohé autory dvacátého století, kteří navozovali na Freuda značně problematické. Proto se jejich zaměření proměnilo a byl kladen důraz na kulturní podmínky a jejich potenciální změnu.

Teorie sociálního učení klade důraz na prostředí a zkušenosti jedince. V tomto pohledu je genderová identita naučená skrze pozorování chování ostatních a modulaci

chování. Děti rozpoznávají různé chování chlapců a dívek a podle zpozorovaných forem výsledků – odměn a trestů, posuzují toto chování jako vhodné či nevhodné. Děti také zažívají individuální rozdíly v zacházení, ať už ve fyzické manipulaci, přístup k hračkám, různorodost oblečení. Skrze podmiňování je žádoucí chování odměňováno má větší šanci se opakovat, zatímco chování, za které je dítě trestáno, často mizí. Dítě takto postupně objevuje mechanismy fungování společnosti a podle toho pak řídí své chování (Wood, 2018).

Podle kognitivní vývojové teorie si děti vytvářejí genderovou identitu podle toho, jak dospívají a prožívají okolní svět s tím, jak se rozvíjejí a jejich poznávací funkce a schopnosti. Dětský vývoj směřuje od jednoduchému ke komplexnímu, konkrétnímu k abstraktnímu a zahrnuje i vývoj jazyka. Děti musí vyvinout aktivitu k osvojení si genderových rolí. K pochopení genderové stálosti, stability a konzistence je potřebný určitý stupeň zralosti (Renzetti, & Curran, 2003).

1.4 Genderové stereotypy

Genderové stereotypy jsou předsudky a představy o správném a „přirozeném“ chování jedince, a které považují za obecně správné k jejich příslušnosti k určitému pohlaví. Tyto stereotypy přijímány i celou společností bez ohledu na to, aby se hlouběji zabývali, jaké jsou individuální schopnosti, co je získáno výchovou či co je vrozené (Plesková, Frank, Bosáková, & Kuglerová, 2008).

Tyto představy mají většinou podobu velmi specifických charakteristik. Je to zjednodušený popis toho, jak má vypadat „maskulinní muž“ a „femininní žena“ s očekáváním, že nedochází k mísení charakteristik typických pro dané pohlaví. V naší společnosti jsou typické tyto vlastnosti pro stereotyp femininní žena: je něžná a přizpůsobivá, je citlivá a umí se postarat o druhé a upřednostňuje potřeby jiných lidí před vlastními. Pro maskulinního muže to je pak: je velmi aktivní a výkonný, úspěšný, a hlavně se umí prosadit, proto nepřekáží určitá míra agresivity (Karsten, 2006).

Gender stereotypy tak udržují muže a ženy v předem nastavených rolích ve společnosti. Některým jedincům to vyhovuje a někteří tyto předsudky vnímají jako překážku pro vyjádření jejich pravého já. Gender stereotypy ukazují, jak by se žena či muž měli oblékat, jak by měl vypadat partnerský a pracovní život atd. Pokud pak kdokoliv vybočí, může to být vnímáno jako společenské pochybení. Příkladem může být, když si žena najde o mnoho let mladšího partnera, nebo odmítne jít na rodičovskou dovolenou. U muže to může být právě jeho ochota starat se o dítě a jít na mateřskou. Už od narození se setkáváme se stereotypy, od narození, a proto je důležité být si vědom představ a předsudků a myslet na to v jaké společnosti se pohybujeme, aby nebyla diskriminační (Jarkovská, 2004).

„Nejsilněji působící genderové stereotypy jsou spojeny s představami o úloze a postavení žen a mužů v rodině, jejich podílem na výchově a péči o děti a také starosti o chod domácnosti všeobecně.“ (Plesková, Frank, Bosáková, & Kuglerová, 2008, str. 15)

V naší kultuře jsou otec a matka velmi důležití a jsou odlišní od sebe navzájem a mají doplňující roli. Otec zastává v rodině instrumentální funkci. Je živitelem rodiny, je jejím ochráncem a je zdrojem autority. Matka se stará o domácnost a členy její rodiny a zajišťuje citové potřeby (Doležalová, Formánková, & Rytířová, 2004). Společenské normy tak matku přesvědčují, že je její úloha nezastupitelná, a že je jejím posláním starat se o dítě a rodinu. Pro dítě by měla být jistotou v jeho životě a zárukou psychického a fyzického zdraví, a proto je její péče naprosto nezbytná. Oakleyová (2000) na toto překroucené obecné myšlení upozorňuje. Dává důraz na to, že kojeneček potřebují nejenom fyzickou péči, ale i úzký citový vztah i k jiným lidem, než je matka. Potřeba verbální i neverbální stimulace a péče ostatních osob pro vývoj zdravého jedince je nezbytná. Vědecká společnost nedokázala, že tuto veškerou péči musí zvládnout matka než jiná blízká dospělá osoba. Společnost tuto roli v ženě pěstuje.

Stejný princip můžeme aplikovat i na spojení domácích prací a zajišťování domácnosti, které je spojováno hlavně se stereotypem matky. Otec je vnímán spíše jako podpůrná role a vychází z tradičního názoru nejenom české populace, že muž by měl

vydělávat a žena by se měla starat o domácnost (Plesková, Frank, Bosáková, & Kuglerová, 2008).

Genderové stereotypy mají svůj výrazný podíl na tom, že je pro některé muže a ženy těžší chopit se příležitosti ukázat své schopnosti i v jiných rolích než které jim diktuje společnost. To se projevuje i v komunikaci mezi jednotlivci i skupinami ve kterých se pohybují (Hrdličková, 2008).

Past genderových stereotypů popisuje Hrdličková (2008) a poukazuje na dva skryté problémy, které sebou přináší. Prvním je právě radikální rozdělení mužských a ženských rysů a předpoklad, že muž v sobě nenesé žádné ženské znaky, a naopak že ženy nemají žádné mužské. Druhým je předpoklad že všichni daného pohlaví mají stejné zájmy, schopnosti, potřeby, hodnoty a vlastnosti.

1.5 Genderová rovnost

Genderové stereotypy jsou v každé společnosti. Ty připisují ženám a mužům různou práci, povinnosti i zodpovědnosti. Jak ale rozdílný ve skutečnosti jsme? Genderové stereotypy už samotnou existencí tvarují chování jednotlivce, protože se jim přizpůsobuje. V některých případech dokonce ovlivňuje své okolí, aby se přizpůsobilo stereotypním přesvědčením. Zažité stereotypy o rozdílech mohou ovlivnit výkon jedince a vede i ke zhoršení výsledků mužů i žen. Příkladem může být tvrzení, že ženy nerozumí matematice a muži se neumí postarat o své děti (Renzetti, & Curran, 2003).

Pokud jsou ženy charakterizovány nepřítomností mužských rysů a muži zase nepřítomností ženských, pak jsou jejich dovednosti a schopnosti výrazně odlišné a společnost pak od nich očekává úplně jiné role. Když pak je žena v mužské roli, třeba na vysoké pozici v politice, pilotka letadla či vojákyně, bývá pak v české pejorativní mluvě označena za „mužatku“. Pro muže v ženské roli, příkladem zdravotní sestra, má český jazyk a společnost označení „bábovka“. Oba tyto výrazy dávají jasně najevo, co si o nich společnost pak myslí, že se pro danou práci nehodí (Šmausová, 2002).

Pokud se žena chce dostat na vysokou pozici, tak podle Pierra Bordieu (2000) musí nejenom mít veškeré vlastnosti, které jsou potřebné pro danou pozici, ale musí navíc mít vlastnosti, které jsou typicky spojovány s mužem a musí v nich být věrohodná. Těmito vystupujícími vlastnostmi jsou přirozená autorita, jistota nejen ve svém jednání ale i projevu a přípustná míra agresivity. Když je pak žena ve vysoké funkci, jsou na ní kladeny pak takové požadavky, kdy je nucena se chovat takovým způsobem, že ztrácí ženské atributy a přizpůsobuje se mužskému vzoru, aby působila věrohodně, a že je na správném místě.

Renzetti a Curran ve své knize (2003) vyzdvihují politoložku Cynthii Enloe, která souhlasí s Bordieho teorií. Potvrzuje tuto teorii a dává jí do kontextu armády, kdy jsou ženy nuceny, aby lépe zapadly převzít na sebe roli vojáka – muže a zmiňuje tak dopad legitimizace mužské dominance v armádě. Femininní projevy jako je těhotenství jsou pak častým důvodem pro neprodloužení služebního závazku či upravení její pozice.

Rovností mužů a žen v České republice se zabývá Listina základních práv a svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Ve článku číslo 3 odstavec 1 je napsáno, že: *„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“*

Pro dosažení rovných příležitostí pro muže a ženy musí dojít k odstranění uvědomovaných i neuvědomovaných překážek. Genderová rovnost se tedy zabývá právy povinnostmi a příležitostmi pro muže i ženy a vytváření nediskriminačních podmínek pro všechny osobnosti. Tady bych ráda zdůraznila že rozhodně nejde o to dokázat, že ženy a muži jsou úplně stejní, ale aby měli stejná práva, povinnosti a příležitosti. Jakákoliv diskriminace (přímá či nepřímá) na základě pohlaví je nepřípustná (Suchomelová, & Zajíčková, 2006).

1.6 Genderová diskriminace

Genderová diskriminace vzniká na podkladě různých genderových rolích a stereotypů, které jsou společností přijímány a podporují nerovnost mužů a žen. Dochází tak k omezení možností uplatnění stejných příležitostí pro obě pohlaví. Diskriminaci dělíme na přímou a nepřímou, obtěžování, sexuální obtěžování a pronásledování (Fialová, Spoustová, & Havelková 2007).

Přímá diskriminace je úmyslné zacházení s jednou osobou za stejné situace méně výhodným způsobem, a to kvůli jejímu pohlaví, rase, náboženskému vyznání. Příkladem může být odmítnutí zaměstnavatele přijmout do pracovního poměru ženu na práci s vysokozdvížným vozíkem, ačkoliv má potřebnou kvalifikaci s odůvodněním, že ženy na tuto pozici nepřijímá. Nepřímá diskriminace je takové jednání, kdy na základě původně neutrálního rozhodnutí, dojde k diskriminaci skupiny osob. Příkladem může být inzerát kdy hledají do mladého a dynamického kolektivu pracovníky. Ihned je vyloučena starší populace. Obtěžování je nevhodné, urážlivé a nevídané chování osoby, jehož důsledky mohou vést k vytvoření nepřátelského a ponižujícího prostředí a může vést až ke snížení důstojnosti člověka. Příkladem mohou být nevhodné vtipy na nástěnkách. Pokud má obtěžování sexuální povahu, jedná se o sexuální obtěžování. Pronásledování je reakce, kdy znevýhodnění začne pro jedince po uplatnění práv antidiskriminačního zákona. Příkladem může být vyhazov zaměstnance, protože podal žalobu za diskriminaci. V zákoně je zakotveno i navádění a pokyn k diskriminaci. Pokyn je zneužití podřízeného k diskriminaci další osoby. Navádění je přesvědčování a podněcování k diskriminaci (Fialová, Spoustová, & Havelková 2007).

Renzetti a Curran (2003) poukazují na pozici žen na pracovním trhu a jejich možné diskriminaci. Jde o představy, kdy ženy nemají dostatečně kvalitní dovednosti a vlastnosti pro vykonávání jistých pracovních pozic. Tyto představy mohou být svou podstatou fyzické, kdy žena není dostatečně silná, aby zvládla danou práci či mentální, kdy není dostatečně mentálně způsobilá či vyspělá.

2. ARMÁDA

Armáda České republiky se stala plně profesionální 1.1. 2005. V dnešní době je branná povinnost vyžadována pouze v případě ohrožení státu či ve válečném stavu. Už v roce 2003 se počet vojáků z povolání vyrovnával počtu vojáků v základní službě (Roušar, 2006).

Potřeba přechodu na profesionální armádu přinesla nové výzvy i ve formě náborových kampaní. Do rekrutačních středisek tak každoročně přichází více zájemců než armáda přijímá. Spousta z nich se nedostane přes fyzické testy, zdravotní prohlídku či psychotesty. Jistá část rekrutů odpadá i při výcviku. Co se ale přechodem na profesionální armádu změnilo, byl příjem žen do služebního poměru, který se markantně zvýšil. Aktuálně má armáda již dlouhodobě zvýšenou neobsazenost obzvláště na funkcích, které potřebují specifickou odbornost a úroveň řízení (Tůma, Janošec, & Procházka, 2009).

Renzetti a Curran (2003) popisují armádu jako společensky uznávanou instituci násilí. Tím se z ní stává „mužská“ organizace, která byla vytvořena státem na obranu. Profesionální armáda potřebuje co nejlepší jedince, nicméně dlouhodobě zájem ze strany mužů spíše klesá.

Elshtain (1995) se zabývá dichotickým pojetím genderu v armádě a ozbrojených složkách. Opakem násilí je totiž mír a mír je ženského genderu a ženy obecně by měly podle zavedeného stereotypu být nenásilné a soucitné nositelky míru. Zde je zajímavé vyzdvihnout jakousi nesourodost v tomto tvrzení, že ženy jsou mírotvorné, nenásilné a muži nelítostní válečníci. V knize autorka poukazuje na amazonky – ženy válečnice, rwandské ženy i třeba na mýtické valkýry. A polaritu mužského a ženského genderu v armádě popisuje jako: *„My na Západě jsme potomky tradice, která předpokládá sklon žen k míru a mužů k válce, tradice sestávající z kulturou vytvořených a přenášených mýtů.“* (Elshtain, 1995, str. 3)

Valenius (2007) vysvětluje údajný ženský sklon k míru a nenásilí jako představu společnosti, že ženská schopnost porodit a vychovávat děti z ní činí zodpovědnou osobu s vysokými etickými hodnotami. Žena život dává, muž jej ve válce bere. Tento předpoklad,

stejně jako Elshtain, snadno neguje historickými fakty o ženských válečnicích. Navíc dodává, že ne všichni muži souhlasí s použitím násilí při řešení konfliktů. Násilí není esenciální vlastností mužského pohlaví, ale souvisí s mužským gender stereotypem.

V armádě jsou posty a vysoké funkce obsazovány hlavně muži, kteří jsou podle Renzetti a Curran (2003) silnější, autoritativnější a hlavně schopnější. Muž je držitel moci, ochránce rodiny a v tomto případě i státu. Z této mužské role se vyvinul koncept bojovníka a autoři připisují právě tomuto konceptu hlavní příčiny, proč je pro některé lidi problém přijmout ženu v armádě.

Červinková (2006) dále uvádí, že armáda je organizace zajišťující suverenitu státu a propagující vojáka jako požadovanou formu maskulinity. Vlastnosti jako statečnost, vytrvalost, racionalita představují mužnost jako příklad potřebných vlastností vojáka pro společnost. To je i důvod proč na většinu bojových pozic nejsou přijaté ženy, neboť bipolarita maskulinity a feminity se vzájemně vylučují.

Z toho vyplývá, že pokud jsou mužské vlastnosti ty, které armáda preferuje, pak jsou ženy nuceny, aby zapadly, potlačovat femininní projevy a podporovat mužské kvality (Renzetti, & Curran, 2003).

2.1 Rovné postavení mužů a žen v Armádě České republiky

Genderová rovnost je ukotvená v legislativě armády České republiky a je profesionální od roku 2005. Díky tomu je zvýšená profesní kvalifikace a vojenská služba je přijatá jako zaměstnání. Profesionalizace armádu zpřístupnila lidem, kteří jsou oceňováni i v jiných oborech (medicína, psychologie, chemie...), než je ozbrojený boj. Přijetím do armády se všichni přijatí lidé stávají zaměstnanci státu a uzavírají svůj vztah smluvně (Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání).

Ministerstvo obrany se problematikou o zasazování rovnosti mužů a žen zabývá již od roku 1995. Nejvýše postaveným dokumentem je **Rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů o ženách, míru a bezpečnosti**. Ten ve své podstatě

vyžaduje respektování práv žen. Zároveň zavazuje členské státy OSN, EU a spojení NATO, aby zohledňovaly genderové hledisko při bezpečnostních operacích. Kvůli tomuto dokumentu vytvořilo Ministerstvo obrany **Akční plán rezortu Ministerstva obrany** k implementaci dané rezoluce. Ten stanovuje kroky, které by měli vést ke zvýšení genderové rovnosti (Bařšč, 2016).

V roce 2002 byl vydán bývalým ministrem obrany Ing. Jaroslav Tvrđíkem **Rozkaz ministra obrany České republiky č. 29**, který obsahoval principy rovnosti mužů a žen v armádě. Jeho důvodem bylo hlavně zvyšování počtu vojáků na velitelských pozicích. Dále zakazuje diskriminaci z jakéhokoliv důvodu, a to včetně těhotenství, povinnosti k rodině či rodu. Je zde znatelná snaha o rovnost genderu v armádě.

Komárek (2004) představuje **Plán Ministerstva obrany** do roku 2025 dosáhnout počtu 29 000 profesionálních vojáků a alespoň 20% žen. Jak jsem psala výše, zájem o službu ze strany veřejnosti je vyšší, než jaký je pak skutečný příjem. Problém nastává při přijímacím řízení, kde neprojde přes polovina uchazečů a o zbytku není jasné, jestli dokončí výcvik. Je zajímavé že až 44% uchazečů neprojde lékařskou prohlídkou nebo psychologickým vyšetřením.

2.2 Zastoupení žen v Armádě České republiky

V posledních desetiletích počet žen v Armádě České republiky stoupá i díky otevřenějšímu klimatu ve společnosti. Dalším důležitým faktorem je, že zájem ze strany mužské populace spíše klesá a armáda potřebuje zaplnit volné pozice (Renzetti, & Curran, 2003). Křížková (2004) dokonce v tomto ohledu mluví o krizi maskulinity. Ta se vyznačuje společenskými změnami a novou atmosférou ve které mužský princip dominance a síly ztrácí svoji hodnotu.

Podle kvantitativní genderové analýzy je v Armádě České republiky ke dni 1.1. 2021 celkem 26 621 vojáků a vojáků. Zastoupení žen je 13,4%. Pokud se podíváme na procento zastoupení žen v armádě během let 2010 až 2021 tak se toto číslo pohybuje kolem

13%. Skoro 20% žen v armádě má vyšší funkci a vyšší hodnosti. Ženy, které jsou na vysokých funkcích, jsou na důstojnických pozicích a mají vysokoškolské vzdělání. Ženám není zakázána žádná vojenská odbornost. Výcvik vojáků je pro všechny stejný bez ohledu na pohlaví. Na začátku roku dosahovalo vysokých pozic 9 plukovnic, 109 podplukovnic, 212 majorek, 415 kapitánek. V roce 2017 se jako první stala brigádní generálkou Lenka Šmerdová a od roku 2021 má česká armáda druhou generálku Zuzanu Kročovou.

2.3 Ženy v armádě

V dnešní době pohled na vojákyni již nikoho moc nepřekvapí. Není jich sice mnoho, ale jejich počet stále stoupá a prosazují se na vyšší pozice díky své odbornosti, a to i přestože je vojenské prostředí spojováno hlavně s muži. Jejich služba je dobrovolná a jsou na ně kladeny stejné nároky a podmínky jako na jejich mužský protějšek. Gender je v naší společnosti pevně zakotven a nálepkování jedinců podle pohlaví zjednodušuje a pomáhá v orientaci ve společnosti.

Nedávno jsem si procházela zprávy na internetu, když na mě vyskočil článek z Reflexu: „*Ženy bránící Izrael: Příslušnice něžného pohlaví v armádě židovského státu*“ (2021). A jestli takový titulek neukazuje stereotypní pohled na vojákyně v armádě, našla jsem další krásný příklad novinářského umění ze 100+1: „*Může být armáda hodně, ale hodně sexy? To si pište.*“ (2019). A takových titulků jsem našla na internetu celou řadu. Jsem velmi ráda, že žijeme v tak otevřené a moderní společnosti, kde je svoboda slova. Jako materiál k pobavení veřejnosti jsou to úžasné články. K podání nezávislých informací, to už ale ne.

Fyzické rozdíly

Ženy jsou oproti mužům drobnější postavy a nemají takovou sílu. Problematika žen v armádě a jejich fyzické zdatnosti je ožehavým tématem pro některé jedince. Simonsová (2001) zmiňuje tři aspekty, ve kterých se ženy liší od mužů a které by měly být

dostatečným důvodem, proč nebrat ženy na pozice bojových jednotek. Jsou jimi: síla, rychlost a vytrvalost.

Lippa (2009) tyto aspekty zpřesňuje na konkrétní fyzické rozdíly a to: nižší tělesná hmotnost – až o 20%, více tělesného tuku – až 30%, nižší aerobní kapacita plic a menší izometrická síla (síla napětí svalového vlákna). Tělesná konstituce, menstruační cyklus, těhotenství a následné mateřství je biologickou nevýhodou ženského pohlaví. Ty omezují jejich nasazení v určitých vojenských odbornostech.

Stackeová (2008) podotýká, že ženy sice ztrácejí v disciplínách, které jsou zaměřeny na sílu. Faktem ale je, že jsou úspěšnější v obratnostních disciplínách. Vytrvalostní a rychlostní disciplíny nebudou nikdy jejich doménou, protože zaostávají za muži až o 40% a její síla je o 1/3 menší než mužská.

Jak by tedy měla probíhat diferenciaci ve vojenském prostředí, ale aby nároky byly totožné pro obě pohlaví? Komárek (2014) píše, že je zásadní si uvědomit, že už jenom výzbroj pro vojáka váží v rozmezí 27 až 45 kilogramů. Je jasné, že pro menší ženu je to větší zátěž než pro muže. Fyzické rozdíly se projevují nižší schopností zvedat a nosit břemena (rutinní činnost pozemního vojska). Ženy vynakládají o 25-35% větší úsilí, aby podaly stejný výkon.

Tarrasch, Lurie a Moran (2011) se zabývali praktickým dopadem fyzických rozdílů na ženy. Vojákyňe v ozbrojených složkách mají vyšší úroveň stresu než muži. Jako jeden z důvodů, proč tomu tak je uvádí pocity žen, které se musí více snažit než muži, aby ospravedlnily a dokázaly, že si své místo zaslouží. Jejich snaha vyrovnat se mužským standardům může být jejich obranným mechanismem proti možné diskriminaci. Pokud muži budou vidět, že zvládnou vše, co jejich kolegové, pak je budou brát jako sobě rovné.

Tam, kde je třeba rovnováha a koordinace, tam ženy zpravidla excelují. Ženy taktéž mívají jiný osobnostní profil. Jsou méně agresivní a jsou citlivější na podněty. Snadněji dešifrují sociální chování osob ve společnosti (Komárek, 2014).

Pokaždé pokud se hledají argumenty, proč by žena neměla být v armádě, vždy se vytahují příklady, kterými se odlišuje od muže. Ženy jsou ale i psychicky jsou více odolné

a jsou méně náchylné k drogovým závislostem, alkoholismu a kouření. Více se i starají o své zdraví a životosprávu (Nejedlá, 2019).

Aktuálně jsou fyzické normy přizpůsobené pouze věku. Ani při náboru do Armády České republiky se nedělají rozdíly mezi muži a ženami. Armáda má stanovené dva fyzické požadavky, které jsou každý rok přezkoumávány. Prvním je silová disciplína, která obsahuje sedy-lehy nebo výdrž ve shybu. Druhým je vytrvalostní disciplína, ve které je dvanáctiminutový běh či plavání na 300 metrů (Havrdová, 2011).

V dnešní moderní době, kdy nám technika umožňuje odstraňovat omezení a společnost je nakloněná k inkluzi žen dokonce i do bojových rolí. V naší společnosti je dokonce neetické a nemorální vyčleňovat z boje ženy. Právě díky moderním technologiím se mažou rozdíly mezi fyzickými rozdíly mezi ženou a mužem. Podpora techniky vyrovnává výkony a ženy jsou schopné stejných výsledků jako jejich mužští kolegové. Svou přítomností navíc zvyšují morálku, skupina pak více připomíná reálný život, kde muži i ženy spolu koexistují. Tím je možné předcházet různým patologickým jevům, příkladem šikana, závislosti... (Rypáčková, 2010).

Motivace žen ke vstupu do armády

Proč tedy ženy do armády vstupují? Motivace žen pro vstup do Armády České republiky je rozličná. Bulová (2015) píše, že motivace žen ke vstupu do Armády České republiky jsou následující:

- touha dělat zajímavou a prospěšnou práci
- sociální jistota
- uniformy
- pracovat s muži
- chránit vlast – silný patriotismus
- finanční nezávislost

Tyto důvody se značně překrývají s motivy, které uvádí americké vojačky v kompilaci Browderové (2010), jsou jimi:

- touha po dobrodružství
- silný patriotismus – touha pomáhat svojí zemi
- potřeba pomáhat lidem
- peníze
- možnost získání stipendia na univerzitě
- jistota, zázemí – hrazená zdravotní péče

Nemůžeme ale zjednodušovat a říci, že ženy motivuje jen jediný aspekt či výhody zaměstnance armády. Motivovány jsou většinou celou řadou výhod, které souvisí s jejich vlastním hodnotovým systémem. Hodnotový systém je důležitý motivaci a celkově má i velký vliv na utváření osobnosti jedince (Bedrnová, & Nový, 2007).

Důležitá motivace finanční nezávislosti v sobě nese důsledky, které je potřeba vyzdvihnout. S finanční jistotou se totiž ztrácí nutnost závislosti na partnerovi. Ženy v dnešní společnosti nechtějí být v domácnosti, ale chtějí být výdělečně činné. A to se jim daří, protože toto zaměstnání poskytuje stejný plat, jako mají jejich kolegové (Bulová, 2015).

V roce 1996 se uskutečnil výzkum, který byl později (1999) publikován v odborném časopise Čs. armád, jehož tématem byla právě pracovní motivace českých žen v uniformě. V tomto výzkumu se otevíraly otázky, které souviseli s jejich profesí, jejich role jako matky, manželky a jestli se setkali s harassmentem. Výsledky výzkumu potvrzovaly, že ženy dokážou plnit své přidělené úkoly a celkově nedochází k žádným problémům. Také potvrdil kladné vnímání žen, pozitivní pohled velitelů, kteří jim vychází vstříc (mateřská, změna pracovní doby, ošetření dítěte...).

Havrdová (2003) ve své práci zkoumala motivaci pro vstup do armády České republiky u mužů a žen. Uvádí že 26% žen, motivuje přítomnost partnera či partnerky v armádě. Pro muže to není tak silná motivace, označilo jí jenom 4%. Další důležitou

motivací je jak pro ženy - 25%, tak pro muže – 50% přání z dětství. 80% žen vstupem do armády očekává získání sociální jistoty.

2.4 Očekávaná role

Bouta, Freks a Bannon (2005) rozčleňují tři typy rolí, které v dnešní době ženy zastávají ve válečných konfliktech.

- Bojovnice – ženy bojují po boku svých kolegů, příkladem je izraelská povinná vojenská služba pro ženy
- Podpůrná role – podpora bojujících vojáků, hlavně jako zdravotní personál, radiokomunikace, kdy se nedostávají na první linii konfliktu
- Role příbuzných, matek, dcer, manželek

Vojákyně nejčastěji jsou na odděleních logistického zabezpečení jednotek, na spojovacích pracovištích, na personálních úsecích, ve zdravotnických zařízeních. Pořád tedy existují funkce, na kterých vidíme ženu jen výjimečně. Jsou to především výsadkové a bojové jednotky, mechanizované čety. I tak ženy často slouží na mírových misích v zahraničí (Bulová, 2015).

„Většina vojenských profesionálů, mužů i žen, souhlasí s tím, že se ženy v AČR budou uplatňovat stále více a že se ve vojenském povolání dokáží uplatnit stejně dobře jako muži, pokud ovšem dostanou stejné příležitosti.“ (Hřebíček 2006, str. 107)

3. VÝZKUMY REALIZOVANÉ V DANÉ OBLASTI

Na tomto místě uvádím přehled výzkumů, které se vztahují k tématu diplomové práce. Jde o zahraniční výzkumy, z kterých jsem čerpala i v teoretické části práce. Když jsem hledala výzkumy realizované v České republice, tak jsem bohužel narazila. Samozřejmě jsem našla spoustu výzkumů, které se zabývaly gender stereotypy, ale byl problém najít výzkumy týkající se armádního prostředí. Samozřejmě je mnoho přeložených knih, nebo uvedu Kvantitativní genderovou analýzu, kterou aktualizuje Ministerstvo obrany České republiky každý rok. Nicméně většina výzkumů je ve formě bakalářských a výjimečně diplomových prací. Proto se zaměřím v této části na výzkumy ze zahraničí.

Irene Kamberidou (2019): Gender integration in the military: gender-neutral standards and coed sports.

Autorka tohoto článku se zaměřila na sociokulturní aspekty integrace žen v ozbrojených složkách. Tato studie není zaměřená na fyziologické aspekty a anatomické rozdíly mezi mužem a ženou. Přichází s myšlenkou, že účast obou pohlaví na vojenských cvičeních může sloužit jako prostředek k překlenutí genderové propasti a odstranění různých genderových diskriminací. Smíšené genderové týmy tak hrají velkou roli v začleňování a integraci žen do vojenských jednotek. Teoretický kvalitativní výzkum je založený na důkazech, proč je genderová integrace tak zásadní. Zabývá se studiiemi prezentovanými na konferenci ERGOMAS – Evropská výzkumná skupina pro armádu a společnost. Závěrem jsou zjištěny, že zajistit genderovou vyváženost v armádě prostřednictvím integrace žen, je náročná a velká výzva. Vyzdvihují se potřeby změny ve vojenské kultuře počínaje právem, organizací, školení směrem k edukaci o rozmanitostech a doplňujících se dovednostech, které přináší muž i žena. Stanovení genderově neutrálních standardů by v budoucnu mohlo pomoci eliminovat sexismus a jiné formy diskriminace. Výsledky ještě ukazují na rozdíly v účasti mužů a žen v různých vojenských organizacích, kdy nejvyšší míru účasti žen má Maďarsko – 19,3% a nejnižší Turecko – 0,8% (v rámci Evropské Unie).

Yu A. Kalahin (2014): Stereotypes of women soldiers about army and military service.

Moderní ozbrojené složky se čím dál více stávají objektem feminizace, která je charakterizována růstem počtu žen v ozbrojených složkách. V oblasti výzkumu se gender objevuje hlavně jako: studie vývoje genderu, funkčnost genderu, studium genderu v kontextu kultury. Za cíl svého výzkumu si Kalahin stanovuje zjistit, jak se šíří genderové stereotypy v ozbrojených složkách. V této studii analyzuje případové studie z Charkovské univerzity letectva. Hlavní hypotéza byla, že mezi vojákyněmi má distribuce genderových stereotypů inovativní charakter a konstruktivní roli na ženy v armádě. Výsledky studie ukázaly, že mezi vojákyněmi nejsou přítomny patriarchální názory na ženy v armádě (např. ženy do armády nepatří, protože mají rodit a starat se o rodinu). Analýza též ukázala přítomnost genderových stereotypů mezi vojákyněmi, které popírají rozdělení mužské a ženské práce. Navíc odhalila novou skupinu respondentů, kteří přinášejí stereotyp dominantní ženy v roli vojákyně.

Alesha E. Doan & Shannon Portillo (2017): Not a Woman, but a Soldier: Exploring Identity through Translocational Positionality

Snaha o integraci žen do amerických vojenských bojových jednotek je příležitostí pro zkoumání genderové identity a zkušeností vojákyně s gender stereotypy. V tomto výzkumu autoři zkoumali významnost prolínajících se rolí a identit spojené s jejich genderem připisovaným vojákyním na speciálních operacích. Jednalo se o smíšený design výzkumu, průzkumu se zúčastnilo 1701 mužů a 214 žen. Z výzkumu vyplývá, že reálné zkušenosti vojákyně vyvracejí předpoklady kolegů o jejich neschopnosti zvládnout službu v bojových jednotkách. Zkušenosti s pracovní identitou jsou odlišné u mužů i žen. Ženy vnímají proměnlivost ve své genderové identitě v závislosti na tom, s kým a kde zrovna komunikují. Muži vnímají svoji gender identitu jako pevný, statický rys svoji osobnosti. Výsledky tedy ukazují na rozdílnost ve vnímání identity. Ženy ji vnímají na základě kontextu, muži jsou ke kontextu lhostejní a zachovávají si své hranice genderové identity

ve vojenském prostředí. Tím se otevírají nové možnosti pro výzkum genderové identity spojené s vojenským prostředím.

Orna Sasson-Levy (2003): Alpha Kappa Delta Feminism and Military Gender Practices: Israeli Women Soldiers in “Masculine” Roles*.

Ženská vojenská služba stále budí jistou kontroverzi i v řadách feministek. Liberální feministky podporují rovnoprávnost genderu i ve vojenské službě, radikální feministky vidí službu jako znovu podřízení se hierarchické a sexistické společnosti. Tyto debaty ale opomíjí perspektivu samotných vojákyně. Sasson-Levy se snaží v textu doplnit právě chybějící subjektivní rozměr genderové identity vojákyně. Výzkum probíhal pomocí hloubkových rozhovorů s izraelskými vojákyněmi, které zastávaly „mužskou“ roli – bojového vojáka, podle které si formují svoji vlastní identitu. Byly odhaleny tři vzájemně propojené praktiky: 1) napodobování tělesných a diskurzivních praktik vojáků bojových jednotek; 2) distancování se od „tradiční ženskosti“; 3) trivializace sexuálního obtěžování. Takovéto chování v sobě skrývá jak odpor, tak i soulad s genderovou stereotypizací armády. Vojákyně individuálně překračují genderové hranice, stále v sobě internalizují maskulinní ideologii a hodnoty. Tím vzniká vzorec jakési „omezené“ inkluze, která zpochybňuje její samotnou podstatu.

Laura Sjoberg (2007): Agency, Militarized Femininity and Enemy Others observations from the war in Iraq.

Téma genderu je pro zpravodajství i pro politiky velmi lákavým a štědrým tématem. Zpravodajství má svou významnou roli v podávání informací a dnešní éra jejich vliv jenom upevňuje. Válka v Iráku 2003 rozhoupala debaty o mnohém. Kauza mučení v Abú Ghrajb přinesla nový pohled na válku a na její oběti. Američané viděli obrázky dospívajících žen i mladých, starých mužů, na kterých bylo dopuštěno mučení i sexuální zneužívání. Generálka a válečná hrdinka jež měla na starost tuto miličnickou věznici, byla pak na žádost velení americké armády prezidentem Georgem Bushem degradována. Sjoberg tvrdí, že právě příběhy z války v Iráku ilustrují tři hlavní vývojové trendy v militarizované

feminizaci ve Spojených státech. Jsou jimi: rostoucí kultivovanost ideálního obrazu vojákyně; příběhy militarizované feminizace vytvořené k opozici nepříteli; evidentní napětí mezi stereotypními představami o feminitě a ženské angažovanosti v páchání násilí. Své výsledky dokládá medializovanými případy amerických válečných zajatkyň a amerických dozorkyň. Jak se vyvíjí začleňování žen do bojových pozic, tak se vyvíjí i pohled médií. Příběh o zajetí a záchraně Jessicy Lynchové ukazuje ideální typ vojákyně: tvrdou, ale ne násilnou; statečnou, ale stále potřebující obranu; zdatnou, ale přesto krásnou; vojákyni, ale stále nevinnou. V reakci na kauzu v Abú Ghraib se dozvídáme, jaká by vojákyně být neměla: sexuální a násilná. Takovéto příběhy se používají k definování vojákýň a jejich nepřátel.

Jennifer Boldry & Wendy Wood (2001): Gender Stereotypes and the Evaluation of Men and Women in Military Training

Autoři této studie zkoumali dopady genderových stereotypů na hodnocení žen ve vojenské výcvikové instituci – Texaském *A&M Corps*. Předpokladem bylo, že kadeti, kteří jsou ve výcvikovém programu podléhají genderovým stereotypům, zejména: muži mají větší motivaci, vůdčí schopnosti nutné pro vojenskou službu a ženy mají ženské atributy, které snižují její efektivitu ve výkonu. Při hodnocení kadetů se ale ukázalo, že výkon (známky studentů, hodnosti, skóre fyzického výkonu, sebehodnocení) mužů a žen se nelišil. Což naznačuje, že skutečné rozdíly ve výkonnosti nejsou základem diferenciálního hodnocení mužů a žen ve vojenském výcviku. Navíc integrace žen byla spojená spíše s pozitivními předpoklady i o ženách všeobecně nejen kadetek. Výsledky tedy naznačují, že dopad genderových stereotypů ve vojenském výcviku je poznamenán faktory, jako je omezený počet žen aktuálně zapsaných do výcvikových programů a historie armády, která byla a je ovládaná muži. Dalším faktorem je, že role a činnosti vykonávané vojáky jsou rozdělovány podle pohlaví. I když studentky i studenti musí splnit stejné vzdělávací požadavky ve výcviku, jsou ženy nadále vyloučeny z aktivního boje. Aby se snížil dopad genderových stereotypů ve vojenském prostředí, je třeba dosáhnout rovnocennosti mezi muži a ženami.

Julie Collins-Dogrul & Jaimis R. Ulrich (2017): Fighting Stereotypes: Public Discourse About Women in Combat

Tato studie je kvalitativní analýza komentářů mnoha čtenářů na internetu, ve které autoři vysvětlují a identifikují ideologie a názory veřejnosti na problematiku integrace žen do bojových jednotek. Vysvětlují jak právě prezentace genderu a její diverzita tvoří základ veřejného mínění o právech vojáků, vojákyní i vojenské efektivitě. Komentáře, které podporují vyloučení žen z bojových jednotek, bývají založené na stereotypním genderovém myšlení o ženách a mužích. Kategorizují ženy jako podřadné vojákyně a poukazují na ohrožení ostatních vojáků i národa. Komentáře, které podporují integraci žen do bojových jednotek, vyzdvihují diverzitu pohlaví. Tím že vidí muže a ženy jako rovnocenné a poukazují na rozdílné vlastnosti a schopnosti, kterými se vzájemně doplňují. Názory veřejnosti na ženy v armádě je důležitý, protože formuje vnímání a očekávání mužů a žen. Dokud budou muži považováni za ideálního vojáka, budou i formální a neformální procesy směřovat k upřednostňování muže a vnímat ženy jako méněcenné.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. METODIKA VÝZKUMU

Motivací ke zkoumání gender stereotypů v armádě České republiky pro mě byly hlavně zkušenosti rodinných příslušníků a známých, kteří si vybrali za své povolání vojáka či vojákyně v armádě České republiky. Jelikož moje rodina se pohybuje ve vojenském prostředí, měla jsem snadný přístup k lidem a téma gender stereotypů je v dnešní době aktuální. Díky tomu že osobně znám spoustu vojáků i vojákyní, tak mě překvapily, jaké příběhy a výpovědi se ke mně postupně dostávaly. Velmi často se to právě točilo kolem stereotypizace a diskriminace obzvláště ženského pohlaví. Je proto zajímavé podívat se na to, s čím se musí potýkat a s čím se v minulosti potýkaly vojákyně Armády České republiky a jak armáda sama se snaží mazat hranice mezi vojákem a vojákyní.

Samozřejmě ještě před zahájením výzkumu jsem měla mnoho předpokladů, které se mi potvrdily i nepotvrdily. Jedním z nich byl předpoklad, že se vojákyně často setkávají s předsudky ze strany jak kolegů, tak veřejnosti. Očekávala jsem velké počty zážitků a zkušeností, kdy vojákyně byly někým diskriminovány kvůli jejich práci nebo kvůli jejich pohlaví. Dalším očekáváním bylo, že se respondentky budou stavět na obranu svého povolání a svého ženství. Zároveň se budou projevovat a více vyjadřovat mužsky a upozadovat svojí ženskou stránku osobnosti. Tyto předpoklady jsem měla hlavně díky zkušenostem mých známých z armády a díky vlastním představám o ženách v armádě a stereotypům, kterým podléhám. Určitě musím zmínit i má očekávání, že respondentky se budou projevovat a stavět spíše do mužské pozice, že budou tzv. tvrdé, přísné a autoritativní. Dále že žena v armádě bude hodně adrenalinově zaměřená a bude mít ráda dobrodružnost svého povolání. Také jsem předpokládala, že většina žen v armádě je nespokojená se svojí hodností a mají velké ambice. A ještě musím zmínit, že jsem očekávala konkurenční a možná i trochu nepřátelské prostředí a kolektiv.

Dlouze jsem proto zvažovala, jestli se na toto téma hodí více kvalitativní či kvantitativní přístup. Oba přístupy v sobě měly veliký potenciál pro získání velkého množství nových informací. Pomocí dotazníku bych získala velké množství informací od respondentů a bylo by možná snazší v nich nalézt závěry pro tuto vymezenou skupinu. Nicméně ve chvíli, kdy jsem nad tím začala více uvažovat, začala jsem mít pochyby. Nejvíce jsem se obávala, že nedostanu zpět dostatečné množství vyplněných dotazníků, kvůli cílené skupině vojáků. Začala jsem pak zvažovat, jestli získám vůbec nové informace anebo jestli tím jenom nebudu reprodukovat jiné výzkumy s touto problematikou. Proto jsem se nakonec rozhodla pro kvalitativní design ve formě hloubkových polostrukturovaných rozhovorů. Cílem rozhovorů bylo zjistit nejenom jak vybraná skupina osob (vojákyň armády České republiky) prožívá gender stereotypy a předsudky, ale i jak je vnímají a reflektují u sebe a svém okolí i jaké jsou jejich zkušenosti s tímto tématem v armádě České republiky. To jsou hlavní důvody, proč jsem zvolila kvalitativní přístup a rozhodla jsem se zmapovat tuto problematiku pomocí polostrukturovaných hloubkových rozhovorů.

4.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu bylo zmapovat problematiku gender stereotypů u vojákyní Armády České republiky. Zajímalo mě, s jakými gender stereotypy se respondentky setkávají a jak je reflektují. Jak předsudky, se kterými se setkaly ovlivnily jejich život a kariéru. Na tomto základě jsem zformulovala výzkumné otázky.

Hlavním cílem diplomové práce je:

1) zjistit, jaké gender stereotypy a předsudky zažívají a mají vojákyně v Armádě České republiky

Dalšími dílčími cíli práce jsou:

2) zjistit, jak respondentky vnímají a zažívají gender stereotypy

3) zjistit, jak respondentky rozumí gender stereotypům a jaké je jejich prožívání v Armádě České republiky

Výzkumné otázky

Práce využívá hloubkové polostrukturované rozhovory k získání odpovědí na tyto výzkumné otázky:

- Jaké stereotypy a předsudky zažívají vojákyně Armády ČR?
- Jaké mají respondentky zkušenosti s gender stereotypy?
- Uvědomují si respondentky gender stereotypy, předsudky a akceptují je?
- Jak ovlivňují gender stereotypy kariéru vojákyní v Armádě ČR?

4.2 Výzkumný soubor

Výběr respondentů

Ke kvalitativnímu přístupu jsem pro výběr respondentů vybrala konkrétní metodu záměrného (účelového) výběru. Podle Miovského (2006) je tato metoda nejčastější pro kvalitativní výzkum. Postup při záměrném výběru je takový, že se vyhledávají účastníci výzkumu podle určitých stanovených kritérií. Výzkumu se pak účastní takové osoby, které tyto kritéria splňují a jsou ochotni zúčastnit se výzkumu a poskytnout rozhovor.

Výběr respondentů byl podřízený výzkumným cílům. Jak z názvu diplomové práce vyplývá zvolila jsem ženy – vojákyně armády České republiky. Zajímalo mě konkrétní prožívání a zkušenosti respondentek s gender stereotypy a předsudky spojené s jejich povoláním vojákyně. Hledala jsem takové respondentky, které budou otevřené a nebudou se bát sdílet své zkušenosti a budou ochotni spolupracovat až do konce. Vytvoření přátelské atmosféry a důvěry bylo zásadní k jejich otevřenosti a upřímnosti. Proto jsem měla nastavena pro výběr respondentů tato kritéria:

- respondentem bude žena
- jejím povoláním bude vojákyně Armády České republiky

Vzhledem ke zkoumané problematice gender stereotypů abych dosáhla co největší saturace dat byl výběr zúžen na šest respondentek. Informace a poptávka po respondentech a téma diplomové práce byly předány ústní formou přes známé v armádě. Takže jsem se k většině respondentek dostala přes známé, kteří pak odkazovali respondentky přímo na mě (snow ball). Ačkoliv mám ve svém okolí spoustu známých v armádním prostředí, nebylo tak jednoduché, jak jsem si původně myslela, najít takové respondentky, které budou ochotné věnovat mi svůj čas a být v rozhovoru otevřené.

Pro svůj výzkum se mi nakonec podařilo sehnat šest respondentek. Jsem ráda, že se mi podařilo nalézt takové respondentky které byly velmi otevřené, kongruentní, nestyděly se a měli chuť sdílet zkušenosti s daným tématem.

4.3 Etické aspekty výzkumu

Všech šest respondentek bylo ústně požádáno o souhlas se zpracováním získaných dat. Zároveň byly ochotné mi informovaný souhlas, který obsahoval základní informace o prováděném výzkumu a účel za jakým je tato práce vypracována. Dále se v něm zavazují v zachování anonymity a mlčenlivosti. V příloze je pak přiložen vzor informovaného souhlasu, jež byl pro tento účel použit.

Respondentky tedy souhlasily se zpracováním údajů, i s nahráváním rozhovorů. Ale představa existujících nahrávek a zveřejnění rozhovorů v diplomové práci jim byla nepříjemná, proto jsem se domluvily na zničení nahrávek po přepisu rozhovoru. Jejich přání byla respektována a nahrávky již nejsou k dispozici, v analýze již pracuji jenom s přepisem rozhovorů. Jelikož mi respondentky poskytly otevřené rozhovory a mnohé údaje byly citlivé, bylo mou povinností je zabezpečit, že se ven nedostanou jejich identifikační údaje. Proto jsem zaměnila jejich jména za pseudonymy, které používám v následující části práce.

4.4 Metoda sběru dat

Pro tuto práci jsem zvolila kvalitativní přístup, který jsem uskutečnila pomocí polostrukturovaných hloubkových rozhovorů. Ty probíhaly v místě pracoviště respondentek v připravené prázdné kanceláři, tím bylo zajištěné nikým nerušené prostředí. Cílem výzkumu nebylo získat data, která by se dala generalizovat na širší populaci, což vyplývá z povahy zvolené metody. Závěry z této práce nelze aplikovat a zobecnit na populaci. Cílem bylo získat náhled do tématu a možné zkušenosti a porozumění respondentek s gender stereotypy a předsudky související s jejich povoláním.

Metoda, jež byla využita pro tento výzkum jsou polostrukturované rozhovory. Miovský (2006) upozorňuje čtenáře, kteří by chtěli zvolit tuto metodu, na potřebu větší technické přípravy před samotným uskutečněním. Je to jedna z nejrozšířenějších metod pro sbírání dat v kvalitativním výzkumu. Je nutné vytvořit schéma rozhovoru, kterého je třeba

se pak závazně řídit. Díky tomu má tazatel k dispozici okruh otázek, které je potřeba respondentovi položit. Výhodou tohoto postupu je, že je možné měnit pořadí otázek a formulovat je podle potřeb daného rozhovoru. Díky tomu můžeme získat od respondenta maximum informací, aniž bychom ztratili plynulost a návaznost v rozhovoru.

Hlubkové rozhovory probíhaly s účastníky individuálně, po pracovní době, přímo ve vojenském útvaru, kde slouží. Probíhaly během prosince 2021 a ledna 2022. Ještě před samotným začátkem rozhovoru jsem si s respondentkami krátce povídala, abych navodila uvolněnou atmosféru. Ve většině případů jsme se domluvily na tykání pro snadnější plynulost rozhovoru. Krátce jsem jim vysvětlila, čeho se týká tato diplomová práce. Snažila jsem se nezacházet příliš do detailů, abych neovlivnila jejich odpovědi a aby reagovaly co nejvíce spontánně a pravdivě.

Hned v úvodu rozhovoru jsem se každé respondentky ptala, jestli se někdy setkala s pojmem gender stereotypy a jestli si pod tím dokáže něco konkrétního představit. Tato otázka je hned v úvodu rozhovoru, aby přednastavila a ukotvila tematiku vedeného rozhovoru.

Schéma rozhovoru je vytvořené tak, aby mi respondentky odpověděly na výše zmíněné výzkumné otázky. Otázky v rozhovoru jsou otevřené, aby byl dostatečný prostor pro vyjádření postojů, myšlenek a okolností jež se podílí na jejich zkušenostech. Schéma rozhovoru přikládá do přílohy a níže uvádím okruhy sestavených otázek:

- gender stereotypy – porozumění pojmu, příklady
- před vstupem do armády – představa o povolání vojáka a vojákyně, rozdíly mezi nimi, proč vstoupily do armády
- jako vojákyně – ideální voják či vojákyně, rozdíly a konkrétní příklady, charakter povolání
- rodina a okolí – podpora v rodině, vnímání veřejnosti, diskriminace a omezení, příležitosti pro rozvoj
- identifikační otázky

Rozhovory byly nahrávány na diktafon v mobilním telefonu a následně byly doslovně přepsány a poté vyhodnoceny pomocí Tematické analýzy.

Tematická analýza, jak píše Hendl (2016) je široce užívaná metoda, když výzkumník chce získat odpovědi na výzkumné otázky, které jsou zaměřeny zejména na zkušenosti a názory a otázky které se vztahují k porozumění, reprezentaci daného tématu či ke stanovení významu.

Braun a Clarke (2006) oceňují tuto metodu a vyzdvihují její flexibilní využití ve výzkumu. Pro práci s metodou tematické analýzy doporučují postup, který má v šest na sebe provázaných kroků, ke kterým je potřeba se neustále vracet, aby nedošlo ke ztrátě dat. A jak připomíná Hendl (2016) analýza není lineárním procesem, ale rekurzivním, kdy je třeba se pohybovat dopředu i dozadu mezi jednotlivými úseky dat, mezi extrakty a kódy a jejich analýzou.

Braun a Clarke popisují těchto šest kroků procesu analýzy, ze kterých jsem vycházela:

1. Seznámení se s daty.

V první fázi analýzy je potřebné opakovaně poslechnout audiozáznam a číst přepis rozhovorů, za účelem seznámení se s daty. Je to důležité pro nalezení nejdůležitějších částí dat a vytvoření si podklad pro následné kódování. Je doporučováno už zde začít s psaním poznámek které budou dále užitečné.

2. Generování počátečních kódů.

V této fázi zahájíme práci za pomoci kódování, kdy úkolem výzkumníka je vytvořit první možné kódy, které výzkumník považuje za významné zásadní. Je potřeba nalézt opakující se vzorce a rysy, které pak budou sloužit k zachycení prvotních témat.

3. Identifikace témat.

V této fázi přechází výzkumník od kódů k tématům. Je to aktivní proces, kdy je třeba hledat a vybírat taková témata, která jsou pro text stěžejní. Zde se doporučuje vytvářet si mentální mapy a tabulky pro lepší orientaci. Na konci tohoto kroku bychom měli mít tzv. „kandidáty na téma“.

4. Přezkoumávání témat.

V tomto čtvrtém kroku kontrolujeme kvalitu vygenerovaných témat. Výzkumník znovu prochází text s již přidělenými kódy a přesvědčuje se o jejich relevantnosti k výzkumným otázkám. Přesvědčuje se o porozumění kódů a může pozměňovat a slučovat nalezená témata.

5. Definování a pojmenování témat.

V této fázi výzkumník podrobně zkoumá každá z objevených témat a snaží se identifikovat jejich podstatu, rozsah a vztah k ostatním tématům. Důležité je i správné a výstižné pojmenování témat.

6. Sepsání zprávy.

Posledním krokem analýzy je sepsání závěrečné zprávy. Témata prezentujeme tak, aby na sebe logicky navazovala, byla smysluplná a tvořila ucelený obrázek o významu analýzy.

5. VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

5.1 Stručná charakteristika respondentů

Nyní krátce představím šest respondentek pro lepší orientaci v následujícím textu.

Tabulka č. 1. Základní údaje respondentů

Pseudonym	Věk	Vzdělání	Rodinný stav	Počet dětí	Doba v armádě
Laura	49	Vysokoškolské	Vdaná	2	28 let
Marcela	53	Středoškolské s maturitou	Single	2	30 let
Elena	45	Středoškolské s maturitou	Vdaná	1	27 let
Stela	29	Vysokoškolské	Ve vztahu	Žádné	2 roky
Valerie	50	Středoškolské s maturitou	Vdaná	1	30 let
Klaudie	43	Vysokoškolské	Ve vztahu	2	15 let

1. rozhovor, Laura

Lauře je 49 let, je vdaná a má dospělého syna a dceru na základní škole. Jak sama zmiňuje svoji dceru ráda rozmazluje a syn jde v jejích stopách a dal se do armády. Má čerstvě vystudované bakalářské studium se sociálním zaměřením a je na to velmi hrdá. Byla velmi příjemná a nebála se odpovídat na žádné otázky. Velmi často se po dobu rozhovoru smála.

2. rozhovor, Marcela

Marcela je 53letá noblesní dáma menší postavy a jemným výzorem. Mluvila velmi klidným a tichým hlasem a často se odkloňovala od tématu. Její vypravovací styl byl velmi specifický, zvláště v jeho rozbíhavosti ale zároveň ucelenosti. Ráda vyprávěla o sobě, o své práci a o dětech. Má vystudované středoškolské vzdělání a má vojenskou roční školu. Aktuálně je rozvedená a není ve vztahu, podle svých slov je takto spokojená a nikoho nehledá, cení si své nezávislosti. Má dvě děti, mladší nastupuje na střední školu. V rozhovoru byla velmi otevřená a ráda sdílela své pocity a prožitky.

3. rozhovor, Elena

Elena je 45letá velmi seriózní a sympatická dáma. Má středoškolské vzdělání a je vdaná. Dceru měla v pozdějším věku a ta je aktuálně na základní škole. Na svou rodinu je velmi hrdá a působí autoritativně. Má všeobecný rozhled a příjemné vystupování, v rozhovoru byla velmi vstřícná a veselá, velmi často se smála. Mluvila velmi přirozeně a velmi oceňuji její otevřenost k tématu.

4. rozhovor, Stela

Stele je 29 let a je v armádě krátce. Má vystudovanou vysokou školu a je aktuálně se sebou a svým životem spokojená. Po celou dobu rozhovoru z ní vyzařovala právě spokojenost a klid. Svou práci má velmi ráda a už od střední školy chtěla, jak sama specifikuje „do uniformy“. Mluvila jasně, srozumitelně a pevným hlasem. Její energie se projevila i v jejím mluvě. Je rozvedená, ale aktuálně je ve vztahu s přítelem též vojákem.

5. rozhovor, Valerie

Valerii je 50 let má středoškolské vzdělání. Je vdaná a má jedno dospělé dítě. V práci aktuálně není spokojená, uvažuje o odchodu. Sama o sobě prohlašuje, že je vyhořelá. Na začátku rozhovoru byla velmi nervózní a vypadala, jako by jí bylo vše jedno. Rozhovor s ní byl náročný. Odpovídala mi na začátku velmi skromně a musela jsem se velmi doptávat a usměrňovat konverzaci. Bylo jí hůře rozumět a celkově z ní byla cítit nespokojenost.

6. rozhovor, Klaudie

Klaudii je 43 let a má vystudovanou vysokou školu pedagogického zaměření. Má dvě děti na prvním stupni základní školy. Je čerstvě rozvedená a má nového přítele. Vztah je ještě čerstvý, nový a sama říká, že je teď šťastná a zamilovaná. Při rozhovoru byla hlavně na začátku roztržitá. Měla v sobě lehký neklid, neustále potukávala propiskou o stůl a kymácela se ze strany na stranu.

5.2 Společná témata

V této části práce podrobně popisují společná témata, která se v rozhovorech vyskytovala, která odpovídají na stanovené výzkumné otázky. Každé téma bude podrobně představeno a budou ukázány výňatky z rozhovorů pro lepší představu toho, v jakých podobách se témata projevovала. Dále v práci navazují dalšími tématy, která se individuálně objevily a bylo by škoda, kdyby nebyly zmíněny. Vše dokládám přímými citacemi z rozhovorů, kvůli snadné dohledatelnosti.

Tabulka č. 2. Společná témata

	Rozhovor č. 1	Rozhovor č. 2	Rozhovor č. 3	Rozhovor č. 4	Rozhovor č. 5	Rozhovor č. 6
Že to nezvládnou: tak sleduj	✓		✓	✓		✓
Kořeny v armádě	✓	✓	✓		✓	✓
Děti jdou ve stopách svých rodičů	✓		✓		✓	
Ideální osobnost vojáka	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Poslušnost: držet hubu a krok	✓	✓	✓	✓	✓	
Diskriminace: nejen z vlastní zkušenosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dnes už je armáda i veřejnost jinde	✓	✓	✓		✓	
Konexe a protekce	✓		✓	✓	✓	
Voják nemá pohlaví: rovnoprávnost muže a ženy	✓		✓	✓	✓	✓

Specializace: místa pro ženy a místa pro muže		✓		✓	✓	✓
Omezení	✓			✓		✓
Motivace pro vstup do armády	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Motivace zůstat v armádě	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Patriotismus, hrdost na povolání vojákyně				✓	✓	
Kolektiv: jsme tu jako rodina	✓	✓	✓	✓	✓	
Mužský kolektiv je lepší než ten ženský	✓		✓	✓	✓	
Mateřství	✓		✓	✓	✓	✓
Manžel/partner na mateřské	✓		✓			
Být dobrá matka	✓	✓	✓			
Feminizace vojákyně	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Otázka respektu	✓		✓			✓
Nemít velké ambice	✓	✓	✓			✓
Stereotypy a předsudky	✓		✓	✓	✓	✓

5.2.1 Že to nezvládnou: tak sleduj

Zcela cíleně jsem se rozhodla toto téma uvést jako první. Hlavně z důvodu, že ukazuje různorodost respondentek, jejich vnímání stereotypu – vojákyně do armády nepatří a způsob jakým se rozhodly mu čelit. Téma povolání vojákyně jako výzvy se vyskytovalo opakovaně. Přesto mělo pro každou respondentku jinou podobu. Některé vnímají tento stereotyp jako výzvu, aby dokázaly světu, že jsou v armádě, co platné. Jiné to berou jako

vnitřní motivaci a hnací sílu, že zvládnou, co chtějí a svého rozhodnutí, když už v armádě jsou nelitují.

„(...) Takže, pro mě takhle... **když mi někdo řekne, že to nedáš, tak just půjdu.** A ukážu mu, že to zvládnou. Takže pro mě to nebyla, jakože stopka... že mě někdo v tomhle nepodpoří. Ale spíš jako: ne? Tak se koukej.“ (...) Pro mě je to spíš takový jako, když si myslí, že na to nemám, tak ať se dívají... v tu chvíli pro mě asi nic jiného jako není. A myslím, že i kdybych to pak už třeba ani nechtěla, tak stejně just půjdu a udělám to.“ (rozhovor č. 4)

„(...) no tak... **byla to taková výzva...** (smích) představa, to mi teda řekli v podstatě na tom pohovoru, co na jaké místo bych šla. Takže jsem se prostě nechala unést... jako by nechala jsem se prostě... (...) tak samozřejmě člověk musel nejdřív absolvovat ten výcvik, a to... ale říkám, když je člověk mladý, tak ještě fyzicky se dá. A je to zase až takový zase... Jako zpestření, no bylo to aspoň něco takového adrenalinového...“ (rozhovor č. 6)

„(...) No tak když mě vzali, tak **to byla výzva pro mě.** Takže jsem vlastně nastoupila na vojenskou školu... Ale jako nikdy jsem toho nelitovala. Mám tu práci ráda a nikdy toho asi litovat nebudu. Po 27 letech to myslím už můžu zkonstatovat.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Takže vlastně, já jsem tam nechtěla být a pak jsem si nakonec říkala, **proč bych já to vlastně nedodělala.** Když už jsem vlastně přežila to nejhorší, to byl měsíc a půl přijímač, a to bylo fakt těžký. A pak jsem to tam vlastně přečkala a navázala jsem tam nějaké ty přátelství s těma děvčatama. Tak jsem si teda řekla, že to teda dám. Vlastně odejít můžu kdykoliv, ale vlastně jsem nebyla přesvědčená, že to chci. A pak najednou jako jo, když už jsem to jako udělala.“ (rozhovor č.1)

5.2.2 Kořeny v armádě

Toto téma se objevilo hned na začátku rozhovoru. Je zajímavé, že většina respondentek se dostala do armády po vzoru svých rodičů či známých vojáků. Samozřejmě povolání dědičné není, ale svoji roli může hrát vidina jistoty a známého životního stylu. Navíc musím dodat, že většina respondentek šla do armády v mladém věku, po střední škole.

*„(...) jo, odjakživa. Protože široko daleko **moje příbuzenstvo bylo buďto policajti nebo vojáci**. Až tři kolena zpátky... a oni to tehdy brali dobře i rodiče, protože tatínek zastával vysokou funkci u vojáků a maminka byla občanský zaměstnanec...“ (rozhovor č. 5)*

*„(...) Takhle, od začátku, když jsem byla malá, tak mně se **hrozně líbila jedna paní**, která bydlela u nás v paneláku a **byla to vojačka**. A **můj táta byl voják** a ta vojanda, prostě strašně jí to slušelo, když chodila do práce. A dřív se chodilo do práce v uniformě, takže prostě, ona prostě vypadala... (...) Táta byl voják. Což to na mě asi nějak... nebylo to nějak... tak že bych chtěla být, protože byl táta voják...“ (rozhovor č.1)*

*„(...) asi mě to bylo blízké i tím, že **můj otec byl vlastně voják**. Takže a vlastně... Můj bývalý manžel byl vlastně v armádě, že jo. Takže tím mi to bylo trochu blízký, ale nikdy jsem dřív o tom nepřemýšlela... (...) On vlastně táta byl bývalý voják tak... tak je hrdej na mě... (smích) Jo a... No on vlastně i v podstatě... on s tím vlastně jako by přišel. Že tehdy, to on mi dal to echo, že tady je to místo...“ (rozhovor č. 6)*

*„(...) Ale kamarádka... **její tatínek byl voják**... Takže že bude zkoušet nějaký zkoušky na vojenskou školu. Na vojenskou akademii na nějaký tenkrát obor administrativa... Tak říkám já to zkusím... No a mě vzali, kamarádku ne...(smích)“ (rozhovor č. 3)*

*„(...) **Můj taťka byl ve Svazarmu**, to byl takový ten svaz pro spolupráci s armádou. Můj tatínek byl kdysi taky vojákem z povolání. Takže v podstatě to vzniklo úplně tak, že od té střední školy... vlastně po maturitě nebo vlastně před maturitou, jsem věděla, že bych asi chtěla do armády... (...) protože můj taťka, **byl taky chvílku tím vojákem** asi pět let byl na čáře prostě...“ (rozhovor č. 2)*

Děti ve stopách svých rodičů

Toto podtéma se objevovalo v rozhovorech a úzce souvisí s tématem předchozím. Je nutné neopomenout zmínit, že ne všechny respondentky mají dítě nebo dospělé dítě. Některé respondentky vnímaly výběr povolání jejich dítěte s hrdostí a vidí tento výběr jejich ratolesti hlavně ve vzoru v rodině.

„(...) Když to třeba vezmu... Tak třeba náš Vašíček, no je to dvoumetrovy chlap, ale je taky voják jo. Ale to jsem si jako řekla, že ho nebudu nutit do tohohle... toho ať si to rozhodne sám a udělal si Gympl a odstěhoval se, ale zůstal v Čechách. A že si jako bude vydělávat sám a tak... no a pak po čase z něj vlastně vylezlo, pak po roce, že by jako zkusil jít dělat jako ten voják... A já jako, no tak asi jo no... A jako podařilo se mu to.“
(respondent č.1)

„(...) Možná to ovlivnilo ve výběru povolání syna... (smích) taky jde k vojákům. (...) Tak jako, on si myslím, že má spíš ten vzor v tom tatínkovi, protože tatínek byl u rychlíků a ten skákal tím padákem... letec byl předtím ještě, takže to se mu líbí no... Takže taky jde za nějakým tím adrenalinem.“ (rozhovor č. 5)

V tomto rozhovoru respondentka rezolutně odmítala možnost, že by její dítě nastoupilo do armády. Sama říká, že na to dcera nemá povahu a dává to do kontextu – voják musí plnit rozkazy a na nic se neptat.

„(...) ne, ona není ten typ. Ani jeden není, tím myslím můj manžel nebo dcera. (...) na vojně to prostě je, že nám řeknou shrabeme to listí. My jdeme shrabeme to. A můj manžel by se ptal: A proč ho budu hrabat, když je listopad a padá každý den. Jo... takže, a to tím pádem on to v sobě takhle nemá jo. On by se ptal, on by řekl: já to dělat nebudu, vždyť zítra spadne znova. Takže proto on by v životě nemohl být vojákem a moje dcera taky ne...“ (respondent č. 3)

5.2.3 Ideální voják/vojákyň: univerzální voják, existuje vůbec?

Toto téma vychází z otázky, jak by měl vypadat ideální voják nebo vojákyň. Respondentky si většinou neuměly představit, jak by takový univerzální voják vypadal a přichází s tím, že jde o složitý profil, který je závislý na reálném útvaru, na který se pak bude daný voják či vojákyň hlásit.

„(...) takový ten... Namakaný, vysoký, pěkný chlap... (smích) Univerzální voják. Tak myslím, že na každou pozici se prostě hodí někdo jiný... a podle toho pak tak vypadá ten ideál. Nevím, jestli je nějaký univerzální teda voják. To je asi možná nějaká taková ta... jako na přemýšlení... filosoficky? “ (rozhovor č. 5)

*„(...) No asi by měl být určitě zdravěj a sportovně založenej. Máme nějaký tělesné přezkoušení, takže to musíme zvládnout. (...) A furt se musíme vzdělávat, furt nás někdo vyšetřuje, protože máme prověrky někteří. Prostě každé čtyři roky musíš předkládat všechno, a tak jako být flexibilní. A já nevím, já bych tak jako řekla, že musíš i vystupovat tím jako jedním... musíš být tak trochu kamarád a zároveň mít trošku i autoritu a tak dále. Ten **profil je podle mě strašně složitý** jo. Hraje tam v tom spousta asi věcí.“ (rozhovor č.1)*

*„(...) Takže já bych řekla, že takový **ten jednotný pohled**, jak má vypadat voják nebo vojákyň **asi úplně není**. Ale myslím si, že ta armáda má jedno společné, a to prostě jako mlčet a pochodovat. (...) Prostě strašně záleží na tom, co ten jednotlivý útvar od těch lidí očekává. A to je, když ten člověk bude dělat co se od něj očekává, tak je to ideální voják.“ (rozhovor č. 4)*

Tady respondentka popisuje ideální vojákyňi či vojáka v souvislosti s místem, kam nastoupí. Upozorňuje na fyziologické znevýhodnění žen na hlavně bojových pozicích, a naopak vyzdvihuje jejich empatii na specializovaných pozicích, zvláště zdravotnictví a administrativa.

„(...) Ale na to, že dělám v armádě... a myslím si, že mají i místo ženy u armády. Jako v tom smyslu, že chlapi si myslím... že by měli dělat to, co dělají... víc ty bojové a bojovnější akce, že jo takovýto... přímo když by šli do boje. Ale ženský si myslím, že mají

*spíš místo ve zdravotnictví, jakožto úředničina, finanční oblast i třeba logistickou oblast můžou dělat. (...) Jo, jako... že si myslím, že by mohla mít své místo v armádě a **záleží hlavně na té funkci na který tam je.** (...) Jako fyzicky to málokterá žena se vyrovná chlapům, to prostě **máme biologicky a fyziologicky dané.** A psychicky taky určitě jsme jiný... jsme jiné ženy než muži že jo... Oni jsou sice taky citlivý, ale nedávají to tak najevo... Myslím si to, ale ženský prostě jsou citlivější no.“ (rozhovor č. 6)*

Tady respondentka sama sebe považuje za ideálního vojáka. Dokládá to příklady s poslušností, loajalitou a důvěrou v sebe sama i systému. Za důležité považuje, že jí práce baví a snaží se splňovat vše, co je po ní požadováno.

*„(...) že **jako já...** (smích) jako jsem **loajální, jsem flexibilní, prostě mám práci ráda.** Baví mě lidi, proto tady ještě můžu dělat. Baví mě lidi a **splňuji to co mám.** Jdu v klidu na střelby nebojím se, jdu v klidu házet granáty nebojím se... To je prostě moje práce. Jdu řídit auto, jedu na cvičení na bahna, prostě.... **Snažím se, aby jsem byla Dobrý voják,** neříkám, že jsem taká... Ale tak nějak si myslím, že nejsou na mě stížnosti... svěřený majetek opatruju, dělám ty různé svoje přezkoušení, různé pracovní kontakty s lidmi, jak komunikuju... (rozhovor č. 3)*

Respondentka vyzdvihuje hlavně konkrétní osobnostní vlastnosti uchazeče, hlavně poslušnost, patriotismus, psychickou a fyzickou odolnost. Jako druhá z respondentů nebere otázku ideálního vojáka či vojákyně jako složitý filosofický problém. Možným vysvětlením může být, že její náplní práce je výběr vojáků k útvaru, protože pracuje na personálním oddělení.

*„(...) voják nebo vojákyně mám to jako rozdělit nebo? Protože já si myslím, že to je úplně jedno. Já bych to možná ani vůbec nevztahovala ani jako voják nebo vojákyně. No každopádně... já to nechci pořád opakovat, ale rozhodně musí **umět poslouchat.** (...) Takže pak opomenu ty věci, že musí být **psychicky a fyzicky a prostě odolný.** Určitě musí být ten voják odolný a určitě prostě musí mít i v sobě nějakou vnitřní jakoby **povinnost,** protože je apriori tomu určen, že má bránit vlast. (...) Tak ti vojáci musí být připraveni na to, že mohou být nasazení. Pořád jsme v takové té fázi dá se říci přípravy, že se vlastně může*

něco stát a my bysme měli být ty první, co budou ti nasazení, že jo. Že od toho tady taky vlastně jsme. (...) Takže v tomhle tom by mělo být takovéto prioritní, že voják musí na sobě pracovat. A musí být schopný a odolný.“ (rozhovor č. 2)

Poslušnost – držet hubu a krok

Otázka poslušnosti u vojáka a vojákyně se zdá být jako důležité téma pro respondentky ve vedených rozhovorech. Objevovalo se opakovaně, ať už to bylo v odpovědi na otázku ideálního příslušníka vojenské služby nebo na jejich vlastní schopnosti a vlastnosti.

„(...) Prostě... kdybys byla voják, tak bys věděla, že nad některými věcmi ani nemá cenu přemýšlet... Prostě jsou tam nějaké limity, a ty musíš splnit.“ (rozhovor č.1)

„(...) Já to nechci říkat tak jako ošklivě... tak držet hubu a krok. To je ideální voják. Ideální vojákyně tohle asi nezvládne... (smích) Ta bude mít vždycky na všechno svůj názor, alespoň co jsem zatím jako tak viděla. (...) Za současného vedení, tady určitě platilo držet hubu a krok a kejvat. Ted' to bude trochu jiný si myslím. Ale co třeba vidím v tom Vyškově, kde je vlastně ta akademie a probíhají tam veškeré ty kariérové kurzy. Tak tam je to no... Gumárna opravdu. Jako tam člověk, co nedělá na domovských útvarcích, tam dělat musí. Tady se nemusí chodit ve tvaru, tam se musí, striktně. Jakmile člověk nejde ve tvaru, už jde na hlášení k veliteli.“ (rozhovor č. 4)

„(...) určitě jako poslušnost, mít nějaký respekt možná k těm svým velicím. I když s nimi člověk nesouhlasí, tak to prostě udělat. Když dostane... je to daný i tím že, když člověk dostane rozkaz a pokud to vyloženě neporušuje nějaký, nějaký předpisy... aby spáchal trestný čin nebo něco, tak poslechnout. Pokud vyloženě dostane přímý rozkaz tak prostě poslechnout. (rozhovor č. 4)

„(...) musíš si to umět jako hodit za hlavu a ne to... že jo samozřejmě, když mi někdo kontroluje, jestli mám vyžehlené kalhoty. Jako jo... A já řeknu: Jo dobře já to přežehlím. Jo, to musí člověk umět zkousnout, a ne každý to umí. (...) Jednou jsem na vojně, a tak musím některé ty věci dodržovat.“ (rozhovor č. 3)

„(...) poslouchám, ano umím poslouchat... Neměla jsem s tím jako nikdy žádný problém. Jak jako armáda je hierarchická a musí se poslouchat na tom je to nastavený.“
(rozhovor č. 5)

„(...) No každopádně... já to nechci pořád opakovat, ale rozhodně musí umět poslouchat. To prostě armáda je striktně daná v těch mantinelech a musí fungovat na ty rozkazy. (...) Takže v tomhle tom je podle mě prostě armáda, která je navyklá na to, že se musí poslouchat ty povely. Pak samozřejmě když... může se stát cokoliv, když se něco děje, tak se odvolávej. Ale v ten moment, ten velitel je od toho velitel, že ví, co se má dělat.“
(rozhovor č. 2)

5.2.4 Diskriminace: nejen z vlastní zkušenosti

Toto téma mapuje vlastní zkušenosti respondentek s diskriminací na základě jejich pohlaví. Dvě respondentky neměly žádnou takovou zkušenost a naopak popisují, kdy byly v některých momentech dokonce zvýhodněny. Jenom jedna respondentka udává přímou zkušenost s diskriminací na počátku její kariéry. Zbylé respondentky uvádí sice momenty, kdy si myslí, že mohlo dojít k jejich znevýhodnění, ale už nedokáží posoudit, jestli to bylo kvůli jejich pohlaví nebo jejich osobnosti a váhají to označit za diskriminaci.

„(...) nikdy. Vždycky jsem měla bych řekla... Ještě naopak, když jsem byla na kurzu tak kluci, kteří tam byli se mnou tak... Ačkoliv by mohli říct, že jsi tady... tak třeba v rámci pořádkové přípravy, když jsme se tam vlastně mlátili hlava nehlava, tak se snažili mi nedávat takové rány. Aby prostě mi neublížili. Jo, že nebylo to takový, že ale budeš to dělat, když jsi tady prostě budeš dělat. Ale naopak se snažili, aby to pro nás bylo snesitelný. (...) Ale spíš se mi jako snažili jako... vyjít nějakým způsobem vstříc... Aniž bych se o to nějakým způsobem prosila. (...) Takže naopak bych řekla, že jsem se setkala s tím přístupem, že ty lidi přemýšlí hlavou a nesnaží se jít do něčeho za každou cenu. Jo, že aby mě někdo nějakým způsobem znevýhodňoval, vyloženě jenom, protože jsem ženská... Tak s tím jsem se díky bohu nesetkala, protože to bych asi špatně snášela.“ (rozhovor č. 4)

„(...) **Takže mě to nikdy**, jako osobně opravdu nenutilo ani přemýšlet nebo, že bych třeba v práci někdy byla v podceňovaná jen protože jsem žena. Bud' jsem měla štěstí, určitě jsem měla štěstí, že jsem se **nikdy v takové situaci neocitla**, že bych musela bojovat za nějaká svá ženská práva... nebo prostě že by mi přišlo, že jsem jinak hodnocená finančně nebo nějakým jiným tímhle tím způsobem. Takže upřímně, v životě jsem se nikdy tímhle asi nijak nezabývala a teď si ani neuvědomuji, že bych v okolí měla... nebo že by někdo, byl tak strašně postižený tímhle tím. (...) že jo armáda je o buzeraci a různých takových... a nevím k čemu všemu, šikana třeba... Ale za nás to prostě nebylo, my, jak jsme opravdu byly takový ten velitelský prvek...“ (rozhovor č. 2)

Respondentka popisuje svoji přímou zkušenost, kdy byla dána přednost při povýšení kolegovi, protože to jako hlava rodiny potřebuje víc. Popisuje situaci i následný postup, který byl nic nedělat. I s kolegyní, která byla ve stejné pozici, se rozhodly věc neřešit ze strachu o svou budoucí kariéru.

„(...) Jednou jsem to zažila... řekněme já nevím kdy to bylo... No ještě jsem byla mladá a krásná... Takže.... Já nevím řekněme 20 let jo, 20 let. Tak tam jednou... protože já jsem dělala na pracovišti a můj kolega se utopil v moři a nevrátil se. A tenkrát říkám dobře, já půjdu na jeho místo. A bývalý nějaký náčelník mi řekl, že ne, že **nejsem hlava rodiny a že to dá radši chlapovi**, protože ten potřebuje víc peněz, **protože živí rodinu**. Tak já jsem tenkrát byla svobodná, tak vím že...a stalo se to tady ještě jedné kolegyni. To byl jeden chlap takovýhle voják, a tý to taky řekl takhle. A ta tenkrát vlastně chtěla zvážit, že by si stěžovala, že nás jako takhle odpinkl, a nakonec jsme to vzdaly, protože by... možná jsme měly i **strach**, aby se nám to nevrátilo nějak, **takže jsem sklonila hlavu**...“ (rozhovor č. 3)

Tady si respondentky nejsou jisté, jestli šlo přímo o diskriminaci na základě jejich pohlaví. Udávají možnosti, že to bylo kvůli jejich osobnosti, nebo že byly ještě mladé. První respondentka se nedala a situaci řešila výše. Řešení zbylých případů bylo celou věc neřešit.

„(...) Jako... **to asi nebyla diskriminace, že jsem ženská**... tenkrát mě velitel nechtěl pustit na kurz angličtiny, ale to si už nepamatuji důvod, proč mě ten hajzl nechtěl pustit

no... a vím, že jsem se tenkrát jako nedala a šla jsem jakoby na hlášení k jemu nadřízenému, že prostě na tu angličtinu chci a mám na to nárok. Proč můžou vyjet ostatní a já ne. No a pak jsem tam vyjela.“ (rozhovor č.1)

*„(...) možná... když jsem chtěla třeba vyjet ze začátku. Ještě když jsem byla svobodná, tak jet do mise a nebo na nějaký určitý kurzy... Tak jsem nemohla, protože **předemnou byly ti kariéristi chlapi**. Tak to možná, že jediný... ale to bylo, tak jako na začátku tý mojí kariéry. Jako byla jim dána přednost... Tak nějak mi to nevadilo, že bych se jako bouřila nebo tak to ne. Tak to bylo. A zpětně, tak jako kdo to dokáže říct, že to tak bylo.“ (rozhovor č. 5)*

*„(...) Možná jenom taková, ale nevím, jestli to může být... může to být, jako ne jako z **hlediska tý ženy**, ale z **hlediska té osobnosti**. Že třeba dávají přednost, nebo dávali přednost, když se někde velelo, tak někomu jinému než jakoby mě. A pak když teda mě dali velet tak... tak jsem tady nezklamala... a odvedla jsem dobrou práci a všichni...“ (rozhovor č. 6)*

Respondentka vypráví o zkušenosti s napadením kolegyň z výcviku v roce 1987. Ona sama žádnou podobnou zkušeností neprošla, ale nepopírá, že se to stávalo a pořád děje.

„(...) Ale kdysi, když jsme byli v tom roce osmdesátým sedmým. Tak my jsme musely chodit v uniformě opravdu všude. (...) Ale stalo se děvčatům, že opravdu v metru je normálně napadli a nadávali jim do zelených... nevím čeho všeho. (...) Ale vím, že když se to holkám teda stalo, tak už rok po nás děvčata měli dovolenej civil. (...) ... Kecalá bych, kdybych říkala, že vědomě tady nikdy k ničemu nedošlo... že někdo byl jako odstavený, nebo si někdo zařídil, aby ho nikam nevzali a podobné věci.“ (rozhovor č. 2)

Dnes už je armáda i veřejnost jinde

Toto podtéma se objevovalo v souvislosti s tématem diskriminace. Respondentky poukazují na to, že jejich setkání se s předsudky vojákyně jsou hlavně v minulosti, na počátcích jejich kariéry. Zmiňují i specifickou dobu a represivnímu režimu. Zásahu, že se to již neděje, dávají moderní době, informovanosti veřejnosti a vysokému PR Armády České republiky.

„(...) A je pravda, že už jsem se s tím vlastně pak nesetkala, jako já osobně. Nevím teda jak je to teď, jestli nějaká žena se s tím teď setkává, možná jo nevím. Teď já už ale ne.“
(rozhovor č. 3)

„(...) jako že to může být v celé společnosti. Ale myslím si jako, že to hlavně bylo, ale už je to jako v minulosti spíš. Je to jen ten takový... pohled těch sociálních sítí a zpráv a všeho, že to tak prostě není. (...) Myslete si, co chcete, já taky nekomentuji vaše povolání. Jako zamrzí to. A navíc řekla bych, že poslední dobou, řekla bych možná v posledních 10 letech, jsem nic takového už neslyšela vůbec.“ (rozhovor č.1)

„(...) jako v civilu, tak tam jako řekli, že jsem třeba guma vymatlaná. Ale to bylo hlavně jako dřív, teď už jako ne. (...) Jako jo, dřív byli vojáci vnímáni, tak jako špatně, ale to bylo dané tou dobou a tím režimem. A teď je vlastně armáda jako... jako propagovaná díky těm Covidovým záležitostem... A tak no... A mezi civilistama je hodně lidí s přesvědčením, že jsme darmožrouti a takový... ale takovými lidmi se já nesetkám.“
(rozhovor č. 5)

„(...) Protože ono je to... bylo to v takových těch letech... už ten 88–89 už taky trochu společnost byla taky jinak... A u těch vojáků a u těch policistů viděli ti lidé takovou tu represi... jako vnitřně to asi chápu, že jo ale... (...) Ale v téhle té době, co jsme tak... nevím v okolí, že by někdo se bál být vojákem. Myslím, že ta prestiž se teda hodně zvedla armády. Proti tomu, v čem jsem nastupovala já a jiná doba... Tak teď ta armáda už jenom díky těm povodním... Díky všemu se ukázalo, že ti kluci fungují... A i dneska kluci v těch nemocnicích... prostě ne každý by to prostě dal. (...) Ale myslím si, že jsou teďka spíš jako víc lidí nadšený do té armády i celkem.“ (rozhovor č. 2)

Konexe a protekce

Toto podtéma úzce souvisí se zvýhodňováním a znevýhodňováním mužů i žen. Ačkoliv většina respondentek měla problém si vybavit přímo diskriminaci, s opakem problém nebyl. Že armáda funguje na základě konexí a protekce se objevilo ve čtyřech rozhovorech. Většina se shoduje, že když se naskytne příležitost, byla by škoda jí nevyužít.

„(...) Já si myslím, že když člověk chce aspoň trošku, tak se probouje. No záleží samozřejmě na tom, jakým způsobem pak pomůže ještě personální oddělení, velitel, jakým způsobem má vlastně člověk ty vztahy s těmihle lidmi.“ (rozhovor č. 4)

„(...) jo, ale ono to šlo přes známý... to je jako všude že. Je to v civilu, je to v armádě. Jo, když je to možnost, tak nevidím důvod, proč toho nevyužít. Tedy asi nemůžeme čekat... nebo ani nebudu si myslet... že by někdo si začal myslet, že by tam mohla být dobrá ne takhle to není.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Protože tam, jsem původně byla na prvním místě, ale pak najednou tam byla asistentka někoho jiného. Zase tam byla nějaká ta protekce, která v té armádě je. A kdo říká, že není tak no... že jo, prostě je.“ (rozhovor č. 3)

„(...) v té hierarchii určitě... Tam to jako bylo taky, ale tím, že se tam furt popíjelo a byli tam ty kamarádšofty, takový to, že tam za ním zajdu rovnou. A to tady teď... určitě se to teď asi děje. Ale strašně málo. Jakože ty kamarádšofty fungují, jako takový ty šedé eminence, ale nevím o konkrétních případech. (...) je velitel a velitel. A ten velitel, tenhleten už tady vlastně není, ale do teď to prostě bylo tak, že ten, kdo mu byl tak jako nějak blízký... tak o tom si myslel samozřejmě, že má ten potenciál, protože ho samozřejmě zná.“ (rozhovor č.1)

„(...) ... a přes mého manžela jsem se dostala sem a vlastně hned jsem šla na rizikový těhotenství.“ (rozhovor č. 5)

5.2.5 Voják nemá pohlaví: rovnoprávnost muže a ženy

Toto téma ukazuje a vysvětluje, jak vnímají respondentky rovnoprávnost mezi mužem a ženou v příležitostech a povinnostech v rámci zaměstnance Armády České republiky. Celkově respondentky jsou spokojené s platovým vyrovnáním, protože jsou placené od hodnoty bez rozdílu jejich pohlaví. Zmiňují náročnost fyzického přezkoušení a nespokojenost s uniformou, protože je pro obě pohlaví stejná a dělaná pro muže. I zázemí a povinnosti mají stejné a bez rozdílů.

*„(...) Protože momentálně my jsme **placení za hodnot**... A je pravda, že já... když tady teď půjdeme na chodbě, tak třeba L.T. je nadrotmistr, tak jako já a má stejné peníze jako já. A je jedno jako co děláme... Každý máme svoji odbornost, ale tím se vlastně... Máme **stejně uniformy, máme a děláme stejné úkony**... (...) Tak musíme splnit to co oni... Ale jinak všechno děláme stejně, nemáme nějaký prostě, že by chlap dělal víc nebo ženská dělala méně nebo takhle...“ (rozhovor č. 3)*

*„(...) ano střih, aby to vizuálně vypadalo stejně... Jako nikdy jsem nad tím nepřemýšlela, akorát říkám, že nám **ty maskáče nesluší těm holkám**, ale nikdy jsem jako nepřemýšlela nad tím, že máme stejný střih... Jako máme stejný termo prádlo... (...) Vůbec mě nějak ani ne... to že bych nad tím měla přemýšlet, tak to vždycky bylo, a tak to je...No a ta **univerzálnost**... Jako je, že jsme **placení od hodnoty**, jako že vůbec není rozdíl mezi ženou a mužem ani není rozdíl. (...) protože co vím, že od jaktěživa... Když šli ženský cvičit s chlapama tak cvičili stejný věci jako ty chlapi... **všechno to, to tak nějak dělali stejně**.“ (rozhovor č. 5)*

*„(...) Tady je to prostě striktně dané, je to úplně jedno, jestli je to ženská nebo chlap a bere za to ty samé peníze. Jo... že záleží samozřejmě na pozici. Ale ať tu **pozici děláš ženská nebo chlap tak v tomhle ty rozdíly nejsou**. (...) ano, vlastně tohle, co mám na sobě, tak to je **pánská uniforma**. To je, respektive **univerzální**. Oni prostě nepředělávali... vlastně je vtipný, že třeba (smích) termoprádlo je taky pánský. Takže my tam máme prostě jako opravdu takovou tu klasickou díru na těch trencích jako prostě...v armádě je jedno takový pořekadlo, že vlastně **není ženská není chlap voják je prostě voják**. (...) Aby se tam*

*prostě nedělaly žádné rozdíly, jako že tohle se mi nehodí tak to udělej ty, protože jsi chlap. Jo já zase udělám něco jiného, protože jsem ženská, prostě... nedělá tam právě tyhle ty rozdíly jako ženská a chlap, **ale dělat všichni všechno.***“ (rozhovor č. 4)

V této části respondentka jako jediná podává důvod, proč jsou uniformy stejné pro obě pohlaví a vysvětlením je, aby ženy neprovokovaly mužský kolektiv. Zároveň jako jediná nevidí jako hlavní výhodu rovnost v platovém ohodnocení a upozorňuje na problémy, které to může přinést.

*„(...) Jo uniformy, že mají stejný střih... Jo to by se mi taky líbilo, kdyby to bylo trošičku přizpůsobené té postavě ženský, abychom to... abychom v tom nevypadaly jak v pytli. Na jedné straně, ale na druhý straně jsou pak lidi... chci říct jsou zase toho názoru, že **aby ty ženy zase neprovokovaly**, že jo. Protože pak tam může docházet k... docházet k rozbrojům, že jo... (...) placený jsme od hodnosti... No přesně tak, dřív to bylo od funkce a teď je to od hodnosti. (...) Když už o tom teda mluvíme z té pozice ty ženy, to má zase těžší kolikrát... Jako že vlastně dostává stejný plat jako chlap ve stejné hodnosti a oni to **někteří chlapi** to... prostě jakoby těžko snáší. **Těžko to přijímají, že jako žena má stejný plat jako oni no.**“ (rozhovor č. 6)*

Tady respondentka zmiňuje navíc, že se před deseti lety začaly přechylovat do ženského tvaru hodnosti a zdůrazňuje, že její slovo jako ženy, má stejnou váhu jako slovo muže a toho si cení.

*„(...) Myslím, že v tom vůbec není žádný rozdíl. Teď prostě je to tak, že ať jsi žena nebo muž, tak máš prostě funkci a máš hodnost a seš voják. A nezáleží na tom, jaký máš pohlaví. Dokonce je to, já nevím 10 let zpátky, jsem nebyla **nadrotmistryně, ale byla jsem nadrotmistr.** Byla prostě jedna jediná hodnost, ať jsi muž nebo žena. Třeba plukovník Novotná. Teď jsme furt... no vlastně jsme jako přiznané ženy. (...) Takže to bylo jako... takový.... těch žen bylo málo, takže se to nevyplatilo. Jenomže teďka je to už tak běžná věc, že ženy jsou prostě všude... jsou i pilotky a já nevím co ještě.“ (rozhovor č.1)*

„(...) já bych řekla, že my tady máme slovo úplně rovný, jako kdokoliv z kluků. A když cokoliv probíráme, tak se vlastně všichni navzájem vyslechneme a nikdo neřekne: ale prosím tě.... Jsi blbá ženská...“ (rozhovor č.1)

Respondentka se pozastavuje nad politikou vyrovnávání příležitostí pro muže a ženy v Armádě České republiky. Zamýšlí se nad tím, jak moc byla paní brigádní generálka dosazena do funkce kvůli jejím schopnostem a nebo hrála roli modernizace armády a její propagace veřejnosti. Spíše se přiklání k té druhé možnosti.

„(...) co se stalo v rámci vyrovnání těch genderových příležitostí. Nechci, aby to znělo nějak blbě. Nechci paní generálku naší nějak nějakým způsobem... nějak nařknout, že na to nemá nebo... že si to nezasloužila, to v žádném případě. Ale osobně si myslím, že **pokud by nebyl takový tlak** na to, aby byly všude **rovné příležitosti pro muže a ženy**... a obzvlášť v armádě poslední roky, protože to tak samozřejmě vždycky nebylo. Tak si osobně myslím, že by se generálkou buď nestala vůbec anebo až dýl. Protože si myslím, že to přišlo zrovna v době, právě kdy se armáda hodně otvírala i veřejnosti více a začalo dělat to PR. A najednou se stalo že **máme paní generálku** a najednou se **začaly přechylovat hodnosti**. (...) Že vlastně oni z ní udělali někoho, kým by se možná ani nestala, protože třeba i by na to místo bylo i někdo schopnější... ale chtěli prostě ukázat, že oni dají příležitost ženský, aby byla v takovýhle pozici. Tak tím generálem udělali radši ženskou, než aby tam dali někoho, kdo je třeba na to mnohem povolanější.“ (rozhovor č. 4)

Specializace: místa pro ženy a místa pro muže

Z rozhovorů je patrné, že respondentky vnímají rovnoprávnost mužů a žen rozdílně. Ačkoliv většina byla ráda za stejné možnosti, ve čtyřech rozhovorech se respondentky vymezují proti přílišné rovnocennosti. Konkrétně vidí problém v pozicích mužů a žen. Zdůrazňují fyziologické a biologické rozdíly mezi pohlavími a dávají konkrétní příklady, kdy se na jistou funkci hodí muž a kdy žena.

„(...) Asi bych řekla že.... Mezi vojákem a vojákyní je rozdíl. Protože na některé funkce, se **holky nehodí, protože na to fyzicky nestačí**. Jako je plno... je dost žen který řídí velká auta Tatry a to, ale sama si nevymění kolo. K tomu zase potřebuje toho chlapa... tak

asi jsem zaujatá, ale myslím si, že na některé funkce se hodí chlapi a na některý ženský. Chlap ti nebude... nebo chlap nebude na spisovně a dělat s papírama. (...) **To fyzicky je tam důležitý**, že je úplně jiný. Přece jenom ty **ženský jsou stavěný jinak**, že jo... málo síly a tak. Ale i v tom, že ty ženský jsou pečlivější na ty papíry, chlapi ne. (...) Jo ale, chlapi třeba, když je pyrotechnik... může být i ženská pyrotechnik, to jo... ale, chlap si myslím, že se víc hodí na tuhle práci líp, protože přemýšlí o tý práci. Nepřemýšlí, co budu dneska dělat k večeři. A co moje děti. A jestli když je nemocný, tak jestli ho to bolí nebo nebolí. Prostě ten chlap, když to dělá tak se od tohohle všeho odproští a přemýšlí jenom nad tím jo. Že žena, třeba u těch pyrotechniků, tak by mohla udělat víc chyb... chybu, jako častěji chybu než ten chlap.“ (rozhovor č. 5)

„(...) A i tak ta ženská může dělat řidičku Tatry. I když se musí o to auto starat sama... Takže... a tam bych řekla, že jsou největší rozbroje v armádě, protože ty chlapi samozřejmě logicky... Já bych asi byla taky naštvaná, že беру peníze jako někdo druhý, a ještě mu musím s tím pomoci. Protože ten **člověk není fyzicky schopnej tu práci udělat**, i když ji na ní najali. A myslím si, že v tom na tom ohledu je to právě v rozporu s tím zákoníkem práce nebo občanským zákoníkem, prostě kde je to uvedený. Takže... že vůbec ženský na tohle to najímají, nebo jí mají...“ (rozhovor č. 4)

„(...) jako nejsem úplná feministka. Ale na to, že dělám v armádě... a myslím si, že mají i místo ženy u armády. Jako v tom smyslu, že **chlapi** si myslím... že by měli dělat to co dělají... víc ty **bojové a bojovnější akce**, že jo takovýto... přímo když by šli do boje. Ale **ženský** si myslím, že mají spíš místo ve **zdravotnictví**, jakožto **úředničina, finanční oblast i třeba logistickou oblast** můžou dělat. A prostě to vidím takhle no, jako že tam mají svoje místo. (...) Ale nehrnula bych se přímo do... aby ženská jako dělala kulometníka nebo tak něco... nebo něco takového třeba na Brně. (...) Může to i být, ale většina žen je přece jenom prostě pohlaví křehčí, takže tak. (...). Ale aby se fakt dostávalo víc a víc žen na ty pozice, které jsou mužský... To si nemyslím, že je úplně dobře. Pořád by chlapi jsou chlapi... a ta **armáda má bojovat, a to je prostě už od přírody**... To mají jako daný že jo.“ (rozhovor č. 6)

Tady se respondentka dostala do úvahy o tom, že by si ženy neměly hrát na to, že dokážou vše, co muž a že žena má zůstat ženou i v armádě.

„(...) *Tam je samozřejmě rozdíl, já třeba, když to vezmu na sebe, tak si nedokážu představit, že děvčata vojákyně at' jsou sebelépe připravené nebo něco... zvládnou úplně všechno. Já nejsem zastáncem takových těch, a já to fakt nechci vulgarizovat, takový **ten babochlap**. Jo prostě... že holka, aby se vyrovnala, takže si bude na něco hrát.*“ (rozhovor č. 2)

Omezení

Otázka, jaká omezení se pojí s povoláním vojákyně vyvolávala v polovině rozhovorů rozpaky. Tři respondentky hned přepnuly na opačný pól a začaly vyjmenovávat naopak přednosti služby vlasti. Zbylé tři respondentky naopak zmiňují omezení v prověrkách, kvůli kterým jsou neustále pod dohledem, ztrátu svobody v rozhodování nad svým životem a problematiku času i nutnosti samo vzdělávání.

„(...) *Furt se musíš jako nějak hlídat, chovat... A ta prověrka je hodně limitující, nevím, jestli by to třeba lidem vadilo, že nám lezou do účtu. Že si můžou, jako kdykoliv během roku, koukat do tvój složky. Co se ti strhává, kam posíláš peníze, kolik bereš. (...) Takže jsi... jakoby neustále, jak se to řekne... **pod dozorem**, že tě furt někdo hlídá jakoby takže to. (...) **Musím se vzdělávat** neustále, protože ta moje práce se... každého práce se tady vyvíjí. Jsou nové věci, nové technologie, nový zařízení... Musím se furt učit pořád. Prostě studovat vyhlášky a vzdělávat se. (...) **Jezdit na kurzy**, taky to není třeba pro lidi milý, říct jim najednou: Hele jako já jdu najednou na 14 dní do Vyškova, musíš se postarat o malou... (...) nebo mě **převelí a nemusí se mě někdo ptát.***“ (rozhovor č.1)

„(...) *Ale omezení je v tom, že běžný útvar opravdu může s tím člověkem manipulovat, kam se mu zachce. A když si ten člověk třeba postaví dům a najednou... Oni ho ze Žatce pošlou do Ostravy, tak je to problém. Tam je prostě tam... je jediné omezení v tom, že **člověk si není sám svým pánem**. A nikdy nebude, dokud v té armádě bude. A vlastně **žádnou konkrétní svobodu nemá**. Že ve chvíli, kdy přijde prostě rozkaz, tak ho*

musí splnit. A to je myslím to největší omezení, že to musí udělat i když se mu to třeba nelíbí.“ (rozhovor č. 4)

*„(...) Jde asi spíš o ten čas. A vlastně i to... ten čas no. No on ten **profesní život mi trochu jde do osobního života**, a to z toho důvodu, že buď musím někam vyjet, že **musím jet jako mimo pracovní dobu někam**. A nebo se musím pořád vzdělávat. A na to vzdělávání prostě nestačí, **člověk se nestíhá učit v práci**, ale bere si do vlastně domů... to učení... ať je to vlastně jakýkoliv kurz nebo teď vlastně angličtina a to... Asi to mi prolíná do osobního života, že ten čas mi to bere a nemám tolik času ani na ty děti nemám no... Měla bych se jako učit ale, teď se zase více věnuji těm dětem takže... takže asi tak.“ (rozhovor č. 6)*

5.2.6 Motivace jít do armády

Toto téma se objevilo ve všech rozhovorech. Cíleně jsem se i na to ptala, protože mě zajímalo, proč respondentky chtěly a šly do armády. Překvapila mě úplná různorodost odpovědí. Ať už to bylo přání osamostatnit se, studovat administrativu až po přihlásila mě matka, abych měla jistotu.

Respondentka šla do armády, aby se osamostatnila a byla nezávislá. Navíc nastoupila na vytoužený administrativní obor hned po maturitě.

„(...) Na vojenskou akademii na nějaký tenkrát obor administrativa. Což mě vždycky bavilo, a ještě nějaká kryptografie. Tak říkám, já to zkusím. To byla taková zkouška, tak já to zkusím... (...) Já pocházím z malého města, a já jsem vždycky chtěla odejít z tohoto malého města. Takže to bylo takový to.... Ale já jsem myslela, že budu dělat v bance bankovníctví a takovýhle. Věděla jsem, že to administrativa u mě jo...“ (rozhovor č. 3)

Tady respondentka spíše zmiňuje svoji chybějící motivaci. Na vojenskou školu jí přihlásila matka, aby měla jistotu a od té doby je v armádě. Zmiňuje i vzor z dětství, paní, co bydlela u nich v paneláku, která byla vojákyně.

„(...) jelikož se naši rozvedli a mamka řekla, prostě abych měla nějakou jakoby jistotu, tak mě přihlásila na výběrové řízení právě tehdy na vojáka. A vlastně mě... já jsem jela na přijímačky a oni mě SAKRA vzali. A prostě jsem tam pak nastoupila no. A to je celý. (...) Takhle, od začátku, když jsem byla malá, tak mně se hrozně líbila jedna paní, která bydlela u nás v paneláku a byla to vojačka. A můj táta byl voják a ta vojanda, prostě strašně jí to slušelo, když chodila do práce. A dřív se chodilo do práce v uniformě, takže prostě, ona prostě vypadala... vypadala furt upravená, krásná a mně se prostě uniformy líbí.“ (rozhovor č.1)

Respondentka vnímá jako svojí hlavní motivaci pro vstup do armády hlavně adrenalinovou stránku tohoto povolání. Jako další motiv uvádí jistotu a patriotismus.

„(...) Takže jako nejvíc mě tam lákala ta akčnost. Jako že budu dělat něco fyzického... jako fyzicky jo a že by tam byla jako... jistota, protože dřív když šel člověk do armády, tak věděl, že bude v té armádě celý život. Že to nebylo jako teď, že se člověk bojí o zaměstnání. Ale u mě to byla hlavně ta akční stránka, protože... v 19 letech nepřemýšlíš nad tím, jestli budeš dlouho pracovat nebo nebudeš. (...) že jsem přesvědčená, že jsme nastupovali s tím, že... že prostě hurá, budu voják. Jo, že to nebylo... a nehrály v tom roli peníze, prostě asi ten... nebo ta hrdost, že budu voják, takže nějaký to patriotství asi... A bylo nám jedno, že jseš v práci dlouho, že nedostaneš proplaceno něco.“ (rozhovor č. 5)

Respondentka už od dětství chtěla být v uniformě. V armádě je sice krátce, ale má v sobě zakořeněný silný patriotismus. Jako úplný zlom ve vnímání svého vlastenectví uvádí teroristický útok 11. září a jak jí to ovlivnilo v přemýšlení o bezpečnosti České republiky. Jako další motivy zmiňuje adrenalin, možnost zahraničních misí a dokázat okolí, že na to má.

*„(...) od dětství nad uniformou, od střední školy vyloženě nad vojenskou uniformou... možná trošku i ten **adrenalin**. Možná i to právě, že to není takový **ten stereotyp toho, že ty jsi ženská**... takže budeš tak maximálně dělat v kanceláři a když už, tak to bude někde na úřadě na městě a prostě.... A asi jsem **chtěla asi všem jako dokázat, že mám možná na víc než na to, co si o mě možná všichni myslí, že vlastně ve mně je.** (...) A*

všichni si představovali, že budu maximálně tak na konzervatoř a v tom bude ten vrchol té mojí kariéry. A já jsem vždycky chtěla něco víc. (...) Takže vlastně jsem se začala zajímat o mezinárodní vztahy a takový tyhle věci a říkala jsem si, že armáda by byla vlastně dobrá volba v tom, že bych vlastně měla i šanci se podívat někam do zahraničí v tomhle ohledu.“ (rozhovor č. 4)

„(...) A myslím, že úplný zlom, v tomhle tom ohledu, takový ten **patriotismus vyloženě**, u mě nastal ve chvíli, když jsem byla malá a dívala jsem se v televizi na to, jak byli vlastně **teroristické útoky na dvojčata**. Doted' si pamatuji ten okamžik, když jsem seděla a koukala jsem na Večerníček a najednou se, bylo mimořádné vysílání... a já jsem to je jako dítě nedokázala pochopit. Vůbec jsem nevěděla, co se děje. A jenom jsem viděla, jak vlastně hoří ty věže, a najednou jedna z nich spadla. (...) Já jsem si vlastně v tu chvíli řekla, že mám takový strach, že to bude i tady... A asi i to ve mně vniklo tu myšlenku, že musím udělat všechno pro to, aby se tohle nikdy tady nestalo. Takže bojovat proti tomu z venku, aby se to nedostalo sem.“ (rozhovor č. 4)

Pro respondentku byl hlavní motiv její nespokojenost v předchozím zaměstnání a její nízké finanční ohodnocení.

„(...) Tak já jsem učila na základní škole druhou a pak třetí třídu. A v podstatě... se mi zdálo, že **mám docela celkem nízký plat** na to, že mám vysokoškolské vzdělání, a tak dlouho mi trvalo, než jsem se vlastně... Vystudovala a všechno tomu dala a věnovala. (...) dá se říct, že jsem v podstatě ani o té armádě nepřemýšlela nikdy, že bych do ní šla. Ale protože právě nedostatek peněz, a i to, že **jsem neměla stálou práci** na té základní škole, že mě furt... že jsem pořád zastupovala za mateřské.“ (rozhovor č. 6)

Respondentka vnímá jako hlavní motiv pro vstup do armády, vzor z rodiny a povědomí z branné výchovy na škole. Dále jí lákala nevšednost toho povolání, nastupovala ještě před revolucí, hned po maturitě.

„(...) Můj tatínek byl kdysi taky vojákem z povolání, takže v podstatě to vzniklo úplně tak, že od té střední školy vlastně po maturitě, nebo vlastně před maturitou, jsem

věděla, že bych asi chtěla do armády. Takže já jsem to měla hrozně jednoduché jo prostě (...) tyhle ty věci ta armáda a bylo to vlastně **pro mě úplně jasné.**“ (rozhovor č. 2)

„(...) vyučovala i branná výchova. Ano a byla i jiná situace že jo. Prostě trošinku patama k výbuchu a studená válka, v těch školách se to prostě učilo. Měli jsme branná cvičení, takže se opravdu běhalo, opravdu jsme věděli, co máme dělat až vybuchne ta atomová bomba a masky jsme uměli nasazovat a veškeré ty věci. A my, jak jsme i stříleli a fakt to bylo i v zimě se běhalo na běžkách, v létě se běhalo normálně. Pak vlastně i malorážku i v těch vyšších vlastnit kategoriích, a **tohle mě je teda hrozně bavilo.** (...) a to nebylo jenom tohle. To bylo i jiné cvičení... jakoby trošku... jak se vlastně v přírodě máš schovat, různě evakuovat, rozdělat si oheň.“ (rozhovor č. 2)

„(...) Takže pak mi to jenom potvrdilo, když se ptáš na to, co mě na tom vlastně lákalo... (...) bylo to vzácnější. Bylo to fakt... jako ne že bychom byly úplně exotky, to ne. Jako v té armádě těch letech před revolucí, ale bylo to docela nevšední. **No a tím mě to i lákalo.**“ (rozhovor č. 2)

Motivace pro to v armádě zůstat

Toto téma se objevilo pro mě nečekaně. Ačkoliv jsem mohla předvídat, že motivace pro vstup do armády se postupem času může proměnit, tak stejně mě překvapilo, jak moc se proměnilo vnímání respondentek na jejich povolání. Respondentky se shodují, že finance a jistota hrají velkou roli, ale objevuje se i jako motivace pochvala a uznání za jejich práci, dobrý kolektiv a spokojenost s tím, co mají. Jenom jedna respondentka chce odejít z armády, protože jak říká, už jí práce nenaplňuje a je vyhořelá.

„(...) já to nedělám kvůli penězům. Jako samozřejmě, důležité peníze jsou. Ale nejsem ten typ, jako že musím mít odměny, musím tohle.... Jako mě potěší, když mi řekne velitel nebo někdo. **Díky za tvoji práci.** Mě to jako stačí. (rozhovor č. 3)

„(...) ... nás tady drží to, že tady **máme ten kolektiv**, že se jako prostě máme rádi. Já, když to pak jako srovnám s tím civilem, nebo třeba jiným velitelským útvarem v Praze se stejnou skupinou, co dělá stejné věci jako s Olomoucí.... Tak tam prostě... jako takhle nežijí jako my tady, neudělají si ten stromeček, nesejdou se, nemluví spolu, ne ten a ten má

dítě a ta dělá ten sport... To prostě... my jsme schopný překousnout takovéhle věci, a pak zase říkám, že ty peníze jsou docela dost dobrý na to... Máme spokojený rodiny. A jsme šťastní a jsme zdraví. A to je celý.“ (rozhovor č.1)

*„(...) Já bych řekla, že **vojáci mají spoustu výhod**, aniž by si to uvědomovali. A hlavně bych řekla, že vojáci, kteří už jsou spoustu let ve služebním poměru zapomněli, jaký to je civilním sektoru, tak si toho vůbec neváží. A já třeba můžu říct, teď se mi to třeba stalo, šla jsem si pro antibiotika do nemocnice a v lékárně mi řekli: vy ste voják z povolání? Tak to nemusíte doplácet. A já z toho byla úplně v šoku jako cože?“ (rozhovor č. 4)*

*„(...) a odvedla jsem dobrou práci a všichni... jako úplně říkali... Wow... tak asi jako... asi to nebyla chyba, že mě tam dali. Tak na to jsem jako vždycky byla hrdá. Jo, jakože... **To uznání, že na to mám...**“ (rozhovor č. 6)*

*„(...) Takže jsem neměla asi nějaké nenaplněné sny... nebo něco, jak já prostě musím ťukat na všechny světové strany, že v podstatě... tak nějak docela co jsem si zvolila, tak mě fakt jako uspokojilo úplně a baví mě to. (ťuká na stůl) A nemusím prostě řešit prostě už 30 let... Možná i trošku už i víc jsem v armádě. (...) Ale třeba já vzhledem k tomu, že jsem taková **spokojená konzerva** docela jo... a i ten praporčík je takový ten maximum, že jo... (...) A takhle mi to i docela i vyhovuje, že jako pořád se i něco mění, že jsou i nové věci... že to není tak, že bychom tady dělali pořád tu samou rutinu. (...) Nebudu tady zastírat, že bych to jako dělala tady zadarmo, to jako určitě ne. Ale jako teď už jsem v takové fázi, že tím, jak mám docela i odslouženo...“ (rozhovor č. 2)*

Tady respondentka vysvětluje, proč už nechce sloužit, že je vyhořelá a práce jí netěší. Zároveň se už těší do civilu na odpočinek.

*„(...) ne... **jsem vyhořelá. Už nechci sloužit...** Tak já jsem si to jako uvědomila minulý rok. Jak... No... projevuje se to tak, že prostě **nechodím ráda do práce**. (...) Protože jsem opravdu tu práci měla ráda a teď mám čas, protože už nedělám to náročné zaměstnání, teď už opravdu jenom sedím u toho počítače... (pauza) Dřív mě to v práci jako víc bavilo a teď to dělám, protože to... dělám. (...) jako můj manžel byl taky voják a odešel... a tak nějak... My se s manželem těšíme na to, že budeme chodit v klidu na*

zahrádku a budeme kempovat a jezdit... a tak... takže asi mě i podporuje už se taky těší. “
(rozhovor č. 5)

Patriotismus, hrdost na povolání vojákyně

Toto podtéma se objevilo ve dvou rozhovorech, protože jsem ho očekávala, tak mě spíše překvapilo, že se neobjevilo vícekrát i v jiných podobách. Paradoxně se patriotismus objevuje u respondentky, která je v armádě teprve dva roky. A u respondentky, která chce odejít z armády kvůli vyhoření.

„(...) A myslím, že úplný zlom, v tomhle tom ohledu, takový ten patriotismus vyloženě, u mě nastal ve chvíli, když jsem byla malá a dívala jsem se v televizi na to, jak byli vlastně teroristické útoky na dvojčata. (...) táta byl takový patriot a ten mě tomhle tom vždycky podporoval a hodně... Takže asi jako, asi i tohle... že ve mně nějakým způsobem pěstoval takovýto povědomí, že mám být hrdá, že jsem Češka a mám dělat všechno proto, abychom tady ničemu nepodlehli, aby se tady nám prostě nestalo nic, co můžeme ovlivnit nějakým způsobem.“ (rozhovor č. 4)

„(...) protože já jsem byla vždycky hrdá, že jsem voják. Já byla i hrdá, že můj táta byl voják, já jsem to vlastně vždycky všude říkala ve škole a tak. (...) Já jsem teda... nebo myslím si... že jsem přesvědčená, že jsme nastupovali s tím, že... že prostě hurá, budu voják. Jo, že to nebylo... a nehrály v tom roli peníze, prostě asi ten nebo ta hrdost, že budu voják, takže nějaký ten patriotví asi...“ (rozhovor č. 5)

5.2.7 Kolektiv: jsme tu jako rodina

Podtéma kolektivu rodinného charakteru se u respondentek objevilo opakovaně. Respondentky se shodují, že jsou v práci spokojené i díky kolektivu a tradicím, které spolu dodržují.

„(...) My jsme zrovna tady taková skupina, že jsme tady... nebo aspoň já to tak mám, že jsme tady rodinný. Jo, že se tady snažíme udržovat tradice Vánoce, dárky si dáváme jako kolegové, jo Velikonoce tady slavíme... Kluci se obléknou do uniformy, do

těch pionýru jo, a dávají nám karafiáty jo... Tak jako snažíme se, že si klidně i pak jdeme někam jako sednout... Takže je to takový dost rodinný. I když jsme tady... (...) Takže to pro mě vlastně jádro tady zůstává... a snažíme se udržet to kamarádství a rodinné prostředí.“ (rozhovor č. 3)

„(...) ... nás tady drží to, že tady máme ten kolektiv, že se jako prostě máme rádi. Já, když to pak jako srovnám s tím civilem, nebo třeba jiným velitelským útvarem v Praze se stejnou skupinou, co dělá stejné věci jako s Olomoucí... Tak tam prostě... jako takhle nežijí jako my tady, neudělají si ten stromeček, nesejdou se, nemluví spolu, ne ten a ten má dítě a ta dělá ten sport...“ (rozhovor č.1)

„(...) My máme myslím dobrý vztahy. To jsem vlastně i tak jako říkala, že až skončím, tak to mi jediný jako bude líto... Že asi opustím ty lidi. A je to jako rodina no, protože jako pravda, že to je...“ (rozhovor č. 5)

Dvě respondentky se shodují, že je důležité, aby atmosféra na pracovišti byla přátelská a podporující a jsou spokojené v aktuálním pracovním prostředí. Respondentka Stela navíc se jasně vymezuje proti označení pracovního kolektivu jako rodinného a musím dodat, že respondentka je v armádě nejkratší dobu a na samotném útvaru teprve necelý rok.

*„(...) ale prostě se ty lidi navzájem takhle pomáhají. Jsou si k sobě, abych to tak jako řekla blíž. Samozřejmě **nechci říct, že je to úplně rodina**... Ale jako to už je jako hodně jako silné slovo. Jakože... Trávíme spolu spoustu času. Když jsme třeba někde pryč třeba na nějakém nasazení, tak jsme spolu 24 hodin denně a... Jako je pravda, že já jsem tady s těma lidma víc, než i se svojí rodinou. A když si ty lidi nepomáhají, tak si myslím, že i ta atmosféra na tom pracovišti je fakt jako špatná.“ (rozhovor č. 4)*

„(...) Jo zatím jo, no my máme obrovské štěstí řekla bych na lidi. U nás jo... (...) tak my máme obrovské štěstí. My jsme teda ve třech, že vlastně si vycházíme vsříc, pomáháme si, neházeme si klacky pod nohy a myslím si, že jako celkově tady to velitelství, že vlastně když potřebuješ pomoci, tak máš, na koho se obrátit...“ (rozhovor č. 2)

Mužský kolektiv je lepší než ten ženský

Toto podtéma se objevuje ve čtyřech rozhovorech v odpovědi na otázku, jaké to je být v armádě mezi tolika muži. Respondentky se shodují v tom, že preferují mužský kolektiv, a proto pro ně byla armáda dobrou volbou. Ženský kolektiv považují za toxický, vysoce konkurenční a „slepičárnu“.

„(...) Tak mi ten mužský kolektiv nevadí a asi bych řekla, že je i lepší než ženský... nebo spíš, tak jako jsem na to zvyklá... **ženský se jako uráží, pomlouvají.** (...) No, protože ty ženský prostě... fakticky, když je jich spolu víc, tak spolu nevyjdou. A chlap, neznám chlapy, kteří by se tak rozhádali, že by spolu nemluvili a museli by třeba odejít... Což ty ženský dokážou. (...) Takže mužský kolektiv je takový víc pestřejší, vždycky se tam najde nějak ten kompromis a je to lepší prostě. A víc se asi snaží vyjít.“ (rozhovor č.1)

„(...) Ale teď já jsem spokojená, **tady se tolik nepomlouvá** a máme tady nějaké pravidla a tak... já jsem spokojená. A nikdy mi nějak nevadilo tady nějak jako být.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Asi bych řekla, že je tady tak jako drbárna. Protože když je někdo spousta žen, tak samozřejmě... tak jako kecají, a to je hlavně i na logistice. Jo jako, že tam je těch žen nejvíc a jsou tam nejen vojákyně z povolání, ale hlavně i občanský zaměstnankyně, takže tam bych řekla, že je **docela velká drbárna.** Ale že by tady byla nějaká rivalita... To asi ne. (...) **Víc ženských prostě nedělá dobrotu nikde.**“ (rozhovor č. 5)

„(...) Pro mě je to lepší než být mezi více ženskýma. Protože ty chlapi jsou k sobě takový férovější. Když mají nějaký problém, tak si ho hned vyříkají. Když to s ženskýma mám tu zkušenost, že jsou spíš takové mrchy a pomlouvají se mezi sebou a do očí si neřeknou, že mají s tou druhou nějaký problém. A já mám **spíš radši ten mužský kolektiv než ten ženský,** protože opravdu. Ty ženský jsou opravdu **takový falešný.** (...) No vlastně v té armádě bych řekla, že ty ženský víc drží při sobě. Protože jich je míň. Jo že vlastně i tady vím, že si s holkami kdykoliv pomůžeme, když cokoliv jedna z nás tak jako potřebuje tak pomůžeme. (...) Ale nevidím tady jako takovou tu nevraživost mezi těma ženskýma. (...) Jako když tam do toho nevejde právě žádný ten chlap, který by to korigoval, tak si myslím,

že je tam docela veselý. Ale já musím říct teda, že mám stokrát radši mužský kolektiv.“
(rozhovor č. 4)

5.2.8 Mateřství

Téma mateřství se objevilo ve všech rozhovorech, ačkoliv jedna respondentka ani dítě nemá. Pro většinou respondentek je to silné téma a každá prožívala období mateřství jinak. Přístup armády na těhotenství vojákyně každá řešila po svém. Často to bylo podmíněno, jestli byl otec na mateřské či jak bylo zajištěno hlídání a jestli se může vrátit na původní místo. U jedné respondentky se otevřela i otázka dobrovolné bezdětnosti.

Respondentka neměla potřebu dopodrobna popisovat, jak prožívala mateřskou dovolenou. Jenom zmínila, že byla na rizikovém těhotenství a byla s dítětem klasicky tři roky doma. Po ukončení mateřské pak nastoupila na nové pracoviště a učila se novou práci a označuje toto období jako stresující, kvůli změnám, které souviseli s novým pracovištěm.

„(...) Ono jako otěhotníš a pak jdeš na mateřskou, a to místo ti vlastně drží po určitou dobu... (...) Ale důležitý tam je, že má jako možnost... vždycky se může vrátit dřív jo. Děti se dají, že jo jsou babičky, do školky nebo do těch jesliček... A já mám vlastně už skoro dospělého syna. A já jsem s ním byla klasicky tři roky doma. A ten návrat pak jako... jako byl tam stres. (...) no, jo no... já jsem vlastně po mateřské už potom... (...) a přes mého manžela jsem se dostala sem a vlastně hned jsem šla na rizikový těhotenství. Takže já jsem vlastně nastoupila z mateřské úplně do nového prostředí. A učila jsem se vlastně úplně novou práci, kterou jsem ani předtím nedělala.“ (respondent č. 5)

Respondentka Stela se nepovažuje za mateřský typ a otevírá otázku dobrovolné bezdětnosti. Není si jistá, že chce mít potomky, protože se obává, že jim nebude schopná dát tu pozornost a lásku, jakou by rodiče měli dítěti dát. Ačkoliv si myslí, že dítě mít nebude, nepopírá možnost, že za pár let změní názor. Aktuálně ale zastává názor, že práce je priorita před mateřstvím a její přítel jí podporuje i v tomto rozhodnutí.

„(...) no, ne já nejsem až tak jako mateřský typ... Já jsem vlastně už od začátku byla tak nějak rozhodnutá, že děti nechci. Ale se současným přítelem jsme se dohodli, že pokud se k tomu dopracuji... Nikam mě netlačí. (...) A já jsem si říkala, že bych vlastně byla ochotná jít prostě na to, že dobře... Budeme mít jedno dítě, ale zase nechci přijít o tu práci... Vzhledem k tomu, že v armádě, když jde ženská na mateřskou, tak může být doma maximálně rok, aby jí držely to konkrétní místo... A vzhledem k tomu, že mě ta práce, kterou tady konkrétně dělám baví... (...) A prostě i kdybych měla jít na půl úvazek, tak po roce prostě půjdu zpátky do práce. Jo, že já jsem zase asi, možná je to špatně, možná ne já nevím. Asi to prostě ve mně není, ale pro mě **to mateřství není priorita před tou prací.**“ (rozhovor č. 4)

„(...) Jako možná mi i ty hodiny začnou jako tikat jo... ale no... mám teď pocit, že žádné hodiny nemám tak...(smích) A já jako... Možná mám i ten postoj k dětem... já nechápu, nevím, jak to nazvat... možná takový ty pseudoproblémy. (...) A asi bych řekla, že i z tohoto důvodu mám pocit, že bych nebyla dobrá matka. A mám zase takový postoj, že když to dítě nebude mít veškerou tu pozornost a lásku. A **když vlastně tomu dítěti nechceš věnovat ten čas, tak je lepší to dítě prostě nemít. Než aby pak trpělo.**“ (rozhovor č. 4)

Respondentka Klaudie má dvě děti s odstupem dvou let. Při prvním dítěti jí po roce volali z personálního oddělení, aby se vrátila dřív, aby si zachovala místo. Tehdy to odmítla a znovu po zvážení otěhotněla, důvod uvádí, aby se nemusela bát o místo. S druhým dítětem pak musela ukončit dříve mateřskou, právě kvůli tomu, aby se mohla vrátit na svoji pozici. Je vděčná za pomoc rodičů při hlídání. Doteď se pozastavuje a nechápe přístup tehdy personálního oddělení s jejich požadavkem, aby se po roce vrátila do práce. Jak sama říká, když už je matkou, tak se chce taky starat. Z rozhovoru jde jasně cítit nespokojenost s nastaveným systémem.

„(...) ... to mi volali ještě do práce, když jí byl právě ten rok myslím. To mi volali, abych se vrátila. A já říkám, jako jestli se nezbláznili, že jsem si dítě nepořádila... jako... jakože na běžícím pásu. Jako že jsem si ho pořídila, a tak se o něj taky jako chci starat a strávit s ním ten čas. (...) Jako pro mě to bylo nepředstavitelný. A já jsem si říkala, jestli se jako nezbláznili, ale jsou to chlapi a ti to nepochopí. Kor chlap, který nemá ještě ani

rodinu... A fakt je kariérista. (...) No a tehdy jsem se rozhodla, že... že se teda pořídím hned druhý a že to sfouknu prostě všechno najednou. Abych se **nemusela jakoby strachovat dvakrát, jestli o tu práci přijdu nebo ne**. Řekla jsem si, že to udělám prostě teď najednou jo a pak prostě se budu snažit se vrátit. Buďto to půjde anebo to nepůjde. No a když mě, když jsem měla to druhé dítě... a mělo dva a půl roku, tak mi zase volali, protože se měnil velitel. Že mám možnost se vrátit do práce a nabízeli mi nějaké místo. Jinak možná o tu práci jako přijdu a budou mě muset jakoby dát do toho personálního bazénku... takže mě můžou šoupnout kamkoli jinam prostě i mimo... Takže jsem se tehdy rozmyslela a zajistila jsem si dítě... sice ho tenkrát jako nevzali do školky, museli se teda starat moji rodiče půl roku. Ale prostě jsem nechtěla a říkala jsem si... (...) Takže jsem nastoupila zpátky a musím říct, že zkušenosti jsou takový... že spousta mých bývalých kolegyni už neměly takovou možnost. Že přišly o tu svoji práci, co měli.“ (rozhovor č. 6)

Manžel na mateřské dovolené

S mateřstvím se pojí i téma co s dítětem, když musím dřív do práce. Dvě respondentky v rozhovorech uvádí, že tento problém vyřešily, že na mateřskou dovolenou šel místo nich manžel. Shodují se v tom, že to byl od jejich partnerů velký krok a velká podpora a jsou za to vděčné.

„(...) A oni mě sem vlastně přijali a dceři vlastně bylo 2 roky, a pak jsem šla teda vlastně do práce. A manžel teda vlastně udělal ten krok, že šel a měl nárok na mateřskou. Takže mě takhle hodně podpořil, i když je pravda, že je podnikatel... .. že když se mi vyskytla ta příležitost. (...) Takže mi tehdy vlastně pomohl... tak taky musím říct, že to nebylo, že by říkal, že jo to musíš.... To nebudu říkat že...řekl jasný, to víš že mi to není milý no... ale chápu, že to musíš mít, tak to nějak vydržíme, takže jako dobrý.“ (rozhovor č. 3)

„(...) A já jsem se musela do toho roka dítěte vrátit. Jinak by mi nedrželi to stejné místo. (...) To znamená, že já jsem vlastně, do toho jednoho roka dítěte, jsem nastoupila a vrátila jsem se na to stejné místo. Seděla jsem na stejné židli a dělala stejnou práci. Ale mohlo se mi stát, že kdybych potom jako přišla, třeba já nevím za dva roky, tak by řekli: Jo

tohleto místo už jsme jako obsadili, ale máme jako místo v Sedlci... A nebo třeba v Čáslavi. A já řeknu jako: Hm... tak to jako nevím a šla bych vlastně do civilu, že jo... V tom případě vlastně... tak jako šel na tu mateřskou ten můj partner a pokud vím, taky A. muž šel na mateřskou. Aby si taky takhle jako zachovala to místo.“ (rozhovor č.1)

Být dobrá matka

Je zajímavé, že se toto podtéma otevřelo u tří respondentek, které mají společné, že šly do práce dříve. Dvě to měly zajištěné díky otcům na mateřské dovolené a jedna díky jesličkám. Shodují se v tom, že zdůrazňují hlavně výhody, které plynou z dřívějšího nástupu do práce. Navíc respondentka Laura dává důraz na „hezký vztah“ s oběma rodiči, který přičítá hlavně tomu, že na mateřskou dovolenou šel otec dítěte a jak říká jsou díky tomu „stejně úrovni“.

*„(...) No tak jako jo, tak já si myslím, že nejsem jako **máma taková ta Máma s velkým M**. Ale myslím si, že to není o tom čtyři roky být doma, abych byla dobrá máma... ale že tomu dítěti dám jiné... (...) zaprvé můžu ho **finančně víc podporovat**. Můžu s ním **chodit na různé kurzy** jo, protože mu to relativně vynahrazuji, takže na plavání na to... prostě si **může dělat spoustu věcí**.... Myslím si, že to není tím, že jsem s ním doma. Že bych byla horší máma... samozřejmě někteří by mi to řekli, že to tak je. To samé, tak jakože já, že mám jenom jedno dítě. Že jsem špatná máma, že nemám dvě děti.“ (rozhovor č. 3)*

*„(...) Bylo to strašně těžký. Ale zase jsem jako **věděla, že je o něj postaráno**. Horší bylo, když byl muž jako doma a Anežka měla laryngitidu a skončila v nemocnici. A já jsem to psychicky... Já jsem byla úplně zbořená, prostě normálně jsem celý den chodila a furt jsem jako bulela... (...) odejít od toho dítěte, když víš jako, že je nemocný, tak se ho chceš mít vlastně u sebe, a to pro mě bylo nejtěžší... ty dva dny, to bylo hrozný. (...) Měla jsem vlastně víc práce, mě to stálo... ale jako stálo to za to. Anežka znala všechny auta, znala všechny zvířata v knížce, takže jako super. Jo oni se spolu... ještě tak jako hezky lehli si po obědě, takže byli pěkně vospinkaný, takže měl spoustu energie si s ní hrát. A já jsem vlastně vždycky přišla z práce a jedeme šup šup šup... (smích). (...) I ten vztah toho dítěte, i byť je to vlastně ta holka, tak mají spolu krásný vztah s tím taťkou. (...) Myslím, že je to i tím, že*

jsme se s ní vlastně takhle od malička blízko oba dva rodiče. Jsme oba vlastně na stejném levelu. Pro mě je důležitý, že může se stejným problémem, přijít jak za tátou, tak za mnou. Jako nevím, jestli je to dobře nebo ne, ale líbí se mi to takhle. Neměnila bych asi nic.“
(rozhovor č.1)

Marcela šla stejně jako respondentky výše, dříve do práce. Její manžel tehdy nešel na mateřskou dovolenou místo ní, ale dítě bylo dáváno do jesliček. Shoduje se s respondentkami v tom, že zdůrazňuje, co vše mohla dítěti poskytnout díky jejímu dřívějšímu návratu. Zmiňuje finanční jistotu a opakující se dovolenou na rehábce. Svého rozhodnutí nelituje, nepovažuje se za „opičí matku“, která musí s dítětem být pořád. Na tu dobu vzpomíná s úsměvem, je ráda, že se mohla vrátit do práce. Shrnuje svůj postoj jako „malé děti, malé starosti“. Poté vypráví o druhém dítěti, které jak sama říká bylo úplně „luxusní a bezproblémové“.

„(...) a jako taky jsem musela řešit děti v jesličkách, ještě Patrik to vůbec, jako to pro něj byla výhra, to on miloval. Úplně jako nemyslím si, nejsem taková opičí matka v tomhle tom, takže vlastně Patrik... tak ten šel do jesliček v roce a půl. Ale my jsme sloužili 24hodinový směny s manželem bývalým a takže nebylo to až tak relativně... On šel mezi děti a my jsme si odpočinuli. (...) Ale přesně v tomhle tom jsem to měla v práci domluvené, jsem se vracela malinko dřív do práce a měla jsem to domluvené... takže kdyby to, to děcko prostě nezvládalo, tak cokoliv, kdyby to byl jakýkoliv závisláček úplně... (...) To druhé bylo úplně luxusní, protože to už jsme se přestěhovali sem na domeček. (...) Takže s Verunkou to už byla úplná pohodička, protože Páťa je teda o pět let. (...) a Verunka byla navyklá, a i ten Patrik vlastně byli navyklí, že jsme hodně jezdili a jezdili jsme vlastně i na rehábky (...) Takže oni se naučili i na Mekáče... (...) Já jsem měla výhodu, že už vlastně rodiče jsem měla v důchodu, že když nějaké hlídání... Tak tak jsme je prostě poslali k babičce a dědovi... nebo děda přijel na hlídání a podobně. Ale to záleží jako, někdy to prostě nejde. A zase ta armáda má takový ten institut těch Oček – ošetřování člena rodiny a podobně, takže se to jako by dá... ale vesměs v tomhle tom se nemyslím, že by byl nějaký problém a myslím možná, že to bylo i jednodušší. No pořád to... armáda jako jsi státní zaměstnanec

*no. (...) Ale já jsem vlastně zastáncem, že pokud jsou ty děti malé, spoustu věcí zaprvé zapomenu, je to takové jednodušší, že **prostě malé děti, malé starosti.**“ (rozhovor č. 2)*

5.2.9 Feminizace vojákyně

Toto téma se objevovalo v různých formách u všech respondentek. Ukazuje a vysvětluje, jak respondentky vnímají svoji ženskou stránku v armádě, kdy jí mohou využít a jak armáda sama přiznává a nepřiznává ženskost vojákyním.

V této části respondentky líčí, kdy armáda přiznává ženy v hodnostech, které se přechylují, ve slavnostní uniformě, která se skládá ze sukně a lodiček, příspěvek na ošacení pro ženy, mírnější limity v přezkoušení.

*„(...) Dokonce je to, já nevím 10 let zpátky, jsem nebyla nadrotmistryně, ale byla jsem nadrotmistr. Byla prostě jedna jediná hodnost, ať jsi muž nebo žena. Třeba plukovník Novotná. Teď jsme furt... no vlastně **jsme jako přiznané ženy.** (...) A máme i letní uniformu a k tý je taky vyloženě sukně. Teď je i pěkná docela slušná, **slušivá uniforma.** Akorát jí teď neobleču, jinak bych jí myslím asi i nosila... (smích) (...) Dostáváme na to **ročně peníze**, řeknu 2000 k výplatě v únoru. A je to na nový boty k sukni, podprsenky, a to co se nedá nafasovat. Protože dřív vojáci... Já nevím možná to vojáci ještě můžou nafasovat teď, mohli... nebo oni si ty boty nafasují ke kalhotům, ale my ne. No, takže tak.“ (rozhovor č.1)*

*„(...) Mě třeba překvapilo, že ženský mají vlastně trošku mírnější limity. Nebo je tam poměrně **rozdíl v limitech, třeba u fyzického přezkoušení.** Já jsem fakt čekala v tomhle tom ohledu, že jako prostě jdeš do armády, tak musíš zvládnout to co chlap. Věřím, že u těch bojových útvarů to tak je. (...) Nám se i **mění hodnost u ženského tvaru.** U policie to tak není, u policie prostě třeba kapitán Mráčková, a u nás to tak je. My jsme poručice, kapitánky, majorky, generálky. U nás se to přechyluje, u policie ne u nás jo. snažily být víc jak chlapi. (respondent č. 4)*

„(...) Dneska ty **uniformy jsou úplně luxusní**. A dokonce i vymysleli takové ty letní šatečky a podobné věci. Takže jako uniforma skvělá no. Takže ty uniformy, jak jsou takové ty bílé, tak jako úplně ty mají zase úplně lepší že... (...) Jediná potíž občas je... občas takhle někde a já vím, že lidi za to nemůžou... když je někdo trošinku silnější nebo něco, ale když je někdo hodně vypaseny, tak ta uniforma ti to nezachrání. (...) Když to stáhnou teda k těm uniformám, že ti vojáci by měli trošinku fakt o sebe víc dbát a malinko jakoby vypadat a reprezentovat.“ (rozhovor č. 2)

„(...) Jo **uniformy, že mají stejný střih**... Jo to by se mi taky líbilo, kdyby to bylo trošičku přizpůsobené tý postavě ženský, abychom to... abychom v tom nevypadaly jak v pytli. (...) Jsou prostě, ale takový ženy, který už jsi to tak trošku střihli, ale to jako nesmí samozřejmě. Tím porušuji nějaký předpisy. A... ale... Těžko říct no, ale jak zase říkám, některým chlapům by se to třeba taky líbilo...“ (rozhovor č. 6)

Tady se respondentky shodují, že využívají svoji ženskost v jednání s lidmi, při komunikaci, a hlavně v chování a vystupování.

„(...) Protože **když vypadáš hezky, tak se s tebou jinak baví ostatní**. Kdybych v Bruselu chodila takhle, jak jsem teď oblečená v maskáčích, tak si myslím, že by se mnou až tak nikdo nebavil, jako když chodím v tý sukni a bílý košili. (...) Ale když si vezmu tak v parádní uniformě, když si vezmeš to sako a máš k tomu tu sukni a lodičky... Tak to jinak vypadá jako i důstojněji, elegantněji, upraveněji a **prostě na úrovni**. (...) Já jsem tam vlastně byla mezi samými generálama a plukovníkama a všichni se mnou hrozně mile mluvili, takže...“ (rozhovor č.1)

„(...) No mě sem jako chodí 300 chlapů, že jo... a já je musím ukočírovat, což je někdy taky jako nadlidský úkol jo. Ale jo ono to jde, ale člověk na ně nesmí moc velet, ale **musí s úsměvem a být nekompromisní**. A jde to. Takže člověk musí takhle.... jako člověk nemůže být, my jsme že... **my nejsme chlapi**. Takže s tím úsměvem, ale rázně. Jako nehrát si na něco.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Určitě z toho jsem měla nějaký výhody, že mi třeba pomohli, když jsem třeba něco nemohla nebo neuměla... (...) no příkladem jo... tak třeba když jdu k nadřízenému a

on nemá zrovna čas, tak hodím okem, zasměju se, nebo mu donesu čaj, řeknu prosím tě bud' tak hodný... A pak on teda udělá, co potřebuju. Takže tohle jako funguje. To chlap jako takhle neřekne ne. “ (rozhovor č. 5)

Tady respondentka odpovídá na otázku, co si myslí o tom, když se ženy snaží vyrovnat mužům.

„(...) že jsem ze starý školy asi, tak bych to řekla. Takže mi to připadá takové divné, a neztotožňuji se s tím. Myslím si, že když už jako na to má, tak to přece nemusí dokazovat. Jako nějaký takový to, že ona má co nabídnout a nějak to dokazovat mi přijde zbytečné. Za každý... Myslím si, že každá ženská má být ženskou a chlap by měl zůstat chlapem. Jako že chlap má být gentleman a ženská má být dáma. “ (rozhovor č. 5)

„(...) Jinak bych řekla, že ta ženskost je tady spíš potlačovaná. Aby právě tady nebyly takový, jakože jo... já jsem ženská, takže tohle prostě dělat nebudu. (...) to kde se třeba těm lidem potřebuje nějak pomoci, tak je možná ta ženská lepší než ten chlap. Protože ten chlap, mám tu zkušenost, že dělá jenom v rámci té pracovní doby a v rámci pracovních povinností. (...) Jo že ta ženskost je v tomhle tom asi to jediné kde jí nechají vyniknout. Opravdu v tomhle tom smyslu jako... že pro tu empatii, jinak jako si myslím, že tady se na nějaký ženská nebo chlap fakt jako moc nehraje...“ (rozhovor č. 4)

„(...) Že prostě tady fakt... žen je málo proti chlapům. Většinou je to teda mužský kolektiv. A když se tam prostě nějaká objeví... tak, tak to ožije no... tedy vlastně... jak jsem říkala mým kamarádkám vždycky, jestli si holky chcete zvýšit sebevědomí, tak pojd'te chvílku do armády. Protože i ta nejošklivější holka je tady nejkrásnější... (smích).“ (rozhovor č. 6)

„(...) Ale vzhledem k tomu, že prostě upřednostňuji to, že žena má být žena a muž mužem. Opravdu v tomhle tom jsem asi taková konzerva trošku. (...) tak si nedokážu představit, že děvčata vojákyně at' jsou sebelépe připravené nebo něco... zvládnou úplně všechno. Já nejsem zastáncem takových těch, a já to fakt nechci vulgarizovat, takový ten babochlap. Jo prostě... že holka, aby se vyrovnala, takže si bude na něco hrát. Já prostě jsem přesvědčená, že jsou muži v armádě a jsou ženy v armádě. A máme úplně jiné

myšlení trošinku, emoce jsou jinde, ti kluci jsou taky jiný (...) Tak prostě ne... že bych byla dáma nebo... ale ve spoustě věcí. Prostě jakoby to chování jo. Nemůžeš potlačovat to, že jsi žena jo.“ (rozhovor č. 2)

„(...) Ale hrozně **moc tím chováním jako dáváš** ...Jo že vlastně, pokud se chováš **normálně a příjemně, usměvavě** nebo něco... Tak jako to je taková ta ženskost, nějaké takové ty jemné znaky, protože ta uniforma to trošinku... ne že potlačuje, že jo, ale jako ty tepláky maskáče, musí to být trošinku, jako že jo... (...) prostě jako by nepotřebovala jsem se chovat někdy hrubě nebo prostě nějakým způsobem něco... a nikdo mi to nedával najevo, že vlastně nejsem nějaký správný voják.“ (rozhovor č. 2)

Otázka respektu

Toto téma se objevovalo v rozhovorech opakovaně, hlavně v souvislosti s tím, že jsou respondentky často na vyšších pozicích, kdy mají pod sebou vojáky a vojákyně, kteří musí plnit jejich rozkazy. Aby je pak vojáci i vojákyně poslouchali, musí být rázná, musí dokazovat, že svoji práci zná a umí, mít přirozenou autoritu.

„(...) A je pravda, jakože možná to někomu může i vadit. Že měla jsem tady jednou kolegu, že **nějaká jako nadrotmistryně mu nebude velet**... A možná i tam teď, když nad tím přemýšlím, bylo i takovýto nějaká ženská... a já jsem to tak nějak jako vyřešila, že jsem řekla, že: buďto to budeš dělat, anebo to dělat nebudeš a prostě odejdi a sem přijde někdo jiný... Já prostě potřebuji, aby to bylo splněný.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Já jsem, jako bych řekla, jako ne měkká... ale vždycky se snažím, **v tom člověku najít tu dobrou**, ale i v sobě a... a tak jako jít do všeho po dobrým. (...) No tak to vím, ale pak se to vždycky všechno snažím dávat zase zpátky dohromady.“ (rozhovor č.1)

„(...) Ale myslím si že, že jsou tady pak taková chlapi, kteří jsou jako trošku takový arogantní a takový hodně mají to svoje ego. Svoje ego... taková **ti alfasamci**, právě proto, takovýhle lidi jdou většinou do armády... do té armády, protože jsou to hodně ty chlapi. Takže oni mají, jak bych to řekla že... že z hlediska té pracovní **pozice mají s ženami problém**. Jo, že ta žena musí hodně **dokazovat, že zná, že umí, že je dobrá**. A snaží se, a mají ty ženský tu tendenci... se snažit se jim vyrovnat, protože ten chlap se k nim takhle

stává. Že je jako bere jako něco trochu méně. (...) Že oni tě jako neuznávají pracovně, ale jako fyzicky se jim třeba líbíš...“ (rozhovor č. 6)

V této části respondentka popisuje svoji pozici náčelnice. Přiznává, že se setkala s tím, že se někomu špatně poslouchala žena a říká, že autorita nemůže být vynucována silou, protože pak dlouho nikdy nevydrží. Sama říká, že neumí na lidi řvát, a tak razí jemnější přístup.

„(...) No... Jsem vlastně na funkci náčelníka skupiny určitý. Pod sebou mám pět lidí, a ještě... Pak mám ještě dalších pět lidí. (...) No právě to je to, že se jim špatně poslouchá ta žena... Jsem sice jako na vyšší pozici ale... jak říkám, záleží na tom veliteli samotným, jak si to nastaví. (...) Důležitý si myslím je, aby ten... Náčelník hodně věděl, hodně znal. A uměl s těmi lidmi správně pracovat, aby měla vlastně přirozenou autoritu, a ne tu autoritu, kteří někteří velitelé u nás tady... (...) A já prostě neumím být jako... že bych křičela nebo... že bych byla na ně nějaká zlá. Já se furt jak jsem říkala, že to беру jako... jakoby dost lidsky.“ (rozhovor č. 6)

Hlavně nemít velké ambice

Toto téma se objevilo ve čtyřech rozvorech. Respondentky o sobě říkají že nejsou kariéristky a jsou spokojené na současné pozici a nikdy neměly velké ambice. A to uvádí že je i jedním z důvodů, proč nebojují a neženou se po vyšších funkcích.

„(...) Takže... že bych byla nějak úplně ambiciózní... (...) A myslím si, že jsem dosáhla vrcholu. (smích) upřímně. Upřímně jsem už asi dosáhla vrcholu. A veš už to nepůjde. A myslím si, že mi to stačí, zase nejsem až tak jako... Jak to říct... sebevědomá natolik, abych se cítila, že bych byla dobrá na to být někde nějaký třeba major nebo tak. Jsem jakoby hodnost kapitána... je vlastně vysoká hodnost, a na ženu taky jo. Takže si myslím na mě to je... Jsem dosáhla vrcholu, stačí mi to.“ (rozhovor č. 6)

„(...) A prostě... Ale třeba nás... i my, kdybychom třeba s A. měly ty vysoké školy, tak my jsme dobrý na tuhle tu práci, protože jsme pečlivý a to... Takže nás v životě nepovýší. (...) Hrozně nespravedlivý určitě. Určitě tohle to je nespravedlivé prostě... Třeba jako A. je šikovná a nikdy ji prostě nedá třeba vyšší hodnost a jako... Je tam furt jako na

stejný hodnoti. A já taky. (...) Ale my jsme jako... nás tady drží to, že tady máme ten kolektiv, že se jako prostě máme rádi. (...) To prostě... my jsme schopný překousnout takovéhle věci, a pak zase říkám, že ty peníze jsou docela dost dobrý na to...“ (respondent č. 1)

„(...) Ale nejsem ten typ, jako že musím mít odměny, musím tohle.... Jako mě potěší, když mi řekne velitel nebo někdo. Díky za tvoji práci. Mě to jako stačí. Jo nejsem taková jako... proto tady ani nebojuji tolik za hodnost, protože my jsme tady hodnocení hodnotí že jo a takovýhle.... Já jsem prostě takhle spokojená. Jo.“ (respondent č. 3)

„(...) My úplně nemáme jako takový kariérový, že bysme někam postoupili, protože není kam jo. U nás by to znamenalo jít do Prahy a my, jak jsme specifičtí, tak vlastně jako personalisté, tak my úplně ty mantinely máme trošku dané, že jo... (...) Ale třeba já vzhledem k tomu, že jsem taková spokojená konzerva docela jo... a i ten praporčík je takový ten maximum, že jo... Já úplně nechci nebo nepotřebuji úplně honit kariéru, a hlavně už docela jsem jako spokojená s tím dojížděním a se vším co jako... A takhle mi to i docela i vyhovuje, že jako pořád se i něco mění, že jsou i nové věci... že to není tak, že bychom tady dělali pořád tu samou rutinu.“ (rozhovor č. 2)

5.2.10 Stereotypy a předsudky

Toto téma ukazuje, s jakými stereotypy a předsudky se respondentky setkaly ať už ze strany okolí, nebo se vyskytly v rodině. Respondentky popisují i jak na ně reaguje okolí a popisují i pozitivní reakce, zvláště dětí.

„(...) Protože bylo jakože: ty šalino, nebo... ježiš já nevím, jak bych to prostě řekla, tak jako jo... Jo že jsme šly třeba do armády proto a proto... jako za sexem a tak... ale možná, protože to je i z té historie, jo, jak byla ta první světová válka a tak... Jako že vždycky tam nějak bylo, že se vždycky našel nebo našla nějaká, která to no...Myslím si ale, že teď v téhle době je ta úroveň dobrá.“ (respondent č. 3)

„(...) Jako je pravda, že teď už jako vidíš tu vojandu častěji. A ty děti jako hezky reagují... jako takový to: jeee maminko... jeee paní a je voják. Takže to je jako sranda. A to pak mi jako: jeee ahoj... Tak co můžeš dělat, že jo.“ (rozhovor č.1)

„(...) Spíše jako se usmívají lidi, kolikrát... Děti mě zdraví (smích). Když mě vidí a jako chlapi, těm se to líbí... To jde vidět. Prostě ti na mě koukají a že jsem docela středem pozornosti, když takhle někde jdu.“ (rozhovor č. 6)

„(...) jo ty děti reagují mile, ale ty ženy jako... ty jakoby, jako možná asi skrz prsty že... To bylo hlavně dřív asi...“ (rozhovor č.1)

„(...) No některý lidi, nebo některý lidi, většinou se jenom tak podívaj... ale zažili jsme už třeba... teda hlavně staré pány, že brblali.... A jako děti hezky nebo mile ukazují na nás v tý uniformě. To jsou od dětí ty výkřiky: jée maminko voják. A taky teda ty reagují pěkně... Ale s těmi staršími pánama dědečkama se nám jako stávalo, že asi tak jako mají ty vzpomínky nepěkný.“ (rozhovor č. 5)

„(...) už se mi třeba několikrát stalo, že když jsem šla třeba domů v uniformě, tak mě třeba zastavila taková babička a řekla mi: Jée vy jste voják, já Vám strašně děkuji... A vlastně... já jsem vůbec nechápala za co mi vlastně děkuje.“ (rozhovor č. 4)

„(...) Jo měla jsem, jakože když jsme se třeba sešli se školou průmyslovkou nebo základkou, tak vždycky bylo, tak nějak jako jo, ty jsi guma. A vy tam jako jenom chlastáte... A jo to jsem jako slýchala. Ale to jako nemá cenu ani komentovat nebo se s někým dohadovat, pak bych se do toho akorát zamotala, ale tak jako si říkám: Myslete si, co chcete, já taky nekomentuji vaše povolání...“ (rozhovor č.1)

„(...) Ale řekla bych asi, že celkově ti vojáci mají asi docela dobré mínění, co se týče, co se týče veřejnosti. A záleží na tom... Podle mě jsou takové dva pohledy. Jsou ty pohledy, že armádu potřebujeme a je dobře, že jí máme... protože potom když přijde nějaká takováhle nějaká situace, tak první, kdo je nasazený a volá se je armáda. A pak na druhou stranu se zapomíná, že vlastně my jsme první, koho tam oni pošlou... jsme ti žoldáci, kteří to dělají jenom pro peníze.“ (rozhovor č. 4)

„(...) jako v civilu, tak tam jako řekli, že jsem třeba guma vymatlaná. Ale to bylo hlavně jako dřív teď už jako ne. A... ještě jako dřív třeba kdysi dávno, když jsme třeba hlídali někdy nějaký objekt nebo tak... tak po nás doslova plivali ale to tak bylo... Taková byla doba.“ (rozhovor č. 5)

„(...) A mezi civilistama je hodně lidí s přesvědčením, že jsme darmožrouti a takový... ale takovými lidmi se já nesetkám.“ (rozhovor č. 5)

„(...) Ale z toho vnějšího bych řekla, že když je civilista a není to voják... Tak má z té ženské trošku strach. Že je to možná pro něj trošku velké sousto a že si možná myslí. Že už to není taková ta ženská, že by ho prostě doma opečovávala. Což vlastně není jako pravda. Ale bych řekla... že je to takový ten pohled... takových těch chlapů jako v civilu.“ (rozhovor č. 4)

Tady respondentka popisuje problémy na začátku vztahu s budoucím manželem, kde byl předsudek, že vojákyně jsou lehčí.

„(...) a můj manžel není voják. Byl na vojně to jako jo, ale je pravda, že on zažil že... Tam prostě bylo, že tam prostě bylo, že samozřejmě ženy v armádě jsou možná lehčí a takovýhle. A teď jakoby... tam ty náznaky jako... ale pak nějak jsme to překonali.“ (rozhovor č. 3)

„(...) Že třeba chlapi řeknou, že ženský jdou do armády, třeba protože... někdo kvůli prachům, že jo chodí a někdo... kde třeba, že mají rádi chlapi a že tam mají větší přístup k nim že jo... a víc se seznámí s nimi a... že jakože v tom smyslu... že můžou je brát jako že, tyhle holky jsou lehčí. Jo, že jsou jakoby lehčí, jako ženský v armádě vojákyně ty jsou takzvaný matrace.“ (rozhovor č. 6)

„(...) jojo, přesně tak, že jsi to tak chlapi myslí. Nebo tak, že mají názor, že všechny si řeknou: Ty jo ty... že jsou rozhod'nožky...“ (rozhovor č. 6)

„(...) A musím přiznat, že tehdy mi to tenkrát hrozně vadilo předtím. Že ten pohled třeba i mých příbuzných byl takový že: “Vy tam v té armádě stejně jenom chlastáte.” A

můžeš říkat kolikrát chceš, že ty tam zrovna jenom nechlastáš. A proč bych tam zrovna já měla chlastat... Ale takový byl asi pohled.“ (rozhovor č.1)

„(...) Ale vím, že když jsem přišla s tím doma, že bych chtěla do uniformy. (...) Přišla jsem za babičkou... a to si děláš srandu. No v žádném případě, ženská nemá v armádě co dělat. (..). Ale ta starší generace má asi pořád tenhle pohled vlastně, že ženská má být doma starat se o ty děti, a pokud možno ještě nestudovat, protože k čemu jí to je že jo, když pak bude doma u té plotny. A hlavně se starat o tu rodinu. (...) Ale jo, v podstatě já i když se mě ona ptala co vlastně dělám, tak já jsem jí řekla: babičko administrativu. A co si mám pod tím jako představit? A ona jako sekretářka? A já jo... jo, jo přesně tohle babičko.“ (rozhovor č. 4)

5.3 Další zajímavá témata

Já Vám tu radost neudělám, já tady budu

Respondentka zde popisuje svoji zkušenost z přijímacího výcviku na Vyškově. Výcvik probíhal v omezeném režimu v době Covidové pandemie. Dopodrobna a s hrdostí popisuje, že všechny ženy v tomto náborovém běhu dokončily výcvik. Zdůrazňuje vůli a odhodlání dokončit výcvik a hrdost, když to zvládly. Zmiňuje i zklamání, které si prožila, když se jim nedostalo toho uznání, které očekávaly všechny. Pořád ale jde z této části rozhovoru vyčíst hrdost, odhodlání a především dokázat všem, že to zvládne tolik možná i víc než muži.

*„(...) nás bylo dost. Konkrétně u nás, bylo jedno z **nejvíc obsazení ženskými** za celou tu dobu. Bylo nás asi 120 žen z těch 570. Jo nás bylo fakt jako hodně a všechny to zvládly. **Ani jedna neskonzčila.** (...) A když jsme se tam vlastně potom bavili na konci s instruktorem, tak jsme mu vlastně říkaly, jestli je na nás pyšný. A on říkal: Vy jste psychopati... (...) Prostě proto... že jsme se nějak **chtěly vyrovnat těm chlapům** a abychom dokázaly, že **tam máme co dělat.** Tak jsme si prostě nenechaly pomoci vůbec v ničem, nenechaly jsme si poradit... (...) Ať nám napíšíou léky na bolest. A to stačí. A vlastně dojedeme to za každou cenu. I kdybych tady měla tahat nohu za sebou, tak to prostě budu dělat. (...) vím, že potom v závěrečné řeči, kterou jsme měli na závěrečném nástupu, tak i velitel akademie řekl, že vlastně poprvé se stalo... že ať to bylo ze zdravotního hlediska, většinou ty ženský... to víme, že **ty ženský nekončí na vlastní žádost**, že by to prostě nezvládaly, ale většinou musí prostě skončit... většinou ze zdravotních důvodů. (...) Ale že ty ženský jsou prostě takový, že když už se rozhodnou, že do toho půjdou... tak to prostě dokončí a dokončí to za každou cenu. A prostě... a prostě neskončí dobrovolně. Kdežto chlapů tam skončilo 70-80. Ať ze zdravotních nebo jiných důvodů. (rozhovor č. 4)*

*„(...) ale byly jsme pyšný, že i za těch podmínek, který tam jako panovaly, že jsme vlastně všechny dokončily. A že jsme to nevzdaly. Že jsme neřekly: tak fajn tak já končím... ale spíš to bylo takové to, **ale já vám tu radost neudělám. Já tady prostě budu.**“ (rozhovor č. 4)*

Vojákyňe k sobě potřebuje za partnera vojáka, aby jí chápal

Tady respondentka popisuje důvody, proč se musela rozvést s bývalým manželem. Uvádí několikrát jeho předsudky vůči vojákyním a celkově jeho nedůvěru a žárlivost. Poté přichází s úvahou, kde vysvětluje, protože má nyní nového partnera – vojáka, proč vojákyni může pochopit v jejích pracovních cílech jenom další voják. Zdůrazňuje, že opačně to neplatí, že voják s civilní ženou tímto neprochází. V opačném případě, protože má tu zkušenost, se nedokáže partner přizpůsobit a pochopit nejenom její práci ale i její motivaci.

*„(...) já třeba jsem měla jí jediný problém, kdy jsem fakt měla problém... tak byl bývalý manžel. Protože on od začátku věděl... od začátku našeho vztahu věděl, že chci jít do armády. (...) ... tak jako chceš to tak to dělej. Ale řekla bych, že ve skrytu duše, že tak jako doufal, že si to rozmyslím a že nepůjdu... protože věděl, že budu mezi samejma chlapama a nelíbilo se mu to. (...) ... no a pak nastal problém ve chvíli, kdy jsem opravdu do té armády šla. A úplně se to celé zhroutilo a museli jsme se rozvést. Ale jinak vlastně.... Ted' **mám přítele vojáka**, takže tam je to **úplně v pohodě ten to chápe všechno**. (...) Ale vím, že kdybych zůstala s tím mým bývalým manželem, tak bych denně poslouchala hysterický telefonáty. **Jak jako že nevíš, kdy se vrátíš? Bůh ví, co tam děláš... bůh ví, jestli seš vůbec někde nasazená....** (...) Neměl pochopení, že bych pak chtěla vyjet někam do mise. **Zase jako budeš půl roku pryč? Jako že nebudeš doma?**“ (rozhovor č. 4)*

*„(...) Že spíš ta ženská **vojákyňe potřebuje mít k sobě domů vojáka**, protože civilista jí dřív nebo později nebude chápat. Pokud samozřejmě ona nebude ochotná se mu nějakým způsobem podřídit a potom bude mít samozřejmě podle mě jako problém v té práci, protože už to nebude ten člověk, kterýho armáda potřebuje. Takový ten flexibilní člověk, který půjde, když se řekne. A sama už bych jako nechtěla partnera civilistu, dokud sama budu v armádě... protože vím že by mě prostě nedokázal pochopit.“ (rozhovor č. 4)*

*„(...) Ale třeba mám tu zkušenost, že co byli **chlapi vojáci a měli paní civilistku, tak tam nebyl žádný absolutně problém**. Většinou jsem se setkala s tím, že ta ženská byla vlastně ráda, že ten chlap občas vypadne na nějaké cvičení a ona má ten čas pro sebe, a*

hlavně že domů přinese ty peníze. (...) Že bych řekla, že ta ženská v tom v civilu je daleko víc ochotná se přizpůsobit, protože se stejně doma o všechno stará...“ (rozhovor č. 4)

Nezkažená armádou

Respondentka popisuje, jak jí armáda „nezkazila“. Jak si pořád uchovává své hodnoty z civilního prostředí a stereotyp vojáka, který je přísný na děti a tlačí do nich poslušnost se jí nedotýká.

*„(...) mně ani **ta armáda dosud nezkazila**. Já totiž... já nevím... já jsem taková jaká jsem. A myslím si, že jsem se moc se tou armádou nějak moc neovlivnila, že bych byla nějak třeba jako přísnější nebo to... (...) Spíš se jako asi snažím, být důsledná aspoň. (...) Nebo že bych byla tím úplně nějak pohlcená to ne. (...) A pořád jsem se tak jako nějak nezkazila, pořád nejsem voják úplně. Což jako to bych možná chtěla po nich, aby měli ty trička v komínku. Jako ne úplně... Spíš myslím, že by to... jako chci po nich, aby si uklidili skříň to jo, ale jako normálně. Jako myslím, že nejsem nějak úplně zblbla tou armádou... To fakt ne. Držím si to svoje a **furt jsem, tak jako ženská, jsem máma**.“ (rozhovor č. 6)*

DISKUSE

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaké zkušenosti mají a jak vnímají gender stereotypy vojákyně Armády České republiky. Toto téma jsem vybrala hned z několika důvodů. Prvním bylo, že mě zajímalo, s jakými stereotypy se v dnešní době ženy – vojákyně setkávají v rámci jejich služby. Druhým důvodem byl snadný přístup k respondentkám. Třetím důvodem byla zvědavost, jak to funguje v Armádě České republiky, protože jsem v tu dobu silně zvažovala svoje budoucí zaměření po ukončení studia. Rozhovorů jsem uskutečnila celkem sedm. První rozhovor byl použit jako předvýzkum a byly podle něj zformulovány konečné otázky a zaměření pro polostrukturovaný rozhovor.

Pro rozhovory byly vybrány jako cílová skupina ženy – vojákyně Armády České republiky. Jsem ráda, že se povedlo udělat rozhovor jak s vojákyní, která je v armádě teprve dva roky, tak s vojákyní, která už svoji službu pomalu ukončuje, protože je v armádě celý její pracovní život. Čtyři respondentky jsou v armádě již přes dvacet let, jedna už jedenáct let a poslední respondentka dva roky. Jediná kritéria pro výběr byla, že respondentem bude žena, jejím povoláním bude vojákyně Armády České republiky a bude ochotná se mnou vést rozhovor na vybrané téma diplomové práce. Co se vzdělání týče, tři respondentky mají středoškolské vzdělání a tři respondentky mají vysokoškolské vzdělání.

Hlavním cílem práce bylo získat odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky. Díky různorodosti respondentek jsem získala veliké množství dat. Z mého pohledu byly respondentky upřímné a velmi otevřené. Díky tomu se potom během Tematické analýzy, kterou byla data zpracována, objevilo značné množství dat. Zprvu nebylo jednoduché nalézt společná témata a myslela jsem, že budu muset každou respondentku představovat zvlášť i s jejími tématy. Při hlubším poznání a zpracování rozhovorů se začala témata vyjevovat. Celkem bylo identifikováno deset hlavních témat.

Že to nezvládnou – tak sleduj, je jedno z nejvýraznějších témat, se kterým měly respondentky zkušenost. Obsahuje v sobě nejen předsudek, že ženy do armády nepatří, ale i že žena nezvládne dělat práci vojáka stejně dobře jako muž. Respondentky se shodují

v tom, že se s tímto předsudkem setkaly a jak pro ně bylo zásadní si to ustát. Objevují se dva přístupy, které respondentky zastávají. První je silná motivace dokázat lidem v jejich okolí, že to zvládnou. A někdy se staví až do takové pozice, že se snaží dokázat, že na to mají a že zvládnou i více než muži. O tomto se zmiňují i Tarrasch, Lurie a Moran (2011), je to jeden z důvodů, proč ženy vykazují a mají vyšší stresové hodnoty než muži. Ženy se neustále snaží dokázat mužům, že si své místo zaslouží a tato jejich snaha vyrovnat se jim, je obranným mechanismem proti jejich možné diskriminaci, a aby je kolegové brali za sobě rovné. Druhý přístup zaujaly respondentky takový, kdy zdůrazňují, že ženy mají v armádě své místo. Důležité ale je, aby žena zůstala ženou a muž mužem, hlavní je nestavět se do takové role, kdy si musí na něco hrát. S tím souhlasí i Šmausová (2002), která upozorňuje na ženy, které když se ocitnou v roli, která je tradičně přisuzována mužům, v tomto případě role vojáka, bývají často označeny za „mužatky“. Tím se staví do role, která není pro jejich pohlaví společností přisuzována. Ženy jsou charakterizovány nepřítomností mužských rysů a jsou jim pak připisovány jiné schopnosti a dovednosti. Tím společnost dává jasně najevo, co si o ženách na těchto pozicích myslí, tedy že tam nepatří a že se pro tu práci nehodí.

Oba tyto přístupy jsou srozumitelné a mají svá opodstatnění. Je nepochybné, že žena má oproti mužskému protějšku jinou fyzickou stavbu a jiné dovednosti. Proto není překvapující, že když jsem se v rozhovorech ptala na ideálního vojáka a vojákyni, často mi respondentky zdůrazňovaly biologické rozdíly mezi pohlavími. O biologických rozdílech mezi mužem a ženou a vhodnosti žen na bojových pozicích se vede výrazná debata i na poli odborníků. Simonsová (2001) dokonce říká, že biologické rozdíly by měly být dostatečným důvodem, proč nebrat ženy na některé pozice, například do bojových jednotek. Těmito rozdíly jsou síla, rychlost a vytrvalost. Lippa (2009) tyto aspekty více konkretizuje na o 20% nižší tělesnou hmotnost žen, až 30% více tělesného tuku, menší kapacitu plic a izometrickou sílu. Menstruační cyklus a těhotenství jsou pak posledním hřebíkem pro pohřbení nápadu, aby ženy byly na takovýchto pozicích. Najdou se ale i tací, kteří s tímto pohledem nesouhlasí. Komárek (2014) poukazuje na fakt, že ženy mají lepší koordinaci, rovnováhu a jsou méně agresivní. Toto doplňuje i Nejedlá (2019) tím, že v moderní společnosti nemůžeme argumentovat příklady, jak se žena odlišuje od muže, abychom si

odůvodnili, proč nemá být na specifických pozicích. Ženy jsou více psychicky odolné, více se o sebe starají, a navíc i zvyšují morálku ve skupině. Rypáčková (2010) navíc dodává, že by svou přítomností mohly pomáhat předcházet různým patologickým jevům, příkladem šikana, závislosti...

Armáda jako taková byla vždy maskulinní instituce. Po staletí byl ideálním vojákem muž. Z tohoto důvodu je patrné, že při přijímání vojáků budou preferovány vlastnosti a dovednosti, které jsou spojovány s mužem. Pokud se pak do armády snaží dostat žena, je konfrontována se stereotypem, že tam nemá co dělat. Maskulinní instituce nepotřebuje feminizaci, a proto není divu, že se armáda brání svým vlastním způsobem, hlavně tedy zevnitř.

Ačkoliv se Armáda České republiky opravdu snaží o otevření a zajištění rovných příležitostí pro ženy i muže, tak se většina respondentek setkala s nějakou formou diskriminace. Zde je potřebné zmínit, že se tak dělo hlavně v minulosti, na počátcích jejich kariéry. Můžeme se jenom domnívat, jestli zkušenosti mladší vojákyně, která vypovídá, že se s diskriminací nesetkala, odráží tento nový trend. Co mě překvapilo, bylo, že se respondentky shodovaly v tom, že diskriminace na základě pohlaví je v minulosti a ojedinělá zkušenost v jejich kariéře. Jako snadné vysvětlení by mohla být ve větší propagace armády veřejnosti, neustálé navyšování zájmu pro přijetí do armády ze strany žen a tím navýšení jejich počtu. Renzetti a Curran (2003) navíc zmiňují, že důvod, proč je stále více a více žen v Armádě České republiky, je hlavně otevřenější klima společnosti vůči ženám obecně. Navíc zájem ze strany mužů spíše klesá a armáda má stále vysokou neobsazenost. Křížková (2004) vidí tyto společenské změny a novou atmosféru jako krizi maskulinity, kdy dominance a síla ztrácí svoje postavení a hodnotu.

A tak se postupně ztrácí vzácnost žen v tomto povolání. Co ale v armádě minulostí není, je téma protekce a konexí. Čtyři respondentky přiznávají, že se setkaly s nějakou formou protekce a samy jí využily, když byla příležitost. Vojákyně v armádě již není rarita, každým rokem jich přibývá. Zde bych připomenula i **Plán Ministerstva obrany** do roku 2025 zvýšit počet žen v armádě na alespoň 20%. Aktuálně je to kolem 13%. Co mě s touto souvislostí překvapilo, bylo téma respondentek: Specializace – místa pro ženy, místa pro

muže. To že ženy mají v armádě své místo je již dlouhodobě známé i viditelné. Respondentky však zdůrazňují, jaké místo vojákyně v armádě má. Opět zde přichází debata o fyzických a biologických rozdílech mezi mužem a ženou. Je to něco, co se objevuje v rozhovorech mnohokrát. Jistá omezení by měla ženu vylučovat z některých pozic, příkladem může být řidička nákladových vozidel a bojové jednotky. Respondentky se shodovaly na tom, že žena by neměla být právě na takových pozicích, protože to fyzicky nemůže zvládnout. Zároveň však dodávají, že pokud by to fyzicky zvládla, tak by to neměl být problém. Tomuto se věnují i Renzetti a Curran (2003), kteří upozorňují na to, že v naší společnosti stále převládají představy o tom, že ženy nemají dostatečně kvalitní dovednosti a vlastnosti pro vykonávání jistých pracovních pozic. Zde pak převládají představy, že žena není dostatečně silná, aby zvládla danou práci či není dostatečně mentálně způsobilá a vyspělá.

V další fázi rozhovorů se téma: žena by měla zůstat ženou a muž mužem objevovalo opakovaně. Pokud jde o rozhodnutí žen, vstoupit do armády, jenom jedna respondentka se střetla s nepochopením a nesouhlasem ze strany širší rodiny ve výběru vhodného povolání pro ženu. Postupem času pak nakonec rodina její výběr podpořila a dále podporuje. Co tedy ženy táhne do armády. Bulová (2015) sestavila žebříček motivace pro vstup žen do Armády České republiky. V něm se dovídáme, že jistota, finanční nezávislost, touha po adrenalinu, zajímavá práce, uniformy a patriotismus figurují na vrchních pozicích. Tyto informace potvrzují odpovědi respondentek. Díky povědomí o tomto žebříčku mě překvapilo, že téma patriotizmu jako motivace, se objevilo jenom u dvou respondentek. Je zajímavé, že se vlastenectví objevilo jako téma u respondentky, která teprve nastoupila do armády. A u vojákyně, která chce ukončit v blízké době svou službu, kvůli vyhoření. Nicméně hrdost na své povolání uváděla většina respondentek.

Dalším tématem, které respondentky silně reflektovaly bylo, jak se armáda snaží vyrovnat rovnoprávnost mezi vojáky a vojákyněmi a jaké nástroje k tomu využívá. Zdůrazňují stejné finanční ohodnocení. Nad tímto bych se pozastavila, protože toto mi zdůraznila většina respondentek. Z toho čtyři respondentky jsou v armádě již od střední školy. Nicméně to naznačuje, že si uvědomují a zaznamenávají jiné ohodnocení žen

v civilním sektoru. To potvrzují i zbylé dvě respondentky, které se do armády přidaly po vystudování vysoké školy a měly možnost pracovat v civilu. Důležitost finanční nezávislosti žen zmiňuje Bulová (2015), a poukazuje na důsledky, které sebou přináší. S finanční jistotou se vytrácí závislost na partnerovi. Tím, že je jim poskytnut stejný plat jako jejich kolegům, roste jejich samostatnost a vyrovnává se rovnocennost nejen mezi partnery.

Armáda se snaží více zvýšit svoji otevřenost pro ženy. Respondentky zmiňují stejnost uniforem, se kterými nejsou spokojené, protože nejsou uzpůsobené ženským tvarům. Také mají vojákyně stejné povinnosti a úkony, dělají vše, co muži. Navíc respondentky dodávají, že si neříkají o zvláštní zacházení, protože jsou ženy. To hodně zdůrazňují a jak říkají: voják nemá pohlaví. Tarrasch, Lurie a Moran (2011) poukazují právě na pohled žen, které se snaží ukázat, že nepotřebují pomoci či jiné podmínky. Díky této snaze vidí jejich kolegové, že zvládnou vše a snáze je budou brát jako sobě rovné. Komárek (2014) dodává, že ženy musí být více houževnaté než muži. Jako příklad uvádí výzbroj, která je stejná pro muže i ženy a váží v rozmezí 27 až 45 kilogramů. Je tedy jasné, že ženy musí vynaložit o 25-35% větší úsilí k podání stejného výkonu a ani to jim nezabrání tyto výkony podat. S plněním povinností se pojí i téma poslušnosti, které je v armádě zásadní. Několikrát bylo v rozhovorech zaznamenáno, že plnit rozkazy je hlavním úkolem vojáka a vojákyně. Tím se jen doplňuje stereotyp vojáka, který je poslušný, na nic se neptá a koná. V tom se respondentky shodují, navíc doplňují obrázek, kdy není rozdíl mezi vojákem a vojákyní.

Vojákyně není voják. Jistá forma feminizace už do armády pronikla. Počínaje přechylováním hodností do ženského tvaru, letních a slavnostní uniforem – sukně a košile, prvních žen na vysokých funkcích – brigádní generálky i maličností jako je příspěvek na spodní prádlo a hygienické potřeby pro ženy.

Ženy ve vysokých funkcích vždy přinášely jisté výzvy. Jednou z nich je otázka respektu. I toto téma se u respondentek opakovalo. Shodovaly se v tom, že žena musí hodně dokazovat a musí být ostrá a tzv. „obhroubnout“. Zcela jednoznačně ženám na vyšších pozicích připisují mužské vlastnosti jako je průbojnost, tvrdost, přirozená autorita. Některé respondentky dávaly velký důraz na to, že žena si může vydobýt respekt. Ale musí

být důrazná a jednat s úsměvem. Tím jim dodávají ženský charakter. O tomto hovoří i Renzetti a Curran (2003), ženy v armádě jsou nuceny potlačovat své femininní projevy a podporovat mužské kvality, aby zapadly. Červinková (2006) poukazuje na propagované vlastnosti vojáka, které požaduje společnost. Jsou jimi statečnost, vytrvalost, racionalita. Proto do tohoto konceptu bojovníka není připuštěna žena, neboť bipolarita maskulinity a feminity se vzájemně vylučují.

Co mě překvapilo, bylo téma nemít ambice, které se objevilo hned u čtyřech respondentek. Vypovídají, že jsou spokojené na svých místech, že dosáhly svého vrcholu a nikdy neměly velké ambice postupovat a dělat kariéru. Je otázka, jestli je to jejich obrana, proti vysoce konkurenčnímu mužskému prostředí a nároků na ně. A nebo opravdu mají nižší ambice a spokojí se s málem. Bordieu (2000) k tomuto říká, že pokud se chce žena dostat na vysokou pozici, je nucena se chovat takovým způsobem, že ztrácí ženské atributy a přizpůsobuje se mužskému vzoru, aby působila věrohodně. Proč tedy zůstávají v armádě odpovídá následující téma a tím je dobrý kolektiv. Hned pět respondentek je spokojeno s rodinným prostředím, které je nastavené na jejich pracovišti. Zároveň k tématu kolektivu se čtyři respondentky shodly, že mužský kolektiv je lepší než ženský. Ženský kolektiv považují za konkurenční, toxický a „slepičárnu“.

Následovala citlivá otázka na spojení vojákyně Armády České republiky a mateřství. Zde jsou ženy konfrontovány se stereotypem, že žena má být doma a vychovávat děti. Zde ženy navíc pocítují komplikace spojené s jejich kariérou. Musí se do roka dítěte vrátit, aby si zachovaly své původní místo. Uvádějí, že je potíží s návratem z mateřské a rodičovské dovolené na jejich původní funkce. Zároveň ženy necítí plnou jistotu v tom, že jejich původní funkce nebudou po dobu jejich nepřítomnosti obsazeny. Dvě respondentky vyřešily tím, že šel jejich manžel na mateřskou dovolenou a jedna vojákyně dítě dávala do jeslí. Je zajímavé, že u těchto třech respondentek se také otevřelo téma být dobrá matka. Musím přiznat, že je mi líto, že jsem neměla možnost toto téma otevřít více. Bylo by zajímavé zjistit, jestli je mezitím souvislost, kdy ženy jdoucí dříve do práce, především kvůli zachování své pozice, se pak potýkají s touto problematikou. U nejmladší respondentky se otevřela i otázka dobrovolné bezdětnosti. Vyplívá z toho, že otázka

mateřství je téma, které rezonuje ve většině žen a armáda rozhodně není výjimkou. Oakleyová (200) se domnívá, že právě biologický determinismus ženy je důvodem jejího nerovného postavení. Od ženy se automaticky předpokládá, že nastoupí na mateřskou, i za cenu ztráty zaměstnání a zastavení kariéry. Tím je na ní vyvíjen tlak, kdy se zdá nezastupitelná v této roli matky. Jarkovská (2004) říká, že právě příklad, kdy žena odmítne jít na mateřskou dovolenou je hlavně společností vnímáno jako společenské pochybení, kdy si žena dovolila vystoupit z předepsané role. Oakleyová (2000) upozorňuje na toto překroucené myšlení. Dítě potřebuje nejenom fyzickou péči ale i jiné úzké vztahy a emoční stimulaci, než je od matky. Renzetti a Curran (2003) vyzdvihují politoložku Cynthii Enloe, která poukazuje na to, že právě těhotenství je častým důvodem pro neprodloužení služebního závazku či upravení pozice vojákyně.

Pro zajímavost bych ještě dodala, že čtyři respondentky pochází z armádního prostředí, kde alespoň otec byl vojákem. V této návaznosti dvě respondentky uvádí, že jejich dítě vstoupilo do armády. Bylo by zajímavé zjistit, jak probíhal výběr povolání u dětí vojáků, jestli tam hrálo roli životní styl a jistota nebo i vzor v rodině. Havrdová (2003) zkoumala motivaci pro vstup do armády a uvádí, že až 26% žen motivuje přítomnost partnera či partnerky v armádě. Další motivací je jak pro ženy - 25% přání z dětství.

Ráda bych zmínila limity, které tato práce v sobě nese. Jedním z největších limitů je malý výzkumný vzorek, kvůli kterému je samozřejmé, že žádné závěry nemůžeme generalizovat či považovat za obecně platné. Limitem je i cílová skupina žen Armády České republiky, protože jde o omezený počet z populace, který bude vždy specifický. Dalším nedostatkem je genderová nevyváženost, jelikož jsem se ve výzkumu zaměřila jenom na ženy. Je možné že i muži budou vnímat a prožívat gender stereotypy a mít své zkušenosti s touto problematikou a budou se otevírat nová témata. Z tohoto důvodu by bylo přínosné zkoumaný soubor ještě rozšířit a na výsledná témata navázat kvantitativním výzkumem, aby se výsledky daly značně rozšířit a zobecnit alespoň na vybranou část populace. Navíc se otevřela spousta témat a námětů, která by stála za prozkoumáním. Zaujala mě úvaha jedné respondentky, že vojákyně může mít za partnera jenom vojáka, protože jí muž z civilu nemůže pochopit. Zajímavé je i téma respondentky, kdy trvá na tom, že není

zkažená armádou a pořád je žena a matka především. Ještě zmíním, jestli má souvislost manžel na mateřské dovolené, či dítě v jeslích a otázka žen co to znamená být dobrá matka.

ZÁVĚR

Téma žen v armádě je stále aktuálním tématem a pro mnohé i kontroverzním. V moderní armádě však žena má své postavení, které se stále vyvíjí a proměňuje. Dříve jí byla spíše přiřazována podpůrná funkce, nyní se ženy dostávají i na vysoké pozice velení a i do bojových jednotek. Armáda je velmi specifické prostředí a není divu, že i fyzické rozdíly mezi mužem a ženou začínají ztrácet svůj význam.

Tato diplomová práce zpracovává téma prožívání gender stereotypů vojákyněmi Armády České republiky. Zjišťuje, jaké zkušenosti mají vojákyně s gender stereotypy, jestli je vnímají a akceptují, případně jak je reflektují a ovlivňují jejich kariéru. Práce, které by se věnovaly tomuto tématu v České republice, prozatím chybí. První teoretická část, obsahuje vymezení základních pojmů, které se pojí s tématem této práce. Přibližuje gender a Armádu České republiky a postavení žen v ní. Dále je v práci shrnutí několika zahraničních výzkumů, které se věnují tomuto tématu.

Praktická část popisuje průběh výzkumného šetření a předkládá Tematickou analýzu rozhovorů, které byly zrealizovány pro účely této práce. Následuje přehled společných témat, které pomáhají zodpovědět výzkumné otázky. Navíc je práce doplněna o další zajímavá témata, jež se otevřela v průběhu výzkumu a stojí za další zkoumání. Analýza ukázala, že ženy v armádě se setkávají s gender stereotypy a různě je reflektují. Různorodost respondentek přinesla velké množství dat i názorů na tuto problematiku.

Ukazuje se, že ženy si moc dobře uvědomují gender stereotypy v jejich povolání a často je i přijímají a akceptují. Jejich názory si často protirečí, ale shodují se se zahraničními výzkumy, které tuto problematiku mapují. Zarazilo mě, že samy ženy měly stereotypní uvažování o ženách v armádě v určitém kontextu. Říkám si, jak moc jsou tyto pohledy spíše obranou odpovědí na nároky, které jsou na ně kladeny. Přiznávám, že mě mnoho témat zaskočilo a určitě by stály za hlubší prozkoumání.

Z tohoto důvodu by bylo přínosné zkoumaný soubor ještě rozšířit a na výsledná témata navázat kvantitativním výzkumem. Výsledky by se pak daly rozšířit na vybranou část populace. Co by stálo za další prozkoumání je úvaha respondentky, že vojákyně může

mít za partnera jenom vojáka, protože jí muž z civilu nemůže pochopit. Nebo téma respondentky, která trvá na tom, že není zkažená armádou a pořád je žena a matka především. Co přesně znamená být zkažená armádou a proč je to pro ni důležité. K prozkoumání stojí i jestli má souvislost manžel na mateřské dovolené, či dítě v jeslích a otázka žen, co to znamená být dobrá matka. Bylo by i zajímavé, zaměřit se jen na pár stereotypů a ty cíleně vyhledávat a hlouběji zmapovat. Uvědomuji si, že výzkum má spoustu limitů a proto doufám, že by mohl být hlavně sondou do tohoto tématu, která by mohla přinést inspiraci pro další zkoumání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

- Alsop, R., Fitzsimons, A., Lennon, K., & Minsky, R. (2002). *Theorizing gender*. Great Britain: Polity Press.
- Bařšč, D. (2016). *Genderové stereotypy v Armádě České republiky*. Nepublikovaná kvalifikační práce. Univerzita Palackého, Olomouc.
- Bedrnová, E. & Nový, I. (2007). *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management Press.
- Bouta, T., Frerks, G., Bannon, I. 2005. *Gender, Conflict, and Development*. Washington, DC: The World Bank
- Bourdieu, P. (2000). *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum.
- Connell, R., & Pearse, R. (2015). *Gender: In World Perspective*. Cambridge: Polity Press.
- Doležalová, I., Formánková, L., Rytířová, K. (2004). *Postavení a role ženy v křesťanství. ABC feminizmu*. Brno: Nesehnutí.
- Elshtain, J. B. 1995. *Women and War*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Fialová, E., Spoustová, I., & Havelková, B. (2007). *Diskriminace a právo: diskriminace na základě pohlaví a rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce z pohledu práva*. Praha: Gender Studies.
- Fine, C. (2011). *Delusions of gender*. New York: Icon Books.
- Glover, D., & Kaplan, C. (2009). *Genders*. New York: Routledge.
- Havrdová, H. (2011). *Postavení ženy v Armádě České republiky*. Nepublikovaná bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Česká republika.
- Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní metody aplikace*. Praha: Portál.
- Hrdličková, A. (2008). *Úvod do gender studies*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií.

- Karsten, H. (2006). *Ženy – muži: Genderové role, jejich původ a vývoj*. Praha: Portál.
- Křížková, A. (2007). *Životní strategie žen a mužů v řízení (a) podnikání*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada
- Oakleyová, A. (2000). *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál.
- Pickering, M. (2001). *Stereotyping: the politics of representation*. New York: Red Globe Press.
- Plesková, K., Frank, P., Bosáková, M., Kuglerová, D. (2008). *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. Brno: Nesehnutí.
- Renzetti, C.M., & Curran, D.J. (2003). *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum.
- Roušar, J. (2006). *The Czech Republic professional armed forces*. Prague: Ministry of Defence of the Czech Republic
- Rypáčková, P. (2010). *Společenský kontext zastoupení žen ve vojenských složkách mírových operací OSN*. Nepublikovaná kvalifikační práce. Masarykova univerzita, Brno.
- Stackeová, D. (2008). *Fitness programy – teorie a praxe: metodika cvičení ve fitness centrech*. Praha: Galén.
- Strnadlová, A. (2012). *Problematika genderu v základních školách: studijní text*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Suchomelová, M., Zajíčková, D. (2006). *I. Rovnost mužů a žen v dokumentech EU a ČR: II. Podpora vyvážené účasti žen a mužů v rozhodovacích procesech; III. Odměňování manažerů: dílčí studie*. Praha: VÚPSV.
- Tůma, M., Janošec, J., & Procházka, J. (2009). *Obranná politika Československé a České republiky (1989-2009)*. Praha: Ministerstvo obrany ČR.
- Wood, G.W. (2018). *The psychology of gender*. New York: Routledge.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

Boldry, J., Wood, W., & Kashy, D. A. (2001). Gender Stereotypes and the Evaluation of Men and Women in Military Training. *Journal of Social Issues*, Vol. 57, No. 4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00236>

Červinková, H. (2006). Playing soldiers in Bohemia: an ethnography of NATO membership. *Prague studies in Sociokultural Anthropology*, Vol. 4, No. 161, Dostupné z: <https://doi.org/10.4000/pipss.572>

Doan, A.E., Portillo, S. Not a Woman, but a Soldier: Exploring Identity through Translocational Positionality. *Sex Roles*, Vol. 76, 236–249. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0661-7>

Kalahin, Y. A. (2014). Stereotypes of women soldiers about army and military service. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*, Vol. 17, No. 2. Dostupné z: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/436>

Komárek, J. (2014). Úskalí profesionalizace armády České republiky. *Vojenské rozhledy*, roč. 23, č. 4. Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz

Nejedlá, M. (2020). Národní průzkum o spotřebě tabáku v dospělé populaci ČR za rok 2019. *Státní zdravotní ústav*. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/05/prezentace-Národn%C3%AD-výzkum-ospotřebě-tabáku-v-dopělé-populaci-ČR-2019-Marie-Nejedlá.pdf>

Kamberidou, I. (2019). Gender integration in the military: gender-neutral standards and coed sports. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, Vol. 5, No. 11. Dostupné z: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3364728>

Kvantitativní genderová analýza k 1. 1. 2021. (2021) In: *Ministerstvo obrany České republiky*, Praha. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz>

Může být armáda hodně, ale hodně sexy? To si pište. (2019, 24.1.) *Reflex*. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/fotogalerie/80494/muze-byt-armada-hodne-ale-hodne-sexy-to-si-piste-podivejte-se-na-instagram-vojacek-z-izraele.html>

Príslušnice něžného pohlaví v armádě židovského státu. (2021, 11.4.) *100 + 1*. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/zeny-branici-izrael-prislusnice-nezneho-pohlavi-v-armade-zidovskeho-statu-3>

Simons, A. (2001). Women in Combat Units: It's Still a Bad Idea. *Parameters: US Army War College Quarterly*, Vol. 31, No. 2. Dostupné z: <https://doi.org/10.55540/0031-1723.2041>

Sjoberg, L. (2007). Agency, Militarized Femininity and Enemy. Others: Observations From The War In Iraq. *International Feminist Journal of Politics*, Vol. 9, No. 1. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/14616740601066408>

Šmausová, G. (2004). Genderové aspekty displacementu. *Sociální studia*, roč. 1, č. 2. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/SOC2004-2-9>

Tarrasch, R., Lurie, O., Yanovich R., Moran, D. (2011). Psychological aspects of the integration of women into combat roles. *Personality and Individual Differences*, Vol. 50, No. 2. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.10.014>

Valenius, J. (2007). Gender mainstreaming in ESDP missions. *EU Institute for Security Studies*. Dostupné z: <http://www.iss.europa.eu/uploads/media/cp101.pdf>

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. 1993. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Zákon č. 221/1999 Sb. Zákon o vojácích z povolání. 1999. Dostupné z: https://ppropo.mpsv.cz/zakon_221_1999

Seznam tabulek

Tabulka 1 Základní údaje respondentů.....41

Tabulka 2 Společná témata.....44

Seznam příloh

Příloha I. Informovaný souhlas.....	1
Příloha II. Otázky do polostrukturovaného hloubkového rozhovoru.....	2
Příloha III. Přepisy rozhovorů.....	3

Příloha I. Vzor informovaného souhlasu

INFORMOVANÝ SOUHLAS ÚČASTNÍKŮ VÝZKUMU

Informovaný souhlas týkající se diplomové práce na téma: Genderové stereotypy pohledem vojákyně Armády České republiky. Výzkum probíhá v rámci magisterského studia na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Žádám Vás o souhlas s poskytováním výzkumného materiálu pro výzkumný projekt ve formě audio nahrávky rozhovoru. Vzhledem k citlivosti zkoumané problematiky je náležitá pozornost věnována etickým otázkám a zajištění bezpečí informantů. Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v prepisech rozhovorů budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost výzkumnice ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já).
- (3) Po přepsání rozhovorů dojde k autorizaci textu – budete mít možnost vyjádřit se k uvedeným údajům a upravit je.
- (4) Jako informantka máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Bc. Veronika Plančíková

Podpis:

Podle zákona č. 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

Vdne

Podpis:

Příloha II. Otázky do polostrukturovaného hloubkového rozhovoru

Co si představíte pod pojmem gender stereotypy? Můžete uvést příklad?

1. Přemýšlela jste nad jiným povoláním? Jakým? Co Vás od toho odradilo?
2. Co Vás lákalo na povolání vojákyně, proč jste se stala vojákem? Jak jste dlouho v armádě?
3. Jaká byla Vaše představa o povolání vojáka/vojákyně před vstupem do armády?
4. Jak vypadá ideální voják/vojákyně?
5. Jaké jsou rozdíly mezi vojákem a vojákyní? Můžete uvést konkrétní příklady?
6. Jak byste nyní jako vojákyně popsala, charakterizovala Vaše povolání? Co zahrnuje?
7. Podporuje Vás Vaše rodina/okolí ve Vaší profesi? Jak? Ovlivňuje Vaše povolání nějak Vaši rodinu?
8. Pojí se s povoláním vojákyně nějaká omezení ve Vašem životě?
9. Byla jste v práci někdy diskriminovaná/omezovaná kvůli svému pohlaví? (Jak? Co tomu předcházelo? Jak to probíhalo? Jak jste to řešila?)
10. Byla jste někdy diskriminována/omezována kvůli své profesi?
11. Jaké máte příležitosti pro rozvoj ve Vaší profesi?
12. Jak vnímáte postoje širšího okolí a veřejnosti na Vaší práci?

Napadá Vás ještě něco důležitého k tématu, o čem jsme nehovořili? Chtěl/a byste se na něco zeptat Vy?

Poděkování, nabídnutí seznámení s výsledky výzkumu po zpracování

Rozloučení

Příloha III. Přepisy rozhovorů

Zde přikládám přepisy rozhovorů, které neprošly jazykovou korekturou.

Rozhovor č. 1

T: Takže, jak jsme spolu na začátku mluvily, téma tohoto rozhovoru se bude týkat gender stereotypů. Když řeknu genderové stereotypy, setkala jsi se s tím někdy?

R: ne... vůbec ani... jako gender je jasný, ale stereotypy asi ne.

T: A ani tě nic jenom nenapadá, když slyšíš právě toto spojení gender stereotypy? Co si pod tím vůbec představit?

R: Asi pohledy jednotlivých pohlaví na druhé pohlaví třeba? Jako, jak je vnímám, no asi jak je vnímám. Jak se asi vnímáme navzájem.

T: Tak abych dala příklad, tak gender stereotyp je ten, že ženy by měly být doma za plotnou a vařit a vychovávat děti. A to je ten gender stereotyp, že žena by měla být doma a rodit a nechodit do práce.

R: dobře... dobře aha.

T: Takhle když jsem ti to trochu nastínila, je ti to jasný? Chtěla by ses na něco zeptat? Samozřejmě i během rozhovoru, když ti cokoliv nebude jasné nebo budeš mít jakýkoliv dotaz, tak mě kdykoliv zastav.

R: Jasný, když nebudu cokoliv chápat, tak tě zastavím. To se neboj.

T: Přemýšlela jsi někdy nad jiným povoláním, jakým? Nebo dělala jsi vůbec někde jinde?

R: No tak když... Takhle, od začátku, když jsem byla malá, tak mně se hrozně líbila jedna paní, která bydlela u nás v paneláku a byla to vojačka. A můj táta byl voják a ta vojanda, prostě strašně jí to slušelo, když chodila do práce. A dřív se chodilo do práce v uniformě, takže prostě, ona prostě vypadala... vypadala furt upravená, krásná a mně se prostě uniformy líbí. Takže od malička jsem asi chtěla být v nějaké uniformě ne vojákem, ale v uniformě. Táta byl voják. Což to na mě asi nějak... nebylo to nějak... tak že bych chtěla být, protože byl táta voják, ale pak jsem byla takový rebel. Takže jsem šla dělat servírku o prázdninách, ale už mě vzali na tu vojenskou školu. Ale vlastně jsem šla na vojenskou školu pak stejně takže...

T: Takže ty máš vlastně vojenskou školu?

R: Ano, já mám vojenskou školu, roční... roční vojenskou školu.

T: A ten původní, úplně původní podnět jít na vojenskou školu, byl spojen s tou paní z toho paneláku?

R: Já jsem asi... Já... Ty jo, já asi nevím... Já jsem asi ani na té střední škole nevěděla, čím bych chtěla být. Protože jsme ještě byli, no, když ty si vlastně představíš... tak ty jseš vlastně mladá jo. Za nás nebyl internet, za nás nebyly žádný takový vzory lidí, ke kterým by člověk vlastně vzhlížel. A vůbec ten rozhled nebyl, vlastně vůbec žádný a fakt ta doba byla šílená. Teďkom třeba kdybych, teďkom s tímhletem, co už jsem zažila a to... Tak bych třeba věděla a třeba bych možná ani nebyla voják. Třeba by jsem všechno udělala jinak, tak to tak je ale. Ale nevím no, mě tam... asi mě... jelikož se naši rozvedli a mamka řekla, prostě abych měla nějakou jakoby jistotu, tak mě přihlásila na výběrové řízení právě tehdy na vojáka. A vlastně mě... já jsem jela na přijímačky a oni mě SAKRA vzali. A prostě jsem tam pak nastoupila no. A to je celý. A já jsem nad tím jako nepřemýšlela. Přijela jsem tam, protože to bylo na Slovensku a říkám, každý den jsem říkala: Já na to kašlu. Já jedu domů, já jedu zítra domů. Takže vlastně, já jsem tam nechtěla být a pak jsem si nakonec říkala, proč bych já to vlastně nedodělala. Když už jsem vlastně přežila to nejhorší, to byl měsíc a půl přijímač, a to bylo fakt těžký. A pak jsem to tam vlastně přečkala a navázala jsem tam nějaké ty přátelství s těma děvčatama. Tak jsem si teda řekla, že to teda dám. Vlastně odejít můžu kdykoliv, ale vlastně jsem nebyla přesvědčená, že to chci. A pak najednou jako jo, když už jsem to jako udělala. A teď jsem furt jako přesvědčená, že jako jo že to povolání se mi líbí.

T: A kdy se to jako zlomilo? Dokážeš to nějak zachytit?

R: Vždycky tím, jak poznáváš víc lidí, a těch zkušeností a těch znalostí vlastně přibývá... tak se to vlastně nabaluje. A jako prostě jsi víc větší a větší profesionál nebo jak bych to řekla. A pak si tak jako říkáš, vždyť já vlastně mám jako na víc než někdo jako mladý a furt jako. No to know-how. Takže...

T: Takže ten prvotní podnět, teda vzešel z rodiny, když tě mamka přihlásila na školu?

R: Ano, protože jsem byla hrozný rebel a potřebovala mě zkrotit.

T: Ty jsi teda šla a zvládla jsi to. A jak se ti postupně nabalovali ti přátelé a postupně ti rostla tvoje kariéra, tak jsi se rozhodla, že vlastně zůstaneš a teď si vlastně spokojená?

R: Určitě. Jo je to tak je to vlastně dobrý jsem spokojená (smích). No, takže takhle to bylo s mojí kariérou. Samozřejmě, když tam vezmu, že, že jsem se vlastně i v té armádě zamilovala a rozvedla a přestěhovala, když člověk vlastně zpětně, když se jako dívá... takže zpětně všechno bylo vlastně k něčemu vlastně dobrý. Všechno je k něčemu dobré. Tak... takže tak.

T: No a jak dlouho jsi vlastně v armádě? Ty jsi byla na vojenské škole Počítá se to do toho? Jak to vlastně funguje?

R: Určitě to se počítá už jako služba. Jako ten měsíc a půl co byl ten přijímač, tak ten se do toho nezapočítává, ten se nepočítá.

T: Takže jak dlouho jsi teda v armádě?

R: Božítku.... Od od 93 roku.... 27–28 let asi

T: to už je docela dlouhá doba

R: jo... to jo.

T: To je super, takže jsi toho určitě hrozně moc už zažila a prožila a já se tě aspoň můžu ptát naa tvoje zkušenosti.

R: (smích) jo to se ti asi hodí. Pokud si teda na něco vzpomenu.

T: když se teda vrátím zpětně do toho momentu, když ti maminka řekla, že půjdeš teda k těm vojákům na tu vojenskou školu, a že z tebe bude voják, aby z tebe teda něco bylo.

R: Protože tam byla ta jistota.

T: Jaká byla tvoje představa, co budeš dělat? Měla jsi vůbec nějakou představu?

R: No mamka tehdy říkala vlastně, takhle... Já jsem vlastně tehdy vlastně úplně nevěděla, že by třeba ženy mohly... tenkrát ještě nebyli zmínky, nebyl internet, že by třeba jako teď, když koukneš třeba na Facebook... Tak tam vidíš, jak se holky slaňují a jak chodí na střelnici a jak se potápějí a všechno možný... Prostě budeš v kanceláři jo... A budeš dělat kafičko a něco psát na stroji někomu. Tak jsem si říkala tehdy bezva, to asi zvládnou. Víš jako tak, asi takováhle představa. Že se prostě budu mít dobře. Že se nepředřu. Jako si myslím, že tak to i brala moje maminka. A jako... Já jsem tam vlastně dělala tu školu, jako spojař a vlastně jsem měla nějakou techniku na sebe, ale nikdy jsem nikomu žádný kafičko nedělala. Nikdo po mě nikdy nechtěl, abych mu uvařila kafičko v práci. A vždycky jsem jako by dělala svojí práci, kterou jsem měla na stole.

T: To zní, jako kdyby tvoje maminka měla představu, že budeš sekretářka?

R: Ano myslím že ona měla teď ty takovou představu, že prostě budu žena v armádě což se rovná sekretářka.

T: konfrontovala jsi ji někdy s tím, že to tak není?

R: My jsme se o tom vlastně asi nikdy nebavily. Jako že by jsem jí řekla, že to takhle není. Abych jí to třeba vyvracela, to teda ne. Ale ono to vlastně musí vidět sama, když jí vlastně řeknu, že jsme házeli granáty nebo jsme byli na střelbách nebo... nebo já nevím, to asi snad vidí. Já si myslím, že už to jako ví... To prostě musí jí dojít... (smích) Ale můžeme se někdy o tom pobavit možná, když bude nálada. Ona vlastně, když jsem byla asi 2 roky v armádě, tak mě poslali na řidičák na céčko a já jsem normálně řídila céčko nákladák. Takže jako prostě si myslím, že to bylo vidět, že nejsem jenom kanceláři. Vždyt' přece hlídala moje děti.

T: No a když použiji ten maminky stereotyp, že vojáčka by vlastně měla vařit kafe, když použiju tuhle tu představu kancelářské pohodové práce, dotýká se tě to nějak? Dělá to s tebou něco?

R: No... tak to už je tak... že tak strašně dávno. Myslím si, že maminka už vlastně ví, že to tak není, teď už se mě to asi nějak vůbec nedotýká. Nebo to se mnou vlastně nic nedělá.

T: No a jak by tedy vypadal ideální voják, ideální vojákyň podle tebe? Je mezi nimi rozdíl?

R: jako kdy? Tenkrát nebo teď?

T: Tak jestli chceš, tak klidně to můžeme rozdělit na tenkrát a teď? Jestli to pro tebe bude lepší?

R: Víš co, tenkrát to... Tenkrát se i vlastně říkalo, že u vojáků se hrozně pije, takový ten předsudek tam byl. Ale já jsem to i vlastně zažila, že se tady normálně dělo. Že prostě na tom útvaru, kde jsem byla, byly různé existence, který si v práci... Prostě je to blbý, prostě popíjeli alkohol. Ale teď, teď když jsem vlastně přišla na místo, kde jsem teď, kde jsem nějakých 13 let, tak já jsem si vlastně tady nedala jedinou kapku alkoholu. Nikdy... my si tady třeba, já nevím, jestli přejeme k narozeninám, tak si dáme lahvičku. Ale tu si dáme a maximálně si jí otevřeme po pracovní době až doma. Že bych jí teda otevřela v práci, to se tady nestalo nikdy a za tím si stojím. A musím přiznat, že tehdy mi to tenkrát hrozně vadilo předtím. Že ten pohled třeba i mých příbuzných byl takový že: "Vy tam v té armádě stejně jenom chlastáte." A můžeš říkat kolikrát chceš, že ty tam zrovna jenom nechlastáš. A proč bych tam zrovna já měla chlastat... Ale takový byl asi pohled. Jako já si udělám svoji práci a nazdar, že... jo můžu jít domů a mám výplatu. Takže tak. Tenkrát mi ten pohled tenhleten hrozně vadil. A myslím si, že teď už tenhle ten pohled vlastně není teda. Neslychám to od nikoho, že by někdo říkal, že v armádě se chlastá.

T: a čím si myslíš, že to je, že to už neslycháš?

R: myslím, že to bude tou dobou a tou informovaností... jo tou informovaností toho, těch lidí... hlavně ty sociální sítě, a tak všechno. A spousta těch mladých lidí tam vlastně chce jít a ta armáda je mnohem mnohem větší. Tam bylo... já nevím teďka plácnu, třeba 10 tisíc vojáků a teď jich je 50 000, tak prostě... nebo to je naopak? Ne... Ano. Oni vlastně byli základáci totiž a byla strašně velká armáda. Ale teďka je profesionální armáda. A nejsou žádní základáci a nemusí se nikdo buzerovat. Ale všichni pracujeme... vlastně sami na sobě, takže tak. Takže si myslím, že z tohoto důvodu. A všichni vlastně vědí, že armáda je profesionální, a nejsou žádní jakoby výkvěty společnosti, že jak to asi bývalo. A jak by měl asi vypadat ideální voják? No asi by měl být určitě zdravější a sportovně založenější. Máme nějaký tělesné přezkoušení, takže to musíme zvládnout. Všichni i v 50 letech co jsme starý. Ale furt na sobě pracujeme, abychom to zvládali. A furt se musíme vzdělávat, furt nás někdo vyšetřuje, protože máme prověrky někteří. Prostě každé čtyři roky musíš předkládat všechno, a tak jako být flexibilní. A já nevím, já bych tak jako řekla, že musíš i vystupovat tím jako jedním... musíš být tak trochu kamarád a zároveň mít trošku i autoritu a tak dále. Ten profil je podle mě strašně složitý jo. Hraje tam v tom spousta asi věcí.

T: Jak jsi mluvila o tom alkoholu na pracovišti, tak mi to evokovalo takový obrázek staré ordinace u doktora, kde doktor típal jednu cigaretu o druhou. Jen že to musela být strašně hektická doba, plná rozporů a tyhle věci asi byly i díky rozvolnění všude.

R: Přesně to si úplně vybavuju... Bylo to úplně všude určitě. Třeba profesor na střední, já jsem tam šla vlastně na doučování... A on prostě... já si to neumím představit, že by to bylo teďkom. Že bych teď přišla jako žák a učitel by tam přede mnou kouřil. V dnešní době je to naprosto nemyslitelné. Strašný no, no byla to vlastně jiná doba. Teď je vlastně moderní doba.

T: A co ti vyhovuje víc teda?

R: No samozřejmě se mi víc líbí teďka jak to je. Určitě, je to víc komfortní, víš, co si můžeš dovolit.

T: Takže je to asi i otázka nastavených hranic?

R: Jasně tak určitě, vlastně jak jsme profesionální armáda, tak každý máme vlastně nějakýho nadřízeného a tohle, tak to totiž v civilu není. Tady je prostě určitě nějaká hierarchie a já, když chci něco řešit, tak vím, za kým mám jít, abych se dobrala cíle. Tak prostě vím, že několik kroků musím udělat, že jo. Takže v té komunikaci a v té hierarchii určitě... Tam to jako bylo taky, ale tím, že se tam furt popíjelo a byli tam ty kamarádšofty, takový to, že tam za ním zajdu rovnou. A to tady teď... určitě se to teď asi děje. Ale strašně málo. Jakože ty kamarádšofty fungují, jako takový ty šedé eminence, ale nevím o konkrétních případech.

T: A když jsi řekla, že jdeš za tím svým určitým nadřízeným? Cítíš rozdíl v tom, když je to muž nebo žena?

R: Myslím, že v tom vůbec není žádný rozdíl. Teď prostě je to tak, že ať jsi žena nebo muž, tak máš prostě funkci a máš hodnost a seš voják. A nezáleží na tom, jaký máš pohlaví. Dokonce je to, já nevím 10 let zpátky, jsem nebyla nadrotmistryně, ale byla jsem nadrotmistr. Byla prostě jedna jediná hodnost, ať jsi muž nebo žena. Třeba plukovník Novotná. Teď jsme furt... no vlastně jsme jako přiznané ženy. Ale na té otázce to asi nic nezmění... teda nemění.

T: Takže jak to bylo před těmi 10 lety? To byli všichni vojáci a nebyli vojákyně, chápu to správně?

R: No, prostě vojákyně byla nadrotmistr, ta hodnost se prostě neskloňovala.

T: No a jsou teda vůbec nějaké rozdíly mezi vojákem a vojákyní nyní?

R: Jedinej rozdíl je, při služebním přezkoušení z tělocviku. Že máme jakoby mírnější normy než muži, ale i tak jsou docela náročný. A nehledě na to, že tam vůbec není rozděleno, jestli máš třeba tři děti. Přitom je to docela myslím si docela masakr, ale jednou jsi prostě žena voják a prostě je to tam rozdělené prostě podle věku. A vlastně v tomhleto je rozdíl jenom teda.

T: vidím, jak o tom mluvíš, tak že to v tobě vzbuzuje spoustu emocí. Vidím, že tě to asi docela štve.

R: No tak jako jo no... tak jsem prostě žena. Samozřejmě pojedou na cvičení, tak teď už by žena měla mít asi svůj i stan a... a záchod a všechno. Asi to už se běžně dělá, ale já teďka nikam nejzdím, takže ti nemůžu stoprocentně potvrdit, jak to přesně je.

T: No a když se tak jako vrátím k těm normám nastavených na přezkoušení z tělocviku a že se vůbec nebere v potaz třeba kolik dětí žena má, dělá to s tebou něco?

R: Já si myslím, že to někdo prostě tak nastavil. Prostě... kdybys byla voják, tak bys věděla, že nad některými věcmi ani nemá cenu přemýšlet... Prostě jsou tam nějaké limity, a ty musíš splnit. Aspoň na trojku to teda musím dát, aby jsem splnila. To že to nikoho nezajímá, to si můžu tak jako v hlavě říct, ale nikam s tím nepůjdu. Asi to ve mně nevzbuzuje nic. Já jsem vždycky soustředím maximálně, abych to přežila, udělat to a mít to za sebou a mám rok klid.

T: A co třeba uniforma?

R: jo no... to máme sukni navíc... (Smích) Ano, my máme sukni. A máme i letní uniformu a k tý je taky vyložené sukně. Teď je i pěkná docela slušná, slušivá uniforma. Akorát jí teď neobleču, jinak bych jí myslím asi i nosila. (Smích)... Ale my v létě nosíme s A. sukni a bílou košili. Tady to jo, protože tady v tom horku si tady v tom létě prostě upaříš nohy v těch kanadách. Samozřejmě na střelby nosíme kanady, ale jinak k té sukni máme lodičky. Jo takhle je to tam nařízený, že musíš mít černou obuv bez volné paty a nesmíš mít podpatek vyšší, než jak 5 cm myslím... teda nevím teď z hlavy přesně tu výšku ale my s A. nosíme nízké boty, protože jsme starší osoby. A dostáváme na to peníze. Dostáváme na to ročně peníze, řeknu 2000 k výplatě v únoru. A je to na nové boty k sukni, podprsenky, a to co se nedá nafasovat. Protože dřív vojáci... Já nevím možná to vojáci ještě můžou nafasovat teď, mohli... nebo oni si ty boty nafasují ke kalhotům, ale my ne. No, takže tak.

T: ženy tedy dostávají příspěvek a muži ne?

R: Přesně tak, ano.

T: A nezávidí vám to, co myslíš?

R: no jo to tam bylo, teď jsem to ale neslyšela docela dlouho, že by to někdo říkal. Ale dřív jo, ale vždycky jsem argumentovala tím, dobře... tak mi za ty dva tisíce, tenkrát to bylo třeba patnáct set nebo nebo já už si fakt nepamatuji tu částku, tak si jdi prosím tě koupit vložky, tampóny, podprsenky a boty za tuhle tu cenu na celý rok. Můžeš mi to ukázat? Takže my jsme kouzelníci teď víš... Jakože jim to stačí prostě vždycky takhle vysvětlit a pak toho nechaj. Ale vždycky někdo byl prostě... jakože mluvil dřív, než myslel. Jako teď ale jsem to fakt neslyšela už věky, že by někdo řešil, že ženský mají nějaký příspěvek, který oni nemají jednou za rok.

T: a čím si to vysvětluješ?

R: Myslím... tím že i výplaty jsou jiný, že ty lidi vidí přesně na co mají nárok a berou to tak jak to je. Možná i to povědomí je větší. Jenomže možná by ti řekla jiný názor holka, já nevím třeba od rychlíku, protože mi tady jsme v kanceláři rodinné prostředí. Jako jsme tady s klukama, s holkama z normálních sociálních skupin, rodin a už třeba nevím, jak by to třeba... právě rychlíci jak berou ty ženy, jak jim to tam třeba dávají najevo v tom prostředí, který je jako drsný... možná až rivalitní prostředí. Jako pořád jsi tam furt jako voják, ať si žena nebo muž... Ano, my tady máme jako povědomí o tom, že tady máme různé pohlaví a... a že někdo je starší a někdo je mladší. Řekla bych, že tady to máme možná trochu jiný než třeba tam. Tam si myslím, že to je víc jako v americké armádě, že tam jsi prostě voják a neřeší se to.

T: jako v americké armádě?

R: No, jako já jsem měla tu možnost, takhle pracovat s Američankou, a to mi stačilo... (Smích)

T: úplně stačilo? V čem to bylo jiné?

R: No byla to úplně normálně guma. No... Oni si tam hrozně hrají na hodnosti. Jako třeba u nás se změnila v armádě, abychom se teda vyrovnali té americké hodnostně... tak já jsem třeba byla nadpraporčík, to už je teda hodnost dobrá... ale najednou, oni udělali reorganizaci a já jsem byla nadrotmistr. To je o dvě hodnosti dole, nám ty hodnosti ponížili o dva stupně, a když jsem to říkala Američance... že já by jsem vlastně měla o dvě hodnosti vyšší než ona... Tak její odpověď byla: co si proboha provedla? Co jsi udělala tak strašného, že tě ponížili? Vůbec nedokázala pochopit, že všichni šli dolů. Tenkrát to byla strašná doba, bylo to strašný. No, takže tak... a Američanka to je prostě guma. Regulární. Chápeš to, že s někým jsi prostě... třeba já nevím celý den v práci a ona mi říká starší seržant K...cká. A já by jsem třeba řekla, já nevím, Verunko prosím tě, mohla by jsi tohle to a tohle to vytisknout? A odnést to třeba tohle tomu plukovníkovi? Tak ona mi to napsala emailem, aby to měla v tištěné podobě, aby to měla jako dohledatelné mi řekla. Takže to bylo jako psycho... to už bylo... To je jako jejich systém v práci, aby měli všechno potvrzené. To mi tady zaplat'pámbu nemáme.

T: Říkala jsi Americká vojákyně? Měla jsi možnost pracovat i třeba s vojáky?

R: Jo to on jí potom vystřídal jeden voják... tak ten to dělal taky tak, ale on byl hrozně línej, takže to tak nehrotil. A byl trochu víc jako člověk, to bylo vidět... ale jinak ostatní ti plukovníci, tak ti měli stejný styl práce. Že ti to nejdřív třeba napsali a pak ti to ještě pro jistotu přišli říct s úsměvem, aby se prostě furt kryli... oni si nevěří, nevím proč. Ty ženský byli... oni jsou... oni se kamarádily. Nebo prostě, no kamarádily. Ona přišla jedna za druhou, za tou mojí Šalinou a samý ni ni ni... a kecali tam hodinu, pak odešla a hned mi přišla říct: To je hrozný ona tohle a tohle.... A já říkám, jako tohle, proč mi to říkáš? Mně je to úplně jedno? Jako... tam ta rivalita je šílená, to tady jako fakt nemáme jako. Já jsem fakt ráda, já nevím, jak je to na jiných útvarech, ale tady to prostě takhle nemáme, hrozný no...

T: a co třeba zázemí pro vojáky a vojákyně?

R: v dnešní době, téhle době, tak už je to podchycený... ženy muži mají své vlastní sprchy a záchody svoje, to už je asi standard. To na začátku, když jsem nastoupila, tak to byl třeba unisex... nebo byl třeba jeden záchod na celý barák pro ženy a byli jsme tam třeba jenom tři vojáky. Takže tam nevím byli ještě navíc základáci... a já jsem se třeba navíc i trochu možná i bála, protože všichni viděli, že já jdu o patro výš a všichni věděli, že jdu na záchod. Takže to bylo jako... takový... těch žen bylo málo, takže se to nevyplatilo. Jenomže teďka je to už tak běžná věc, že ženy jsou prostě všude... jsou i pilotky a já nevím co ještě.

T: A když už jsi teď v armádě, jak bys popsala svoje povolání?

R: jako co dělám teď jenom? No tak moje práce je kancelářská práce. Hlavně administrativa s tím, že musíme splňovat nějaké normy. Prostě musíme mít jedny střelby za tři měsíce minimálně. Musíme mít kontrolní cvičení, a to jsou střelby, jízdy, tělocvik a tak dále a tak dále. Takže, aby jsme to všechno jakoby měli no. Plus psychotesty jednou za čtyři roky QLka... No prostě je toho hodně.

T: A jaké to je, být mezi tolika muži?

R: ono tak jako mně teď ani nepřijde, že by jich bylo jako tolik. Asi tím, jak já jsem nejdřív byla na průmyslovce, kde nás bylo asi šest holek a zbytek kluků, já nevím 25 kluků... Tak mi ten mužský kolektiv nevadí a asi bych řekla, že je i lepší než ženský... nebo spíš, tak jako jsem na to zvyklá.

T: čím je ten kolektiv teda lepší ten mužský kolektiv?

R: ženský se jako uráží, pomlouvají.

T: myslíš tím obecně ženský anebo ženský v armádě?

R: asi obojí, takže obecně ženský.

T: A měla jsi tedy nikdy možnost v práci být vyloženě v ženském kolektivu? Bylo to v něčem jiném?

R: ne... ne vždycky to bylo nějak namíchané, vyloženě ženský kolektiv tady... nebo takhle, já jsem ho nezažila. Vždycky tam byl aspoň K...ák. Ne vždycky tam prostě někdo byl. Byla jsem chvíli, kdy byly třeba stařenky, teda ženský teď v mém věku, takže 2 OZka 50 a plus... a my mladý, teda já s K. a K...ák. Jo, a... a pak ještě jeden klučina, takže jsme byli namíchání, ale tak jako byla tam ta převaha žen. A to byl taky jako vyloženě specifický kolektiv, ale vyloženě v ženském kolektivu, jsem teda jako fakt nebyla v práci.

T: A když teda říkáš, že je příjemnější ten mužský kolektiv, v čem je to příjemnější?

R: No, protože ty ženský prostě... fakticky, když je jich spolu víc, tak spolu nevyjdou. A chlap, neznám chlapy, kteří by se tak rozhádali, že by spolu nemluvili a museli by třeba odejít... Což ty ženský dokážou. A to se určitě stávalo a děje se to všude, myslím že i v civilu určitě. Takže mužský kolektiv je takový víc pestřejší, vždycky se tam najde nějak ten kompromis a je to lepší prostě. A víc se asi snaží vyjít. A nevím asi i oni jako

navzájem. Jako já, kdybych se pohádala s nějakou ženskou, tak já nevím... já se na ní budu mračit ještě tejdén. No teď už ne, teď už jsem starší, tak teď bych to rychleji zpracovala, protože už na to nemám nervy, ale dřív jako jo. A kluci... oni se tady na sebe řvou a za 10 minut už si tam zase vyprávějí o něčem... Já nevím o něčem... Takže, oni jsou takový splachovací. A ženy... my ženy všechno hrotíme a pak strháváme další ženu k tomu a další a další... vždyť to vidím vlastně ve škole u dcery ve třídě, jak ty holky jsou tam proti sobě, a to prostě nejde to se nedá.

T: Když jsi vlastně představím skupinu, ve které jsou jenom muži, tak ta skupina asi bude pracovat trochu jinak, než když se tam k tomu přidá žena.

R: jo... To ona tam má pak úplně jiný směr myšlení, a tak no.... a i kluci se určitě nechají ovlivnit a... a nemůžu říct, že by jsem tady třeba... že se z toho by mě třeba někdo neposlouchal, protože jsem ženská. Třeba blblá, mladá ženská, to ne... Ba naopak, já bych řekla, že my tady máme slovo úplně rovný, jako kdokoliv z kluků. A když cokoliv probíráme, tak se vlastně všichni navzájem vyslechneme a nikdo neřekne: ale prosím tě.... Jsi blbá ženská... ne. A ten kompromis se vždycky najde. A nemůžu říct, že bych jako neměla pravdu... většinou totiž mám pravdu... (smích). Ale proto nás právě ta práce asi i tak baví, je že všechno se dá já jakoby tou komunikací zajistit.

T: Takže bys řekla, že je to komunikačně docela náročné?

R: určitě, moje práce je určitě docela náročná na komunikaci. Pracuju s lidma, a nesedí mi jenom tady... jako ale i různě musím obcházet lidi (smích)... A vlastně někdy i zastupuji K. a ta... a ta je na pojce. A to je takový pracoviště, kam chodí veškerá pošta z civilu od ostatních útvarů a ona to tam všechno vlastně třídí a nese to veliteli. A velitel to zase roztřídí a ty voláš ty lidi a oni chodí... Takže v podstatě to je bod, který se stýká s celým velitelstvím. I když máme expozitury různě, tak i s nimi... ona prostě zavolá a... anebo posílám vám blablalblal... A tohle, a to je neuvěřitelně největší komunikační bod tady toho baráku. A to jsem dělala a teď někdy zastupuji. Takže jako furt si s těma lidma. A i když no... jo

T: To zní, jakože je na tebe docela kladena vysoká náročnost na komunikaci?

R: Teďka určitě musíš vyjít se spoustou lidí a samozřejmě, tak jako někteří... jako někdo ti nepadne do oka. Takže si říkáš jako: Ježíš zase přijde ten... nebo já nevím někdo... ale zase musíš, tak nějak samozřejmě neřeknu, co si myslíš, ale jako to spíš: Dobrý den, Tady to máte a nazdar. Prostě normálně slušný vychování... (smích)

T: No a stalo se ti teda někdy, že ses třeba dostala do nějakých komunikačních řeckně problémů? Myslím tím, že tě třeba někdo nechtěl poslouchat?

R: no tak to si asi nevybavuji nebo... (zamyšlení) Jakože bych se třeba s někým pohádala, jako no čert... a určitě se jako stane, ale většinou je to jako kvůli nějaký kravině. To si tak jako vůbec nevybavuju... jako jo,

občas se to tady taky občas stane, že jo... A třeba ne jako jenom mě, spíš třeba jako třeba K. je jiná... ona je taková impulzivní a prostě... a je jako tvrdá. Já jsem, jako bych řekla, jako ne měkká... ale vždycky se snažím, v tom člověku najít tu dobrou, ale i v sobě a... a tak jako jít do všeho po dobrým. A ona třeba po něm hned třeba startuje. No tak to vím, ale pak se to vždycky všechno snažím dávat zase zpátky dohromady. I já... Tak jako jo, vždycky se pak jako nafoukneme, ale během hodiny, dvou se to vždycky uklidní. Víme to o sobě obě, že se jako dlouho známe. Nejenom jako my dvě spolu, ale i s ostatními a vždycky se to jako musí vyřešit, že to nemůžeš nikdy nechat ten problém, žádný ani v soukromí, vyhnít jako dlouho. Vždycky to jako určitě začít řešit. Ano strávit si to, promyslet a jednat. Protože ono to je pak hrozně těžké, dát to zase zpátky.

T: nad tím jsem teď zrovna tak přemýšlela, když se vlastně takhle možná i ztratí důvěra v toho člověka, a ještě navíc zaspíš tu chvíli a možnost to řešit co s tím pak...

R: to, když pomine, tak je to vlastně v pytlí. To už vlastně začínáš úplně nově ten vztah budovat a... a pořád to tam furt je na pozadí je. To je špatně. Jako jo, samozřejmě... Já nevím M. je třeba na mě hnusný, tak mu řeknu: ty jsi takový haizl. Jdi někam a až se budeš zase chovat hezky, tak přijď. A on se samozřejmě nafoukne a pak přijde zase a promiň, já jsem to přehnal.

T: Ještě že jsou teda tak splachovací.

R: (smích)... jo, jako jo, no vidíš... to tak jako, tady se mi dobře pracuje a myslím, že jsme se tak jako tady sešli jako dobří lidi, co si snaží vyjít vstříc. Ale i tak... jako někdy se stane prostě, že někdo vyletí a pak prostě musí být upozorněnej, že už to bylo moc. A pak se samozřejmě nafoukne a pak se zase zklidní a zase přijde a... a je to takový koloběh....

T: No a co rodina, podporují tě v práci?

R: tak určitě. Tím, že jako vlastně můj muž byl voják z povolání a vlastně i policajt... A tím, že já jsem jako šla na mateřskou a vrátila jsem se z mateřské. Tak můj muž vlastně šel na mateřskou, takže vlastně on je voják. My jsme se vlastně poznali už na škole, ale nekamarádili jsme spolu, tak jakože blízce. Ale pak jsme se potkali, vlastně po pěti letech, když jsem se rozvedla. Každopádně ano, řekla bych určitě, že mě podporuje, bez toho by to vlastně ani nešlo. To bych vlastně ani nemohla teď dodělat ani tu školu ani jet do Bruselu... Kdybych věděla, že mám doma chlapa, který není schopný se mi doma postarat o dceru a není schopen pomoci mi, takže určitě jo.

T: Teď jsi mi krásně nahrála na mojí další otázku. A to je, co láska vztahy na pracovišti?

R: No, tak jako no... (smích) Vztahy na pracovišti, co říct o vztazích na pracovišti... No jako může se to stát. No jako. Tak samozřejmě jako vím, že tady někdy občas, někde, něco vždycky tak jako proběhne, ale strašně málo. A hm... (zamyšlení)... Já vím, že když jsme jako byli manželé a byli jsme jako tady... protože jsme měli vlastně naproti sobě kancelář. Jako tady přímo dokonce hnedka tady naproti. Takže to bylo vždycky...

tak jako náročnější, protože každý chodil jako: Nevíš, kde je P.? A já hned jako nevím, tamhle má kancelář. Takže tak. Takže to nebylo až tak dobrý, protože jsme si pak nemohli ani nějak co říct. Protože takhle přijdu z práce a... a tohle to jsem zažila, tam jsem byl a... a to... A takhle, on to vlastně viděl už všechno v práci a doma už to bylo takový...

T: to taky muselo být docela náročné, když si představím, že já jdu do práce a svým způsobem si aspoň trochu odpočínám od toho partnera.

R: Jo přesně... No bylo to takový, ale bylo to jo... jako krátce, trvalo to asi dva roky, takže relativně krátkou dobu. Takže se to jako dalo a bylo to v pohodě. Ale nevím, jak by to bylo, kdybychom tady byli třeba 10 let, tak to nevím. Ale spíš, když to srovnám... Tak to nebylo takový, já nevím, takový.... Teď nevím, jak bych to řekla. Jako teď, když přijdu z práce, tak si uděláme kafe a pokecáme a tak... a tak a takové ty orientační věci ohledně rodiny. No a tehdy, když jsme přišli z práce, tak jsme se dali kafe a spíš to bylo, takový to... no to byl zase den co, no jo... no... a spíš asi jsme řešili jako něco jiného a ta práce se vlastně už... nebo jsme se spíš se snažili jí už tak jako neřešit. I když jako já mu neříkám, co dělám, ale spíš, jakože ten řekl tohle a támhle si to, a to koupil a oni pěstují tohle... takové ty kecy, co prostě tady normálně poslouchám, co jsou okolo mě.

T: S partnerem jste se znali docela dlouho, kdy to zajiskřilo?

R: no tak... jako já jsem se vlastně rozvedla, a jelikož... jako takhle, já jsem byla v Českých Budějovicích a byla jsem tam vdaná a rozvedla jsem se. A jelikož mám maminku tady, tak jsem si sehnala místo tady. A šla jsem sem. A že tady mám maminku, že tady mám někoho blízkého... a šla jsem na oběd a tam potkám toho svého partnera. A samozřejmě, my jsme se znali ze školy. My jsme spolu jezdili vlakem, jako Češi, že jo na to Slovensko. Že jsme se znali teda, a tak jako se zeptal, jestli půjdu na kafe někdy... tak jsme nějak jako začali spolu chodit, a tak jako funguje to doteď. Jo to bolo taky jako hezký období... Jsme už spolu 20 let. To už je hodně. Za to bych už měla dostat nějaký metál. (Smích)

T: No a jak to vnímá tvůj partner, že jsi pořád armádě a mezi tolika chlapama?

R: No... on už hlavně tady jako není, on jako pracuje na městě. No a teď si to vem. Já tu jsem v mužském kolektivu a on je v ženském kolektivu. Takže co... už jenom to základní pravidlo, že se musíš navzájem respektovat a musíš tomu druhému důvěřovat a jako na tom je ten vztah založený. Takže já mu věřím... jako on, když mě bude chtít podvést, tak mě podvede. No a když mu budu chtít já zahrnout, tak mu taky zahrnu. A nebudu mu to jako říkat že jo... Takže, musíš mít ten vztah založený na důvěře a o tom to je. On na mě jako nežárlí, o on jako ví, kdo tady jako dělá... nebo se s těma lidma nějak zná, ať už od vidění, nebo když tady byl. No a co, jako nic. Jako musí to brát. A on, když zase jako vypráví, jako že ta Jarka a tahleta říkala tohle, tak já si říkám, že se tyhle ty báby... s kým zase jedeš na tuhle tu služebku jo... zase s touhle tou bábou... Ne

oni jsou jako strašně starý (smích)... Tak jim jako říkám báby. Takže spíš jako touhletou formou srandy ale, jako žárlit, na to asi ani jeden z nás nemá chuť a nemáme zapotřebí.

T: Teď mám tady takovou hezkou otázku, jak se ti daří skloubit profesní a osobní život?

R: jo... profesní a osobní život.... Vůbec teď nevím ... Ale jako nevím, co ti mám na to říct? No je to jako, takhle... Teď si to rozmyslím, jak jsme si to vlastně říkali s A., že vlastně je strašně dobrý, že my jsme v takovémhle kolektivu, co tady jsme. Myslím, že kdybych byla já nevím někde u rychlíku, tak ten soukromý život a ta práce nejde až tak skloubit. Protože vezmi si to, máš dítě ve škole a zavolá ti: mami mě hrozně špatně a co udělám? Zavolám: Hele P. jedu pro holku do školy jí je strašně blbě. A on mi odpoví: Jasně, to jed'. Sedám, jedu, odjedu, zařídím dítě a přijedu sem. A je to. Nevím, jak by to jako bylo u rychlíku, tam bych musela jít žádat... co se stalo, proč tohleto a tohleto. A pak bych asi jako vyjela, že by mi to povolili, ale nebylo by to tak rychlý. Tady se jde jako jednat rychlá akce. Něco jiného je samozřejmě, kdybys byla na služebce, nebo kdybych byla na kurzu, tak tam samozřejmě pojede partner. Ale já jsem samozřejmě teda jako blíž ty škole a prostě... já jedu, když se prostě něco děje, tak jdu a zařídím to. Nebo jako řeknu, že potřebuji vzít dítě k doktorovi. Zažádám si o služební volno, a to funguje všude, velitel ti to schválí. Doprovodím dítě k doktorovi a vyřídím. Jdu doprovodit dítě k doktorovi mám na to nárok a nazdar. To všude funguje jako... Já si myslím, že jako pro ženy v armádě je to hrozná výhoda, že máme jako spoustu výhod. Pak máme ještě navíc ty reháby, můžu vzít dítě na 14 dní sebou na rehábkou. Taky s námi oběma na rehábkou ty děti jezdili, když byl ještě malý. Takže jsme měli vlastně 14 dní na hotelu s bazénem a užívali jsme si to spolu. A vem si to, tak já, když budu s dítětem doma, když bude nemocný, tak jsem vlastně na služebním volnu, mám sedm dní, ale mám plný plat. Když budu civil a budu s dítětem doma, tak jsem doma na 60 procentech platu. Když budu marodit... Já jsem doma na 100 procentech do 30 dnů. Takže my jako máme tyhle ty výhody a ta rodina plus s tím děckem... jako... Máš strašnou výhodu. To děcko malé ti marodí každou chvilku. A prostě... můžeš s ním být doma. Nemusíš mít ani žádné jako výčitky, že ztratíš nějaké peníze ježišmarja. A nemusíš dávat to dítě usmrkaný do školy, do školky, jenom protože něco. Protože u nás to tak jako funguje, že ten nadřízený ví, že to nezneužívám. A... že když samozřejmě, když to vyřídím, tak jsem hned za chvilku zpátky. I když jako, že budu žádat, že já půjdu k doktorovi nebo na vyšetření, nebo na úřad, tak ano on mi to všechno jako schválí. A musíš mít, ještě k tomu teda jako pak ještě potvrzený papír, že si tam fakt jako byla. Ale jako vždycky ti vyjdou vstříc.

T: Ty jsi to vlastně i zmínila, že tam musí být tam důvěra, že to nezneužiješ.

R: Jo, jo přesně. Tak samozřejmě jako... když si vezmeš, že si dám služební volno na zubaře a zubaře mám v Černovicích, tak si ho prostě musím objednat na odpoledne, protože už se jako do práce nevrátím. A ty jako třeba P. ten má jako zubaře v Budějovicích... to jako totálně má vždycky jako ráno, a byla by jako blbost, kdyby se vracel. Takže má jako celý den volno, ale to není jako zneužití, je to zbytečný. Bych spíš řekla, že to je jako možnost, kterou využil. A ještě k té žárlivosti jo. U nás doma je to jasný, ale tady jsou různý...

různé osoby. Třeba M., ten má tak žárlivou paní. Že s námi jako chodila... my si jako chodíme třeba dvakrát do roka sednout a oslavíme narozeniny, třeba já nevím jako z desíti 5, příště zase zbytek. A ona jako chodila i s námi, protože... aby jako si byla jistá, že 15 let starší ženský jí nepřeberou jejího M. Úplně jako mimo ženská... Mišuge je to jako normálně.... A pak mu i dělala jako scény, s kým jsi tam jako jo... a tak...Ale teď, jako je velký posun, protože už si na nás asi jako zvykla, a tak jako... když řekne, že tam byl třeba s D., tak už jako nevyjíždí a řekne: Jasně dobrý.

T: takže už vás jako zná, tak ví, že se nemusí bát. To musí být i pro ni strašně náročné neustále takhle žárlit.

R: Jo, ona se takhle jako úplně zbytečně vysiluje. Proto ti říkám, jako tohle to nemá cenu proč? (Smích) To se jako radši půjdu podívat na film než se jako týrat sama sebe, jestli náhodou můj chlap někde, něco náhodou nedělá. Když to bude chtít udělat, tak to udělá.

T: Teď když jsi mi řekla, jaké jsou pro vojáky výhody, napadají tě k tomu nějaká omezení?

R: Ty omezení jsou ta v tom, že pracuji, tam kde pracuji. Takže vlastně... Spousta lidí tady na tomhle baráku, musí procházet bezpečnostní prověrkou. To je velký omezení. Nemůže se mi stát, že budu třeba trestně stíhaná, že se někde vykropim jako blázen. Nebo budu dělat někde nějaký vandalismus nebo, já nevím, brát drogy a tak dále. A nebo mít dluhy a nebo hrát automaty, prostě... Do žádné takové téhle věci nemůžu spadnout, protože by sem pak tu prověrku nedostala. Také se nemůžu stýkat s žádnými takovými individuama, protože když se na tebe ty materiály sbírají, tak se ptají v tvém okolí. Ale kdyby prostě někdo tam jako řekl, že ona se stýká s nějakým divným tím týpkem nebo že ona fetuje... To by byl problém. Takže to je taky špatně. A to si myslím jako, že jsou docela jako omezení. Jako já, kdybych si třeba chtěla zahrát automaty někam... támhleto a mít dluhy, tak nemůžu... (smích) Tak samozřejmě dělám si trošku srandu, kdo by chtěl mít takové dluhy... ale je to jako nějaké omezení. Furt se musíš jako nějak hlídat, chovat... A ta prověrka je hodně limitující, nevím, jestli by to třeba lidem vadilo, že nám lezou do účtu. Že si můžou, jako kdykoliv během roku, koukat do tvój složky. Co se ti strhává, kam posíláš peníze, kolik bereš. Prostě ty lidi, na tom účtu vidí o tobě docela dost informací, vědí o tobě všechno. Výpis z telefonu... jako vidí tam toho hrozně. Takže jsi... jakoby neustále, jak se to řekne... pod dozorem, že tě furt někdo hlídá jakoby takže to. Potom no jasně, my musíme nějaký ty tělocviky zvládat, takže se musím... jako furt fyzicky na sobě makat. Jako vím, že by jsem to možná třeba i zvládla teď. Nevím, ale je možný, že teď už bych bez tréninku to třeba neuběhla. Takže jako musíš se furt... jakoby musíš se chtít... Musíš prostě cvičit. Musím se vzdělávat neustále, protože ta moje práce se... každého práce se tady vyvíjí. Jsou nové věci, nové technologie, nový zařízení... Musím se furt učit pořád. Prostě studovat vyhlášky a vzdělávat se. Jezdit na kurzy, taky to není třeba pro lidi milý, říct jim najednou: Hele jako já jdu najednou na 14 dní do Vyškova, musíš se postarat o malou... Jo a nebo... jakože třeba jedu na cvičení na měsíc, jako může se to stát. A řešit pak jako, kdo se postará o dítě, že jo... jako jasně... Jo takže, nebo mě převeli a nemusí se mě někdo ptát. No Jako můžu říct,

že jo... tak jako, když se to stane, že půjdu do civilu nebo mě prostě převedí. A maj jako na to nárok. Takže... takže tak.

T: stalo se ti někdy něco takového?

R: že by mě jako někdo chtěl třeba převelet a já s tím nesouhlasila? (smích) To našťestí ne. Vím ale, že se to jako děje.

T: A co děti a mateřství? Ty jsi mi to vlastně už trošku nakousla, když jsi říkala, že tvůj partner zůstal doma na mateřské.

R: No tak jo takhle, já jsem byla.... Nebo spíš takhle, oni ti půl roku drží místo. Jak to vlastně bylo.... Ono to je... Já jsem šla... Máš rodičovskou a pak mateřskou nebo jak to je... A já jsem se musela do toho roka dítěte vrátit. Jinak by mi nedrželi to stejné místo. Ale jenom jako místo, co jsem dělala předtím, kdybych se vrátila dýl... To znamená, že já jsem vlastně, do toho jednoho roka dítěte, jsem nastoupila a vrátila jsem se na to stejné místo. Seděla jsem na stejné židli a dělala stejnou práci. Ale mohlo se mi stát, že kdybych potom jako přišla, třeba já nevím za dva roky, tak by řekli: Jo tohleto místo už jsme jako obsadili, ale máme jako místo v Sedlci... A nebo třeba v Čáslavi. A já řeknu jako: Hm... tak to jako nevím a šla bych vlastně do civilu, že jo... Takže to je blbý. Ale když to u nás, nebo v mém případě, šlo udělat takhle, tak jsem to udělala takhle. V tom případě vlastně tak jako šel na tu mateřskou ten můj partner a pokud vím, taky A. muž šel na mateřskou. Aby si taky takhle jako zachovala to místo.

T: jaké to tenkrát bylo? Odejít vlastně od toho miminka?

R: Bylo to strašně těžký. Ale zase jsem jako věděla, že je o něj postaráno. Horší bylo, když byl muž jako doma a Anežka měla laryngitidu a skončila v nemocnici. A já jsem to psychicky... Já jsem byla úplně zbořená, prostě normálně jsem celý den chodila a furt jsem jako bulela... lidi kolem se mě ptali co dcera... A já bulela hned víc, tak mi jako pak velitel a řekl: jděte domů. Takže jsem jako šla za ní do té nemocnice a to... byď můj muž se o to dítě staral, ale já jsem byla jako nepoužitelná. Prostě jsem měla dva dny volno, než se to jako dalo dohromady. Ale to jako bylo těžký... odejít od toho dítěte, když víš jako že je nemocný, tak se ho chceš mít vlastně u sebe, a to pro mě bylo nejtěžší... ty dva dny, to bylo hrozný. Jako když nad tím přemýšlím, tak pro mě vlastně to, že ten můj chlap byl na té mateřské, tak pro mě vzniklo jenom víc práce že jo. Že co on ten chlap udělal, že jo, tak on si s tou Anežkou hrál, chodil s ní na plavání měl tam jídlo nastrožený... takže já jsem přišla z práce ňuňu ňuňu, rychle vyprat, rychle všecko, rychle tohle připravit na druhej den... Měla jsem vlastně víc práce, mě to stálo... ale jako stálo to za to. Anežka znala všechny auta, znala všechny zvířata v knížce, takže jako super. Jo oni se spolu... ještě tak jako hezky lehli si po obědě, takže byli pěkně vyspinkaný, takže měl spoustu energie si s ní hrát. A já jsem vlastně vždycky přišla z práce a jedeme šup šup šup... (smích)

T: Tak to by mě zajímalo, jaký pak on měl pohled, na tu svojí mateřskou, když měl všechno připravený.

R: No to si piš... že jo, že má úplně jiný pohled na mateřskou a co to je a co to obnáší. Jako nemůžu říct, že by mi nepomohl nebo... ono jako ohřívát to jídlo, že jo. A tak no...

T: To zní neskutečně náročně, když se podíváš zpětně na tohle období, jak ho vnímáš? Když o tom vyprávíš, tak se krásně usmíváš, proto se ptám.

R: jo usmívám se, protože to bylo hezký. Nemůžu říct, že by to bylo nějaké... jakože... jako vím, že když jsem musela do té práce, že se mi jako fakt nechtělo. Ale jako obrečela jsem si to... a sakra já od ní nechci, vždyť je malinká. A přitom to už jako začalo chodit. A tak to... a pak jsem vlastně i viděla, že ona je vlastně spokojená. Rozhodně toho nelituji. I ten vztah toho dítěte, i byť je to vlastně ta holka, tak mají spolu krásný vztah s tím tatškou. Protože už jenom to, si vem, že holka dostala měsíčky v 11 letech a ona nám to říká oběma v autě. Oběma. A pak když přišla ze školy a říkala: Ty jo mami, oni by to vůbec neřekli holky tátovi. A vůbec... a mamce by to šly jako pošeptat. A já říkám hnedka: No vidíš, jaký máš skvělý rodiče. Vidíš mi s tebou všechno probíráme. Bavíme se s tebou máš v nás důvěru a můžeš nám říct cokoli. Myslím, že je to i tím, že jsme se s ní vlastně takhle odmalicka blízko oba dva rodiče. Jsme oba vlastně na stejném levelu. Pro mě je důležitý, že může se stejným problémem, přijít jak za tátou, tak za mnou. Jako nevím, jestli je to dobře nebo ne, ale líbí se mi to takhle. Neměnila bych asi nic.

T: Stalo se ti někdy že jsi byla třeba diskriminovaná v práci? Nebo máš pocit, že jsi byla někdy takhle omezená?

R: jako že by mi někdy řekli, že někam nemůžu, že ty ne jsi ženská? To mě tak jako nic... Asi nic nenapadá... (zamyšlení)... Vůbec fakt si na nic nevzpomenu. Protože když si to jako vezmu teďkom, tak jsme jako vždycky všechno dělali... jako ty ženský jdeme pochod že jo. A nemůžu říct, že jo... že ne.... Ani bych se jako nevymluvila já, že já jsem ženská, že jsem takový to hezký neparfémovaný a že nemůžu jít pochod ne fakt ne. Jako já jsem v tom dobrém kolektivu a vždycky to bylo fajn. Jako... to asi nebyla diskriminace, že jsem ženská... tenkrát mě velitel nechtěl pustit na kurz angličtiny, ale to si už nepamatuji důvod, proč mě ten hajzl nechtěl pustit no... a vím, že jsem se tenkrát jako nedala a šla jsem jakoby nahlášení k jemu nadřízenému, že prostě na tu angličtinu chci a mám na to nárok. Proč můžou vyjet ostatní a já ne. No a pak jsem tam vyjela.

T: To mi zní spíš jako nějaký jeho problém.

R: jo to byl jeho problém... on myslím, že říkal, že jsem tam jako krátce... a nebylo to ale s tím, že jsem jako žena no. Ona vždycky máš možnost, teda když máš problém v armádě, tak ti neskončí hned u toho prvního nadřízeného. Ty se vždycky můžeš tak jako odvolat a odvolat a odvolat a odvolat. Takže kdybych teď tady měla jako problém a můj nadřízený by to jako nevyřešil, tak jdu k veliteli a když ten to nevyřeší, tak jdu zase výš až k náčelníku. Je tam ten postup, který se dodržuje.

T: Byla jsi někdy diskriminována nebo nějak omezována kvůli svému povolání profesi?

R: No tak jako vím, že holky chodí o obědové pauze třeba na nákup tady do Lidlu. Jako to mají na sobě uniformu. Ale já jako... mně je to nepříjemné chodit v uniformě takhle. Protože z důvodu toho, že si řeknou: Oni mají jako čas v práci si chodit jako nakupovat jo? Tak z tohohle důvodu... Takže já jako, že by měla nějaký takovýhle interakce venku, se říct nedá.

T: No to by mě třeba vůbec nenapadlo, že bych si v tu chvíli řekla, kdybych viděla někoho v uniformě, že bych si spojila to, že je v práci a že si vlastně nakupuje v pracovní době. To by mě asi ani nenapadlo.

R: No mě to třeba vadí, jak tady jako kolegyně chodí... Hlavně odpoledne nakupovat. Tři prostě ženy v mém věku mají baťůžky a jdou si každá, každý den nakoupit. A já si jako sakra taky potřebuji Kurňa nakoupit, ale prostě nepůjdu tam, prostě ne. Už z toho důvodu, aby si řekli, že všechny ženský nemají co dělat. A furt si sem chodí nakupovat. Oni jako nevědí, že máme polední pauzu. My jí máme, já si můžu dělat co chci, ale mě tam prostě nikdo nedostane. Jako jinak, když jdeme třeba na služební cestu, tak jsem samozřejmě maskáčích a zastavíme na benzínce, jdu se vyčůrat. Jdu si dát kafe, jdu si dát bagetu... tak ty lidi koukají. A říkám si... tak jako co. Jako jo, když jsme byli ještě mladí a krásní... tak hm hm taková pěkná... (smích) Jo jako ty lidi vidí a registrují, že jo... to je ženská, je v uniformě, ale to je tak jako celý.

T: No a ty už jsi v armádě docela dlouho, proměňuje se nějak ten pohled veřejnosti?

R: ne, asi bych řekla, že to je stejný... nebo že by se to měnilo k lepšímu. Jako je pravda, že teď už jako vidíš tu vojandu častěji. A ty děti jako hezky reagují... jako takový to: jeee maminko... jeee paní a je voják. Takže to je jako sranda. A to pak mi jako: jeee ahoj... Tak co můžeš dělat, že jo.

T: takže děti na tebe hezky reagují jo a co ostatní?

R: jo ty děti reagují mile, ale ty ženy jako... ty jakoby, jako možná asi skrz prsty že... To bylo hlavně dřív asi...

T: a čím si to vysvětluješ?

R: jo ty děti reagují mile, ale ty ženy jako... ty jakoby, jako možná asi skrz prsty že... To bylo hlavně dřív asi...

T: A myslíš, že je to hlavně problém žen v civilu anebo by se to mohlo týkat i mužů?

R: Ano to si myslím... jako že to může být v celé společnosti. Ale myslím si jako, že to hlavně bylo, ale že už je to jako v minulosti spíš. Je to jen ten takový... pohled těch sociálních sítí a zpráv a všeho, že to tak prostě není. Neznám prostě žádnou takovou ženu, která by tohleto prováděla nedejbože i v práci, tak to fakt neznám. Říkají se různé věci samozřejmě, ale tak jako drby no. A takovýto... No to nemá cenu ani.

T: flirtují s tebou v práci?

R: No já bych to zrovna nenazvala flirt, spíš takový normální konverzace. Je to ale... jako je to lepší než... to není flirt. Jako když řeknu, že jo: Ty máš hezké vlasy, tak jako hned: Díky, jo vidím si hezky oholenej... A ty voníš... A tak no. To bych řekla, že tak jako normální konverzace takovéhle, bych řekla. Flirt si asi představuji trošku jako že už očekáváš, že chci z toho něco bude, ale tohle to tady u nás není flirt. Já bych tak jako i řekla, že je to lepší druh komunikace a všichni jako flirtujeme... (smích) tak jako je hezký, že se někdo všimne, že mám nové vlasy ne....

T: A asi bych se tě ještě teda zeptala, na nějaké příležitosti pro osobní či profesní rozvoj? Asi jich teda máte hodně. Mám jich tu pár vyjmenovaných jako zahraniční mise, struktury, kurzy...

R: jako jo... ale není to jako pro každého. To právě záleží na tvém nadřazeným, on tě směřuje... třeba vidí tvůj postup, že by třeba mohl dát na jiné místo, tak tě začne posílat do těchle kurzů. Ale že by jsem já, třeba řekla, že já chci být důstojník... Tak a já by jsem i třeba brala, že bych byla i důstojník, ale nezávisí to teda na mě. Závisí to na mých nadřazených, až si prostě někdo usmyslí, že třeba tedy by třeba chtěla být důstojník... Tak jí pošleme do důstojnického kurzu a pak jí pošleme... támhleto a támhleto a bude ten důstojník.

T: Takže tvoji kariéru určuje tvůj nadřazený?

R: jo určitě... spíš to určuje velitel.

T: Takže ten velitel rozhodne o tvém potenciálu, jestli máš na to postoupit výše? Jak to teda funguje?

R: (smutný smích) ... je velitel a velitel. A ten velitel, tenhleto už tady vlastně není, ale do teď to prostě bylo tak, že ten, kdo mu byl tak jako nějak blízký... tak o tom si myslel samozřejmě, že má ten potenciál, protože ho samozřejmě zná. A prostě... Ale třeba nás... i my, kdybychom třeba s A. měly ty vysoké školy, tak my jsme dobrý na tuhle tu práci, protože jsme pečlivý a to... Takže nás v životě nepovýší.

T: Vidím, že tohle to je něco, co tě asi mrzí?

R: No strašně mě to sere. To ti ani nemůžu ani jak moc říct... Hrozně nespravedlivý určitě. Určitě tohle to je nespravedlivé prostě... Třeba jako A. je šikovná a nikdy ji prostě nedá třeba vyšší hodnost a jako... Je tam furt jako na stejný hodnosti. A já taky. A nebo může říct, jako jo... aspoň zařídit tu hodnost o jednu vyšší, aby měl jako člověk nějakou motivaci, ale tak jako prostě už nemáš. Ale my jsme jako... nás tady drží to, že tady máme ten kolektiv, že se jako prostě máme rádi. Já, když to pak jako srovnám s tím civilem, nebo třeba jiným velitelským útvarem v Praze se stejnou skupinou, co dělá stejné věci jako s Olomoucí.... Tak tam prostě... jako takhle nežijí jako my tady, neudělají si ten stromeček, nesejdou se, nemluví spolu, ne ten a ten má dítě a ta dělá ten sport... To prostě... my jsme schopný překousnout takovéhle věci, a pak zase říkám, že ty peníze jsou docela dost dobrý na to... Máme spokojený rodiny. A jsme šťastní a jsme zdraví. A to je celý. A ten...ten pohled, ten máme já i A. jo teďka jsem vlastně i zvědavá, protože má přijít nový velitel, tak třeba to

bude jinak... Já v to doufám, všichni v to věříme, že to bude jinak. Možná ti za rok řeknu, hele já jsem povýšena jupí. Že budu možná spokojená, že to bude pohoda, uvidíme no... Ale to ti tak jako nemůžu říct.

T: Asi jsem měla na toho to trošku na jiný pohled, protože přece jenom jak jsi říkala, že když máš nějaký problém, tak vždycky se můžeš odvolávat, odvolávat, odvolávat do aleluja... A to pak jako nefunguje nějaká možnost odvolání se, že ty máš pocit, že bys měla na tu vyšší pozici, jako jít výš?

R: V podstatě jako můžu, si napsat, jako aby to bylo oficiální cestou. Tak já, kdyby jsem jako teď řekla... Jako kdybych tam teď... ještě původně byl ten původní velitel, no tak půjdu za P. a řeknu, že chci být předvedena k veliteli a k náčelníkovi. Ale říkej někomu... to je jako házení hrachu na zeď. Ale můžeš se tam jako vyjádřit. A on ti jako řekne, že v tomhle tom období třeba jako že ne... Až třeba za dva roky Vás pošlu někam nebo něco... Okey... Vždycky to nějak jako vyřeší, kdyby se mi to řešení nelíbilo, tak se můžu odvolat. Ale pak to musíš s tím jako člověkem řešit a to... Já jako nechci. Já jako do zahraničí jsem mohla, jsem mohla vyjet do Bruselu. Šla jsem třeba za velitelem a jestli by s tím v pohodě souhlasil. A já všechno splňuju a oni mi vlastně nabídli tu pozici... A on měl vlastně hnedka seřval jak Dorotu Máchalovou s prominutím... Co si to jako dovoluju, že personální politiku určuje on tady a že teď zrovna ne. A že v roce za dva roky si můžu jet, kam chci... Tak já jsem pak teda jela za dva roky a už jsem se ho teda neptala.

T: ty jsi teda měla možnost vyjet do zahraničí a byla jsi v Bruselu. Jaký to bylo?

R: No bylo to hrozně jako náročný. Nemůžeš tam naprosto... tady, když to srovnám, vůbec o nic nejde. Tady všechno prostě normálně v klidu. Tam ani nejedeš na 150 % tam... tam jedeš prostě, ani nevím na kolik se dá jet každý den. Nemůžeš prostě nic posrat, nemůžeš... prostě musíš vystupovat jako voják a furt prostě být ve střehu. Bylo to jako fakt hodně náročný. A bála jsem se, abych něco nepotentočkovala v práci. Aby ta rodina byla zdravá, aby se mi dítě vrátilo tím školním autobusem ze školy, která byla na druhé straně v Bruselu. Aby jsme nemarodili, abysme pak dojeli domů, aby mi pak někdo nevykrad byt tady. Já jsem byla prostě tři roky ve strašným stresu.

T: ty jsi teda byla pryč tři roky a měla se tedy možnost vzít s sebou rodinu. Chápu to správně?

R: jo. Oni ti dají příspěvek na nějaký nějaký to bydlení. Ale ty si to tam hledáš jako sám. Přijedeš teda na služebku na stáž, na kterou tě tady nechtějí pustit... takže tam vyjedu, protože tam dostaneš, já nevím 100 euro na den, což je hrozně peněz... Prostě kde se ti poštěstí se takhle nahrabat, ještě navíc na stáži. Takže si jdeš zařídit byt, pojištění, účet, školu, a pak teprve dojdeš na to pracoviště a co tam vlastně budu dělat a vidíš tu hrůzu... A tak no... Jako stres, aby jsi zvládla v práci všechno, aby ses to naučila, aby jsi zvládla jazyk. Američanka mluvila se žvýkačkou v puse jo, Skoták... tomu jsem nerozuměla ani slovo. No hrozný... prostě a plus tady tyhle ty věci, no jako stěhování a tak...

T: no a zpětně přineslo ti to něco?

R: jo jako to určitě... Člověk se vlastně strašně moc naučí. Strašně moc, ale jako nevyužiju to, pracovní věci tady vlastně nevyužiju. To fakt jako ne, ale jako do života určitě jo... jsem samostatnější, mám větší rozhled. Umíš cestovat, orientuješ se. I malá vlastně byla ve školce a pak první a druhá třída... Myslím, že trochu tam pochytila i ten jazyk, i když se teda jako tam učila v češtině tak... Všechno vlastně jako byla zkušenost. I když to jako bylo na špatné věci, který člověk jako by radši zapomněl... protože tam třeba nás dvakrát vykradli. Jo... Takže tak jako... Nebo vlastně i kolega se tam zabil, takže vím, že tam mám na to jakoby i hnusné zážitky, ale spoustu i krásných. Strašně jsme vlastně cestovali, každou sobotu jsme cestovali na výlet a v neděli byl blešák a veget. Tak to muselo být... tak peníze vždycky budou, ale my nebudeme, tak pojedeme tam a tamhle a tam a všechno jsme museli vidět a bylo to fajn.

T: jaký pak byl teda potom ten návrat zpátky do republiky?

R: Jo bylo to... bylo to tak, že všichni si hned mysleli, že já půjdu hned do Prahy. Protože samozřejmě všechny ty kontakty a všechno co si nahrabala v Bruselu. Jenomže já jsem nechtěla do Prahy. Já jsem říkala, jako já chci zpátky tam kde jsem byla, chci zpátky sem. A Já jako nechci dojíždět, vždyť já tady mám rodinu, barák, chci být doma. Takže samozřejmě tady někdo dělal takovouhle fámou, takže jsem furt musela říkat všem, že nepůjdu, že tam nechci. No a šla jsem sem. Ale nemám z toho vůbec žádné výhody, že jsem někde byla. Já se spíš myslím taky, že mi určitě trochu záviděli, že jsem si nahrabala, že jo... Ale to i vidím vlastně i doteď na odměnách. Mám úplně nejnižší odměny, protože podle nich mám vlastně nahrabáno. A pravda je trochu teda jiná, ale no škoda mluvit. Já to jako kvůli penězům nedělám... Ale je to prostě fakt jako úplně stejný, jako když jsme tady byli s partnerem. Protože partner je úplně šikovný ajťák. Já jsem byla na pojce, fakt jako důležitý pozice a odměny jsme měli dohromady jako jeden normální člověk jo... Protože jsme přece dva. Tak takhle to bohužel bylo tenkrát braný. Ale bych se tak jako vrátila k tomu Bruselu, tam vlastně bylo super, že tam je jedeš na tři roky. A můžeš si vzít s sebou rodinu, a i tvůj manžel vlastně tam pobírá nějaký minimální plat. Jako řeknu třeba, že měl, teď plácnu, asi deset tisíc a byl jako doma jo, tam se mnou. Takže si vlastně vystudoval tam školu dálkově, takže jako dobrý... takže rozhodně si nemůžu stěžovat. Oni tak jako vůbec ani neví, do čeho tam jako takhle jdeš, co to všechno obnáší jako... Ale bylo to jako výzva, možná i svým způsobem pocta... nemůžu ani říct, že bych tam si vydělala nějaký jako jo šíleně extra peníze.

T: To je zajímavá představa, že si tam... nebo jsem to aspoň z toho pochytila, že si ostatní myslí, že tam jedeš skoro jako na dovolenou?

R: Jo tak oni... některé ti důstojníci to tak maj. Ale jako tadyhle, co jsem byla já, tak tam to tak jako nebylo. To bylo jako předsednictví a velel pan generál celému NATO. Všem těm nejvyšším generálům v jednotlivých státech, když si představíš takový ten kulatý stůl, jak tam sedí za každý stát. Tak on tomu předsedal tři roky. No, a tak to byla jako náročná pozice. A bylo to něco jako něco neskutečného.

T: A když se teda teď vrátím zpět úplně na úvod našeho rozhovoru, když jsme se bavily, co jsou to předsudky. Uvědomuješ si nějaký předsudek, se kterým se setkala nebo setkáváš?

R: já si tak jako myslím, že způsob, jakým žiju... i tak jako, že můj partner byl vlastně na té mateřské, takže tyhle věci mám... docela já třeba rozmazaný. Spíš si jako myslím, že ty předsudky mají, tak jako ty lidi ohledně toho povolání, ale ne mezi mužem a ženou v tom povolání. Jo měla jsem, jakože když jsme se třeba sešli se školou průmyslovkou nebo základkou, tak vždycky bylo, tak nějak jako jo ty jsi guma. A vy tam jako jenom chlastáte... A jo to jsem jako slýchala. Ale to jako nemá cenu ani komentovat nebo se s někým dohadovat, pak bych se do toho akorát zamotala, ale tak jako si říkám: Myslete si, co chcete, já taky nekomentuji vaše povolání. Jako zamrzí to. A navíc řekla bych, že poslední dobou, řekla bych možná v posledních 10 letech, jsem nic takového už neslyšela vůbec. Když to třeba vezmu... Tak třeba náš Vašíček, no je to dvoumetrový chlap, ale je taky voják jo. Ale to jsem si jako řekla, že ho nebudu nutit do tohohle... toho ať si to rozhodne sám a udělal si Gympl a odstěhoval se, ale zůstal v Čechách. A že si jako bude vydělávat sám a tak... no a pak po čase z něj vlastně vylezlo, pak po roce, že by jako zkusil jít dělat jako ten voják... A já jako, no tak asi jo no... A jako podařilo se mu to. A já jsem jako ráda, že mě třeba rozčiluje, když třeba nějaký rodič říká dítěti, že bude tohle a tohle... nebo že by měl tohle a tamto. Když si vzpomenu, tak vlastně jeho sen byl hrát počítačový hry. Říkám si... tak ale jak já to... kde to jako budeš hrát? Jako víš... chápu, že to by ho bavilo, ale... tak teď dělá vojáka a ve svém volnu si hraje hry no tak. Hlavně že se našel.

T: myslíš, že tam viděl nějaký ten vzor u vás v rodině?

R: Já si myslím, že tak určitě asi jo. A vždycky mu to taky jako říkám. (Smích)

T: Napadá tě ještě něco, o čem jsme nehovořili a stálo by za zmínku ještě zmínit?

R: No tak jako já nevím... já myslím, že jsme to tak jako hezky probrali celé... asi, já nevím. Asi jsem ti odpověděla, jak jsi potřebovala?

T: No teď mě ještě tak jako napadla možná jedna otázka. Myslíš, že se stavíš jako vojačka do mužské pozice?

R: No jsme tím postižení... Protože si myslím že kdybych se jako chovala vyloženě jako je předsudek žen, takovýto nununu... Tak asi nedokážu být tady takovou dobu ani třeba 10 let, že s tebou podle mě ani nikdo nechce pracovat. Nebo to podle mě ani nemůžeš zvládnout tu práci. Ale s tím, jak kde jsem a co mám všechno za sebou, a to jsem musela přežít, tak si myslím, že mě to tak jako zocelilo. Jako já jsem drsná, ale A. je ještě drsnější (smích)... A je to možná asi i někdy i špatně, ale tak jako jo... jsme i tvrdý doma na ty děti, protože od nich očekáváme, že ty děti budou stejně tvrdý jako my a oni nejsou. Ale nejsem zase až takový drsoň. Nebo si to aspoň nemyslím. Jsem strašně citlivá... Ale jako ta samostatnost, a to jako požaduju. Já si myslím, že teď už vlastně ty hranice mezi tím, že voják je mužský povolání už tam jako tak jako není. A když se jako zamyslím, jestli mě to nějak jako ovlivnilo, tak nevím no. Tak jako vím, že když jsme byli malí a hráli jsme si se ségrou, tak jsme byly docela i utáplý... A teď se vlastně ani nebojím nikoho. Když si vzpomenu, tak my jsme se vlastně jako třeba... nebo tehdy i byla i jiná doba, že my jsme se vlastně i styděli... a moje děti vlastně se nebojí nikoho oslovit. A tady prostě musíš mluvit, když musíš jít za

plukovníkem, tak za ním musíš jít a musíš s ním mluvit a... A já si před těmi dveřmi vždycky jako říkám, teď se jako spláchněš do záchoda a zvládneš jako všechno. Tak to je takový moje... jinak bych jako nemohla promluvit vůbec třeba v Bruselu s nikým, protože já jsem tam byla nejnižší hodnost.

T: a využila si někdy svoji ženskost armádě?

R: tak jako když si vezmeš tu sukni, tak jí využíváš. Protože když vypadáš hezky, tak se s tebou jinak baví ostatní. Kdybych v Bruselu chodila takhle, jak jsem teď oblečená v maskáčích, tak si myslím, že by se mnou až tak nikdo nebavil, jako když chodím v tý sukni a bílý košili. To je tak... jako ono se tam, ale no Američani tam chodili v těch maskáčích. Ale když si vezmu tak v parádní uniformě, když si vezmeš to sako a máš k tomu tu sukni a lodičky... Tak to jinak vypadá jako i důstojněji, elegantněji, upraveněji a prostě na úrovni. A to NATO na úrovni bylo. Já jsem se tam vůbec neodvážila ty maskáče vzít s sebou, to mě ani nenapadlo. Já jsem tam vlastně byla mezi samými generálama a plukovníkama a všichni se mnou hrozně mile mluvili, takže...

T: Já ti moc děkuji za tenhle ten rozhovor, pokud tě teda nenapadají nějaké otázky nebo se nechceš ještě na něco zeptat nyní?

R: jo no... ne to bylo super, tak snad jsem ti odpověděla, tak nějak jako dobře a budu se těšit na teda výsledek... (smích)

Rozhovor č. 2

T: Takže jak jsem ti na začátku říkala, tenhle rozhovor by se mělo týkat gender stereotypům. Když řeknu gender stereotypy, setkala jsi se s tím někdy? Říká ti to něco?

R: No pořád se řeší rovnoprávnost mezi mužem a ženou. Ale vzhledem k tomu, že prostě upřednostňuji to, že žena má být žena a muž mužem. Opravdu v tomhle tom jsem asi taková konzerva trošku. A v té armádě je to pro mě úplně specifické, protože jsem tu už od roku 87 že jo minulého století. V podstatě ta armáda musí být na rozkazech a plnění úkolů a všeho. Takže mě to nikdy, jako osobně opravdu nenutilo ani přemýšlet nebo, že bych třeba v práci někdy byla v podceňovaná jen protože jsem žena. Buď jsem měla štěstí, určitě jsem měla štěstí, že jsem se nikdy v takové situaci neocitla, že bych musela bojovat za nějaká svá ženská práva... nebo prostě že by mi přišlo, že jsem jinak hodnocená finančně nebo nějakým jiným tímhle tím způsobem. Takže upřímně, v životě jsem se nikdy tímhle asi nijak nezabývala a teď si ani neuvědomuji, že bych v okolí měla... nebo že by někdo byl tak strašně postižený tímhle tím.

T: dokázala bys mi říct teda nějaký konkrétní příklad nějakého gender stereotypu ať si pod tím něco představím?

R: Tak tohle to genderově asi určitě bude, že ženy se mají starat o děti a že to prostě není mužská věc. To je asi takovéto, co tě jako první asi napadne. Tak snad jsem prošla (smích).

T: určitě, děkuju za krásnou odpověď, takže než se nastoupila do armády, přemýšlela jsi nad jiným povoláním?

R: Tak úplně, úplně mým dětským snem bylo být učitelkou v mateřské školce. Fakt jako hrozně mě to bavilo, ale vystřízlivěla jsem v době, kdy nemám hudební sluch. Absolutně hluch. Chodila jsem hrát na akordeon, protože jsme ho doma měli, na klavír teda ne, ten jsme měli až později. Všichni sourozenci, mám dva, jsou hudebně nadaní. Tatínek taky, maminka je hluchá. Já jsem hluchá. Takže jsem vlastně usoudila, že talentovky neudělám, že to prostě nezlomíš, protože tam musíš zpívat nebo hrát na nějaký hudební nástroj. A to prostě nedám. A od malinka mě bavilo šití a podobně a podobné věci. Takže pak jsem to už směřovala, že jsem vystudovala textilku. Průmyslovou školu. A šití mě bavilo hrozně moc, ale zase jak to chodí tím vývojem zjistíš, že s tím člověk až tak žít nechce. Že vlastně mě to hrozně baví, ale představa, že jdu někam do fabriky... zase že bych měla nějaké návrhářské schopnosti a podobně, co by mě asi taky bavilo, tak... tak to střízlivě vyhodnotím, že to k tomu není. A od malinka jsme opravdu dělali branné sporty. To by ti vyprávěl i tatínek. Můj tatka byl ve Svazarmu, to byl takový ten svaz pro spolupráci s armádou. Můj tatínek byl kdysi taky vojákem z povolání, takže v podstatě to vzniklo úplně tak, že od té střední školy vlastně po maturitě, nebo vlastně před maturitou, jsem věděla, že bych asi chtěla do armády. Takže já jsem to měla hrozně jednoduché jo prostě. Věděla jsem, že ta škola nebo ty děti a podobně, že to k tomu nebude. První stupeň to je vlastně to samá hudebka a ty, tyhle věci, a to jsem věděla, že to nezlomím. Takže pak po té textilce, což mě

strašně bavilo, pak mě zase vyloženě chytla... tyhle ty věci ta armáda a bylo to vlastně pro mě úplně jasné. Takže jsem neměla asi nějaké nenaplněné sny... nebo něco, jak já prostě musím t'ukat na všechny světové strany, že v podstatě... tak nějak docela co jsem si zvolila, tak mě fakt jako uspokojilo úplně a baví mě to. (ťuká na stůl) A nemusím prostě řešit prostě už 30 let... Možná i trošku už i víc jsem v armádě. A relativně asi až do důchodu no, to tak vyjde (smích).

T: Když si vezmu ten prvotní sen to byly teda ty děti, a armáda je tedy úplný zlom?

R: Jo je to úplně mimo, ale tak jako vlastně úplně ne. Protože jak jsme pak i s tím taťkou soutěžili ve střelení... i na střední škole jsme pak vybrané sporty měli... nějaký ty všestrannosti, závody všestrannosti. Takže jsme jako blbli takhle.

T: to byly teda branné sporty? Si pod tím mám představit?

R: To tenkrát ještě takhle bylo no, taťka by ti teda mohl vyprávět taky. Prosím tě... ona se dřív totiž vyučovala i branná výchova. Ano a byla i jiná situace že jo. Prostě trošinku patama k výbuchu a studená válka, v těch školách se to prostě učilo. Měli jsme branná cvičení, takže se opravdu běhalo, opravdu jsme věděli, co máme dělat až vybuchne ta atomová bomba a masky jsme uměli nasazovat a veškeré ty věci. A my, jak jsme i střelili a fakt to bylo i v zimě se běhalo na běžkách, v létě se běhalo normálně. Pak vlastně i malorážku i v těch vyšších vlastnit kategoriích, a tohle mě je teda hrozně bavilo. Takže to je i takový trošinku i teď vlastně ta armáda, protože když jdou teď vlastně kluci na vojnu, tak si nedokážu vlastně představit... jo věci a takovou nějakou... a to nebylo jenom tohle. To bylo i jiné cvičení... jakoby trošku... jak se vlastně v přírodě máš schovat, různé evakuovat, rozdělat si oheň. Ono to bylo jedno s druhým, ono vlastně tak trošku ta příprava, že vám dojde baterka k mobilu a nejde třeba čtyři hodiny proud a děti zjistí, že nemají nic nabitého. A vlastní koukají i při svíčke, kterou si vlastně ani nezapálí a vůbec netuší některé co by vlastně měli dělat. No, takže teď už trošinku do škol by se to mělo trošku nějakým způsobem... mělo tady tohle to vracet. Ono samozřejmě to bylo po platné době... to si nedělej žádné iluze, že to bylo něco jako úplně... Ale jádro bylo v pořádku, že ten zbytek se na to pak nabalila ta politika a ty ostatní věci a prostě ten komunismus a různé ty živly západní a podobně, tak to samozřejmě byly nesmysly že jo, tak to víme teď že... Ale v té době, to prostě bylo jiné. Takže tam to asi tak jako směřovalo, já vím že nejsem typický voják asi zrovna že mám spoustu jiných... Ale je to tak trochu všechno spojené a vyhovuje mi to tak.

T: Tak samozřejmě ne všechno, co jste se učili bylo zbytečný tys to i sama říkala. Když jsi vlastně vezmu, tak nebo co si vzpomínám, tak my jsme na střední furt jenom hráli volejbal buďto jsme běhali anebo jsme hráli volejbal. Taky to možná byla škoda. Ale, co tě teda lákalo na tom povolání?

R: Hele do té armády, za nás to ještě nebylo tak jak je to teď. Takovéto povědomí, a hlavně žen nebylo tolik jo. A já vzhledem k tomu, že, že vlastně jsem dělala dívčí školu. My jsme byly třída děvčat na celé škole, když si vezmu tu školu na Jihlavě, co mám tu textilku, tak tam bylo já nevím pět kluků v našem ročníku. Jo,

protože tam byla strojařina, pletařina a my jsme byli konfekce. Když to tak jako rozdělím jo, takže babinec. Opravdu nás bylo já nevím 26 děvčat, ale naštěstí nebylo úplně nějaká úplně ponorka a já to nechci shazovat, že byla jiná doba jo, ale bylo to trochu jinčí. My jsme vlastně vzešli z takových těch normálnějších poměrů, že úplně ty peníze nebyly na prvním místě jako jsou... Vždycky jsou peníze na prvním místě. A Bydlela jsem na internátě, takže mi to až tak nepřišlo. A ta armáda to bylo úplně fakt náhoda, že tehdejší bráchova přítelkyně vlastně tam šla a byla to taková roční praporčická škola. Takže to byla vlastně taková jakoby, ne dobrodružství, ale jako něco jiného a relativně uniformy. On je to vlastně docela paradox uniformy se ti buď to líbí anebo nelíbí, buďto ti vlastně nevádí být součástí něčeho jako... Tam mě to vlastně utvrdilo, že mě to baví, protože my jsme měli obrovské štěstí. Protože to není jako teď, teď vlastně jdou děvčata, když chtějí do armády. Tak buď jdou na tu střední školu, což bych asi nebrala anebo jdou na vysokou, kde si vlastně hrají na vojáky že jo. My jsme si hráli na vojáky, že jo to nebylo nic jiného. A ve finále tím, jak jsme tam nebyli úplně, tak úplně bojovnice. Tam prostě se neřešilo to... to byly prostě děvčata v armádě a nebylo prostě, že to jsou prostě jako voják Univerzál. A takové jo. Takže i to povolání co jsme se vlastně vyučovaly, tak jsme byly značkářky, tak se tomu říkalo. A když se někdy podíváš na staré filmy i válečné, tak to je to na těch velitelských stanovištích a jak se řídili letadla... My jsme byly u protivzdušné obrany, takže jsme vlastně stály před planžetem, taková plexy velké a tam vlastně zakresluješ, jak lítají letadla. Další holčička to vyčítala a přes zobrazení, počítače tenkrát byly v plenkách, že jo... To ještě pořádně nic takového nebylo, takže vlastně z těch lokátorech oni vlastně vyčítaly ty dráhy těch letadel, tak my jsme to zakreslovaly. A ty to zase prepisovaly a bylo to takové velkoplošné zobrazení. Bylo to úplně úžasné. No a sloužily jsme na směny potom a my jsme vlastně hned, hned jsme byly připravované na... měly jsme tu školu v Praze, takže to byla normální výuka a pak nějaké ty branné věci trochu, tělocvik samozřejmě k tomu, že jo... že jsme se musely udržovat. A pak už jsme jezdily na praxe, právě do Mladé Boleslavi, kde bylo to velitelství. Takže já vlastně... v podstatě všem říkám, že jsem vlastně salonní voják. Jo že prostě my jsme byly takový no... ne květinčky to vůbec... to nechci jako shazovat, ale opravdu se k nám opravdu nikdo nechoval, jakože bychom byly kusovky nebo něco... Že prostě jsme byly děvčata a měly jsme tady tu funkci. A pak tam byli důstojníci, a jak se vlastně sloužily čtyřadvacítky. Takže to byla taková nechci říct rodina jo, ale bylo to úplně... fakt jsme měli štěstí na lidi, protože vždycky se ti v nějakém kolektivu najde někdo, kdo... že jo armáda je o buzeraci a různých takových... a nevím k čemu všemu, šikana třeba... Ale za nás to prostě nebylo, my, jak jsme opravdu byly takový ten velitelský prvek... takovéto ten stupeň byl vyšší než nějaká ta rota... nebo za nás ještě byli základáci a podobně, kde asi se to jako by mělo. Nebo takový ten dril nebo to co vidíš, jak to chtějí dneska do těch děcek prostě nějakým způsobem vehnát. Ale u nás to bylo asi spíš asi i trochu přirozená autorita. Takže to nevycházelo z toho, že by si dělal něco proti své vůli nebo cokoli, bylo to takový jiný. A hlavně, my jsme byly i trochu jinak vychovávané. U nás doma, to nebyla demokratická výchova. Takže u nás tatínek byl autorita, maminka byla takové sluníčko, zlatá prostě jo... A takže to bylo prostě takové jiné jo. No a teď když to vezmu na své děti, tak je to zase nebe a dudy, že jo prostě to, co oni si dovolí, tak my jsme si nedovolili. Ale měli to úplně stejně asi i naši rodiče, že ke svým rodičům si dovolili něco jiného, než potom

my jsme si dovolili i k našim rodičům jo... takže tady ta vlna, že za nás to bylo jiné nebo lepší to jsou úplně nesmysly jo. To není nikdy. Pořád je to stejné, jenom se to vyvíjí... no vlastně to bylo takový to... no pohoda. Takže pak mi to jenom potvrdilo, když se ptáš na to, co mě na tom vlastně lákalo... tak vlastně ono nebylo až tak povědomí o tom, jak dneska uděláš ťuk a prohlédneš si všechno zjistíš... všechno o všem pozitiva, negativa nebo něco. U nás to bylo trošku jinčí, že jo doba prostě... bylo to vzácnější. Bylo to fakt... jako ne že bychom byly úplně exotky, to ne. Jako v té armádě těch letech před revolucí, ale bylo to docela nevšední. No a tím mě to i lákalo.

T: to asi tehdy byly i nějaké přijímačky že?

R: no, tam v té době byl ještě výběr upřímně politický že... Tam jako kádrově jsme museli procházet nesmysly... nějaké přijímačky... relativně klasika... no musela jsem mít maturitu a pak se dělalo normálně zkoušky a byl ústní pohovor. To v podstatě i podobně jako i dneska, tam jako nemyslím, že by byly úplně tak nároky na něco, ale psychotesty se nedělaly jo. Ty se dělají teďka... že jo tak za nás se ty psychotesty nedělali, ale každopádně, protože to bylo režimové pracoviště a utajené, takže jsme jako procházeli něčím... a tenkrát kontrarozvědka samozřejmě byla, takže oni si určitě zpracovávali věci o nás a řešili to. Ale že by to bylo nějak tak náročné... to, to ne. A relativně jsme se tam sešly ze všech druhů škol a bylo Československo, takže fakt tam byly Slovenky, Maďarka, která sotva uměla slovensky natož česky... jako takže to byla taková skvadra, protože se to vlastně připravovalo. A ta stejná podobná škola třeba byla na Slovensku... jako spojařky, takže za nás se nešlo dostat na střední vojenskou školu, ale existovaly tyhle ty roční praporčické školy. Takže vlastně taková roční nástavba, kdybych to takhle řekla. A pak se na vysokou už se začínalo... ty děvčata mohla na vysokou, ale taky to nebyl takový Boom jako je dneska. Že pomalu víc žen se hlásí do armády než kluků. Takže to bylo trošku jinčí no v těch dobách.

T: Opravdu se teď hlásí víc žen do armády, než mužů?

R: No docela se teď jako hlásí víc jako žen no. Teda aspoň k nám, protože já teď dělám na tom personálním tady, tak prostě tady se hlásí děvčata víc než ty kluci no. Oni já nevím, jestli holky teďka umí víc poslouchat nebo jestli peníze... o tom jako žádá. Ale jako v těch 18letech, nevím jak ty, tak v 18letech, tak úplně neřešíš jako, že budeš dělat něco jenom pro peníze no, tam musíš mít také trošku... já nevím no.

T: kdo taky v 18 letech ví co chce

R: a dneska... Možná už taky ty peníze trošku taky, ale jako nevím... Doufám že ne. Že to není jako prvotní motivace.

T: už od střední jsi tedy v armádě, jak dlouho jsi teda ve službě?

R: 87 rok. Jestli se to spočítáš. Já jsem teda úplně... ty počty nemám tak... Já mám sice doma 2 matematiky....

T: takže asi třicet čtyři let... Jak vypadá ideální voják vojákyně? Je v tom vůbec rozdíl?

R: No to je teda zákeřná otázka... (smích)

T: Zajímá mě tvůj názor, jak ty si myslíš, že by měl vypadat ideální voják, vojákyně

R: voják nebo vojákyně mám to jako rozdělit nebo? Protože já si myslím, že to je úplně jedno. Já bych to možná ani vůbec nevztahovala ani jako voják nebo vojákyně. No každopádně... já to nechci pořád opakovat, ale rozhodně musí umět poslouchat. To prostě armáda je striktně daná v těch mantinelech a musí fungovat na ty rozkazy. Ano... je otázka... Když potom jsou ty mantinely... nebo ty postupy tam nastavené jsou a mělo by to tak odpovídat, že vlastně ty musí splnit a splnit rozkaz, protože od toho jsi v armádě. Pak samozřejmě, když se něco děje, když něco se ti nelíbí, tak samozřejmě se můžeš proti tomu odvolávat, ale v ten moment, když se prostě něco děje nebo cokoli... tak tam seš vlastně od toho, že máš ty rozkazy. Pokud samozřejmě nejsi tím velitelem, že jo. Když jsi voják, tak každý voják má svého velitele, i ten nejvyšší má pana prezidenta, který je vrchní velitel ozbrojených sil jo... Takže v tomhle tom je podle mě prostě armáda, která je navyklá na to, že se musí poslouchat ty povely. Pak samozřejmě když... může se stát cokoli, když se něco děje, tak se odvolávej, ale v ten moment ten velitel je od toho velitel a ví co se má dělat. Takže pak opomeni ty věci, že musí být psychicky a fyzicky a prostě odolný. Určitě musí být ten voják odolný a určitě prostě musí mít i v sobě nějakou vnitřní jakoby povinnost, protože je apriori tomu určen, že má bránit vlast. Takové to vlastenectví a podobně, nenajdeme to nikdo. Já tady nebudu tvrdit, že jako my tady řeknou, a já půjdu do války jo, to fakt... To jako i vnitřně určitě ne. Ale když se něco děje... Tak ti vojáci musí být připraveni na to, že mohou být nasazení. Pořád jsme v takové té fázi dá se říci přípravy, že se vlastně může něco stát a my bysme měli být ty první, co budou ti nasazení, že jo. Že od toho tady taky vlastně jsme. Tady nejsme na okrasu a nosit uniformy a podobně... Takže v tomhle tom by mělo být takovéto prioritní, že voják musí na sobě pracovat. A musí být schopný a odolný. A když se prostě něco děje, tak s tím musí počítat, že se to děje jo.... Neříkám, že to je jednoduchý, ale vnitřně musí být připraveni na to, že je voják. A co z toho potom jakoby vyplyne nedej bože se stane nebo nestane, v tomhle tom je to těžké.

T: když to teda shrnu, abych to uchopila, tak ideální voják bude hlavně poslušný, aby plnil ty rozkazy a připravený ty rozkazy plnit... A k tomu teda ještě odolnost. Chápu to správně?

R: jo no...

T: řekla bys tedy, že je rozdíl vůbec mezi vojákyní a vojákem?

R: No podle mě, by v tomhle tom být rozdíl neměl. Tam je samozřejmě rozdíl, já třeba když to vezmu na sebe, tak si nedokážu představit, že děvčata vojákyně ať jsou sebelépe připravené nebo něco... zvládnou úplně všechno. Já nejsem zastáncem takových těch, a já to fakt nechci vulgarizovat, takový ten babochlap. Jo prostě... že holka, aby se vyrovnala, takže si bude na něco hrát. Já prostě jsem přesvědčená, že jsou muži v armádě a jsou ženy v armádě. A máme úplně jiné myšlení trošinku, emoce jsou jinde, ti kluci jsou taky jiný.

A asi i docela vnitřně chápu i jako, že ti vojáci nebudou schopni akceptovat tu ženu, ale to je fakt prostě dáno podle mě jakoby, že to v té povaze prostě je... a že je to hrozně složité jako, aby někde úplně někde se spolehli... I ta děvčata, na to nedejbože nevím, jaké povolání by to bylo jo... můžou být pilotky můžou cokoli. Ale jsou věci, na které fyzicky prostě to ty holky nedají. Třeba situace, kdy jsou nasazený v misích, tak oni... Takže vím ze zkušenosti, já jsem na misi nebyla, to ti nedokážu úplně tak jako popsat, ale vím, že třeba kluci říkali, že opravdu když tam mají prostě dívčinu a teď má táhnout ten bagl těch 25 kil... Mají přesuny s vrtulníkem nebo tak cokoliv, tak oni... Samozřejmě že jí musí pomoci, prostě ta holka to fyzicky prostě nedá i kdyby posilovala na všechny světové strany. Takže ty mantinely nějaké fyzické prostě jakoby prostě mají. Úplně to hrát na to, že se vyrovnáme jo... Já neříkám že nemůže být velitelka úplně úžasná anebo cokoli. Ale vnitřně pochopím některé... Asi jsou to předsudky, že jo... Těch kluků, těch vojáků a tak podobně, ale v některých situacích... Fakt se může stát, že ta holčina na to fakt nebude mít. A z toho pak naopak může být úplně dokonalá, ale nedá se to srovnat. Mě teď nejvíc... Asi jako vadí takovéto srovnávání, jo... že všichni všechno dokážou. Není to tak, vždycky je to ten konkrétní člověk konkrétní osoba. A je úplně jedno, jestli je to holka nebo kluk, ale ta konkrétní osoba to buď to zvládne anebo nezvládne. Takže já úplně nejsem zastáncem těchto teorií, že ženy mají nárok na všechno a může tohle to... Když ten chlap není schopen zatlouct doma hřebík, no tak ho nezatlouče. Když to zatluče manželka, tak to udělá manželka... to samé k výchově dětí, může být, že některé ženy k těm dětem prostě nemusí najít ten vztah nebo mít nějaké ty sklony... Nebo jo k té výchově a ke všemu a ten taťka je třeba na tohle to stokrát lepší, protože to má jakoby v sobě povahově a neznamená to, že by byl nějaký srab nebo cokoli... Ale já tyhle ty rovnostářské... jako že všichni všechno a nedejbože nějaké kvóty. Počty žen do politiky... No to mě fakt jako úplně... nevím no. Asi jsem fakt jako taková konzerva na tohle no.

T: Jaký máš názor pak na teda ženskost armády? Myslím tím, když se třeba využívá právě ta ženskost?

R: Hele ani tak ne v tom fyzičnu, ale v podstatě v tom chování. Jo za mě vím, že když jsem na něco marná, že jo nemusíme chodit daleko... takový ty střelecké a takový ty věci vím, že jsem to nevymyslela a že to nastřílím, ale úplně to k tomu prostě neinklinuji a podobně. Tak prostě ne... že bych byla dáma nebo... ale ve spoustě věcí. Prostě jakoby to chování jo. Nemůžeš potlačovat to, že jsi žena jo. Já třeba úplně, fakt jsme na vlastní kůži zažili, že když tady byla v roce 2001 myslím, že byl poprvé Summit v České republice, že opravdu přijeli ze zahraničí Američani a napříč všemu... A to já jsem vlastně sloužila ve Staré Boleslavi na velitelství protivzdušné obrany. A tam bylo strašně znát, že tam ti Američani by ti radši přibouchly dveře nedej Bože, že by ti dali přednost. Aby je někdo nenapadl z nějakého sexuálního obtěžování a podobné nesmysly. My jsme na to nebyly zvyklé. My třeba v té armádě naší české... teď už se to možná taky mění jo, ale fakt jsme neměli ty hodnotní rozdíly jo. U nás i tady na velitelství není takový ten úplný gril, takovéto... ale víceméně spousta věcí, pokud to není vyloženě oficiální nebo podobně tak, tak si i tykáme napříč. A je jedno jestli máš tady na rameni stříbro nebo zlato. Takže v tomhle tom stylu, ale samozřejmě že pracovně ano, to bez diskuse... Prostě když přijdeš kamkoliv, tak se musíš zahlašovat, nebo tyhle ty jako věci jako by... to

by mělo fungovat, abych hlavně nepopírala to, že ti tady říkám, že se musí poslouchat a pak ti řeknu, že si vlastně děláme co chceme, to ne. Ale jako vnitřně pokud je to taková normální situace, tak mimo pracovní, když se i něco řeší nebo... i pracovní se dá spousta věcí řešit rozumně a v pohodě... a ne jenom Befélem tohle to musíš tamto a odpoledne mi přineseš výkaz, že jsi tohle to udělal, neudělal. Tak tohle to u nás zase až tak jakoby nemusí být jako v té práci, ale tady ta naše budova není až tak bojová... nebo cokoli tohle to se asi hlavně stahuje na tu armádu, která dělá výcviky, zásahy a všechno... takový ten dril, tak musí být samozřejmě. Ale v naší běžné kancelářské práci, tak samozřejmě úplně není, že by někdo k nám přišel a zahlašoval se a odevzdával výkazy, fakt jako a takovéhle věci. Takže přesně v tomhle tom roce 2001, když najeli tyhle ty zahraniční, tak bylo strašně znát, kdo odkud je. Protože my jsme se tam relativně... když tam sme 24 hodin, tak večer se samozřejmě nic až tak moc neděje, takže se tam i normálně jako povídá nebo takové ty věci... a i při tomhle tom nasazení summitu, když se tohle to teda zabezpečovalo. Byla tam strašná spousta teda těch ochranek a já nevím čeho ještě všeho, tak bylo strašně znát, že ti Američani... fakt oni se i báli usmát. Holanďané ti se s námi bavili docela tak jako v pohodě, takže a ti naši vojáci taky, ale u těch Američanů je to úplně tak dané, že oni je opravdu hodnostně tam strašně rozlišují. Oni mají zvlášť jídelnu pro mužstvo, důstojnický sbor. A neexistuje u nich... ty základny mají nastavené, tak že tam vyplývá ten respekt, takový ten mnohem větší v tomhle tom, že to mají tak dané jo... Takže oni tímhle tím způsobem tady to rozdělení ženy a muži, tam je to úplně striktní, to ti zase hlava nebere jo. Takže u nás je pravda, že taková ta ženskost... Já pořád jsem zastáncem, že jako každý je svým způsobem krásný, nejenom žena i muži samozřejmě. Ale hrozně moc tím chováním jako dáváš... Jo že vlastně, pokud se chováš normálně a příjemně usměvavě nebo něco... Tak jako to je taková ta ženskost, nějaké takové ty jemné znaky, protože ta uniforma to trošinku... ne že potlačuje, že jo, ale jako ty tepláky maskáče, musí to být trošinku, jako že jo... Ale nebyla jsem v situaci, kdyby mi to bylo nějak na obtíž, že furt jsem byla... ne za dámu, ale prostě jsem byla furt přirozeně... prostě jako by nepotřebovala jsem se chovat někdy hrubě nebo prostě nějakým způsobem něco a nikdo mi to nedával najevo, že vlastně nejsem nějaký správný voják, že nejsem takový ty prázdný... Prostě já jsem zastáncem toho, že ženy v armádě mají zůstat, že jo takový ten univerzální voják... jako podle mě to nedělá vůbec dobrotu a jako snažit se o něco co je... No tak ať to Amerika teda má no. Zase mi abychom šli nějak striktně po těch letech nějakých rozdílech hodnostních a všemu... To si nemyslím, že by u nás pak dělalo třeba i dobrotu. Já si myslím, že mi to jako v povaze jako Češi to nemáme. Jako asi by to nebylo pro zavádění právě těch let drilů a hrůz. Ale je to no... asi v některých nebo nějakých... ale já jsem jako vůbec nesloužila u žádné bojové jednotky. Tak já si třeba vůbec nedokážu představit, že takové ty... i tady u těch rychlíků, jak je tady brigáda rychlého nasazení nebo třeba speciálové v Prostějově... Ty bláznivý výsadkáři a podobně, tak taky se tam chtějí ženy prostě angažovat nebo nějakým způsobem působit, ale to já jako vůbec tyhle ty ambice nějak tak... to je mi úplně cizí. Takovádle armáda, i do těch misích tam jakoby chtějí prostě jít a pro mě by to bylo fakt jako trauma, ale i vyložené z toho, že já taky ani nejsem jazykově vybavená. Já teda zkoušku mám, kdysi to jsme teda komunikovali dřív, že jo... mám z roku 99 angličtinu, ale prostě jako vystačím si. A dneska když prostě letím do Egypta, tak prostě potřebuji česky mluvícího Egyptana, protože jinak bych tam

prostě byla ztracená v zahraničí... že tak jako jazyk prostě, tak jako nemusím no. To jsou právě ty limity a ty mise, takové to mě třeba vůbec na té armádě vůbec neláká. To bych asi jako vůbec nemusela no. Ale zase když se jako pískne, a tak jako my i ty hotovosti držíme no... tak jo člověk by to asi musel nějakým způsobem skousnout jo. Ale nebyla jsem té situaci, takže asi nedokážu vůbec posoudit, jak bych se zachovala nebo jestli bych hnedka tady zahazovala služební průkaz a hned přestala být vojákem, kdyby mi... mě nikdo nutil někam, ale ta situace u nás naštěstí není. Ale vnitřně jakoby... na tohle to připravená myslím jsem. Nebo i třeba ty různé změny... My jsme takový, že jsme i docela rádi na jednom místě, žádné stěhování, žádné něco, dojíždět, raději nedojíždět, že jako. V tomhle tom jsme taky jako hrozný i celkově bych řekla jako národ, že prostě lidi... jak jsem bydlela na vesnici, tak strašně málo lidí ti řekne, že bude dojíždět do Tábora 20 km, já tohle to třeba vůbec neberu jako dojíždění jo... já do své práce vždycky jsem od někudy jako dojížděla... a když mi někde zruší útvar, tak jako mně se to nikdy netýkalo... Prostě jsem řešila... Buď to chci tu práci a něco obětují a třeba se i přestěhuji a nebo prostě hledáš možnosti... a jako taky jsem musela řešit děti v jesličkách, ještě Patrik to vůbec, jako to pro něj byla výhra, to on miloval. Úplně jako nemyslím si, nejsem taková opičí matka v tomhle tom, takže vlastně Patrik... ten starší, tak ten šel do jesliček v roce a půl. Ale my jsme sloužili 24hodinový směny s manželem bývalým a takže nebylo to až tak relativně... On šel mezi děti a my jsme si odpočinuli. Vyřešíš si spoustu věcí a nemusíš ho tahat v nějakém tom klokánku, někam na úřadě nebo tak. A on tam miloval sestřičku, protože viděl svoji Renátku... natažené ruce a maminka ho nezajímala jo. Ale přesně v tomhle tom jsem to měla v práci domluvené, jsem se vracela malinko dřív do práce a měla jsem to domluvené... takže kdyby to, to děcko prostě nezvládalo, tak cokoliv, kdyby to byl jakýkoliv závisláček úplně... a fakt by to jako nebylo k tomu, tak bych se do práce nevracela samozřejmě, že jo. Vrátila bych se zpátky na rodičovskou. Takže já taky nejsem úplně tak jako zastáncem, že když teď odbočím, tak že ty děti až v 6 letech je milostivě pošleš do školy... To je nesmysl. Ty děcka prostě jakoby... ale musíš tak trošku i tou jejich povahou a malinko, ale dělat z nich ty mamánky... to si nedokážu představit jako. Tak jako mám to trošku doma (smích). Ne on je samozřejmě samostatný a bydlí si sám a teď přijel vlastně na Vánoce a dokáže se o sebe postarat úplně dokonale.

T: Jak jsi to zvládala ten návrat do práce po porodu a té krátké mateřské?

R: Tak to bylo rok a půl to nebylo až tak krátký. To je v pohodě... Tím víš co, my, jak jsme opravdu sloužily ty čtyřicetky, to znamená... že si jeden den ve službě a pak máš tři dny volna. Jo, tak to právě nebylo tak, že bych ho v 6 ráno hodila do jeslí a vyzvedneš si ho ve 4 a každý den... taková hrůza to bych asi nedala. To bych tak ani jako... já sama s tím vstáváním mám problém... se vším tak to ne. Ale tohleto bylo prostě taková pohoda a my jsme vlastně ani neměli problém... Já jsem teda kojila do 3 let, takže i s tímhle tím jako by to prostě bylo. A pak se mu vlastně věnuješ naplno, a on si zvyknul na lidi, protože už jsem byla trošku starší rodič a v našem okruhu jsme neměli úplně žádné mladé rodiny s dětmi. Takže on vyrůstal mezi dospělými, ten můj syn. Takže on tam byl relativně... Nemyslím si, že bylo to nějak seklo.

T: Ty máš tedy jedno dítě?

R: Dvě je jim 20 a 15.

T: No a co to druhé? Mohla jsi použít stejný scénář?

R: To druhé bylo úplně luxusní, protože to už jsme se přestěhovali sem na domeček. Předtím jsme bydleli v Mladé Boleslavi bytě, takže ve městě. V průmyslovém městě. Takže hrůza jo. A pak jsme se přestěhovali sem na jih do domečku. Takže s Verunkou to už byla úplná pohodička, protože Páťa je teda o pět let. Takže on začal chodit do první třídy, že jo do školy jezdil si sám autobusem... to akorát jsme ho vždycky ráno vypustili na zastávku. Dojel si z vesnice do městečka, že jo... pak se nám vrátil... a on odmalička tančil, takže jsme ho zase vozili sem do města a Verunka byla navyklá, a i ten Patrik vlastně byli navyklí, že jsme hodně jezdili a jezdili jsme vlastně i na rehábky... Takže mi vlastně ty rehábky, jak jsme oba vojáci, tak vlastně malý byl s námi ve dvou a půl letech na rehábce. Takže oni se naučili i na Mekáče... co si budeme povídat, ono to nebylo nějaký úplně extra stolování, ale třeba do Mekáče a vydrželi a věděli prostě... A s Verunkou mi pak taky vlastně vůbec nepřišlo, že by to bylo nějak těžký. To byla úplná pohodička. Protože my jsme vlastně teda měli úplně zlatou sousedku. Takže když něco, tak hlídání... oni děti nebyly až tak nemocné, že by to prostě nějak tak... A jak říkám čtyřřadvacítka, to si jdeš do práce odpočinout jo... Kolikrát s Verunkou mi to taky nepřišlo, možná teď jako zpětně se na to dívám, že to bylo hrozný... že jsme ráno vstávali, napadl sníh a teď u nás české Sibíře to dojíždění, že jo... no to pak taky není asi úplná hitparáda vid' jako jezdit ve sněhu někde... Takže mi to jako nepřišlo, že by to bylo složité nebo že by to bylo těžké. Ty děcka byly takový zodolněný a věděli, že spoustu věcí si musí zabezpečit sami, takže to mi jako nepřišlo. A tady v práci taky jako. A tím, jak nejsme bojový útvar, ani předtím jsem nebyla v bojovém útvaru a předtím jsem dojížděla do Prahy právě na rok asi. Takže to vím, že malý byl právě ve školce... ještě to jsme bydleli mladé Boleslavi, protože ve dva tři jsme se měli stěhovat, mělo se tady otevírat velké velitelství... No a oni ho neotevřeli že jo... To bylo jediné období, kdy mě málem propouštěli, že jsem se vlastně taky zachraňovala a hledala jsem práci... tak to bylo jediné trošku... jako by horší, protože člověk musel honem všechno řešit a malý byl malý, že jo tomu bylo tři a půl 4 roky. A my jsme už samozřejmě mezitím tady koupili domek. Takže to byly spíš takový malinko existenční... jako ale jako v pohodě. Takže i to dojíždění do Prahy... A relativně se naučíš taky. Protože... to jsem teda úplně vlastně změnila profesi, protože jsem se vlastně začala učit se tu personální a tu kancelářskou práci a začala jsem chodit na ty osmičky. Jak říkám, tak to bylo ze začátku pro mě takové horší, ale nemyslím si, že se to s těmi dětmi nedá zvládnout. Já myslím, že úplně v pohodě. Že když jakoby... Já jsem měla výhodu, že už vlastně rodiče jsem měla v důchodu, že když nějaké hlídání... Tak tak jsme je prostě poslali k babičce a dědovi... nebo děda přijel na hlídání a podobně. Ale to záleží jako, někdy to prostě nejde. A zase ta armáda má takový ten institut těch Oček – ošetřování člena rodiny a podobně, takže se to jako by dá... ale vesměs v tomhle tom se nemyslím, že by byl nějaký problém a myslím možná, že to bylo i jednodušší. No pořád to... armáda jako jsi státní zaměstnanec no. Co je víc co...

vid' upřímně. V lockdownu a ve všem, jako fakt... Nevíme, co máme a nevážíme si toho. Nadáváme všichni že... Ale myslím si, že máme vlastně takové výhody, že a všechno. Je pravda, že třeba na některých útvarech ty, který třeba jezdí na cvičení a podobně, tak je to zase jiné... je tam to odloučení od rodiny. Nebo když je někdo fakt na ubytovně přes týden, pak přijede domů na víkend... Doma to zpacifikuje pak zase odjede. Takže znáš spoustu v okolí tady, že to nevydrží děti, vztahy jako není to nic jednoduchého určitě ne. Ale jako z mého pohledu a z mé zkušenosti. Já si nemůžu stěžovat, protože u nás všechno bylo v pohodě všechno.

T: Když se teda zamyslím ještě nad nějakými těmi rozdíly... Tak ani platební rozdíly nejsou... jste vlastně placení od hodnoti...

R: jo, teď nejsou.

T: A co třeba uniforma? Jak vnímáš uniformy?

R: No vzhledem k tomu, že když to vidím tady, a i vlastně na bývalém pracovišti. Tak vím, že kluci radši nosí maskáče, prostě ty extrovky, ty košile a takové, tak úplně nemusí... ale zase nikomu to zase nevádí a vyhovují mu ty kalhoty a někdo opravdu radši ty kanady. A je fakt, že my máme zase obrovskou výhodu, že mi ty součástky máme trošinku... ty kanady že jsou už trochu odlehčené... A teď jak začaly ty maskáče, že nejsou jenom... já pamatuji ještě uniformu úplně jinou jo. V začátcích, teď zrovna jsem se úplně seznámila... Mně se teda kluci smáli, že jsem fakt jako militantní, ale nejsem. Ale děti jsem vzala letos o prázdninách do protiletadlového krytu. No Verunko, naprosto dokonalý, no dokonalý. Protože já si vzpomenu na svoje mládí, že jo, protože takhle to tak... jako bylo trošinku, že jo opravdu... takové ty atributy tam... ty vystavené ty masky a takový... ty tomu se říkalo atombordel... takové různé ty pláštěnky a různé ty věci. Byl tam opravdu obří agregátor, který tam ti vlastně dělá ten vzduch a tu klimatizaci. Jinak je to byla kobka že jo. Místnůstky krásný... prostě kopka, svítí ti tam zelený světýlko, že jo... jako blikáčka, signál tam není žádný, zima je tam jak blázen... Palandy takové ty vojenské fakt kovové postele s těmi hroznými matracemi. Ještě takový ty nevím, jestli pamatuješ... určitě jste měli takové u babičky nebo něco, jo tak tohle to. A spacáky, ale ne takové ty péřové, co máme teď nebo takové ty technologie, že jo. Starý spacáček, igelit na stole, že jo, no retro... No prostě osmdesátky jak vyšité. No úplně dokonalý no. Tak Verunka to obřečela, já mám doma Verunku. Bylo to pro ni překvapení, ta jako jediná nevěděla, a ještě s neteří malou, nevěděla, do čeho jde. Stáli jsme s růžovým kufrem, zaparkovali jsme u Intercontinentalu, to je naproti. Nějakých 5 hvězd, že jo... Tam jsme zaparkovali, protože tam byl parkovací dům. Přešli jsme silnici a tam do toho krytu, že jo. A on je opravdu pod Špilberkem, nevím, jestli jsi někdy v Brně byla... Takže jsi vlastně v centru, takže krásný no. No a teď tam vlezíš do té kobky, že jo. Teď tam jdeš do toho pokojíčku těma chodbami, a teď takhle... po straně máš ty dráty vedení. Teď fakt přijdeš do té kobky, že jo... když jsme šli pak ven, že jsme se šli najíst. Jeli jsme na Zvonařku... říkám nákupák, že jo, Vaňkovka dobrý, ani to nepomohlo (smích). Ta fakt... jako slzy, normálně opravdu... jako ta to nezakryla. Tak jenom procedila přes zuby: Tak teda maminko už žádné překvapení. Tak jsem jí to teda musela slíbit, že už žádný překvapení. Tak jako první noc teda vydýchali. No

my jsme tam teda byli na dvě noci, protože fakt jako jedna noc na to nestačí. To nestojí za to, to nepocítíš, že jo. Tak my jsme to tedy měli ubytko na dvě noci, a ono bylo docela smůla, že my jsme přijížděli, tak bylo takhle pošmurno... sem tam pršelo, tam fakt jako vlezeš a je zima, jako kdyby bylo vedro, tak seš ráda, že tam seš. Protože tam je prostě zima. No tak pak jsme vlastně měli prohlídku toho krytu. To fakt provázal slepý pán s hůlkou, no úžasné. Jako mě by tam takhle otočili a já už bych tam brečela, že jo... Ještě kdyby mě tam nedej bože nechali. Teď tam fakt nějaký takový, jak původně... Já to teda znám z práce, takže mě to tak nepříjde, ale nikdy mi to nedělalo dobře jo. Takový ty tlakový dveře. Jo, že vlastně tam se prostě počítá s tím, že kdyby byl nějaký výbuch, tak se to musí zaizolovat, uzavřít se tam prostě s nějakými točícími... No hrozně, strašně těžký dveře a zatočíš a všechno, že jo. No ale měli tam třeba úžasnou telefonní stanici. To já ani já nepamatuji. Nebo jsem to neviděla naživo. Takové ty, jak se vytahovali ty kolíky a takové to spojení jak v těch válkách a válečných filmech. Takže dáváš ty kolíky a takové... No a sprcha na řetízek. To horníci prej... Nebyla jsem. A to taky nepamatuji, takže to pro mě byla, to pro mě bylo nové. Jasně sociálky tam byli normální, záchody tam byli normální, ale ty pokojíčky... Ty fakt byly jako retro vybavené. A tam fakt, když někde ve filmu uvidíš třeba... my jsme to třeba doma taky nikdy neměli, ale taková ta sedačka rohová v kuchyni, taková ta koženková bílá... takový ten umakart nebo co to bylo. A teď tam fakt jako ten Husák na stěně. A já nevím různé takový tyhle atributy. A ty starý rádia a všechno, prostě kouzelný no. Ráno jsme teda měli snídani. A takovou tu domácí víš, co perník, pěkně hrnky teď nějaká ta várnice s vařící vodou, že jo. Takže sis mohla udělat kávičku, jak jsi chtěla. A druhý den... my jsme teda pak šli, protože děti jsou technicky nadané, ne sice po mně, ale šli jsme do centra vědy. To je prostě na brněnských výstavištích. Takže tam jsme byli půl dne a pak jsme šli teda na jídlo do starobrna a večer jsme pak šli na to náměstíčko... a tam jsme byli i ráno kvůli orloji, že jo. Jak tam mají ten krásný orloj a pak jsme... kvůli čemu jsme tam vlastně jeli, protože Verunka tam chce na gymnázium do Brna, tak jsme se jeli podívat na ten Gympl. No a děcka potom nakonec ještě šli na Špilberk, až večer ale... Takže jako úžasný... a měli jsme tam právě malou neteř a tý je 10. Tak ta byla nadšená, že jo... ty děti to tak docela mají. Páťa ten byl docela jako v pohodě, jenom Verunka to odnesla no. Takže jako úžasný no... a tam jsem se vlastně seznámila... Co jsem vlastně úplně chtěla říct předtím. S klučinou, který je nadšený nadšenec do... není vojákem, ale je nadšenec do těchle těch vojenských uniforem a akcí a mají i nějakou takovou skupinu. A mají i třeba vojenský ples a oblékají staré uniformy. A nějak jsme se tam jako bavili, protože já jsem čekala, než Páťa dojde pro auto, protože jsme jeli jeho autem. A tak jsem mu teda říkala, jak jsem se teďka stěhovala a já fakt nic nevyhodím. Já jsem hrozný hadrář, takže já mám pak ty staré uniformy, ještě z toho 87... ty základácké, teď a bych je oblékla že... to musela bych tři dny nejíst... teď po Vánocích bych to neoblékla vůbec, že jo. Ale v pase to prostě nedám už... Ale jinak mi jsou jo... sako všechno, takže fakt jako retro úplně dokonalé. Tak jsem to vyhrabala, protože jsem to měla v pytli, a tak jsem to přivezla... s tím že jsme se s tím klučinou domluvili, že toho doma mám víc a že klidně mu něco dám z toho, aby měli... Tak ten byl úplně z toho nadšený. A vyprávěl mi tyhle ty věci, takže dřív ty uniformy, když se na to podívám... Ty materiály jsou prostě jinde. Jako nejsou to takové ty kopřiváky... Co ještě třeba pamatoval můj tatínek, protože můj taťka, byl taky chvíli tím vojákem

asi pět let byl na čáře prostě. A tak vím, že má taky doma starou uniformu doma. Tak já jediná jsem jí oblékla jo... tatínek byl taky takový a pak už byl taky takový nad-cent a ne do-cent. Těch 100 kilo měl taky... občas jakože se taky trochu vypasil trošku... a takže to byly fakt takový ty kopřiváky... nebo i takové ty kabáty prostě ty materiály těžký a všechno. Jako nebyli to už takový ty sukna, jak byly ještě úplně dřív, ale ty naše uniformy byly takový docela kousavý... úplně to jako nebylo super. Dneska ty uniformy jsou úplně luxusní. A dokonce i vymysleli takové ty letní šatečky a podobné věci. Takže jako uniforma skvělá no. Takže ty uniformy, jak jsou takové ty bílé, tak jako úplně ty mají zase úplně lepší že... A jak jsem sloužila vlastně u letectva v podstatě, tak jsme měli modré uniformy... tak to je úplně jako úžasný, to jsou blankytně modré košile nebo šaty, uniforma je taky modrá. No, a to musí prostě slušet každému. Si myslím. Jediná potíž občas je... občas takhle někde a já vím, že lidi za to nemůžou... když je někdo trošinku silnější nebo něco, ale když je někdo hodně vypasený, tak ta uniforma ti to nezachrání. Jo to prostě jakoby, trošinku. Já teda prostě neřeším... jako jak kdo vypadá moc, ale v některých případech mi to přijde jako trošičku ostuda no. Když to stáhnou teda k těm uniformám, že ti vojáci by měli trošinku fakt o sebe víc dbát a malinko jakoby vypadat a reprezentovat.

T: To pak trošku popírá tu ideu té fyzické připravenosti toho vojáka že?

R: jo no, tak jako snažíme se nějak udržovat že. No a pak to je tím, že jsou výjimky. Výjimky jsou na všechno, nikdo to může mít samozřejmě jakože zdravotně jo... To těžko říct. Ale když na někom jako vidíš, že je prostě vypasený, a proto je to teď jakoby složitější. Ale ono to není jenom v té armádě... to už je takový ten vrchol jo. Ale k Policii jako takové se těžko někdo dostane, když oni třeba neudělají přezkoušení z tělocviku. Dneska ty děcka ze škol... tak říkáš byste třeba hráli ten volejbal že jo, vidím, co hráli moje děti. Oni teda našťestí, jak chodí sem na Pražák, dětska teda... nebo Verunka aspoň teda chodí do devítky, že jo... Pát' a sem chodil, tak tady je to ještě pořád tak napůl Sportovní škola. Takže tady vlastně, když v šesté třídě ještě Patrik... tak se ještě vymýšlely nějaké předměty navíc, takže dostali nějaké hodiny a mohli si vybrat nějaký předmět... tak tahle ta škola jim automaticky dala prostě tělocvik navíc. Takže oni měli tři hodiny tělocviku týdně. A to tak, že měli vlastně i nějaké projekty, že chodili třeba na zimák, nebo i družina měli i nějaké takové. To třeba tam i vymysleli... No oni to vlastně nevymysleli... vymyslelo to Ministerstvo školství, že tam chodil do družiny vždycky nějaký učitel něčeho nebo trenér něčeho, takže jim ukazoval různé sporty a podobně... Takže v té družině měli pronajatou tělocvičnu a dělali tam nevím co... Jo prostě blbli, pak s nimi šli třeba na zimák. Jediné, co tak tam u toho byla paní učitelka z družiny, že jo jako dozor, ale ty děcka si mohli vyzkoušet prostě co chtěli. A je pravda, že se tady udržuje pořád hokej, fotbal, volejbalistky tady jsou a že tady těch možností sportovních je jakoby víc, ale to je ty školy to taky úplně tak nezachrání že. Víš sama, že pokud by vás doma nehonili, tak nevím, jak byste věci řešili nebo neřešili. Nevím, jak jste to měli. My jsme se teda doma snažili docela ty děcka honit trošinku. A je pravda, že Patrik teda začal sám tancovat ze školky... to překvapilo tehdy všechny a drželo ho to do 15 let. Že vlastně fakt tančil ty společenské tance, což teda jako makačka hrozná, jo... já neudělám jediný krok. Ale jako fyzicky to fakt

náročné docela, a viděla jsem to i při těch soutěžích, že jo.... no a vlastně... Ono ho to docela bavilo, takže... A docela mu to i šlo, myslím... A teď je tady ta potíž, to vidím... jak jsou ty normy. V jeden den máš všechny ty disciplíny, běh na 12 minut, takové ty shyby a člunkový běh... třeba děckám je hrozný problém vysvětlit, co je to člunkový běh. Protože to třeba v životě ve škole nedělali, že jo. Takovýto, jak běháš 10 metrů tam a zpátky. A takovýhle věci... i tam je plavání. Já třeba nejsem až takový plavec, jsem se tam skoro utopila, ale jako... šplhání třeba bylo, nikdo neuměl pak šplhat... a oni to pak vlastně změnili, že už to tam není, teď tam dali takový pitomý vis. A někdo prostě na tom laně, fakt to třeba ani ze školy neznal. No jako nechápu... No já, jak jsem procházela tím tělocvikem a vždycky byly nějaké olympiády a fakt nás honili jak nadmuté kozy... jako jo, co jsme měli jako tělocvikářku. Prostě to bylo takový... no nadávali jsme prostě všichni, že se musíme hýbat, že jo v těch 15 letech se nechce hýbat nikdo, že jo. Ale mělo to něco do sebe no, já se jako nebudu vymlouvat teď jako na Covid, že jo... nás to doma taky zastihlo a taky se Verunka trošku vypapkala. Tak taky to nebyla taková značka Ideál, že jo, protože ven to chodit taky nechtěla a doma to sice cvičili... jeden jak druhý... ale pak se nadláblí, že jo. Všichni že na čokoládě... my jsme hrozně sladomilové. Takže je to hrozně složité no. Ta uniforma to nezachrání, a myslím, že je to jako všude. Že by se lidi měli o sebe víc starat, a děláš to pro své zdraví, jako neděláš to kvůli té uniformě.

T: ty jsi teda teď na personálním. Co je tvojí náplní práce?

R: Výběr personálu, potom veškerou agendu, co je vlastně s personálem. Takže od rozkazu na přeložení, služební zařazení, různé vysílání do kurzu kariérových, protože musíme něco plnit. Jazykové kurzy, zase musíme... děláš kontrolu závazků, teď ta armáda je nastavená tak, že to máme všichni na dobu určitou a vlastně dávají se potom na dohodu. Takže ty, když si řekneš, že už nechceš sloužit a končí ti ten závazek, tak nemusíš prodlužovat. Když chceš, tak si v rámci možností řekneš, kolik chceš... ale musíš zase splňovat různé ty atributy kariérové kurzy, jazykové kurzy, různé předpoklady vzdělání na funkci... takže je to takový složitější proces tohleto. Takže to všechno my hlídáme. A dělají se ty návrhy. Náš velitel nemá pravomoc dřív bylo... že každý velitel měl tu pravomoc, nad těmi vojáky do určité hodnosti a mohl ta opatření dělat. Takže se dělaly i rozkazy na různé to přeložení a povýšení a věci... Teď už to teda neděláme. Takže teď dávám jenom podklady, takže u nás je to teď prostě papírová válka. Pořád se řeší nějaké papíry, teď ty rozkazy se správně musí vyhlásit těm lidem... takže tady ta opatření jsou... takový kolotoč tohodle všeho a řeší se různé věci. Vyznamenání, nevím hodnocení, různá ta agenda... jakoby takové ty podklady pro velitele, a taková... Úzká spolupráce s velitelem a s finančním. V podstatě skoro se všemi. Takže my bychom měli mít největší přehled o tom, kde máme jakého vojáčka, co s nimi můžeme a nemůžeme, jestli mu končí závazek, jak se s ním pak jedná... takže vlastně probíhají ještě pohovory u velitele... Takže víceméně pořád neustále nějaká komunikace... mi přijde, že člověk je upovídaných z práce, většinou pak chce mluvit ještě doma a doma většinou s tebou pak nikdo nemluví...(smích) takže takováhle víš... jakoby pracovní a komunikativní je ta práce.

T: A baví tě to?

R: hm... Jo zatím jo, no my máme obrovské štěstí řekla bych na lidi. U nás jo... Protože samozřejmě pokud jsi v kanceláři s někým a nemůžeš se na něj ani podívat, tak natož abych s ním spolupracovala... tak my máme obrovské štěstí. My jsme teda ve třech, že vlastně si vycházíme vstříc, pomáháme si, neházeme si klacky pod nohy a myslím si, že jako celkově tady to velitelství, že vlastně když potřebuješ pomoci, tak máš, na koho se obrátit. A jakoby pracovně... si myslím, že je to tady plus mínus že jo... jakoby... tady není jako úplně růžovo, ale jako myslím si, že někdy může být i hůř že... Teď je třeba taková situace, že si myslím, že je to tady úplně v pohodě.

T: Čím to asi je? Výběrem? Velitelstvím? Dobou?

R: tak teď se mění i ten velitel, takže to je takový to hlavní plus... a myslím si, že teď jsou tady tak jako nastavený lidi, že docela pracuji jako všichni. Tak výběrem, jako občas i výběrem projde kolikrát... že no... Nebo dobou, tak třeba nás tady ten Covid, vůbec nezasáhl. Nepostih jako třeba spoustu jiných odvětví, protože my máme fakt jako státní služba... takže, my jsme jeli na 100 % pořád, takže ani o penízky jsme relativně nepřišli jakoby nikdo. Práce teda nebyla... To jako ne, ale spousta věcí, které se jako nemuseli dělat, tak se díky Covidu vlastně ani nedělali, takže to bylo jakoby jinčí jako jo... V něčem jako horší, ale myslím si jako, že ty lidi si jako uvědomují... Že si i víc jakoby váží spousty věcí... Že za tohleto období... že pak člověk vlastně zjistil, že je vlastně šťastný, že je tady. Že nemá existenční problémy, protože co si budeme povídat v tom civilu to není... Ale najdou se samozřejmě jedinci, co to neskousnu a nechtějí a jdou do civilu. A řeší si to vlastně jakoby sami. Ale celkově si nemyslím, že by to bylo tak nějak... Tady se to na chvíli zhoršilo, ale to bylo, že byla situace jiná, že tady byly trošinku problémy... jakoby že velitel měl odejít, a pak vlastně nebyl přijat na to hlavní velitelství... tady pak se sešli... takové ty... že se kdekdo různě zúčastnil jakéhosi průzkumu, nebo nějaké i anonymy, že tady proběhly... A to jsou prostě takové ty hnusy. Tím se člověk ani nechce zabývat protože, protože spousta takovýchle hnusu je i ve vládě a je to všude... Taková je prostě doba, ale celkově si jako pořád myslím, že ta atmosféra je dobrá.

T: na to jsem se vlastně chtěla zeptat, jak vnímáš to své prostředí, jestli spíš jako konkurenční, nebo jestli si spíš vycházíte vstříc navzájem?

R: No my třeba jako osobně abych řekla spolupracující. U nás je to jako v pohodě a docela dost dané. My úplně nemáme jako takový kariérový, že bysme někam postoupili, protože není kam jo. U nás by to znamenalo jít do Prahy a my, jak jsme specifictí, tak vlastně jako personalisté, tak my úplně ty mantinely máme trošku dané, že jo... Mají se měnit tabulky... Co je jako kolegyněka u nás, tak měla by se tam vytvářet pak někdy důstojník... a ona má vystudovanou vysokou školu, takže ona by ty možnosti třeba měla. Nemůžu mluvit za ní vid'. Ale třeba jakoby chce povýšit alespoň takovýmhle způsobem. Ale třeba já vzhledem k tomu, že jsem taková spokojená konzerva docela jo... a i ten praporeček je takový ten maximum, že jo... Já úplně nechci nebo nepotřebuji úplně honit kariéru, a hlavně už docela jsem jako spokojená s tím dojížděním a se

vším co jako... A takhle mi to i docela i vyhovuje, že jako pořád se i něco mění, že jsou i nové věci... že to není tak, že bychom tady dělali pořád tu samou rutinu. To jako mi nepříjde... To bych asi ani tak jako už ani nedávala a samozřejmě je člověk v práci i kvůli těm penězům. Nebudu tady zastírat, že bych to jako dělala tady zadarmo, to jako určitě ne. Ale jako teď už jsem v takové fázi, že tím, jak mám docela i odslouženo... A vojáci mají obrovskou výhodu, co nám vlastně zůstane, že máme tu výsluhu. Že jestli se někdy dožiji, tak relativně takové ty jistoty, že mě nevyhodí a já budu někde brečet pod mostem a dělat něco co neumím, protože jsem vojákem od 18 let. A relativně nic neumím, že jo nic jiného. Ale nemyslím si, že kdyby se něco stalo... a zase už mám velké děti tak... No budu nic předjímat, protože já zase jsem takovým zastáncem, že když uděláš nějaké rozhodnutí, tak prostě si ho udělala, že jo. Nejsi k němu přece donucena a neseš si ty následky a pak si to můžeš přehodnotit no. A budu přece tady kvůli tomu brečet, že přece jsme tady koupili barák, když pak tady není místo... a proč jsme nezůstali někde, kde jsme místo měli, proč něco... No tak se to prostě stalo. Udělali jsme to takhle... Taky se mi třeba nepovedlo manželství, tak tady přece budu brečet, že prostě se to nepovedlo no. Děti mám zdravé, když budou zlobit, tak zlobí stejně, že jo. Už s tím nic neudělám, akorát to můžeš nějak pomáhat řešit, aby vystudovali, nevystudovali, víš to už mají taky ve svých rukou... Tak já nejsem úplně takovým tím zastáncem, že bych prostě něco se stalo... tak to už prostě neovlivníš jo, a to samé je i v práci. Jako jo mohla jsem být někde něco. Nemám takové úplně ambice... třeba podnikatelské, to má třeba můj brácha ten blázen... A jo, já jsem prostě třeba spokojená, že asi jsem spokojená, když mi někdo trošku ten život a práci řídí, proto mi ta armáda vnitřně asi trochu i vyhovuje. Že vlastně nemusím se až tak o sebe starat, ten zaměstnavatel se o mě fakt jako postará... od daní počínaje až po... Já nevím všechno konče. A relativně je to pro mě jakoby v pohodě.

T: Takže ty jsi rozvedená? Nikoho dalšího v práci třeba nehledáš?

R: jo, jsem rozvedená a ne nikoho... jako děti se smějou, že by chtěli nějakého tatínka milionáře, (smích) tak jim říkám tak si nějakého najděte... Fakt ne, no... já jsem jako docela... Já jsem vnitřní asi spíš takový ten singl. A tohle mi asi bude strašně vyhovovat. Já nevím... nemám tendenci, že bych třeba ty děti přitahovala k sobě nebo nutila k něčemu. Ale fakt jsem jakoby ráda sama se sebou. Takže teď jako vůbec nehledám, že si nemyslím, že bych našla něco podobného... To jako vůbec. Buďto to přijde nebo to nepříjde. Jakože bych... a hlavně u mě je potíž, že bych si opravdu jakoby... Já jsem teď docela dost nezávislá a od těch 18 let, když jsem šla do té armády a předtím jsem byla na internátě. Tak to tě taky docela tak jako osamostatní, že jako vlastně jsi na intru a domů jezdíš vlastně na víkendy. Pak jsme teda jako byly zavřené, protože za nás armáda byla vlastně jako ještě jiná... Že vlastně jsme jako měli opuštěáky, a i vycházky... A jinak jsme byli vlastně zavřeny v těch kasárnách. To nebylo jako dneska, že ti nevědí, co je vojna, že jo... jak dřív byli zavřeny někde, měli opuštěáky, nedostaly se za rodinou... prostě úplně jiné. Jak se říká, že z těch chlapů se stali chlapi. Něco to do sebe malinko mělo jako... že jo prostě... že najednou neměli ten mamincin servis, takový ty maminky buchty a takové... a museli prostě, ale samozřejmě v něčem to bylo určitě... záleží no, jak chytli zrovna velitele a jak si sedli vzájemně a jaké chytli spolubojovníky. Samozřejmě je důvod, proč ne každý

vzpomíná na vojnu v dobrém. Jenže ta šikana je vlastně už ve školce takže... Asi s tím jako neporadíme úplně, tak jako je to i ve výchově a i celkově... Vychází to hlavně z těch lidí a myslím, že to nezachráníme tím, že ty školky, školy a ty instituty... A že v tom je vlastně hlavní ta rodina a ta je ten základ. Což já myslím, že jsem svým dětem, když přemýšlím nad tím... že jsme s bývalým manželem to těm dětem moc neulehčili, že jo, protože z něj se stal alkoholik... Ale to taky prostě neovlivníš no. Nevím, co jsem měla udělat jinak a... No asi třeba i něco jo, ale... nebo ne teď už to prostě nevyřeším.

T: No a jak se ti teda daří skloubit profesní a osobní život?

R: No mě jako úplně v pohodě. No ale, je třeba fakt jako spousta mužů, kteří naopak upřednostňují... Zrovna tady je taky takový jeden příklad, že jsou manželé vid'. Teď jsou teda bohužel rozvedení a zrovna ten otec, fakt jako mnohem víc řeší ty děti, uzpůsobuje svoji činnost tomu, aby ty děti měl a ta maminka si prostě našla nového přítele... zatemněno. Asi to ty některé ty ženy prostě mají, že úplně teď vypne. A to já třeba taky to nechci třeba těm mužům ubírat... to, že děti nemilují nebo tak něco, ale mají k nim vztah takový trošku jiný. Jako úplně tak neřeší, že musí být večere jo. Třeba u těch žen tak jako docela jo, protože já neříkám tak jako, že bych najednou objevila Ameriku... Nebo že bych se najednou začala starat o děti, když jsem na ně sama... ale oni už jsou velký, že jo... tak už mě tak nepotřebují. Ale stejně tak trošinku vědomě vím, že si plánuji ten čas jako hlavně, abych i uzpůsobuji si dovolenou... Abych se přizpůsobila jejich akcím a jejich činnostem a prostě vím, že když někam jedu, tak si prostě vezmu volno, aby se to jako povedlo. Nebo máme to nastavené tak, že se vždycky řekneme dopředu, aby se to povedlo, takže vím, kdy můžu. Pak kdy přes to vlak nejede. Kdy nemůžu a kdy se to musí zařídit sami. To je... takže fungujeme tímto svým způsobem. I od malinka to kloubíme tak, že když třeba Patrik tančil, že prostě pondělky a středy musíme na trénink. Tahala jsem i Verunku... tak vlastně taky začala tancovat později. A věděli jsme prostě, že to takhle máme a snažila jsem se to zařizovat. A soutěže byly vlastně v sobotu, takže jsme věděli, že v sobotu budou soutěže a když jsme věděli, že to prostě nevychází, tak byla spousta dalších, kteří jeli prostě s partnerkou a jel teda bez rodičů. To zase není tak, že bychom s ním úplně každou soutěž prožívali to ne, jako něco, jakože naše miminko tančí to ne... Ale spíš jsme to jako brali sportovně, a je pravda, že Páťa teď taky, protože v 15 letech tím skončil, tak mi teď říkal: no, kdybys mě u toho donutila a udržela, tak bych teďka ještě tančil. Tak mu na to říkám: Páťo... v 15 letech, mám potřebu tady... Jako jo asi by ho člověk nějak i donutil... jako jo, rodiče mají ty taky trošičku, že by i třeba nějakým vydíráním nevím čím... penězma udržel, ukecal, ale... Prostě šetříš na školu a důležité věci, a to tancování, to tě musí bavit, ty to nemůžeš dělat jako dril. Nebo že by si maminka plnila nějaký sny... Od začátku bylo, že to nedělají kvůli mně, proto mi možná i tak jako přijde, že i ta rodina to musíš brát... Učíš se pro sebe ne pro nás. A i tohle děláš to vlastně pro sebe ne pro nás. Protože samozřejmě i Páťa něco sem tam jako by vysmolil... a povídá, že mi dělá ostudu ne... Tak mu vždycky na to jsem řekla, že: Páťo... Ty neděláš ostudu mě. V prvé řadě děláš sám ostudu sobě. Mě to mrzí, že někde něco provede, nějaké atrakce jsme taky zažili s ním že... On byl takový živější, ale jsou takové věci, které se dají dneska jako řešit... dej bože abys mi lhal, abys mi něco zatajoval a pak se to plácalo někde... Takže

naopak... on mi naopak říká všechno, co já ani nepotřebuji slyšet, co všechno provedl. Ale je to prostě tak nastavené jakoby od začátku. Takže mě by nepřišlo, že bych měla nějaké problémy skloubit svůj osobní život a profesní. A i tím, jak jsem vlastně sloužila, kde jsem sloužila, jako tam nebyl až takový nárok na cestování, na vysílání do kurzu. Že bych třeba na půl roku odjela. A jediný kurz takový ten je na čtyři měsíce, a to jsem byla na Vyškově a Pátovi byli vlastně čtyři roky. Takže to jako vím, že přes týden jsem nebyla doma... byla jsem doma vlastně jenom víkendy. Ale já jsem vlastně zastáncem, že pokud jsou ty děti malé, spoustu věcí zaprvé zapomenou, je to takové jednodušší, že prostě malé děti malé starosti. Jo že teď mi to přijde jako mnohem složitější s nimi. Hlavně cokoli člověk se s nimi nedomluví musí se počkat, než jsou ochotni maminku poslouchat. A nedej bože, kdybych řekla takové to svoje, že jsem měla pravdu, což jim neříkám. Takže je to taky takové o komunikaci. No jako já jsem docela přesvědčená, že to pak jde. A příkladem třeba v práci... Pokud něco... víc docílíš tím, že tak jak chci, aby se oni chovali ke mně, tak se chovám já k lidem. Já nechci být nějak jako direktivní nebo něco... nebo že nárok na něco, ty máš nárok na nic. Jsou věci, které nemůžeš upřednostňovat až tak extra... svůj názor v situacích, kde to jde jo... ale tím, jak nejsem žádný velitel, tak to nepotřebuji. Ale jsou velitelé, kteří mají přirozenou autoritu a nepotřebuji tady nějaké to řvaní, nadávání a nesmysly. Prostě řekne takhle to je a ty to děláš úplně automaticky. A nepotřebuješ k tomu ty rozkazy, protože... úplně automaticky je automaticky plníš, protože to tvoje práce. Takže nejsem úplně tím zastáncem, že máš nějaké ty funkční povinnosti a do toho ti přijde něco nečekaného... tak nebude tvoji první odpověď, že to nemám ve své povinnosti. To je úplně fakt jako hadr na býka. To jsou takové věci, které se vyvíjejí a nemáš ve funkčních povinnostech a musí se to udělat. No nevím... Měl by asi zůstat zdravý rozum ve všem. Takže si neuvědomuji, že bych měla kvůli práci problém s rodinou nebo v rodině. Takže jsme takový... ještě jak máme tu práci od – do, tak je to taky jiný, že jo, protože třeba tady... pořádková dopravná služba a ti drží doprovody, hotovosti a je jasné, že když držím hotovost, tak prostě to tomu taky přizpůsobím. Je jasné že nepiju, nikam nejedu, jsem na telefonu. Jenomže ty povinnosti by asi měli trošku... i na tu rodinu by měli jakoby být víc. A člověk by si to měl zařídít... Buď to jde nebo nejde. Zase tady nikoho úplně jako nenutí, člověk si to musí srovnat sám v sobě, jestli chce obětovat to anebo tamto, ale spoustu věcí ať už děláš nebo neděláš, tak se to té rodiny až tak nedotkne. Ty nemůžeš být stoprocentní rodič... prostě nikdy nebudeš, stejně tak jako nebudeš nikdy stoprocentní v práci. Plánuji si taky věci kvůli rodině, že jo zkoušky, když dělají nebo něco... ale v momentě, když to nejde, tak vím, že je to vždycky první pracovní den v lednu... ať už je to třetího nebo čtvrtého, tak tady prostě musíme být, protože přijímáme nové lidi. Takže vím, že se tam tu dovolenou prostě nemůžu vzít. To je prostě daný, vím a počítám s tím. Ať si je víc věcí, které jsou takhle prostě dané v roce, a to musíš prostě jako obětovat... když to fakt není jako já nevím... nějaké úmrtí, nebo opravdu nějaká záležitost, která je neovlivnitelná... tak to prostě musíš jakoby respektovat, a i ten plán uzpůsobit. Ti vojáci... ti by měli mít v sobě i ten režim, že jo.

T: moje další otázka by byla, jestli se ti stal, že jsi někdy byla diskriminována nebo nějak omezována?

R: no to fakt ne...

T: proto by mě teda zajímalo, jestli se s tím setkala třeba i v rámci jako personalista. Třeba setkáte se jako personalisté se šikanou?

R: Hele, vyloženě jsme se nesetkali s tím, že by někdo něco jako takhle vyloženě přišel a řekl, že je šikanovaný, aby se to řešilo. A relativně my to máme docela nastaveno, a tomu se vždycky směju, že my jsme personální s lidskou tváří. Že docela si myslím, že nám i příslušníci věří. Že když mi prostě zavolají a chtějí něco soukromě, tak to tam skončí a já jim poradím. Jo, protože samozřejmě někdo řeší... víš co někdo se chce dostat někam jinam jít sloužit a v momentě, kdyby tady nedejbože to někomu řekl, tak mu cestu tady zavřou. Nebo mu hodí klacky pod nohy, to samozřejmě existuje... To si nebudeme nalhávat, určité věci se tady dějí. Že jo tady, aby tak tady byl nějaký vojáček 2 roky, aby se mu tady něco nelíbilo a pak zase chtěl jít jinam a tak podobně... tak jako někdy je to strašně složité těm lidem vysvětlit, že taky musí někde něco odpracovat, a ne že najednou se mu něco nelíbí. A pak jsou věci které, když plní a všechno a prostě dostanou nabídku kamkoli... A může to být cokoli, zahraniční pracoviště nebo cokoliv, tak samozřejmě se jim snažíme pomoci. Snažíme se jim poskytnout různé... Protože samozřejmě ty personalisté mají přístup do těch databází. Máme různé životopisy a jiné ty věci takže. Takže jim poradíme, co proto mají udělat, aby nějakým způsobem se jim povedla ta cesta, kterou vlastně chtějí jít. Že tady prostě byli věci, že když dostaneš nabídku, která se prostě neodmítá, když prostě můžeš na 3 roky někam vyjet, tak je to zkušenost... Takže jsou prostě takové věci, které lidem neřekneš, že nemůže jo... a končí to jo... to by pak byla ta diskriminace, ale snažíme se najít ty cesty jakým k tomu pomoc. Snažíme se jim poradit, víš co... ty se zeptáš, ten ti odpoví, že ne, neexistuje. A kdo ti pak dokáže, že ne. Nahrávat si nenahráváme... Tak daleko nejsme našťestí. Nevěřím tomu, že bychom tady, jako jo... někdo tady musel ty anonymy psát, někdo tady prostě fakt je. Je pravda, že úplně tak člověk se v některých případech necítí tak volně... víš co kde, komu můžeš, co říct. Já ne že jsem ukecaná... Ale spousta věcí až za hrob a prostě neprozradím a neřeknu ani nikomu. A doufám, že ani ve spaní (smích). Ale všem prostě říkám ať si dají žádosti na papír, na to se reagovat musí a tam i to pak prostě dané. Veškeré věci, které by se jim pak potom zdáli nebo nezdáli... musí ale pak řešit tímto tím způsobem. Ne že si pak někde stěžují. Jenomže když to pak skončilo někde a nedostalo se to dál, tak ho ani neměl kdo pustit někam a tyhle ty věci. Asi jo... Kecala bych, kdybych říkala, že vědomě tady nikdy k ničemu nedošlo... že někdo byl jako odstavený, nebo si někdo zařídil, aby ho nikam nevzali a podobné věci. Ten člověk to ví. My to víme... odešel někam jinam. Nebojoval proti tomu, protože nebudeš bojovat proti generálovi, že jo. To je jako už... hele jsme jako figurky, a postihlo to i bývalého velitele. Fakt je figurka na šachovnici a takhle se sveze. A takhle z těch vyšších to může být opravdu kdokoliv odstavený. To ale není jenom v armádě to je celospolečensky jakoby všude... Nedokážu si představit, že by se s tím pořádně dalo nějak bojovat, protože to je názor velitele a když on to takhle chce a udělá, tak je to na jeho svědomí. My na tohleto jsme našťestí jakoby malí páni, protože ta opatření dělají naši nadřízení. Takže mi úplně takhle... že bychom něco, samozřejmě se pak dostane z doslechu, že někdo... nebo že něco se takhle nepovede, nebo že někdo je povýšený, aniž by si to třeba zasloužil. Ale v tom momentě tam byl třeba jediný a ten další tam nemohl být,

protože tam třeba něco nesplňuje a třeba i si to jako víc zasloužil. Tady tohle to řízení svrchu co teď probíhá, tak je zase úplně proti lidem. Tam velitelé nemají jedinou pravomoc. A to je systém, a to těžko zlomíme. Ale že by něco bylo tak jako fakt hnusně, to si teda neuvědomuji, že by třeba někdo něco fakt odnesl nebo s ním bylo úplně zameteno to ne, ale asi to probíhá to nebudu zapírat.

T: No a byla jsi někdy diskriminována kvůli své profesi?

R: ne... smích.... Ale kdysi, když jsme byli v tom roce 87. Tak my jsme musely chodit v uniformě opravdu všude. Když jsme byly jakoby základní vojenská služba. Tak jsme musely chodit v uniformě. Mě se to teda nestalo, protože jsme občas trochu ty pravidla porušovaly, takže jsme se převlékaly do civilu. Ale stalo se děvčatům, že opravdu v metru je normálně napadli a nadávali jim do zelených... nevím čeho všeho. Takže to se fakt jako stalo, mně teda že by mi tak jako třeba do očí někdo... že bych měla třeba strach říct, že jsem vojáčkem, tak to jsem neměla teda nikdy. Ale vím, že když se to holkám teda stalo, tak už rok po nás děvčata měli dovolenou civil. Protože ono je to... bylo to v takových těch letech... už ten 88–89 už taky trochu společnost byla taky jinak... A u těch vojáků a u těch policistů viděli ti lidé takovou tu represii... jako vnitřně to asi chápu, že jo ale... já tohle to jsem teda úplně osobně nezažila, nikdy jsem neměla problém, že bych se styděla za své povolání nebo že jsem voják. Jako jasný... každý na mě kouká, když přijdu a řeknu, že jsem vojákyně. Že fakt jsem takový drobný netypický voják, protože spíš pečuju doma dorty, že jo... a vyšívám a takový nesmysly a úplně jiné zájmy trošinku než jakoby ty armádní. Takže tohle jsem teda neměla, ale vím, že tohle to bylo. Ale v téhle té době, co jsme tak... nevím v okolí, že by někdo se bál být vojákem. Myslím, že ta prestiž se teda hodně zvedla armády. Proti tomu, v čem jsem nastupovala já a jiná doba... Tak teď ta armáda už jenom díky těm povodním... Díky všemu se ukázalo, že ti kluci fungují... A i dneska kluci v těch nemocnicích... prostě ne každý by to prostě dal. Ale já jsem přesvědčená, že právě k tomu ta armáda je, že jako tyhle ty věci, že v téhle těch stavech by prostě měli být automaticky nasazení. A myslím, že tady není nikdo, kdo by s tím tady měl problém. A prostě šli. To prostě berou asi jako hotovou věc.

T: No a co říkáš teda na postoje širšího okolí a veřejnosti?

R: Asi si spousta lidí spojuje vojáky víceméně i ty holky jako takový ty akční nebo akčnější. Takhle já nesportuji, takže já nejsem takový velký nadšenec úplně, že bych něco. Nechodím v maskáčích nebo v zeleném, chodím v sukýnkách a lodičkách. Že možná někdy... když takhle jdu tak spíš tak jako údiv. Tady má spousta lidí, že jo, hrozně jiné zájmy než jako armádu a nežijeme úplně jenom.... Jako je tady spousta kluků, co střílí ve vlastním volnu. Já mám kamarádku, co učí dějepis, a tu baví tyhle ty historické zbraně bitvy, šije ruční kostýmy, aby to bylo dobové. Chodí na střelnici střílet. A já chodím na střelnici za trest, když jsou střelby. Ale tohle je věkem a vším. Protože v jakém je... jo, ten člověk je čím dál marnější, co si budeme povídat... já nejsem žádný jakoby, že bych chodila běhat maratony a tak.... Takže se mi děti smějí, když máme jít házet granátem. A chvílema je ten člověk už fakt jako starej na něco už opravdu. Duchem se snažím kvůli dětem vypadat, jako že jsem mladá krásná, ale nejsem. Už to nevyhledávám jo, jen tak jít se na střelnici

a zastřílet si to už není pro mě. A ta Věrka to je třeba o 10 let mladší, ale ta je do toho nadšená a chodí i s manželem a chodí i na ty bitvy.... A i ten klučina ten Láďa co jsem ho poznala, co jsme se seznámili v tom krytu, tak prostě i on říkal: jeee nechceš přijet na setkání, že jo a oni se tam schází v těch uniformách a takový ty vojenský auta a on sám má nějaký koupený. A úplně nadšený. A já si vůbec neumím představit, že bych nějaký víkend strávila, pro mě byl maximum ten kryt. Mě jako baví, takhle se podívat, ale já nejsem nějaký takový fanda, že bych měla i zbrojní průkaz nebo arzenál a podobně. A on jako... že dělají tyhle ty věci, nebo jdou ty pochody, já jednou šla pochod za trest, že jo, když máme tady to povinné přezkoušení. Jako... že bych dobrovolně někde šmatlala v kanadách, že bych někam šla to jako... ne... Ale myslím si, že jsou teďka spíš jako víc lidí nadšený do té armády i celkem.

T: Napadá tě k tomu ještě něco, co jsme nezmínily nebo stálo by za zmínku ještě k tomu říci?

R: asi ne, a kdy to budeš mít hotový?

T:

Rozhovor č. 3

T: Když jsem v úvodu vlastně řekla, že budeme mluvit o gender stereotypech a předsudcích, co si pod tím představíte?

R: No předsudky že jo, že žena v armádě by spíš měla být žena u plotny že... a takový že asi předsudky co si lidi myslí, kam by měli zařadit ženu a muže, ne... abych to řekla tak nějak jednoduše.

T: Já se možná hnedka takhle v úvodu zeptám, jestli jste někdy přemýšlela nad jiným povoláním, než jaké máte teď?

R: Já jsem určitě myslela na jiné povolání. Já jsem vůbec nečekala, že skončím tady. Já nepocházím z vojenské rodiny, nikdo v okolí není u mě voják. Ale kamarádka... její tatínek byl voják, to bylo ze střední školy, když jsme končili. Takže že bude zkoušet nějaký zkoušky na vojenskou školu. Na vojenskou akademii na nějaký tenkrát obor administrativa. Což mě vždycky bavilo, a ještě nějaká kryptografie. Tak říkám já to zkusím. To byla taková zkouška tak já to zkusím, a tak jsem tam přijela, a oni že tam berou asi jenom sedm holek, na tenhle ten obor. A ostatní brali i na spojačky nebo rebačky a takovýhle... No a mě vzali, kamarádku ne...(smích) A já říkám... No tak když mě vzali, tak to byla výzva pro mě, takže jsem vlastně nastoupila na vojenskou školu. A je pravda, že rodina tu chvíli nechápala, že jsem se takhle rozhodla. Ale jako nikdy jsem toho nelitovala. Mám tu práci ráda a nikdy toho asi litovat nebudu. Po 27 letech to myslím už můžu zkonstatovat. Takže takhle...(smích)

T: a když jste tedy nad tím nikdy nepřemýšlela a jste nakonec ráda, směřovala jste teda někam úplně jinam?

R: já jsem.... Já jsem vlastně.... Já pocházím z malého města, a já jsem vždycky chtěla odejít z tohoto malého města. Takže to bylo takový to.... Ale já jsem myslela, že budu dělat v bance bankovníctví a takovýhle. Věděla jsem, že to administrativa u mě jo... ale nečekala jsem, že půjdu dělat do armády to teda ne. To už vůbec ne.

T: Kolik Vám bylo?

R: 19 let, vlastně 18 my jsme maturovali v 18 letech.

T: Takže ještě hodně mladá...

R: Jojo... takže hned po maturitě jsem nastoupila do Brna na vojenskou akademii na školu. Brno... zlatý Brno.

T: Takže když teď přemýšlím nad tím, co Vás lákalo na vstupu do armády, tak by to byla nějaká asi výzva a administrativa?

R: ano, ano a ano... Za další byli jsme tři děti, já jsem byla nejstarší. Takže jsem chtěla i jako pomoci rodičům. Aby neměli... Aby se prostě nemuseli o mě tak starat jo. A měli vlastně taky takhle tu možnost mladší sourozenci být zabezpečení.

T: od 19 let, takže to jste jak dlouho v armádě?

R: 27 let.

T: Tehdy když jste nastupovala na tu akademii, jaká byla Vaše představa vojákyně nebo vojáka, měla jste vůbec nějakou představu?

R: ani moc ne... já jsem viděla film a teď nevím, jak se jmenuje... A tak ho nebudu zmiňovat... Tam byla holčina, která se rozvedla a byla znuděná a tohle... a nastoupila na vojenskou školu, takže jakože tam máte jinou barvu než zelenou a takový ty vtípky. Jako vůbec jsem si tehdy nedokázala představit. Ale já jsem hodně taková, já bysem neřekla svědomitá, ale takový jako... prostě že když se to řekne, tak se to udělá a já jsem plánovač. Jo taková jsem, a to dělám i tady že... že si to tady ukočíruju. Tak asi jsem prostě šla a čekala jsem všechno s tím, že se s tím poperu. Jo, takže neměla jsem nějakou jakoby... jakoby, tehdy jsme šli vlastně i normálně do přijímače, takže nastoupili jsme tam. V tu chvíli se to rozdělovalo na to, jaký kdo jde, na jaký obor nebo něco...Jo bylo nás tam asi já nevím 70. Je pravda že odpadaly ty holky, že nezvládaly tělocvik, že jim vadilo, že jim někdo něco řekne ani to musí splnit jo. Ale já jako v tomhle nemám problém, když budu mít ty kalhoty vyžehlený, tak tak je budu mít vyžehlený. Jednou jsem na vojně, a tak musím některé ty věci dodržovat. A pokavaď mi to vadí můžu jít, mám volbu odejít pryč. Takže asi tak.

T: to tehdy muselo být docela těžké... vlastně ta představa že Vás tam bylo 70 holek, byli jste nějak spojený s klukama nebo úplně oddělené zvlášť?

R: ne, ne, ne my jsme byli přímo četa holek. Čistě holčičí kolektiv. A to byla jiná síla, určitě jako, když jsme se tam sešly ty holky, tak jsme normálně 4 na pokoji. A tam ty palandy, a najednou nám daly kanady jo... a prostě bylo to jako... ale nějak já jsem taková... Asi ta moje povaha je taková, že prostě se to teďka takhle dělá, tak se to dělá. A že se teď dělají rozcvičky, je to hloupý a už nemůžu, tak to nějak překonám zanedávám si a jdu dál.

T: udržujete ještě nějak pořád kontakty s těmi slečnami z té doby?

R: ani moc ne. Já mám tam někde vzadu jednu fotku, když jsem byla ještě s tou holčinou... ale ne, neudržuju. Dělali, oni dělali vlastně i nějaký srazy a oni tam i některé holčiny už vlastně umřely nešťastnou náhodou, ale ne že by jako pracovně, v rodině. Ale tak nějak jako nikdo neudělal ten slučák oficiální nebo tak něco. A já zase... nejsem takový typ, že by jsem něco, nebo někoho nutila... nebo to jako, že by to ne, ne... No ono totiž ten přijímač je takový že jo, něco se tam prožije, nějaký zakopávání a tohle. A člověk si z toho pak vlastně dělá srandu, když to někde pak říká že jo... ale je pravda, že když jsme pak byly pak těch 7, už na tom

oboru jo. My jsme byly tedy nejdřív pořád všichni a ono nás tam pak zůstalo, já nevím asi 40 jak všichni odpadaly, tak jsme byly na té ubytovně... a tam vlastně každý měl nějaký ten obor. Tak třeba nás těch 7 jsme spolu byly samozřejmě i ve škole. Tak to jo to už jsme i trochu sympatizovaly, doteď si vlastně i někdy zavoláme. Spíš, ale odborně si tak jako povídáme o práci a takový... Tak to jo, to už byl menší kolektiv. A tam už to jo... Takže myslím, že tam to bylo takový jako normální spíš jak na pionýrském táboře. (smích)

T: Tak teď z Vašeho pohledu, když jste profesionál, jak teda vypadá ideální vojákyně nebo voják a je v tom vůbec rozdíl?

R: já nevím no... já asi nemůžu tak nějak posoudit, jako...

T: Mě by tady opravdu zajímalo spíš jenom ten Váš pohled někoho, kdo je v armádě a ví co se od vojáka očekává...

R: No tak v tom případě já si myslím, že jako já. (smích) jako jsem loajální jsem flexibilní, prostě mám práci ráda. Baví mě lidi, proto tady ještě můžu dělat. Baví mě lidi a splňuji to co mám. Jdu v klidu na střelby nebojím se, jdu v klidu házet granáty nebojím se. Prostě neberu to jako strach nebo něco, jakože musím, ale prostě to tak je... To je prostě moje práce. Jdu řídit auto, jedu na cvičení na bahna, prostě... Snažím se aby jsem byla Dobrý voják, neříkám že jsem taká... je pravda že nejsem v bojovém útvaru jo. Takže zažijeme si taky některé věci, taky jsem slaňovala, taky jsem lezla po těch balkonech a měla jsem strach to ne že ne... To zase nejsem taková, že bych neměla pud sebezáchovy to ne... Ale tak nějak si myslím, že nejsou na mě stížnosti. Protože my děláme každý rok hodnocení, že jo... na nás dělají nadřízení a nemám tam, tak nějak jako že bych něco dělala špatně... nebo jo, že by... svěřený majetek opatruju, dělám ty různé svoje přezkoušení, různé pracovní kontakty s lidmi, jak komunikuju... tak my máme přesně takovýhle dotazník a ti nadřízení nás takhle teda hodnotí. A můžu Vám pak třeba klidně i ten dotazníček ukázat já s tím nemám problém. Jaké jsou tam třeba různé otázky, takže třeba jestli by se tam dalo i něco použít.

T: Jde z Vás cítit takové ztotožnění se s tou svojí prací, že jste se v ní tak říkajíc našla, protože jak mluvíte, tak se i celou dobu usmíváte.

R: určitě jako (smích)... Určitě jako... já to neberu jako, já to nedělám kvůli penězům. Jako samozřejmě, důležité peníze jsou. Ale nejsem ten typ, jako že musím mít odměny, musím tohle.... Jako mě potěší, když mi řekne velitel nebo někdo. Díky za tvoji práci. Mě to jako stačí. Jo nejsem taková jako... proto tady ani nebojuji tolik za hodnotu, protože my jsme tady hodnocení hodnotí že jo a takovýhle.... Já jsem prostě takhle spokojená. Jo.

T: A řekla byste, že jsou nějaké rozdíly mezi vojákem a vojákyní?

R: no... tak jako momentálně ne. Protože momentálně my jsme placení za hodnotu. Ne funkcí, už teď jo... A je pravda, že já, když tady teď půjdeme na chodbě, tak třeba L.T. je nadrotmistr, tak jako já, a má stejné

peníze jako já. A je jedno jako co děláme... Každý máme svoji odbornost, ale tím se vlastně... ne to... akorát vlastně jak děláme to hodnocení jednou za rok, tak když mám nad nějaký počet bodů, řeknu 80 nepamatuji si to, tak dostanu 1 % navíc. Takže, když jsem vlastně dobrá, tak každý rok dostanu nějaký procento a tím já jediný si můžu přilepšit. Jinak ne. A potom samozřejmě odměny, který jsou teď nárokový a je to na základě toho, jak si nás cení... Máme stejné uniformy, máme a děláme stejné úkony a je pravda, že když už jsme vlastně starší a přijdou sem ty dvacetiletí kluci nebo i holky... ono to je vlastně úplně jedno. Tak musíme splnit to co oni. Jo akorát v tělocviku máme jiný jako menší normy třeba. Tam už se ten věk nám trošičku tak jako dává jo... Ale jinak všechno děláme stejně, nemáme nějaký prostě, že by chlap dělal víc nebo ženská dělala méně nebo takhle...

T: Vy jste už vlastně v armádě 27let řekla byste, že se to časem proměnilo nějak?

R: No... já jsem jednou měla případ, že tam trošičku bylo, že podceňovali ženu. Jednou jsem to zažila... řekněme já nevím kdy to bylo... No ještě jsem byla mladá a krásná... Takže.... Já nevím řekněme 20 let jo 20 let. Tak tam jednou... protože já jsem dělala na pracovišti a můj kolega se utopil v moři a nevrátil se. A tenkrát říkám dobře, já půjdu na jeho místo. A bývalý nějaký náčelník mi řekl, že ne, že nejsem hlava rodiny a že to dá radši chlapovi, protože ten potřebuje víc peněz, protože živí rodinu. Tak já jsem tenkrát byla svobodná, tak vím že...a stalo se to tady ještě jedné kolegyni. To byl jeden chlap takovýhle že voják, a tý to taky řekl takhle. A ta tenkrát vlastně chtěla zvážít, že by si stěžovala, že nás jako takhle odpinkl, a nakonec jsme to vzdaly, protože by... možná jsme měly i strach, aby se nám to nevrátilo nějak, takže jsem sklonila hlavu a pak jsem se vlastně dostala úplně na jiné pracoviště. Takže to jako to, a jednou jsem to zažila na vlastní kůži.

T: jak na to teď vzpomínáte? Jak Vám přitom bylo?

R: tak jasně přišlo mi to nefér... Přišlo mi nefér to, že tu práci já jsem dělala, ale nebyla jsem dobrá na to, abych dostala tu hodnost jako náčelník. Tak ano, byl tam vztek samozřejmě určitě i lítost. Ale asi jako jak jsme byly dvě, a stalo se nám to... tak jsme to tak nějak si řekly, že je blbej a nějak jsme to dál neřešily... na blbce ještě narazíš. No, takže takhle jsme to asi jako zkonstatovaly, ale jo zažila jsem to takhle za tu svoji kariéru.

T: to se asi můžu jenom představit to zklamání, že vím, že já na to mám, a přesto mi to je odepřeno kvůli něčemu co já nemůžu ovlivnit.

R: Ano přesně, že jsem žena, tak proto to tam určitě bylo no... A je pravda, že už jsem se s tím vlastně pak nesetkala, jako já osobně. Nevím teda jak je to teď jestli nějaká žena se s tím teď setkává, možná jo nevím. Teď už já ale ne. A já vždycky říkám třeba... Taky jsem slyšela, že může být nějaký obtěžování a tak, ale já jsem zastáncem toho, že co ta žena dovolí to ten muž si dovolí. Takže jo, vždycky se to dá nějak vyřešit. Takže pokud si ta žena připustí toho muže blíž, takže on se pak připouští dál že jo... Takže samozřejmě že

jo... je nás tady méně a těch chlapů je tady hodně, tak jako... Určitě i z venku tak nějak, ale myslím, že teď už na nás tolik si nedovolí, jak to bylo dřív.

T: a jaké to je být v kolektivu mezi tolika muži?

R: mě to asi teď... Samozřejmě, když jsem byla mladá, tak jsem možná byla stydlivější. To určitě, že jsem se styděla, a tak jo... anebo jakoby, ale samozřejmě i v civilu dokážou lidi být takový... ale teď mi přijde, že ne. Nebo jestli už si toho teď tolik nevšímám, že už jsem starší. Ale teď já jsem spokojená, tady se tolik nepomlouvá a máme tady nějaké pravidla a tak... já jsem spokojená. A nikdy mi nějak nevadilo tady nějak jako být.

T: a Vy teda teď děláte administrativní práci?

R: Ano já celou dobu dělám v administrativě. To, co jsem vlastně vystudovala, tak to celý život dělám. Plus samozřejmě jsem se trochu, tak jako obrátila... chvíli jsem dělala prověrky třeba lidem, chvíli spojku jo... ale vždycky to bylo třeba... i kryptografický pracoviště, ale vždycky tam byla ta administrativa.

T: kryptografický pracoviště... Můžu se zeptat co si pod tím mám představit?

R: To je jakoby šifrování. Kryptografie no

T: Aha, děkuji... nevěděla jsem co si pod tím mám představit.

R: šifrování... Takže celý život se pohybuji ve své oblasti. Když to vyjde, tak je to krásné. Jako dokud mi to fyzicky bude dovolovat... jako samozřejmě doba se mění, a je na nás čím dál víc požadovaná počítačová práce, a takovýhle... a mozek to už vstřebává pomaleji... Jo to zase já už si umím říct, ale klidně bych tady ráda vydržela do důchodu jo... A já se tady, když se vrátím k těm počítačům. Taky tady kolikrát volám help, tady na ajťáky, když mi něco nejde. Tak já nemám vlastně problém si říct o pomoc... a vím, že oni, když mi řeknou o pomoc, tak já jim taky ráda pomůžu. Prostě takový vrácení. Nikdy mi vlastně ani nikdo neřekl, že mi nepomůže. A je pravda, že já vlastně taky ne... (smích) jako určitě tady nebrečím a neříkám, že já to tady nedám. Zatím se mi to tady nestalo (smích), ale je to taky myslím docela dost i povahou. Někdo se samozřejmě může nafouknout, že mi teda nepomůže, že jo ale to... mě to prostě, já si prostě řeknu... nemáš čas, dobře tak já přijdu za chvíli jo... Takže bych řekla, že je to dost povahou i člověka.

T: já jsem právě nad tím přemýšlela, jestli tu máte takové konkurenční prostředí, anebo jestli si tak jako pomáháte vzájemně...

R: My jsme zrovna tady taková skupina, že jsme tady... nebo aspoň já to tak mám, že jsme tady rodinný. Jo, že se tady snažíme udržovat tradice Vánoce, dárky si dáváme jako kolegové, jo Velikonoce tady slavíme... jo prostě tady si... dáváme karafiáty. Kluci se obléknou do uniformy, do těch pionýru jo, a dávají nám karafiáty jo... Tak jako snažíme se, že si klidně i pak jdeme někam jako sednout... Takže je to takový dost rodinný. I

když jsme tady... jako věkově samozřejmě tady začíná, že jsme se tady hodně vyměnili, ale jsme tady jak starší, tak mladší, ale dokázali jsme se skloubit a... a dokážeme spolupracovat. Takže to pro mě vlastně jádro tady zůstává... a snažíme se udržet to kamarádství a rodinné prostředí. Protože si vlastně říkám, že tady strávíme půlku života. A když se tady prostě budu nervovat, že tohle a tohle... Tak i na mojí rodině to bude zná že jo...

T: když jsme se teda teď dostali k té rodině, podporuje Vás rodina ve Vašem povolání?

R: Jo no tak naši si na to zvykli, takže už to tak jako neberou.... Pak to myslím brali i jako hrdost jo... jako potom už jo, no... vlastně byla jsem i výběr a měla jsem tam i jako hodnocení, že jsem byla nejlepší studentka... takže jo, určitě. Potom už to brali jako že jo.... Že jako jsou hrdí a můj manžel není voják. Byl na vojně to jako jo, ale je pravda, že on zažil že... Tam prostě bylo, že tam prostě bylo, že samozřejmě ženy v armádě jsou možná lehčí a takovýhle. A teď jakoby... tam ty náznaky jako... ale pak nějak jsme to překonali. Já neříkám, že to všechno bylo růžový ze začátku. Ale tak on se nějak jako zvykl. Já, co jsem třeba jako co udělala, tak jsem ho pozvala na jeden ten večírek, co tady byl... takže jsem ho pozvala na ten večírek a poznal ty lidi. On už potom teda věděl a vlastně neměl ani tu tendenci, aby žárlil. Jo, takže to a teď po tolika letech už ne...

T: vlastně tímhle tím způsobem viděl, že nemá důvod proč žárlit, protože pozná ty lidi a vidí na vlastní oči, jak to tady chodí.

R: ano, no... no... Takže já jsem to takhle vyřešila, aby tam nebylo takovýto podezírání... že jo samozřejmě.

T: tím by teda byla zodpovězena moje otázka na žárlivost. Tak moje další otázka by byla, jak se Vám daří skloubit Váš profesní a osobní život?

R: hm... tak já musím říct, že dobře zase... Je pravda, že já jsem byla v armádě. A my jsme se s manželem vzali až po sedmi letech, takže já už jsem byla v armádě nějakých 6 let. A pak jsme se vzali a bydlíme tady. Ono... já jsem nejdříve teda dojížděla do Boleslavi. Prvně jsem tam byla na ubytovně a tam jsem cítila, že to není dobrý jako... že jsem se nevdávala proto, abychom se viděli o víkendu. Tak jsem začala denně dojíždět. Bylo nás víc, kteří jsme to takhle měli, takže jsme denně dojížděli. Neměla jsem tehdy dítě. Takže relativně člověk přijde unavený a ještě jako... že by se musel starat o dítě to ne... Takže ještě bez dítěte. No a když se pak vlastně narodila dcera, tak já jsem šla dřív do práce taky... Že jsem měla jít po roce a půl do Boleslavi zpátky, ale já jsem teda řekla že nepůjdu. Že jsem si vlastně uvědomila, že do těch dvou let to prostě nedám ještě... a mezitím se našlo vlastně místo tady. A oni mě sem vlastně přijali a dceři vlastně bylo 2 roky, a pak jsem šla teda vlastně do práce. A manžel teda vlastně udělal ten krok, že šel nárok na mateřskou. Takže mě takhle hodně podpořil, i když je pravda, že je podnikatel... tak jako jo... Přišel možná o nějakou klientelu, to jako jo. Ale naše dítě bylo na prvním místě, ale věděl, že já vlastně... že když se mi vyskytla ta příležitost, že můžu pracovat tady, tak že to se taky musí... Takže mi tehdy vlastně pomohl. Abych já mohla vlastně

nastoupit takhle do práce. A tak nějak bojujeme... a já jsem vlastně musela jít na tři měsíce nebo na čtyři do Vyškova. A on tady vlastně zůstal s dcerou tříletou sám... tak taky musím říct, že to nebylo, že by říkal, že jo to musíš.... To nebudu říkat že...řekl jasný, to víš že mi to není milý no, ale chápu, že to musíš mít, tak to nějak vydržíme, takže jako dobrý.

T: Vy jste byla teda dva roky na mateřské, jak je to s tím držením toho místa?

R: takhle je to... vy máte půl roku mateřskou, to je v pohodě, to jste jako v práci. A pak jdete na rodičovskou a rok rodičovský vám drzejí místo jo. A potom už ne. Potom vám drží místo tak, že vám drží místo v armádě. V armádě prostě někde... takže takhle. A já jsem... mě právě drželi místo v té Boleslavi. Ale já jsem jim... oni to tehdy tak nějak rušili místa a přendávali různě, takže sem vlastně poprosila, jestli by mi dali ještě půl roku odklad. A oni z důvodu toho, že vlastně já přecházím na jiné místo, takže ano. A vlastně mi udělali takhle, že jsem měla nastoupit až za půl roku a už mě dali i na personální. Jenže ono se tady vlastně naskytlo místo, takže jsme všechno předělávali a tohle vyšlo a já jsem nastoupila sem.

T: Že vám vlastně takhle vyšli vstříc.

R: jo, ale ono to šlo přes známý... to je jako všude že. Je to v civilu, je to v armádě. Jo, když je to možnost, tak nevidím důvod, proč toho nevyužít. Tedy asi nemůžeme čekat... nebo ani nebudu si myslet... že by někdo si začal myslet, že by tam mohla být dobrá ne takhle to není.

T: a pojí se s povoláním vojákyně nějaká omezení?

R: Já jsem asi sluníčková ale asi ne. (smích) jako ne... Jako já žádné omezení nemám jako naopak. Já, když jako někde říkám... já dělám na jednu směnu. Dělám teď někdy i doma, mám volný víkendy, dojíždím kousek, jenom relativně je, nebo výjimečně, že se někdy něco děje, jako já jsem spokojená.

T: Mě k těm omezením třeba napadá právě ta mateřská...

R: No tak jako jo, tak já si myslím, že nejsem jako máma taková ta Máma s velkým M. Ale myslím si, že to není o tom čtyři roky být doma, abych byla dobrá máma... ale že tomu dítěti dám jiné za ty dva roky nebo rok a půl, že s ním možná... zaprvé můžu ho finančně víc podporovat. Můžu s ním chodit na různé kurzy jo, protože mu to relativně vynahrazuji, takže na plavání na to... prostě si může dělat spoustu věcí.... Myslím si, že to není tím, že jsem s ním doma. Že bych byla horší máma... samozřejmě někteří by mi to řekli, že to tak je. To samé, tak jakože já, že mám jenom jedno dítě. Že jsem špatná máma, že nemám dvě děti. Ale jako jo, já vím, že to tak není. Takový to hrozný, že: Co když ti umře, co budeš dělat? A já jako nic jako, kdyby mi umřelo ze dvou dětí jednou, tak je to úplně jedno... když mi useknou jednu ruku, tak mě bude bolet stejně, takže nějaký takovýhle to prostě....

T: musím přiznat, že s tímhle tím pohledem se setkávám asi poprvé. A myslím tím, jak jste to říkala, co budeš dělat, když ti umře dítě. Vždyť máš jenom jedno. Až mě z toho vyloženě mrazí.

R: Jo no. ale oni to tak jako kolikrát berou jako, a mám to i zažitý že jo. Jako proč bych měla lidem vysvětlovat, že já nemůžu mít dvě děti ze zdravotních důvodů, ale prostě... Ale takhle jim vždycky říkám, prosím tě takovýhle věci... To vůbec neznamena, že jsem špatná máma nebo, že bych byla špatná pro stát proboha.... Ale setkala jsem se s tím no...

T: to je tak snad... snad jsem dobrá matka, protože vůbec mám dítě. Protože jinak bych vlastně ani matka být nemohla... Opravdu mě z toho až mrazí.

R: přesně... A když... i když vlastně nebudu mít žádné dítě, tak to vlastně neznamena vůbec, že jsem špatný člověk. Přece můžu mít i jiný životní styl a možná, že i pomůžu víc než někdo, kdo má pět dětí a nemá jim co dát jíst... a nemůže se o ně starat a tak... a žijou hrozných podmínkách.

T: a Vy teda máte jedno dítě chce být taky vojákem?

R: (smích)... Ne, chce být učitelka... (smích) ne, ona není ten typ. Ani jeden není, tím myslím můj manžel nebo dcera. To je já jsem plánovač, já všechno sbalím, já všechno udělám, já takhle... a... a i když mi řeknou, já nevím nikdy... na vojně to prostě je, že nám řeknou shrabeme to listí. My jdeme shrabeme to. A můj manžel by se ptal: A proč ho budu hrabat, když je listopad a padá každý den. Jo... takže, a to tím pádem on to v sobě takhle nemá jo. On by se ptal, on by řekl: já to dělat nebudu, vždyť zítra spadne znova. Takže proto on by v životě nemohl být vojákem a moje dcera taky ne... (smích)

T: Je důležité uvědomit si, co vlastně znamená být tím vojákem. Co pod to všechno vlastně spadá... I vlastně jak jste sama říkala co skousnout a jít a udělat to a neptat se proč. Ono se vlastně říká, že je jednodušší poslouchat. Vždyť ti vlastně říkají, co máš dělat. Ale ono to je vlastně i hrozně složitý, nevědět proč to máš dělat.

R: Jo přesně to musí být úplně jiná osobnost, musíš si to umět jako hodit za hlavu a ne to... že jo samozřejmě, když mi někdo kontroluje, jestli mám vyžehlené kalhoty. Jako jo. A já řeknu: Jo dobře já to přežehlím. Jo, to musí člověk umět zkousnout, a ne každý to umí. Takže já vím, že doma ne, že ti by to jako nedali v armádě... (smích)

T: já mám tady otázku, jestli jste někdy byla diskriminována kvůli svému pohlaví. Na to jste mi vlastně už odpověděla, že se Vám to teda stalo na začátku Vaší kariéry. Stalo se Vám to ještě někdy?

R: jo no, to se mi vlastně stalo jenom jednou... A pak už nebyl vlastně žádný případ, bylo to vlastně ojedinelý. A ještě navíc jsem vlastně byla mladá, a tak si vlastně myslel, že si na mě může dovolit, že ještě zažiju hromadu věcí a takhle... A tak to bylo... Tak tohleto jsem vlastně jenom jediný zažila... nebo takhle, aspoň si na nic nevzpomínám....

T: to zase z jiného hlediska za 27 let, se to stalo jenom jednou, to není špatné skóre.

R: jo, mě to i někdy jako přijde, že i když odcházejí ti vojáci... protože samozřejmě odcházejí že i v našem věku a tak. Tak oni mají růžové brýle. A oni si myslí, že v civilu bude hrozně fajn, že tam nebude žádný blbec, že nebudou muset poslouchat jakoby ty nějaký...ale ono to je všude stejný, naprosto... Možná my jsme tady trošinku uzavřený v naší společnosti, a ba naopak možná je to potom i těžší. Ale zase z druhé stránky vím, že třeba tady na měště hrozně rádi berou vojáky. Protože mají disciplínu. Oni, jak říkají prostě... Protože i tady kolega dělal v nějaké firmě a říkal: Oni prostě zavolali, že nepřijdou do práce ti lidi... A on to vlastně nepochopil jo, protože to mi neuděláme... prostě my víme, že v 7:00 máme být v práci, tak prostě budeme v práci. Jo to by muselo být... A on zavolá, že zaspal a nepřijde.... Takže oni říkají tohleto. To samé my neodcházíme, když není dodělaná práce. Takže oni říkají že mají rádi tyhle ty vojáky, protože jsou pracovití a mají nějakou disciplínu, a hlavně svědomí jo pracovní... Takže jako jo, takže to... a pro někoho je ten civil hodně těžkej... A myslím, že to možná potom ani třeba jako nepřiznají, že to je vlastně všude stejný... Ale jak říkám, a ono se to asi musí i zkusit... Protože když si vyhořelý, tak už tady nemáš co dělat. Jo prostě... když už tě ta práce tady nebaví, nebaví tě lidi a už si prostě takový ten typ: A proč jdeme tady to dělat? A proč zase? No, tak takovýhle lidi prostě už nabourávají ty ostatní a ti už tu nejsou potřeba.

T: když jste teda nakousla tady to vyhoření, jak moc Vás to tady v tomhle tom smyslu ohrožuje?

R: myslím si ... jako že určitě se to tady může někomu stát. Jo, jakože třeba pořád dělám jednu tu samou práci jo... Neposouvá se třeba jo. Třeba tam se to snadno může stát, to zase neříkám jo... Já jsem teda... osobně nebo se mi nikdo nevybavuje... ale myslím si, že se to může stát úplně jednoduše takhle. A já hlavně takhle... z důvodu toho, že mě ta práce baví. Tak já to jakoby ne.... mě baví i hodně ti lidi. Mně se tady hodně míchá lidi. Já mám tady... fakt prostě pořád jsou tady lidi a pořád jiní. Takže je to takový rozmanitý a dobrý no, a pak samozřejmě jsou tady ty dovolené. To si člověk dobije baterky. To já jezdím na chatu, kde vůbec nejsou lidi. A když mám na někoho vztek, tak si kopu do tý země a já se s tím vyrovnám jo. A vidím ty hlavičky některý... a tak se jako vyto... a že jsem si udělala vlastně hlavně tu zahradu, jako nějaký ten relax, protože to samozřejmě člověk potřebuje. A nemůže žít, pořád prostě v nějakém stresu... takže mám vždycky kam jít. Takže já celé léto tam sem, tam si odpočinu a pak se zase těším na ty lidi. Je pravda, že teď jsem měla 14 dní dovolenou a byli jsme v zahraničí a už jsem se prostě těšila do práce. Těšila jsem se na ty lidi, jo že jako na ten kolektiv no, no, no...

T: A Vy jste vlastně říkala, pokud se správně pamatuji, když tak mě opravte, že se dříve stávalo, že se na vojákyně hledělo jako nehezky, abych to tak jako eufemisticky zaonačila. Zasáhlo Vás to nějak? Ten pohled toho okolí?

R: No je pravda, že když jsme byli na vojenské škole v Brně... Tak nám dovolily nosit civil na vycházky, což předtím nebylo povolený. Protože se báli, právě těch útoku na nás. Protože bylo jakože: ty šalino, nebo... ježiš já nevím, jak bych to prostě řekla, tak jako jo... Jo že jsme šly třeba do armády proto a proto... jako za sexem a tak... ale možná, protože to je i z té historie, jo, jak byla ta první světová válka a tak... Jako že

vždycky tam nějak bylo, že se vždycky našel nebo našla nějaká, která to no...Myslím si ale, že teď v téhle době je ta úroveň dobrá. Ale myslím si, že čím to bylo dál, tak tam byl trošičku to poukazování... že co asi ta ženská dělá v práci, a tak jo... Že tam je mezi chlapama a prostě to viděli hrozně sexuálně a teď si myslím, že to není. Že opravdu asi jsou i ty lidi vyspělejší mentálně a prostě... a myslím si, že už vůbec se nad tím lidi teď ani nepozastaví, že žena dělá u vojska.

T: ono vlastně já jsem zaznamenala, že armáda má teď hodně silné PR.

R: Jo no... Oni se tak jako teď docela dost víc snaží i propagují. Takže já si myslím, že za ty roky, co vidím... ale když si vezmu, že člověk má rád historické filmy a ty válečný, takže koukáme... a tam to trošičku že... v některých je... Jo, že ženy tak jako... ale řekla bych, že teď už se na to takhle nekouká, jak to asi bývalo.

T: a když se ještě zeptám na lásku a vztahy na pracovišti?

R: no... tak asi se to může stát asi jo. Jako já jsem si vzala muže, kterého mám ráda a ten je z civilu. A já jsem s ním šťastná. Ale tak jako... ale jako není to tady nějak... asi nevím o nějakých aktuálních žádných případech... Já si myslím, že to asi nikdo nějak neřeší, kdyby to jako přišlo, tak to prostě je. A myslím si, že to teda lidi ani nijak jako výrazně neřeší, jakože by jsem zkoumala, kdo se, s kým jak baví nebo... Asi jsem to ani já nikdy tak jako nevnímala nebo nezkoumala. Jako není to něco, co by bylo zakázané takže... Jako určitě, že v armádě je míň žen než mužů, takže se to jako může stát, že když se každý den s někým stýkají... ale to je asi na každém pracovišti. Mně se teďka tady ale spíš zdá, že mi tady jsme spíš tak jako kamarádky. Ale samozřejmě může být v rodině nějaký problém, že jo... ale se to může stát, ale jak říkám, nebyla jsem tomu svědkem nějak jo... Takže stát se to může, jsme jenom lidi že jo... No a pak ještě samozřejmě pohled, že si můžou říct co je v domě není pro mě, to je taky hezký heslo... (smích) I to může být, protože si vlastně potom může zničit to přátelství takže, jestli to za to stojí.

T: Jaké máte příležitosti pro váš rozvoj Ve vaší profesi?

R: Tak jako asi jo... jako já z důvodu toho, že když se začínalo psát na psacím stroji. To jsem zažila, dálnopisy... já jsem vlastně zažila diskripty, a vlastně i ty velký diskripty. Já myslím, že mám rozhodně rozvoj. I s tím věkem, že se nejdřív všechno dělalo vlastně papírově, teď už se všechno přišlo na počítače. Teď už se všechno dělá v esesu a datové zprávy. A jo a takový... takže se vlastně jsem musela na kurzy jo, na krypto... a tam se kryptografie musí obnovovat po pěti letech, takže relativně neustále děláte pořád takovou maturitu nějakou... Čím samozřejmě starší, tak tím hůř se to dělá. A dokonce je mi hanba, že to nevím jo a pak... A to je už ten pohled, který vlastně mám... Jo, když člověk dřív byl mladej, tak si řekl: No jo tak jednu otázku nebudu vědět. A teď je mi hanba. To už nechci fakt... A tak jo jazyky dělala jsem, byla jsem vlastně i na stanagách z angličtiny i z francouzštiny. Vyjela jsem i do Lucemburku, přímo tam jsem dělala zkoušky... Jako já si myslím, že ta armáda mi dala dost těch příležitostí. Ale jak říkám, já jsem docela spokojený člověk.

Věřím tomu, že jak vedete tyhle rozhovory a povedete, tak někdo určitě se bude cítit podceněně... nebo si myslel, že má navíc. Ale já... mě to takhle jako vyhovuje. Jo, já nejsem kariérní typ to se přiznám, to nejsem. Nejsem ani, že chci hodnosti a... a prostě abych šla přes mrtvoly, to jako ne já ne. Já jsem takhle spokojená.

T: Měla jste tedy možnost někam vyjet?

R: měla, měla jsem možnost vyjet do Německa a potom i do Bruselu. Ale jednou to... to jsem otěhotněla, to bylo to Německo. A i manžel vlastně říkal, že by se mnou šel. A podruhé, to vlastně nevyšlo. Protože tam, jsem původně byla na prvním místě, ale pak najednou tam byla asistentka někoho jiného. Zase tam byla nějaká ta protekce, která v té armádě je. A kdo říká, že není tak no... že jo prostě je. Tak tam jsem se nedostala, ale jak říkám, nebylo mi to nějak... jako že bych brečela, nebo tak... to ne.... Ale zase tak jako byla mi nabídnuta mise, protože jsem jako jediná splňovala všechny ty požadavky, a i úkoly co oni potřebovali administrativu. A je pravda, že i velitel mě jako zavolal. Že si myslí, jako že to nevezmu, ale zavolal mi a říkal: jste jediná, která opravdu splňuje všechny ty body. Já vám tohle to navrhuji a jestli chcete jít do toho Iráku. Já jsem tehdy vlastně řekla, že nechci, ale že moc děkuji. Jo, takže ne že by říkali: Hele ta nepůjde, ta je od plotny (smích)...Tak ne, tak mi to vlastně nabídli a tohle to jsem já odmítla. Oni mě to vlastně navrhli... oni mě vlastně ani nemůžou nutit. Samozřejmě protože tohle se tady ještě nestalo. Nejsme v takové době. Samozřejmě, když by mi řekli, že musím, tak musím jo... to jako jo. To samé, já jezdím na to cvičení na bahna, jezdím tady jako jediná ženská. A jsem tam jediná. Nanejvýš tam teda jsou holčiny, které hlídají dopravu a spím tam jako v tom... Já jsem tam jako jediná... a taky jako člověk si zvykne... že si i řeknu: ano ale bude to po mém, budu tam mít svoji vlastní toiku (smích)... Jo pravidla dám, a pravidla se plně. A já si to tam pohlídám a já si tam velím tomu... A tak tím pádem v pohodě, a já jsem tam sama... a spím tam ve stanu vedle 10 chlapů a já tam jediná ženská, ale prostě máme lehátko na jedné straně jo... a prostě relativně i jako pohoda.

T: Vy jste vlastně i na vyšší vedoucí pozici, jak jste říkala, že i zavelíte, a tak to je. Tak by mě zajímalo, jak Vás vnímají ti, kterým velíte?

R: No tak to víte, tak každý není nadšený. Tak já jsem prostě... já... já to mám v osobnosti. Že jsem organizátor, tak a prostě... takhle to jako je. A je pravda, jakože možná to někomu může i vadit. Že měla jsem tady jednou kolegu, že nějaká jako nadrotmistryně mu nebude velet... A možná i tam teď, když nad tím přemýšlím, bylo i takovýto nějaká ženská... a já jsem to tak nějak jako vyřešila, že jsem řekla, že: buďto to budeš dělat, anebo to dělat nebudeš a prostě odejdi a sem přijde někdo jiný... Já prostě potřebuji, aby to bylo splněné. Tak jo... No mě se jako chodí 300 chlapů, že jo... a já je musím ukočírovat, což je někdy taky jako nadlidský úkol jo. Ale jo ono to jde, ale člověk na ně nesmí moc velet, ale musí s úsměvem a být nekompromisní. A jde to. Takže člověk musí takhle.... jako člověk nemůže být, my jsme že... ne jo.... my nejsme chlapi. Takže s tím úsměvem, ale rázně. Jako nehrát si na něco. Tak jako proč bych se měla snažit být to...jo, protože já jsem zažila tam Lucembursku, když jsme šli, tak oni... prostě že... protože já jsem tam

tehdy vlastně byla s důstojníky, a oni třeba jako šli. A šla tam žena z té jejich armády a prostě... Oni mi otevřeli dveře a jim to přišlo normální. My se tady takhle chováme. Ale oni to brali jako urážku, protože oni byli hodnostně nižší. A aby jim hodnostně vyšší drželi dveře... Tak tam to bylo až moc, což si myslím taky že je trošku chyba. Že se tam vlastně ztrácí ta ženskost. A to je i v těch vlastně amerických filmech. Tam je prostě hodnost a pak je teprve pohlaví. Ono by to vlastně mělo být i u nás ale... ale my pořád jsme tady takový, že prostě pořád ctíme nějak tu ženu. Jo jako... že nějaká slušnost by tady prostě měla být.

T: To mě tak napadlo, kolik je to o té slušnosti. Protože když si vezmu příklad sebe, já podržím dveře komukoliv, ať je starý, mladý, žena, muž.

R: ale tam v té armádě Západní, je to prostě špatně. Je pravda... já přijdu třeba do kanceláře, tak se zahlásím tady veliteli. A když jdeme spolu, pokavaď on mi neřekne, že můžu, tak jdu vlastně krok za ním... ale to jsou pravidla, přepis zákon 1. A podle něj se řídíme jo, já správně by sem... a já jsem s tím vlastně měla problémy hodně... Protože já zase, když jsme v práci, tak já teda nemám hodnost. Já jsem nikdy nenabídla tykání. Protože já jsem si vždycky řekla, že ty máš vyšší hodnost, ty mě musíš nabídnout tykání. A oni zase chlapi žijí v tom, že žena má nabídnout tykání. A takhle se stalo, že jsme třeba několik let si vykali... a já říkám: prostě ty mi musíš nabídnout tykání. A oni: ne ty jsi žena. A já zase: ne ty jsi hodnostně vyšší... (smích) Takže jako jo je to úsměvné, takže jde to vidět, že ty chlapi tady prostě pořád... Tak jako přemýšlí slovancky. Takže si jako myslím, že nás i svým způsobem hýčkají jako. Jsou prostě pravidla, které se snažíme dodržovat, ale člověk se prostě do toho někdy tak zamotá, že vymotat se z toho je nemožné...

T: Jak byste teda řekla, že Vás vnímá širší okolí, tím myslím jako vojáka?

R: no, tím to je, že já se obklopuji lidmi, se kterými chci být. Nemusím být s hodně lidma. Jo... a já si je vybírám, že mám kolem sebe lidi. Ale já... je pravda, že já se v civilu nestýkám s vojáky. My se tady jako nestýkáme, že bychom... My si jako dojdeme na kafe, to se třeba jako domluvíme. Ale že bychom se jako navštěvovali to jako ne. To ne. A já mám teda... je na chatě důchodci a oni dělali u vojska jakoby... takže ty chlapi to jako tak jim to nepřijde divné, že já dělám u vojska a je tam ta pohoda. Ta rodina to už vzala a já nemám tolik přátel. Ještě mám jedny... A ty už to léta letoucí se známe.

T: No postupně jak stárnu, tak si taky čím dál víc vážím těch přátel, kteří se mnou s časem zůstali...

R: ano, no... no... no, a on si člověk uvědomí, že má tak málo volného času, že si vybírá, s kým ten volný čas stráví. Dřív ne že... dřív byly samý pařby a všechno a teď najednou si to člověk uvědomí. Vždyť člověk pak vlastně zjistí, že mu vlastně dobře je jenom být tak doma jo s tím manželem. A to ale člověk jednou za čas potřebuje vyjet nebo jet na dovolenou, nebo nějakou změnu prostředí. Ale že už to není takový, že je pátek, a přece nebudeme sedět doma. Tak jako i říkám, že když musím doma uklízet před kamarádkou, tak už je to špatný... to ne, to mi za to nestojí.

T: napadá Vás ještě něco k tomu tématu, co jsme nezmínily? Co by stálo ještě říct nebo jestli se chcete na něco zeptat?

R: Já snad teda asi ani ne... Já si myslím, že snad bylo tak jako nějak všechno řečený. Mluvily jsme o minulosti. Jak to bylo. Jak to je teď co je, jak tohle to... asi mě nic nenapadá, vlastně i co očekávám, co mám....

Rozhovor č. 4

T: Takže jak jsme se bavily, tak tahle diplomová práce je o gender stereotypech. Když řeknu gender stereotypy, slyšela jste to někdy? Co si pod tím představíte?

R: Mě první, co se mě v tomhle ohledu, ještě v souvislosti s armádou vybaví, tak je, že ženská do armády nepatří. To je první gender stereotyp kerej si pamatuji, že už ve chvíli, kdy jsem chtěla do armády jít, tak sem v rodině od takových těch babiček a těch starých... že ženská nemá v armádě co dělat. Takže to je pro mě takový ten klasický gender stereotyp. Hned první, co mě napadne je tohleto. Jo... A i když to беру t tom, ty souvislosti s tou armádou... tak ono si to s tím souvisí, že jo že ženská nemá co dělat v armádě a má stát doma v kuchyni, u plotny. Ale vím, že když jsem přišla s tím doma, že bych chtěla do uniformy. Tak to bylo první... moje rodina... moji nejbližší úplně v pohodě. Přišla jsem za babičkou... a to si děláš srandu. No v žádném případě, ženská nemá v armádě co dělat. Takže já bych řekla, že to je asi u té starší generace, že dnešní době u té mladší už je to lepší. Ale ta starší generace má asi pořád tenhleten pohled vlastně, že ženská má být doma starat se o ty děti, a pokud možno ještě nestudovat, protože k čemu jí to je že jo, když pak bude doma u té plotny. A hlavně se starat o tu rodinu.

T: Jaké to bylo, tohle to slyšet?

R: Blbý no. Ne... ne tak blbý, já jsem hodně tvrdohlavá. Takže, pro mě takhle když mi někdo řekne, že to nedáš, tak just půjdu. A ukážu mu, že to zvládnou. Takže pro mě to nebyla, jakože Stopka... že mě někdo v tomhle nepodporí. Ale spíš jako: ne? Tak se koukej. Takže, spíš jako na jednu stranu mě překvapilo, ten zpátečnický pohled. Protože bych to nečekala. Ale na druhou stranu jsem si zase říkala, že třeba to neberou vážně, že si myslí, že je to jenom takový nápad, který vlastně nezrealizují. Nebo že na to fyzicky nebudu mít, nebo prostě cokoliv. Oni ví že jsem lenoch. Takže si mysleli, že nebudu mít dostatečnou pílí na to, abych natrénovala. A myslím, že i to bylo dané tím, že si mysleli... že prostě, no to je taková fáze, ona si pak najde něco jiného... a jinak jako nemyslím si, že by to bylo něco, co by mě v tu chvíli tak nějak jako mrzelo... nebo bych si řekla ježišmarja, tak asi mají pravdu. Tak asi ne. To určitě, jako já nejsem taková povaha. Pro mě je to spíš takový jako, když si myslí, že na to nemám, tak ať se dívají, v tu chvíli pro mě asi nic jiného jako není. A myslím, že i kdybych to pak už třeba ani nechtěla, tak stejně just půjdu a udělám to.

T: Takový tvrdohlavý pohled

R: jo... no, no... Takový docela beran no trošku... (smích)

T: A přemýšlela jste nad jiným povoláním?

R: Ne.

T: jak dlouho jste v armádě?

R: teď 2. rok, ale vlastně, už od malička... To bylo takový... to že, chtěla jsem být policistka, chtěla jsem být psodvodka. Protože vždycky jsem měla úplně úžasný vztah ke zvířatům, což do dneška mám. A první co, tak já jsem řekla bylo, že já chci být psodvodka... pak nám umřel pes, protože nám ho někdo otrávil, a já jsem vlastně zjistila, že já bych se bála toho psa poslat do akce. Protože je to pro mě pořád jakoby víc přítel než ten pracovní nástroj. Takže jsem teda řekla, že ze mě psodvodka asi teda nebude, protože by to vlastně bránilo té povaze toho povolání. Ale chtěla jsem k Policii. Jenže pak jsem zjistila, že asi nejsem povaha na to, abych se někde dohadovala s takovýma těma individuama na ulici. Takže jsem si teda řekla, že to asi pro mě nebude takový to pravý ořechový. Takže vlastně jsem se začala zajímat o mezinárodní vztahy a takový tyhle věci a říkala jsem si, že armáda by byla vlastně dobrá volba v tom, že bych vlastně měla i šanci se podívat někam do zahraničí v tomhle ohledu. Takže ta uniforma tam byla vždycky, už od malička, ale myslím si... že ta konkrétní představa o tom jaká ta uniforma bude, tak to padlo někdy... no na gymplu. Takže někdy ve 14 nebo 15 letech. A vždycky jsem vlastně k tomu směřovala, už od gymplu jsem vlastně šla za tím, že budu studovat nějakou bezpečnost, nějaký zaměření na bezpečnost a tím způsobem se k tomu nějak tak dopracuji. Potom jsem vlastně vzala takovou práci, no vzala... Šla jsem na Národní bezpečnostní úřad pracovat. Což byla taková práce no... já nejsem takový typ abych zvládla jen takovou tu papírařinu v kanceláři. Takže jsem potřebovala něco jiného. A stejně jsem věděla, že i když jsem tady tak i když to není úplně špatná práce, tak nechci tam zůstat. Že stejně chci se nějakým způsobem dostat do armády. Takže, vlastně ta práce otevřela dveře do té armády nakonec. Takže ta myšlenka tam byla v podstatě fakt od malička asi.

T: Jak dlouho jsi dělala na tom úřadu Národní bezpečnosti?

R: 3 roky, jo... protože on byl totiž stop stav k náboru. A já jsem ani nechtěla být jako taková ta, že tady nastoupím a za rok půjdu někam jinam. Já nejsem zvyklá být taková ta přelétavka, že ty dělám tohle a teď budu dělat zase tohle to. Takže řekla jsem si fajn, zůstanu tady dokud mě to bude nějakým způsobem naplňovat, nasbírám zkušenosti a když opravdu i za ty tři roky zjistím, že mě to pořád táhne do té uniformy, tak půjdu. A už jsem byla řekla bych z té práce docela vyhořelá. Takže potom, když už jsem já jsem vlastně dojížděla s těmi vojáky do Prahy... Takže oni mi vlastně potom dali echo, že tady je vlastně volný místo na logistice. Ať si zkusím dát životopis. A vlastně v tu chvíli už to bylo jasný, že teda opravdu ta změna proběhne. A byla jsem za to ráda, že se mi to konečně povedlo.

T: Takže jste vlastně šla rovnou z civilu na tohle to místo

R: jo přesně tak.

T: A co Vás teda na tom povolání lákalo? Když teda vezmu v potaz, že už od střední jste měla jasno, že chcete do uniformy.

R: No takhle, od dětství nad uniformou, od střední školy vyloženě nad vojenskou uniformou... možná trošku i ten adrenalin. Možná i to právě, že to není takový ten stereotyp toho, že ty jsi ženská... takže budeš tak

maximálně dělat v kanceláři a když už, tak to bude někde na úřadě na městě a prostě... A asi jsem chtěla asi všem jako dokázat, že mám možná na víc než na to, co si o mě možná všichni myslí, že vlastně ve mně je. Protože odmalička jsem byla spíš vedená, ani ne tak sportovně, což by se mi tady třeba hodilo... (smích), ale spíš jako umělecky jo... že hra na klavír, hra na flétnu, a všichni mě viděli jako takového andílka s tou flétničkou, který někde tam odehraje krásný koncert. A všichni si představovali, že budu maximálně tak na konzervatoři a v tom bude ten vrchol té moje kariéry. A já jsem vždycky chtěla něco víc. V podstatě i to, že jsem chtěla být u takových těch důležitých věcích, který se v tom státě tak jako dějou. A myslím, že úplný zlom, v tomhle tom ohledu, takový ten patriotismus vyloženě, u mě nastal ve chvíli, když jsem byla malá a dívala jsem se v televizi na to, jak byli vlastně teroristické útoky na dvojčata. Doteď si pamatuji ten okamžik, když jsem seděla a koukala jsem na Večerníček a najednou se, bylo mimořádné vysílání... a já jsem to je jako dítě nedokázala pochopit. Vůbec jsem nevěděla, co se děje. A jenom jsem viděla, jak vlastně hoří ty věže, a najednou jedna z nich spadla. A pamatuji si ještě teď, i teď mám husinu, když si na ten okamžik vzpomenu... Já jsem si vlastně v tu chvíli řekla, že mám takový strach, že to bude i tady... A asi i to ve mně vniklo tu myšlenku, že musím udělat všechno pro to, aby se tohle nikdy tady nestalo. Takže bojovat proti tomu z venku, aby se to nedostalo sem. Aby se nikdy nic podobného tady nestalo. Takže bych řekla, že to byla taková ta hlavní asi, asi ten spouštěč u mě. Že, že to nebyly, jasně ty peníze jsou fajn, co si budeme povídat. Ale u mě to nikdy nebyl ten hlavní motiv. Že vždycky asi i to bylo dané tím, že táta byl takový patriot a ten mě tomhle tom vždycky podporoval a hodně. Takže, takže i on se zajímal o druhou světovou válku a hodně jsme si třeba o tom vyprávěli, když jsem byla malá. Což asi není jako téma pro malé dítě ale... (smích) ale, ale mě se to vždycky moc líbilo. A i třeba i co mi on vyprávěl, když byl na vojně. Takže já jsem to vždycky úplně hltala a říkala jsem si, to musím mít, to musím prostě jednou dokázat a on mě v tom vždycky hodně podporoval opravdu. On byl vždycky ten, který říkal, jo, ačkoliv to byl chlap, tak vždycky říkal: když budeš chtít tak dokážeš co budeš chtít, ale musíš se snažit a pak to dokážeš. A Bylo mu úplně jedno, kdybych chtěla dělat automechanika. Takže asi jako, asi i tohle... že ve mně nějakým způsobem pěstoval takovýto povědomí, že mám být hrdá, že jsem Češka a mám dělat všechno proto, abychom tady ničemu nepodlehli, aby se tady nám prostě nestalo nic, co můžeme ovlivnit nějakým způsobem.

T: Takže nějaká taková silná vnitřní motivace, že ty to zvládneš

R: Jo přesně, že já to můžu dokázat. Protože když budu hodně chtít, tak to přece můžu dokázat.

T: Jaká byla Vaše původní představa před vstupem do armády, jak vypadá voják, vojákyně?

R: asi úplně konkrétní představa nebyla, ale to já tak mám. Že já, když jdu někam kde vlastně člověk se nemůže předem dozvědět, jak to přesně vypadá... obzvlášť třeba z pohledu té ženský, protože chlapi mají na to zase úplně jiný pohled. Tak já, když si udělám moc konkrétní představu, tak jsem pak většinou zklamaná. Takže jsem se naučila postupem času si nedělat žádný obrázek, jak si myslím, že to funguje a prostě postupně postupným časem zjišťuju, jak to je, jak to funguje. A celkem se mi to osvědčilo. Protože potom, když

zjistím, že to třeba není tak úplně jak jsem si myslela, tak jsem zklamaná. A mám takový tendence si říkat, jestli jsem třeba neudělala chybu. A s tím jsem šla do té armády i vlastně tím, že jsem takový lenoch. Takže když jsem nastupovala na základní výcvik, tak jsem jsi říkala: hlavně si nesmíš říkat, že ten běh je za trest. Nesmíš si říkat, že ten běh je za trest, prostě si řekni, jdeme si zaběhat, i když už nemůžeš, jdeme si prostě zaběhat... Neříkej si nebude to daleko, řekni si je to jenom 10 kilometrů... Sice je to hodně, ale je to jenom 10 km. Říkat si prostě pořád jenom to jenom. A když jsem přišla sem, tak jenom vím, že mi všichni říkali, hlavně neodmlouvej, hlavně nedávej najevo svůj názor. A já jsem tak říkala no tak, já nejsem tou armádou tak úplně políbená, takže tohle bude pro mě možná ze začátku trošku problém... A vlastně jsem postupně postupem času zjistila, že to, na co mě všichni upozorňovali a všichni mi hlavně tloukli do hlavy, že s tím budu mít strašný problém, protože mám svoji hlavu a mám na všechno svůj názor, takže to bude pro mě v armádě to nejhorší... Tak nakonec jsem zjistila, že už v dnešní době někteří ti velitelé spíš ocenění, když je člověk k nim upřímný. A opravdu řekne svůj názor, i když se jim to třeba nelíbí. Ale je rád, že ten člověk se na to dívá svým pohledem a nedrží se nějaký striktní lajny, která je už prostě předepsaná... a trošku se na tu problematiku dívá a snaží se nad ní přemýšlet a třeba ji i vylepšit. Jo... že proč dělat ten systém, který se dělal před 30 lety, když se to teď může dělat jinak a rychleji, takže jako... Takže si myslím, že já jsem neměla představu žádnou a je to dobře. Je to dobře a vlastně, tím pádem mě ani nemělo co zklamat, protože jsem nevěděla, co mám čekat. Bylo to takové překvapení trošku. (smích)

T: Mě spíš tak jako napadlo, že teď je spousta náborových filmů, a různých youtube videí, tak jestli jste se na to dívala.

R: Já jsem se radši na to nekoukala. Víím, že na České televizi byl ten pořad Provedu... A na ten já jsem se odmítla dívat, protože já nechci mít dopředu strach. Já chci to prostě brát všechno, jak to přijde, a nakonec to bylo dobře, protože já jsem byla vlastně první, kdo šel v covidový vlně a ten náš výcvik probíhal úplně jinak než ty předešlý. Takže to, co bych viděla v tom seriálu, nebo v tom dokumentu, tak by vlastně nic v tom nebylo přesně tak jak já bych čekala. Protože my jsme měli úplně specifický, speciální režim. My jsme prostě jeli od pondělí do neděle nonstop... žádný že bychom jeli třeba na čtyři dny domů, nebo na tři. A vlastně tím pádem já bych na to koukala, ale tam to bylo takhle a teď je to jinak... A hlavně já jsem si říkala, že já vlastně nechci hlavně vidět, jak je tam šikanují, jak tam po nich řvou. Protože jestli něco nesnáším, tak je to, když na mě někdo křičí. Já si vždycky myslím, že jde všechno dělat tak, když to prostě v klidu vysvětlíš tak to jde, a všichni to udělají. A je pravda, že nám se to osvědčilo. My jsme jako četa fungovaly úplně perfektně, ale nesmělo se na nás řvát. Jakmile se na nás začalo řvát, tak jsme se šprajeli a just jsme to nedělali. Když jsme měli instruktora, který šel a řekl nám: Heleďte se, budeme to dělat takhle a takhle, pak můžete mít třeba dvě hodiny volno. Vždycky, vždycky to klaplo, nikdo neodmlouval, všichni poslechli, všichni udělali to, co měli. Když se na ně řvalo, tak půlka těch lidí se nesoustředila a udělali všechno úplně špatně. Takže, já jsem se raději nedívala vůbec na nic ani na žádný ty náborový videa ani na Provedu ani... A prostě jsem se nechala překvapit, jaké to bude. A bylo to opravdu musím říct ku prospěchu.

T: je pravda, že armáda má teď hodně vysoké to PR

R: Určitě, i na sociálních sítích hodně jedou a je teda pravda, že kolikrát když se podívám na ty motivační videa, tak si přijdu, jak kdyby to byly budovatelské videa za socialismu... (smích) protože to je prostě úplně mimo realitu... mi přijde některý ty videa. Obzvlášť třeba k těm speciálním útvarům, jako je Chrudim nebo Prostějov. Tak to vždycky se musím úplně smát... protože když si to fakt vezmu, ty kluky znám některý odsud, a to je prostě fakt Nebe a dudy. Slibují cukr, ale vlastně to až tak růžový není no... (smích) Samozřejmě, samozřejmě musí nějak nalákat. Oni, když ptáčka lapají, samozřejmě tak no... a to je třeba i tady, že vím... že na mechanizovaným praporu, tam všem slibovali hory doly a jasně... Samozřejmě pokud budete chtít přejít, tak nebude absolutně žádný problém... A nakonec je to taková Černá perla, že jakmile je to pohltí, tak je nikam jinam nepustí prostě... oni i na těch krajských náborových velitelstvích, že jako jsou trošku mimo realitu a fakt těm lidech lžou. Protože i vím, si pamatuji, že můj přítel třeba... když nastupoval do armády, tak mu nabídli místo ve Strakonících. Ale on byl úplně z druhého konce republiky, a oni mu řekli: Jo v pohodě, to se nebojte, nastoupíte a za měsíc si můžete požádat a oni vás přeloží někam na Moravu. Tak jo teda, tak já to teda беру. No, a nakonec z toho bylo to, že čtyři roky jezdil do Strakonic, protože ho od tad' prostě odmítli pustit. A byla to prý v podstatě první věta, když měli takový to kolečko na začátku... tak přišel velitel toho družstva a řekl jenom: tak já vás tady vítám, jestli si někdo z vás myslí, že okamžitě přejde, tak to se šeredně pletete. A že jako zblednul a řekl: No jako to je dobrý, a já tady prostě nikoho nemám... a jezdil opravdu čtyři hodiny tam a 4 hodiny zpátky když chtěl jet domů. Takže to si myslím jakože, jak ty Krajské vojenské velitelství verbují ty lidi... Oni jim naslibují, ale potom z těch slibuje 20% pravda. I když já jsem to tak neměla, protože já jsem měla trošku jiný postup toho přijetí. Vlastně tím, že jsem šla rovnou sem na velitelství. Takže já jsem už byla přijata a až pak jsem šla na Krajské vojenské velitelství. Takže já jsem měla ty informace maličko jiný, já jsem tohle to nezažila... takový to agitační středisko na krajském vojenském velitelství. Ale i tak co mi tam oni vyprávěli o tom základním kurzu a tohle všechno, tak všechno bylo úplně mimo realitu ale úplně... Jo že ten kurz probíhal úplně jinak a myslím si, že i co oni ukazují v těch videích třeba na Chrudim, nebo na ten Prostějov k těm speciálkám... tak oni jim tam ukážou, jaký to bude úžasné dobrodružství a pojedete do misí a budete vydělávat strašné peníze a vy budete vrchol té armády. A ve finále, jsou všem spíš jako k smíchu a celá armáda si z nich dělá srandu jo... Takže není to až tak růžový. Já si myslím, že to PR je moc šikovně udělaný. Ale ta realita je fakt trošku někde jinde.

T: a láká to teda ty lidi?

R: Já si myslím že určitě, protože oni naslibují. Oni naslibují... Vlastně jenom to pozlátko, ale už těm lidem neřeknou, že budete muset splnit kariérový kurz, budete muset splnit angličtinu, budete muset splnit tam támhleto, a támhleto a tajdletto... Budete mít povinné očkování, budete mít támhleto povinné, támhleto povinný. Budete furt jezdit někde po kurzech, budete furt ve Vyškově, ale vlastně z té práce už toho moc

neuvídíte. Takže než oni se vlastně dostanou k tomu pozlátku, tak je čeká strašně dlouhá cesta... A oni jim to vlastně slibují prostě hned od začátku.

T: je zajímavé, že si to vlastně můžou něco takového dovolit. Kdyby si něco takového dělo v civilním sektoru, tak mají prostě milion žalob a...

R: jo přesně tak, ano. Je to tak a, a podle mě je to i dané tím, že oni si toho člověka uvážou na 7 let. A vlastně ten člověk se nehne z místa. Jo že oni mu dají podepsat závazek, dají mu k tomu podepsat ještě dalších 5 papíru, který člověk v tu chvíli nemá ani šanci přečíst, protože to je honem, honem... A vlastně v těch papírech se i píše, že armáda s tím člověkem může manipulovat dle vlastního uvážení. Takže klidně oni můžou člověka z Vyškova přesunout do Klatov, protože prostě můžou. Jo, a protože prostě chtějí a potřebují tam odborníka, tak ho tam přesunou a ten člověk s tím absolutně nic neudělá. Ale to už je zase něco, co prostě těm lidem dopředu neřeknou.

T: jak by tedy vypadal ideální voják nebo vojákyně, je mezi tím rozdíl?

R: ideální voják nebo vojákyně? Já to nechci říkat tak jako ošklivě...

T: Klidně mně to nevadí.

R: tak držet hubu a krok. To je ideální voják. Ideální vojákyně tohle asi nezvládne. (smích) Ta bude mít vždycky na všechno svůj názor, alespoň co jsem zatím jako tak viděla. Ale ideální voják... Asi záleží na tom, kde ten člověk prostě zrovna je. Za současného vedení, tady určitě platilo držet hubu a krok a keřvat. Teď to bude trochu jiný si myslím. Ale co třeba vidím v tom Vyškově, kde je vlastně ta akademie a probíhají tam veškeré ty kariérové kurzy. Tak tam je to no... Gumárna opravdu. Jako tam člověk, co nedělá na domovských útvarech, tam dělat musí. Tady se nemusí chodit ve tvaru, Tam se musí, striktně. Jakmile člověk nejde ve tvaru, už jde na hlášení k veliteli. Jo je to prostě, je to prostě útvar od útvarů. A záleží strašně na tom, kdo tomu velí a je to všechno o lidech. Takže já bych řekla, že takový ten jednotný pohled, jak má vypadat voják nebo vojákyně asi úplně není. Ale myslím si, že ta armáda má jedno společné, a to prostě jako mlčet a pochodovat. Prostě... No za každou cenu... No za každou cenu asi ne. Člověk vždycky se může rozhodnout, že si nechá ukončit ten závazek. Ale je to asi zbytečné, já si myslím, že když už člověk do tohohle jde, tak by měl počítat s tím.... S tím že prostě bude dělat věci, které se mu líbit nemusí. Jo s tím jsem do toho šla já. Já jsem si moc dobře uvědomila, že i ta moje prořízlá pusa, že tady bude dost trpět. Nakonec to není až tak strašný, jak jsem si myslela. Ale věděla jsem, že budu muset hodně obětovat a udělat hodně ústupků, když do toho opravdu půjdu. A musela jsem si to hodně rozmyslet, jestli jsem toho vlastně schopná, ty ústupky udělat nebo ne... Takže jako, jednotný pohled bych na to neřekla že jako je... Prostě strašně záleží na tom, co ten jednotlivý útvar od těch lidí očekává. A to je, když ten člověk bude dělat co se od něj očekává, tak je to ideální voják.

T: Takže je to nějaká poslušnost?

R: určitě jako poslušnost, mít nějaký respekt možná k těm svým velícím. I když s nimi člověk nesouhlasí, tak to prostě udělat. Když dostane... je to daný i tím že, když člověk dostane rozkaz a pokud to vyloženě neporušuje nějaký, nějaký předpisy... aby spáchal trestný čin nebo něco, tak poslechnout. Pokud vyloženě dostane přímý rozkaz tak prostě poslechnout.

T: jsou rozdíly mezi vojákem a vojákyní?

R: Rozdíly, no... Mě třeba překvapilo, že ženský mají vlastně trošku mírnější limity. Nebo je tam poměrně rozdíl v limitech, třeba u fyzického přezkoušení. Já jsem fakt čekala v tomhle tom ohledu, že jako prostě jdeš do armády, tak musíš zvládnout to co chlap. Věřím, že u těch bojových útvarů to tak je. Protože třeba měla jsem kamarádku, která šla na bojovku a ta opravdu musela zvládnout to co zvládne chlap. Prostě i když, musela, když to blbě řeknu musela urvat 80 kilovýho chlapa, kdyby byl raněnej a odtáhnout ho z bojiště. Prostě to musela za každou cenu zvládnout. Ale jinak jako, vyloženě rozdíly no... tak samozřejmě něco je. I bych řekla, že největší rozdíly jsou u řidičů. Protože já jsem třeba žila v takové té představě, že armáda má své automechaniky, že ten řidič je opravdu jenom ten, co točí tím volantem. A hodně jsem se spletla. Ono je to vlastně tak, že ten řidič dostane přidělené to svoje auto... a ať je to Tatra nebo osobák, je to úplně jedno, tak prostě musí zvládnout úplně všechno... od výměny oleje až po výměnu kola. Ačkoliv mě to třeba hrozně překvapilo, že vlastně z toho důvodu třeba nemůžou dělat ženský u Hasičů, protože myslím, že na základě občanského zákoníku nebo zákoníku práce, nesmí zvedat břemena těžší než 15 kg. Ale třeba věřím, že to kolo u té Tetry váží mnohem víc. A i tak ta ženská může dělat řidičku Tetry. I když se musí o to auto starat sama... Takže... a tam bych řekla, že jsou největší rozbroje v armádě, protože ty chlapi samozřejmě logicky... Já bych asi byla taky našťavaná, že беру peníze jako někdo druhý, a ještě mu musím s tím pomoci. Protože ten člověk není fyzicky schopnej tu práci udělat, i když jí na ní najali. A myslím si, že v tom na tom ohledu je to právě v rozporu s tím zákoníkem práce nebo občanským zákoníkem, prostě kde je to uvedený. Takže... že vůbec ženský na tohle to najímají, nebo jí mají... oni je berou do služebního poměru na tuhle tu pozici, i když ví, že v rámci její pracovní činnosti, bude muset dělat tyhle ty věci... Oni třeba řeknou buďto to udělej sama, nebo někoho popros ať ti pomůže... Ale pořád je to součást pracovní činnosti, takže když jí někdo řekne, že já to dělat nebudu, udělej to sama... Protože jsi vlastně šla na řidičku, tak to udělej. Tak si myslím, že kdyby se jí potom něco stalo, tak by to bylo velkej problém.

T: ale o pomoc si můžeš říct prakticky na každé pozici ne?

R: To určitě, kdekoliv. To vím, že i když třeba něco nevím... anebo nejsem si jistá, tak vždycky si můžu říct někomu o pomoc. Ale jako... Tím jako myslím... Ona sice jako nedělá tu výměnu kola každý den, ale pořád je to součást ty starosti o to vozidlo. Jo že, když se třeba přezouvá to auto... Takže ona prostě musí jít a ty kola vyměnit. Jasně u Tater se přezouvá zimní a letní, ale prostě... Může se stát, že dojde k takovému defektu, že bude potřeba to kolo vyměnit a ona s tím musí počítat. Že prostě se klidně může stát, že bude někde sama ona to bude muset udělat. Jo tak si myslím, že v tomhle ohledu je to špatně nastavený ten systém, ale jinak ty

rozdíly vyloženě... Já tady třeba nevidím rozdíl právě jako v tom soukromém sektoru, když jsem měla tu zkušenost, že ženská byla míň placená za stejnou práci jako chlap. Tady je to prostě striktně dané, je to úplně jedno, jestli je to ženská nebo chlap a bere za to ty samé peníze. Jo... že záleží samozřejmě na pozici. Ale ať tu pozici děláš ženská nebo chlap tak v tomhle ty rozdíly nejsou. Minimálně v tom finančním ocenění, což jsem měla opravdu tu zkušenost v tom soukromém sektoru, že jsme dělali úplně stejnou práci a ten chlap bral o několik tisíc víc než já, tak to se mi tady nestane. A myslím si, že je to jako pro mě i z hlediska toho, že jako pořád nechápu, proč to tak má být. Proč je to tak nastavené, tak je to pro mě jako mnohem víc jako čistý vzduch. Prostě líp se mi tady dýchá, protože vím, že tady k tomu nedochází.

T: protože jste vlastně placení od hodnosti

R: Přesně tak. My máme tarifní plat, který je daný zákonem a přes to nejede vlak. Kdyby mi chtěl třeba někdo přidat, tak prostě v tom v tom mým hodnostním zařazení není jakákoliv možnost. Nám se i mění hodnost u ženského tvaru. U policie to tak není, u policie prostě třeba kapitán Mráčková, a u nás to tak je. My jsme poručice, kapitánky, majorky, generálky. U nás se to přechyluje, u policie ne u nás jo.

T: vy máte i vlastně stejné uniformy

R: ano, vlastně tohle, co mám na sobě, tak to je pánská uniforma. To je, respektive univerzální. Oni prostě nepředělávali... vlastně je vtipný, že třeba (smích) termoprádlo je taky pánský. Takže my tam máme prostě jako opravdu takovou tu klasickou díru na těch trenkách jako prostě... Prostě pánské prádlo no, takže. Takže tohle je prostě všechno stejný. Jediný, co je jiný tak je vzor 97, což je ta slavnostní uniforma, kde máme sukni. Ale jinak vlastně je to všechno pánský a vypadáme v tom jak v pytli od brambor no... jo jako on je to hodně univerzální střih a když se vlastně udělali tyhle ty nové uniformy... Tak jsou aspoň trochu vypasovaný, takže to nevypadá až tak strašně, ale jinak je to prostě pro ženský pro chlapy vlastně úplně stejný. V podstatě je pravda, že v armádě je jedno takový pořekadlo, že vlastně není ženská není chlap voják je prostě voják. Jediné, co se změnilo tak je to, že se přechyluje ta hodnost, ale jinak je to prostě ten přístup stejný. V něčem je to horší, když prostě člověk má na zádech unést 20 kg, tak je prostě musí unést ať je ženská anebo chlap. Ale zase bych řekla, já mám třeba tu zkušenost, že z toho základního kurzu, když jsme měli opravdu těžké břemeno, jako třeba byla ta velká polní, která fakt měla 20 kg a není to úplně kvalitní batoh... Je to fakt batoh třeba z 70.let, takže si ho člověk různě upravuje karimatkami, aby to trochu bylo snesitelné na těch zádech a úplně to neřezalo. Tak když už člověk fakt jako nemůže... nebo ta ženská vlastně, ať je to ženská nebo chlap, je to jedno, tak se nás tam snažili vést k tomu, že se máme pomoci. My jsme to teda nepotřebovaly, nebo spíš jsme nechtěly ty kluky víc zatěžovat, protože jsme věděly že i pro ně je to náročný. Ale vím, že v jiných družstvech probíhalo prostě to, že když už prostě ta holka nemohla a už to neunesla tak jí to ti kluci vzali. Jo že, tam jako v tomhle asi je fajn, že ti lidi jsou tam takový týmoví hráči. Že už je to prostě daný i tím, jak projdou těma psychotestami, kde se to vlastně má odhalit, jestli je ten člověk spíš individualista nebo týmový hráč. Ale nesetkala jsem se prostě s tím, že by mi někdo řekl: Ne já ti nepomůžu. Jo, že jako ty rozdíl se v

tom v tomhle tom nedělaj a je úplně jedno, jestli je to ženská nebo chlap... ale prostě se ty lidi navzájem takhle pomáhají. Jsou si k sobě, abych to tak jako řekla blíž. Samozřejmě nechci říct, že je to úplně rodina... Ale jako to už je jako hodně hodně jako silné slovo. Jakože... Trávíme spolu spoustu času. Když jsme třeba někde pryč třeba na nějakém nasazení, tak jsme spolu 24 hodin denně a... Jako je pravda, že já jsem tady s těma lidma víc, než i se svojí rodinou. A když si ty lidi nepomáhají, tak si myslím, že i ta atmosféra na tom pracovišti je fakt jako špatná. A zase... vždycky si říkám, že ty pomůžeš mně a až budeš potřebovat, tak zase já pomůžu tobě. Takže je takový zbytečný dělat si nějaký naschvály v tom jako, že ne... to je tvoje práce, tak se starej. Ale zase je pravda, že jsem to nezažila... mám kamarádku, která to zažila právě z pohledu té řidičky. Jo že prostě jí řekli: hele, ale jako promiň... ty máš svoje auto, tak se starej. Jo, že prostě si nepomůžou, ale zase je to o lidech.

T: to mě napadlo, jak moc je tohle to konkurenční prostředí?

R: to asi záleží taky na tom, jak se člověk dostane vysoko. Když už je člověk vejš, tak bych řekla, že už je to takový přátelštější než právě na těch třeba útvarech, kde jsou ti svobodníci na těch základních funkcích a snaží se dostat někam výš, aby měli nějakou rozhodovací pravomoc alespoň nad svým životem. Protože obzvlášť teď v tomhle tom Covidu... Tak prostě, ty pojedeš, ty pojedeš, ty pojedeš, protože ty jsi tady prostě nic. A u těch vyšších samozřejmě... Tak ty už potřebuj mít, spíše na tom štábu nebo na té budově, takže neposílaj zas až tak tolik pryč. Takže si myslím, že je víc konkurenční prostředí u těch nižších hodnot, který se snaží nějak vypracovat... než potom v těch vyšších hodnotech, kde už ti lidi mají své víceméně jistý. Ale jinak jako... že by to bylo nějak na nože, že prostě ty lidi se budou podrážet nohy a budou nějak na sebe donášet tak... s tím jsem se já nesečkala. Nevím, jestli to tak někdy je, ale já jsem se s tím nesečkala. Nemůžu říct... z mého pohledu nemůžu říct, že by to tak fungovalo.

T: Jak byste charakterizoval a svoje povolání Co teď děláte?

R: no... já to беру tak, že mně vlastně přijali na základě toho předchozího povolání, když jsem vlastně vydávala těm lidem ty prověrky, který pro ně jsou vlastně alfa-omega. Když nemají prověrku tak nemůžou být na tom místě, musí je buď vyhodit anebo je přesunout někam jinam. Takže mě se vzali proto, abych těm lidem pomáhala. Takže pro mě je to opravdu... jako já jsem i taková, že když můžu tak pomůžu. Takže pro mě je tady opravdu to gro... je pro mě to pomáhání těm ostatním. Že i když jsem v kanceláři, že to není tak jakože bych byla třeba zdravotník... nebo někdo takhle, kdo fakt fyzicky někomu pomáhá, tak mám tu zkušenost, že třeba kolegyně, která to dělala přede mnou, tak k těm lidem měla opravdu přístup že... Proboha hlavně po mě nechtěj nic navíc, tady máš papír a běž. A já zase nemám problém si s těmi lidmi sednout. Protože chápu, že je to pro ně něco, co nedělají denně a je to zároveň i něco co... Na čem závisí ta jejich práce. Takže to musí odevzdat všechno v pořádku. A když něco neví, tak nemám problém jim prostě říct: Hele až budeš... protože chápu, že to nevyplňují v pracovní době, protože všechny podklady mají doma, takže prostě řeknu: když budeš potřebovat a budeš to doma vyplňovat, tak mi zavolej... Takže prostě... já jsem

zase v tomhle ohledu nastavená tak, že vím nebo aspoň si to myslím... že když se k těm lidem budu chovat tak, že jim pomůžu, tak příště... když já budu něco potřebovat nebo budu mít nějaký problém, tak oni pomůžou mě. Takže za mě... za mě jako... I ta moje pozice, jako to nejhlavnější beru to, že těm lidem se snažím nějak pomoci. Protože ta moje činnost je vlastně o to, že když by... že když bych se na ně vykašlala... takhle to cítím teda aspoň já, když se na ně vykašlu. Tak zaprvé sama sobě nějak nepomůžu a za druhý oni budou mít problém. Když opravdu oni tam napíšu něco hodně špatně nebo něco nedoloží, nebo... nebo prostě cokoliv nebudou vědět, protože neví, že to mají doložit, nebo tak popsát... Takže budou mít zbytečné problémy. A já jako zase úplně nemyslím si, že zase bych si měla svědomí zadělávat takovými negativama, že jsem prostě líná a nechce se mi. A to jako ničemu nepomůže si myslím.

T: se mi hrozně líbí, jak jste použila to spojení nastavená na pomáhání druhým lidem.

R: No ale je to tak, já prostě... Nejenom tedy lidem, já jsem fakt jako blázen do těch zvířat, takže někde vidím nemocný koťata, a tak si je prostě vezmu domů že... Takže já jsem nastavená asi na tu pomoc jako celkově. Ale zase tady vidím na těch lidech, že jsou pak strašně vděční, že to proběhlo v klidu a že se s tím nemusí jako stresovat. A když už se jim jako dlouho z toho úřadu neozývají, tak přijdou a zeptaj se: Hele, co si myslíš? Je to špatně? Tak jako jo... i sama cítím jako tu zpětnou vazbu, že se zase nebojí za mnou přijít a říct? Hele, co myslíš? A zase když vidím, že ty lidi přijdou v klidu a nejsou tady na mě hnusný, nejsou arogantní... Tak já zase nemám problém jim pomoci. Proč bych na ně byla hnusná, když oni se ke mně chovají slušně a přijdou slušně a poprosí o tu pomoc... tak jako myslím si, že každý aspoň trochu vychovaný člověk prostě jako neodmítne. I když je to třeba i nad rámec nějaké pracovní doby. Protože si myslím hlavně, že voják jako pracovní dobu úplně jako nemá. Jako všichni jsme podepsali stejnou přísahu a všichni víme, že ve chvíli, kdy bude nějaký mimořádný stav, tak nějaká pracovní doba absolutně nehraje žádnou roli. Že prostě budeme od 12 do půlnoci a pak se půjdeme na chvílku vyspat a pak půjdeme zase dál... Takže jako nějaká pracovní doba u mě jako nikdy nehraje roli, ale to bych řekla, že je tak jako nastavený od dětství. Protože moje máma pracovala ve firmě, kde dělala provozní pro různé obchody. A když se prostě v tom obchodě stala nějaká mimořádná událost, jako že ho třeba ve 3:00 v noci vykradli, tak ona zvedla telefon a jela tam. Takže si myslím, že i ten vzor z té rodiny, že jako je jedno, kolik je hodin, ale když je to tvoje práce a ty máš těm lidem pomoci, tak ty jim prostě pomůžeš.

T: Jaké to je být mezi tolika muži?

R: Pro mě je to lepší než být mezi více ženskýma. Protože ty chlapi jsou k sobě takový férovější. Když mají nějaký problém tak si ho hned vyříkají. Když to s ženskýma mám tu zkušenost, že jsou spíš takové mrchy a pomlouvají se mezi sebou a do očí si neřeknou, že mají s tou druhou nějaký problém. A já mám spíš radši ten mužský kolektiv než ten ženský, protože opravdu. Ty ženský jsou opravdu takový falešný.

T: řekla bys to, že je to všude anebo je to vztažené na armádu?

R: v té armádě. No vlastně v tý armádě bych řekla, že ty ženský víc drží při sobě. Protože jich je málo. Jo že vlastně i tady vím, že si s holkami kdykoliv pomůžeme, když cokoliv jedna z nás tak jako potřebuje tak pomůžeme. Zjistíme cokoliv, jak když mám jakýkoliv problém, že nevím, co dělat v systému... Tak jdu za A., když nevím, co mám dělat, protože jedu na Specializovaný kurz jdu za D., že nesetkala jsem se nikdy s tím, že by ty ženský byly takový... hm, jak to popsat no... soutěživý. Soutěživý, protože my víme, že tady máme prostě každá stejnou šanci. Není to právě jako v tom soukromém sektoru, že která bude víc podlézat tomu... Tomu šéfovi tak se vlastně dostane výš a bude mít lepší podmínky. Ale tady prostě víme, že nezáleží jenom prostě na tom našem veliteli, ale záleží i na těch dalších x lidech, který ani neznáme a vlastně ty příležitosti máme každá úplně stejné. Takže si myslím, že ten kolektiv je i o to silnější, protože mi tu budoucnost svojí neovlivníme sami. Samozřejmě ano... Pokud někdo nebude prostě dělat to co má, tak holt prostě nepovýší. Protože se to odrazí už od toho prvního nadřízeného výš. Ale nevidím tady jako takovou tu nevraživost mezi těma ženskýma. Samozřejmě asi jako někde jo, někde kde vyloženě jako já nevím, možná ty účetní nebo nějaký takový tyhle ty pozice... to bude asi někde horší, protože tam jsou opravdu samý ženský. Jako když tam do toho nevejde právě žádný ten chlap, který by to korigoval, tak si myslím, že je tam docela veselý. Ale já musím říct teda, že mám stokrát radši mužský kolektiv. Pamatuji si... že už i od vyšší odborné školy, tak jsem šla a vybrala jsem si bezpečnost obyvatelstva. Říkám si super... To bude samý kluk, tam prostě nebude slepičárna. Tak jsem přišla první den do třídy a tam bylo 30 holek a dva kluci. Tak jsem se tak jako nadechla, odešla jsem na chodbu a volala mámě a říkám jí: já tady nebudu. Já tady nebudu, protože tady je jedna holka vedle druhý... A to bude peklo. Nakonec jsme zjistily, že jsme všechny byly právě stejného takového názoru, že ten holčičí kolektiv je peklo. A přišlo mi, že jsme některé byly víc chlapi než ti dva kluci, které jsme tam měli. Takže vlastně tam jsem si zažila vyloženě holčičí kolektiv, ale nebylo to peklo našťestí. A když jako některá se snažila, tak jí většinou ta většina hodně rychle jako utla, jako že ne.

T: A jak to teda vypadalo, když se teda vypůjčím Váš slovník, když se ty ženy snažily být víc jak chlapi.

R: nefňukaly... Protože mám třeba tu zkušenost, že spousta holek, který znám, tak jsou takový... že proč já bych se já s tím měla tahat, ať to vezme ten chlap. Je to chlap. A vlastně... My jsme prostě šly, čaply jsme stůl a šly jsme... A neptaly jsme se, jestli to udělají ti kluci nebo to neudělají. I v tom, že já nevím, že nějaké cvičení s policií, ty nás tam seřezaly obuškama a nikdo tam nefňukal. Jo všichni jsme do toho šly s tím, že prostě tohle to je to zaměstnání a prostě to uděláme. Jo... že i bych řekla, že jsme byly víc chlapi v tom, že jsme se i dobrovolně nahlásily na některý ty věci, do kterým se těm klukům jako ani nechtělo. A ti kluci vždycky tak jako... Vždyť bude pršet... tak říkám se jako rozpustíš? (smích)... Jo, jakože i v tomhle tom ohledu si myslím, že jsme se jako víc nebály těch výzev než ti kluci.

T: takže nějaká větší připravenost k akci?

R: jo. Jo. A ty spíš jako v tom, že jsme se toho úplně jako nebály, a nesnažily jsme se přehazovat tu zodpovědnost, nebo prostě některé ty úkoly, jenom protože jsme holky na ty kluky. Jo, že jsme se prostě

snažili udělat všechno stejně. Aby se tam prostě nedělaly žádné rozdíly, jako že tohle se mi nehodí tak to udělej ty, protože jsi chlap. Jo já zase udělám něco jiného, protože jsem ženská, prostě... nedělá tam právě tyhle ty rozdíly jako ženská a chlap, ale dělat všichni všechno. Protože potom až půjdeme do toho zaměstnání, tak se tam s námi taky nikdo nebude jako mazat nebude... Takže jako v tomhle ohledu myslím, že jsme se fakt snažily vyrovnat se, nebo vyrovnat... i v těch očích těch profesorů, kteří měli tu zkušenost, že na tomhle tom oboru takhle holčičí kolektiv, tak jsme se jí vlastně snažily dokázat, že na to máme. Že vlastně... že proč by nás měly podceňovat, že to vlastně nedokážeme. Jo... takže v tomhle to asi bylo takový...

T: A co třeba vyloženě nějaká ženskost...

R: možná v té empatii k těm lidem. Protože když mi sem fakt někdo jako přijde a řekne: Hele já mám fakt problém a potřebuji pomoc... Řekla bych, že i ti chlapi mi sem jdou za mnou, jako za ženskou, o které ví, že nebude soudit a pomůže jim, tak třeba přijdou. A i když třeba měli nějaký trestník nebo prostě něco za co se stydí... Tak přijdou a řeknou mi to jo, než aby šli třeba za nějakým kolegou a řekli mu to. Protože čekají, že ten chlap se jim třeba bude smát, nebo to roznese jo, protože ty chlapi jsou větší drbný než ženský... Tak si myslím, že za mnou... i právě z toho hlediska, že je jako právě nikdo nebude soudit. A že jako ví, že když jako budu moct tak jim samozřejmě pomůžu nebo aspoň zjistím, jak by se jim dalo pomoci. I když to třeba sama nevím, protože samozřejmě člověk není vševědoucí, takže občas je potřeba si něco vyzjistit někde jinde. Ale hlavně bych řekla, že cítí tu takovou tu jistotu, že to, co tady řeknou tady zůstane a nemusí se bát... vlastně, že se na ně někdo bude koukat skrze prsty. Takže to bych řekla, že je takový ten ženský element, který je v těchto zaměstnáních. Nebo já třeba nevím... Ví, že u policie se snaží, že když je tam někde třeba domácí násilí a vidí to děti, tak se snaží tam dostat spíše nějakou policistku, která s těmi dětmi umí spíš pracovat než ti chlapi. Nebo třeba zase na druhou stranu, když právě je nějaký problém, co se týče mezi ženskýma, tak přece jenom jako... Spíš, když má ženská pocit, že nadřizený chlapi nějakým způsobem znevýhodňuje řekněme... tak to spíš řekne jiný ženský než jinému chlapovi. Protože si myslí, že ta ženská je spíš pochopí, než ho pochopí třeba chlap velitel... Jinak bych řekla, že ta ženskost je tady spíš potlačovaná. Aby právě tady nebyly takový, jakože jo... já jsem ženská, takže tohle prostě dělat nebudu. Ale v tomhle ohledu bys řekla i žena na některý právě konkrétní místa jako je třeba... to kde se třeba těm lidem potřebuje nějak pomoci, tak je možná ta ženská lepší než ten chlap. Protože ten chlap, mám tu zkušenost, že dělá jenom v rámci té pracovní doby a v rámci pracovních povinností. A navíc se mu nechce nic moc dělat. Už vůbec ne, aby musel dělat něco po pracovní době. Aby ho doma někdo otravoval s telefonem, že: Hele já nevím, co tam mám vyplnit... Jo že ta ženskost je v tomhle tom asi to jediné kde jí nechají vyniknout. Opravdu v tomhle tom smyslu jako... že pro tu empatii, jinak jako si myslím, že tady se na nějaký ženská chlap fakt jako moc nehraje...

T: Podporuje Vás rodina?

R: jo, já třeba jsem měla jí jediný problém, kdy jsem fakt měla problém... tak byl bývalý manžel. Protože on od začátku věděl... od začátku našeho vztahu věděl, že chci jít do armády. Když jsem pak šla dělat na ten úřad, tak mi přišlo, že se mu tak nějak jako ulevilo... protože on jako od začátku, že jasně já s tím nemám nejmenší problém... tak jako chceš to tak to dělej. Ale řekla bych, že ve skrytu duše, že tak jako doufal, že si to rozmyslím a že nepůjdu... protože věděl, že budu mezi samejma chlapama a nelíbilo se mu to. Ale zase nechtěl být za toho žárlivce... no a pak nastal problém ve chvíli, kdy jsem opravdu do té armády šla. A úplně se to celé zhroutilo a museli jsme se rozvést. Ale jinak vlastně... Teď mám přítele vojáka, takže tam je to úplně v pohodě ten to chápe všechno. Ale rodina, jako ta nejbližší rodina úplně... jako ti jsou rádi, že dělám něco, co jsem chtěla. Že jsem si vlastně splnila, co jsem chtěla dělat. A že nejsem zklamaná i když jsem si to splnila a... že fakt dělám... že to je takový jaký jsem chtěla. A že jsem spokojená. I ta babička se s tím nakonec smířila (smích). Která je taky ráda ve finále... jakože, že dělám, co mě baví. Ale spíš bych řekla, že jako skrytě doufá, že mě nikdy nepošlou někam do zahraničí, protože prostě pořád má nějaký takový ten strach z toho, že už bych se nemusela vrátit. Ale ona prostě má tu představu, že vlastně jsem v té kanceláři a v tu chvíli ona nevidí tu uniformu. Jo, protože ona vlastně nemá pocit... možná kdybych byla někde... možná na tý bojovce a furt jsem jezdila někde po cvičeních, tak ona by měla pocit nějakého přímého ohrožení. Ale takhle, když ona vlastně ví, že mám stálou pracovní dobu a jsem v té kanceláři... Takže vlastně pohoda, nic se jí nestane jako jo.

T: možná představa nějaké takové té sekretářky

R: ano, ano... jo. Ale jo, v podstatě já i když se mě ona ptala co vlastně dělám, tak já jsem jí řekla: babičko administrativu. A co si mám pod tím jako představit? A ona jako sekretářka? A já jo... jo, jo přesně tohle babičko. Takže... Pro tuhle tu starší generaci je to něco... obzvlášť pro člověka, který v tom systému se docela neorientuje. Což není úplně možné že jo... tak si to nedovede představit, co vlastně konkrétně se musí dělat, aby ten systém svým způsobem fungoval.

T: Teď vlastně ani nevím... v jednu chvíli byl dost silný nábor, protože bylo málo vojáků

R: ano zvyšovali stavy už jenom z toho z hlediska... že ze závazků z NATO vyplývá, že musíme dávat do určitého roku 2 % HDP na obranu. Takže oni i v rámci tohohle závazků museli navyšovat stavy. Ale teď přišla vlastně i Corona krize, peníze nejsou, takže se nábor pozastavil. Ale není to tak, že by se vůbec nenabíralo, ale nabírá se méně, aby to nemuseli tolik financovat... protože samotný ten nábor je hrozně drahá záležitost. Takže se třeba nenabírá 500 lidí najednou jako to bylo předtím, ale nabírá se třeba 140. To bylo teď vlastně listopadový kurz, že bylo jenom 140 lidí. Nás bylo asi 570, když jsem nastupovala v roce 2020 na začátku té krize. Takže rozdíl je asi jenom v tomhle... Ale ano i tak je v armádě velký podstav. A až skončí nějaká ta tahleta, jestli to někdy skončí, tak bude muset zase ten nábor zase začít rozjíždět jako víc.

T: Vás bylo teda na tom přijímači docela dost, víte nějak kolik Vás tam bylo žen?

R: nás bylo dost. Konkrétně u nás, bylo jedno z nejvíc obsazení ženskými za celou tu dobu. Bylo nás asi 120 žen z těch 570. Jo nás bylo fakt jako hodně a všechny to zvládly. Ani jedna neskončila. A když jsme se tam vlastně potom bavili na konci s instruktorem, tak jsme mu vlastně říkaly, jestli je na nás pyšný. A on říkal Vy jste psychopati... Protože my jsme se všechny zranily... fakt všechny do jedné a odmítaly jsme jít... odmítaly jsme si jít to nechat ošetřit, protože jsme se bály, že budeme muset skončit. A on na konci, si pamatují, když nám dávali takový ten certifikát o absolvování toho závěrečného kurzu, nebo základního kurzu teda... Tak nám řek, nebo takhle klukům řekl: podívejte se na těhle těch pět holek, protože nás bylo v tom družstvu 5, podívejte se na ně a takhle se nikdy nechovejte... A my jako úplně: cože? A on: jo, protože vy ste tady úplně na základu a vy jste se mohly úplně odbourat a zničit si úplně celou kariéru, jenom tím, že jste nebyly schopný a ochotný říct, že já prostě přes tu bolest nepůjdu a skončím. A vy ste dělaly všechno proto, abyste si jako vlastně tu kariéru zničily úplně od začátku. Vlastně jenom tím, že jsme nebyly schopný říct: já to nezvládnou anebo nechci to zvládnout. Prostě proto... že jsme se nějak chtěly vyrovnat těm chlapům a abychom dokázaly, že tam máme co dělat. Tak jsme si prostě nenechaly pomoci vůbec v ničem, nenechaly jsme si poradit... abychom se třeba nechaly a šly ošetřit, aspoň aby se nám na to někdo podíval. Že abychom se třeba dojely na rentgen. Tak my jsme prostě řekly, že v žádném případě. Ať nám napíšu léky na bolest. A to stačí. A vlastně dojedeme to za každou cenu. I kdybych tady měla tahat nohu za sebou, tak to prostě budu dělat. A a vím že... vím, že potom v závěrečné řeči, kterou jsme měli na závěrečném nástupu, tak i velitel akademie řekl, že vlastně poprvé se stalo... že ať to bylo ze zdravotního hlediska, většinou ty ženský... to víme, že ty ženský nekončí na vlastní žádost, že by to prostě nezvládaly, ale většinou musí prostě skončit... většinou ze zdravotních důvodů. Protože se prostě buď zraní anebo onemocní a člověk tam musí dodržet nějakou docházku. Ale že ty ženský jsou prostě takový, že když už se rozhodnou, že do toho půjdou... tak to prostě dokončí a dokončí to za každou cenu. A prostě... a prostě neskončí dobrovolně. Kdežto chlapů tam skončilo 70-80. Ať ze zdravotních nebo jiných důvodů. Jo, jo... Většinou to lidi neustáli po psychický stránce, protože oni nás tam na šest týdnů zavřeli a my jsme nesměli opustit kasárny absolutně. Takže kontakt s tím vnějším světem absolutně žádný neexistoval. Odpočinek nebyl jako to měli ty ostatní kurzy, kdy vlastně oni tam byly od pondělí do čtvrtka a pak měli čas se vlastně v pátek, sobota, neděle vyspat. Tak my jsme jeli od pondělí do neděle a nikoho to nezajímalo... Taky proto tam byla hrozně velká úrazovost, protože pak docházelo k únavovým zlomeninám a prostě ty lidi už tahali ty nohy za sebou, tak se jim snáz prostě něco stalo. Ale jako nás bylo fakt, byl to jeden z největších počtu najednou a dokončily jsme všechny. A byli jsme na to fakt pyšný, že jsme prostě dokončily i přes ty podmínky co byly... a vlastně oni na nás ten systém zkoušeli, tak jako otestovali... Oni sami nevěděli a vím, že i teď je to mnohem benevolentnější tenhle ten šestitýdenní jako systém, než když my jsme začínali. Protože oni vlastně chtěli všechno stihnout tak jak to byli ty 3 měsíce, ale chtěli to stihnout v šesti týdnech. I s tím, že jsme museli mít vlastně čtrnáctidenní karanténu povinnou. Takže vlastně ve čtyřech týdnech jsme měli stihnout to, co se zvládá za tři měsíce. Takže ti nás tam honili neskutečným způsobem. Pak vlastně zjistili, že některé ty věci jsou úplně zbytečný, tak od nich upustili... ale prostě byli jsme takový ten testovací králík, na kterém si teda oni vyzkoušeli takhle nee.

A potom... a potom to měli tak trošku všichni jednodušší nebo zjednodušený o nějaké ty věci, které nemuseli nutně absolvovat, tak je prostě neabsolvovali... ale byly jsme pyšný, že i za těch podmínek, který tam jako panovaly, že jsme vlastně všechny dokončily. A že jsme to nevzdaly. Že jsme neřekly: tak fajn tak já končím... ale spíš to bylo takové to, ale já vám tu radost neudělám. Já tady prostě budu.

T: ta zatvrzelost by v tom teda hezky cítit. Jak o tom mluvíš, tak teda z toho cítím tu hrdost, že ste to zvládla. Jak se teda pak poslouchalo to: takhle to teda nedělejte... Jak řekl ten velitel. Takový to možná trochu shození toho, co jste zvládly.

R: no... v tu chvíli to bylo takový to... to si ze mě asi děláš jako srandu. Já tady čtyři týdny dřů, potím krev a ty mi jako řekneš, že se mám jít ošetřit, aby mě doktor poslal domů... A v podstatě to už vygradovalo tak... že (smích) že jsme byly jak malé děti. A když nám prostě řekl, já ti dávám rozkazem, že půjdeš na tu ošetrovnu, tak jsme udělaly: Ne... a jak malé děti jsme se nafoukly jak bubliny a my jsme se s ním fakt jako nebavily. Já jsem jako říkala, jestli mě mají vyhodit, tak ať mě vyhodí a je úplně jedno, jestli teda řeknu, že ten rozkaz poslechnu nebo jestli mě má domů poslat doktor. Takže jsem to prostě riskla... řekla jsem, že prostě ten úkol nesplním a že prostě nepůjdu a že nechci. Že s tím nesouhlasím. A prostě on ve chvíli, kdy viděl, že ten zdravotní stav je na mě a samozřejmě doktor v armádě je nám vždycky nadřizený... že prostě on, když nám dá rozkazem, že půjdu na neschopenku, tak musím jít na neschopenku a já s tím jako většinou nic neudělám. Proto jsem radši neuposlechla rozkaz toho přímého nadřízeného, než abych se pak dohadovala s tím doktorem, který by mi tam prostě dal to razítko a domů. Jo, takže to byla taková opravdu... ale on už se bál. Ten instruktor se už fakt bál že... že teď se jí už něco stalo podruhé s tou samou věcí, protože už je fakt unavená... A když už se jí to stane potřetí, tak oni třeba pak budou zkoumat, proč já jsem jí na tu ošetrovnu nedonutil dojít. Jo, že vlastně táhlo by se to za ním... Nebylo by to tak, že já jsem byla ta tvrdohlavá, že jsem nechtěla, ale že on mě měl donutit. On mě tam měl klidně dotáhnout, aby mě prostě někdo ošetřil. Takže to bylo takový jakože... No bylo tam hodně probrečených nocí, v tom ohledu, že že jsme se bály, že fakt jako už asi jim jako dojde trpělivost a prostě nás tam násilím dotáhnou a ten doktor řekne prostě neschopen a nazdar. Jo, že to byla opravdu taková podpásovka, jakože ten... ten náš velitel už se fakt jako naštvál a řekl prostě půjdete. A my už jsme i viděly jako v těch očích... jako někdy to šlo se s nimi dohadovat, ale už jsme viděly v těch očích... jako v tuhle chvíli, že už to myslí zcela vážně. A jako co my s tím budeme jako dělat. Že v tuhle chvíli my jsme byli hrdé na to, že prostě jedeme občas i víc, než ty chlapi jenom abychom dokázaly, že vlastně máme na to tam bejt. Oni to i říkali, když sem přijde ženská, tak udělá o deset kliků víc než ten chlap, udělá o 50 víc dřepů než ten chlap, udělá shyby možná lepší, než ten chlap... jenom aby ukázala, že má tady co dělat a že je tady něco platná. A ten chlap prostě řekne, no jsem tady no... tak si se mnou dělejte, co chcete. A ta ženská, když už se rozhodne, že tam půjde, tak ukáže, že tam má co nabídnout. A že prostě vydrží, že to není takový to, že jsem tady na to, že to jako zkusím. Ne ta ženská tam jde prostě už rozhodnutá s tím, že to dokončí.

T: to svým způsobem zní trochu destruktivně.

R: trochu docela jo. Musím říct, že ten psychický tlak tam byl hodně velký a měli jsme třeba i možnost volat vojenskému kaplanovi 24 hodin denně. Protože jenom to, že jsme tam všichni byli zavření spolu 24/7 6 dnů tak to bylo strašný. V podstatě... My jsme i mohli volat. My jsme nesměli mít během dne u sebe telefon, ale mohli jsme až v době osobního volna, což bylo někdy od 11:00 od večera a volejte někomu jako v 11:00 večer že jo... Takže to už bylo takový to, že jsem se s rodinou třeba napsala dvě, tři smsky, než jsem šla spát a stejně jsem byla tak vyčerpaná, že jsem ani neměla sílu s nima mluvit. Takže i ta podpora v tomhle ohledu chyběla. Že jsem třeba i když jsem měla z něčeho strach... Tak by třeba člověk zavolał třeba sestře nebo mámě a řekl by jí: Hele já nevím, jestli to zvládnou... Ale prostě na tohle to tam nebyl čas. Takže když už jsme fakt jako byli hodně na tom špatně, tak někteří fakt volali toho vojenského kaplana. A promluvil si s ním potom telefonem, takže se aspoň trošku uklidnili, ale ten tlak na tu psychiku... tam byl opravdu asi horší než ten tlak na tu fyziku.

T: Vy jste teda měli k dispozici nebo možnost kontaktovat vojenského kaplana 24 hodin denně. Vy jste tam neměli k dispozici vojenského psychologa?

R: vojenský kaplan je na úrovni vojenského psychologa. Ano.

T: no a vojenské psychology tam teda jsou k dispozici, pokud vím ne?

R: vlastně takhle, já jsem to špatně řekla... My jsme mohli volat i psychologa, ale ten nebyl na telefonu 24 hodin denně. 24 hodin denně tam byl jenom kaplan. Takže když jsme vlastně chtěli volat... Já bych řekla, že obzvlášť v té armádě, protože většina psychologů je občanských zaměstnanců, a ti nebudou pracovat po pracovní době. A vzhledem k tomu, že my jsme měli osobní volno až od těch 23 hodin... tak jediná možnost byla volat kaplana. A je pravda, že bych řekla že... teď nic proti, já nemám z psychologama úplně dobrou zkušenost.

T: s vojenskými psychology nebo s psychology vůbec?

R: psychologama celkově. Ale já jsem teda... já jsem nemusela chodit na žádnou terapii, ale třeba měla jsem zkušenost, že jsme byli na jedné společné akci společně s lidmi, kteří psychologové byli a měli na některé věci tak jako zvláštní názory, že jsem se vlastně říkala, že jako za takovým člověkem bych já s žádným problémem nepřišla. A ten kaplan byl takový že, že on fakt jako uměl poslouchat. A když mu tam ten člověk prostě říkal, že poradte mi, co mám dělat, tak on neřekl, co máme dělat, ale řekl, co si myslíte, že byste měla dělat... A podpořil nás v tom, když jsme řekli, že ale já tady chci zůstat. A on jen tak jim to řeknete. Řekněte, že prostě nikam nepůjdete, a on jenom zamyslete se nad následkama, ale jestli to opravdu chcete, tak jim řekněte, že nikam nepůjdete... A nebojte se toho, že vás prostě bude někdo vyhazovat, protože vás někdo odsud vyhodí až ve chvíli, kdy vy řeknete, že chcete pryč. Do té doby vás odsud nikdo nevyhodí. Takže jako takhle....

T: Mrzí mě tedy Vaše negativní zkušenost s psychologem, jak popisujete postup kaplana, tak jsem ráda, že se Vám aspoň takhle dostalo pomoci, kterou jste v tu chvíli potřebovali.

R: Jo, já jsem se taky myslela, že tohle to by měl být prostě standard, že je možná i ty vojenští kaplani... Aspoň ti, se kterými jsem se já setkala, i třeba pak v rámci jiných kurzů, kde jsme byli vyloženi na ty vojenský duchovní službě armády České republiky se podívat... Tak já jsem čekala takový ty klasický faráře, u kterých se člověk bude bát říct třeba i sprostý slovo, když mu něco nepůjde. A oni byli tak úžasný. Jo najednou jsem vlastně zjistila, že jsou to lidi jako všichni ostatní, což pro mě bylo jako takový, jako... fajn nový zjištění. A vlastně i oni byli takový hravý jo. Jako že i my jsme hráli nějakou hru a oni k nám přišli... A přes rameno nám koukali... A začal šeptat jenom: já vím, co on má za kartičku v ruce... a já vždycky: tak to řekni... A on: a já ti to neřeknu... (smích) jo, jakože byli takový... jako že člověk se tam cítil naprosto uvolněně a možná mají jiný přístup v tom, že vlastně i ta víra je žene trochu jiným směrem. A hlavně jsou to všichni lidi, kteří si vybrali ten život toho faráře a vlastně chtěli i pomoci někde jinde, tak šli zároveň dělat toho vojenského kaplana... a i je pravda, že jednoho kaplana znám už z dřívějšíka. Ještě, než jsem vůbec nastoupila do armády. Právě mi pomáhal s mojí absolventskou prací, v rámci toho, že byl na misi. A to byl právě tak úžasný člověk, že jsem si říkala, že bych právě k němu měla i vyšší důvěru... že mě on pochopí jako voják z povolání než vlastně psycholog jako občanský zaměstnanec, který vlastně úplně přesně neví, co ta práce všechno obnáší. Protože to sám nezažívá.

T: a armáda má občanské zaměstnance psychology, ale ti dělají jenom ty náborový psychotesty. Pak na posádkách jsou psychologové, kteří jsou zároveň vojáci, takže jsou ve stejném služebním poměru. Proto mě třeba překvapuje, jak tady říkáš, že jste na výcviku ve Vyškově neměli k dispozici právě posádkového psychologa, který by tam právě byl od toho.

R: Jo no prostě... Tam prostě byl psycholog, ale v rámci prostě od sedmi do čtyř a pak čau. A jako já jsem tam byla vlastně za toho vojenského kaplana hrozně vděčná, protože já jsem zase jako taková, že se neumím o tu pomoc úplně říct. A nevolala jsem mu ani jednou, protože já si potřebuji všechny ty věci vyřešit jako sama v sobě. Ale vím, že třeba kamarádka právě, která se zranila hodně a bála se... že to fakt nebude jako schopná dokončit. Jsme jí vlastně všichni říkali, že jí pomůžeme, jak budeme moct, tak byla taková... že jako... že mu zavolala a on jí opravdu, opravdu... že byl takový, jakože dědeček... jo že on opravdu... ona se mu opravdu chudinka rozbřečela do telefonu, jak už ty emoce potřebovali ven a on opravdu jí nechal vybrečet... a až pak opravdu takovým... Strašně bych řekla až osobním, až moc osobním přístupem se jí snažil fakt jako uklidnit. A když se povedlo jí uklidnit tak teprve s ní rozebíral co chce dělat. Jestli chce zůstat nebo nechce zůstat. A jestli si myslí, že je to dobrý nápad. Jo, jestli opravdu si myslí, že i když zůstane, takže bude schopná to dokončit, aniž by se zranila tak, že bude muset úplně skončit v armádě. Jo, že si zavře úplně tu cestu hned na začátku. Jo, že úplně takovým neinvazivním způsobem ten člověk s ní mluvil a postupně pomaloučku,

polehoučku jí uklidnil až tam, že ona byla schopná zase reálně přemýšlet a srovnat se natolik, že ona řekla ano já to dám. Protože prostě jsem tím jsem šla a já to dám já to zvládnou.

T: takže s ní vlastně udělal takovou rychlou krizovou intervenci na místě.

R: jo přesně tak...

T: děkuji teda. Abych teda postoupila nějak trošku dál, pojí se s tímto povoláním nějaká omezení?

R: Hm... omezení, omezení já je nepociťuji právě v tom, že v rámci toho, kde jsem... tak vlastně v tom resortu je maličký ten útvar, oproti těm běžným posádkám. Ale omezení je v tom, že běžný útvar opravdu může s tím člověkem manipulovat, kam se mu zachce. A když si ten člověk třeba postaví dům a najednou... Oni ho ze Žatce pošlou do Ostravy, tak je to problém. Tam je prostě tam... je jediné omezení v tom, že člověk si není sám svým pánem. A nikdy nebude, dokud v té armádě bude. A vlastně žádnou konkrétní svobodu nemá. Že ve chvíli, kdy přijde prostě rozkaz, tak ho musí splnit. A to je myslím to největší omezení, že to musí udělat i když se mu to třeba nelíbí. Jo, že třeba... já nevím, nemusím s tím souhlasit, nemusím ten úkol chtít udělat, ale musím. Protože jsem prostě dostala rozkaz. Pokud samozřejmě neporuším tím způsobem nějaký zákon, ale potom můžu nějakým způsobem ten rozkaz odmítnout splnit, ale jinak prostě to je nejhlavnější omezení plnit ty rozkazy i když se nám to nelíbí. Musíme to udělat.

T: jste sice v armádě velice krátce, ale stalo se Vám, že by vás třeba někdo diskriminoval kvůli vašemu pohlaví?

R: nikdy. Vždycky jsem měla bych řekla... Ještě naopak, když jsem byla na kurzu tak kluci, kteří tam byli se mnou tak... Ačkoliv by mohli říct, že jsi tady... tak třeba v rámci pořádkové přípravy, když jsme se tam vlastně mlátili hlava nehlava, tak se snažili mi nedávat takové rány. Aby prostě mi neublížili. Jo, že nebylo to takový, že ale budeš to dělat, když jsi tady prostě budeš dělat. Ale naopak se snažili, aby to pro nás bylo snesitelný. Spíš byli fakt jako opatrní, protože oni si řekli... Jako nemůžu jí dát takovou ránu jako dám tady tomuhle dvoumetrové obrovi. Jakože přemýšleli hlavou v tomhle tom ohledu bych řekla. Nebylo to takový, že už by mi ustupovaly až moc, bych řekla že by to byla nějaká třeba pozitivní diskriminace? Ale spíš se mi jako snažili jako... vyjít nějakým způsobem vstříc... Aniž bych se o to nějakým způsobem prosila. Jo, že já jsem vlastně počítala s tím, že nějaké rány schytám. A že to asi bude bolet. Ale nečekala bych, že ti kluci budou mít prostě ten přístup... že řeknou až kolikrát jsem říkala... jo klidně můžeš víc, to je v pohodě, já to vydržím že... oni, oni se mě tak jako sotva dotkli a jenom hned dobrý? A já hned, jo v pohodě můžeš klidně víc... A zase dobrý? Takže naopak bych řekla, že jsem se setkala s tím přístupem, že ty lidi přemýšlí hlavou a nesnaží se jít do něčeho za každou cenu. Jo, že aby mě někdo nějakým způsobem znevýhodňoval, vyloženě jenom, protože jsem ženská... Tak s tím jsem se díky bohu nesetkala, protože to bych to asi špatně snášela.

T: A co třeba nějaká myšlenka na budoucí mateřství?

R: no, ne já nejsem až tak jako mateřský typ... Já jsem vlastně už od začátku byla tak nějak rozhodnutá, že děti nechci. Ale se současným přítelem jsme se dohodli, že pokud se k tomu dopracuji... Nikam mě netlačí. Prostě pokud se k tomu dopracuju já sama, tak by byl rád, kdybychom měli aspoň jedno dítě. Ale samozřejmě mě nebude do ničeho nutit a pokud se rozhodnu, že děti mít nechci, tak je prostě mít nebudeme. A já jsem si říkala, že bych vlastně byla ochotná jít prostě na to, že dobře... Budeme mít jedno dítě, ale zase nechci přijít o tu práci... Vzhledem k tomu, že v armádě, když jde ženská na mateřskou, tak může být doma maximálně rok, aby jí držely to konkrétní místo... A vzhledem k tomu, že mě ta práce, kterou tady konkrétně dělám baví... tak sem i říkala, že bych využila toho, že máme tady na útvaru i dětskou skupinu... Kam mi vezmou i takhle maličké dítě. A prostě i kdybych měla jít na půl úvazek, tak po roce prostě půjdu zpátky do práce. Jo, že já jsem zase asi, možná je to špatně, možná ne já nevím. Asi to prostě ve mně není, ale pro mě je to mateřství není priorita před tou prací.

T: tak nejdůležitější je, abyste vy byli spokojení a myslím, že rozhodně není zaručený, že mateřství a děti vedou ke spokojenosti. Když to máte i s partnerem takhle srovnané hned na začátku... Tak podle mého názoru je to úžasný vztah i pro budoucnost.

R: moc děkuji, tohle jsem... tak nějak... děkuji. Jako možná mi i ty hodiny začnou jako tikat jo... ale no... mám teď pocit, že žádné hodiny nemám tak...(smích) A já jako... Možná mám i ten postoj k dětem... já nechápu, nevím, jak to nazvat... možná takový ty pseudoproblémy. Jako že já nechci tuhle tu hračku. Já chci tuhle. Ne teď máš tuhle tu prostě tak ji mít budeš. A asi bych řekla, že i z tohoto důvodu mám pocit, že bych nebyla dobrá matka. A mám zase takový postoj, že když to dítě nebude mít veškerou tu pozornost a lásku. A když vlastně tomu dítěti nechceš věnovat ten čas, tak je lepší to dítě prostě nemít. Než aby pak trpělo. Zase se nemyslím, že je důležité dodržet nějaký společenský očekávání, a to dítě mít, a pak se o něj nezajímat, aby tak bylo... to je radši lepší ho nemít.

T: myslím, že tohle to je zajímavý pohled na tuhle problematiku

R: Mě i tak jako přijde, že i ten můj bývalý manžel byl právě pořád postižený tím pohledem od té své matky, že bude mít minimálně alespoň ty dvě děti. A vlastně ona sama ho neplánovala a celý život jsem viděla, jakým způsobem on vyloženě prahnul po tý její pozornosti, protože jí prostě nedostal... A když jsem to viděla, tak mě to úplně utvrdila v tom, že vlastně než to dítě takhle zanedbat a vlastně z něj udělat... až bych řekla jako sociálního mrzáka, tak ho prostě radši mít nebudu. A je taky jako pravda, že já se k těm dětem chovám jako ke zvířatům. Prostě pro mě nejsou priorita. Já i kdybych jako třeba měla léčit, tak ty zvířata budu i za šílený finanční částky léčit budu, pokud mi to finance dovolí. Ale já pro ně udělám teda absolutně cokoliv a nejsem si úplně jistá jestli... teda asi je to i tím, že mi teda neodmlouvaj, což nemám ráda. Ani nejsem jako moc trpělivý člověk v tom abych furt poslouchala A proč... A proč... A proč... A proč... Takže v tomhle mi asi ty zvířata vyhovují víc než ty děti. Takže téma mateřství pro mě asi nikdy nebylo priorita. A spíše mám vlastně v sobě ten pohled, že asi to dítě spíše nechci. Vlastně nevidím důvod, proč bych ho měla mít jenom z

toho důvodu, že to ode mě společnost očekává. A vlastně i z tohoto hlediska... Já jsem strašně obětovala, abych dosáhla toho, čeho jsem dosáhla, abych měla tu práci, která mě baví. A obětovala jsem opravdu spoustu času a energie. Nevidím důvod, proč bych to měla zahodit jenom proto, že bych měla dítě, který vlastně nechci. A myslím si, že nikdo nemá právo mě za tohleto soudit, že každý si žijeme to svoje a když nějaká ženská řekne, že jí ta práce nebaví... nebo že z jakéhokoliv důvodu nechce... a radši jde na mateřskou, tak je to její volba a já jí taky zato soudit nebudu. A jestli já nechci mít děti, ať už je to z jakéhokoliv důvodu, ať je to prostě jenom, že jsem prostě jako sobec a nechci věnovat ten svůj čas, tak je to moje věc a nikdo nemá právo mi říkat, že je to špatně. Protože já si myslím, že to špatně není. A já si i myslím, že kdybych se jednou prostě rozhodla, že ty děti mít nechci, tak to ho prostě nebudu litovat. Myslím, že se v tom životě vždycky najdu nějaký vyžití nebo něco, čemu se chci plně věnovat a čemu budu věnovat ten svůj čas dobrovolně a s láskou. Jako já mám třeba jeden velký sen až tady třeba jednou skončím tady v tomhle tom resortu, tak si chci udělat útulek. A i teď věčně věků domů dotáhnu nějaký kořata, který někde někdo vyhodil a pak jim hledám nové domovy a mě to naplňuje... A myslím si, že to mateřství by nebylo to, co by mě naplňovalo. Že by to bylo prostě jenom něco jako... tak to dítě vychováám, jako já vím, že bych ho prostě při každé příležitosti šoupla mý mámě, aby se o něj starala, aby se o něj staral někdo jiný. Protože ani nejsem takový ten pečovatelský typ... jo, že dítě za mnou přijde, že si rozbilo koleno... a já na něj: Co řveš? tak se ti nestalo nic horšího. Že asi vůči těm dětem nejsem ani schopná projevat nějakou tu empatii... jako třeba vůči těm zvířatům a vím to o sobě. Jo, že i když jsem hlídala synovce a on mi přišel s tím, že: Já nebudu spinkat s modrou plýnou. Já chci tu bílou... a dostal hysterický záchvat, tak jsem ho prostě nechala vyřvat v tom pokoji, než abych ho prostě nějak uklidnila. Na to prostě nemám nervy... a když to právě o sobě vím, tak je pro mě lepší to dítě nemít, než aby potom mělo pocit, že za mnou nemůže přijít, když má nějaký problém. Což já jsem vlastně jako zažila, když jsem kdykoliv cokoliv potřebovala, tak pro mě rodiče byli. A myslím si o sobě... Možná že jo, možná že ne... ale nejsem ochotná to riskovat, že bych toho byla schopná.

T: Děkuji za náročnou odpověď. Bylo vidět, jak když jste mluvila o tom útulku, tak jste mluvila s úsměvem a cítila jsem z Vás takovou upřímnou radost. Řekla jste to myslím výstižně, je to Vaše rozhodnutí a nikdo Vás za něj nemá co soudit... Takže děkuji za vaši upřímnost... (delší pauza) Abych teda nějak pokročila dál, byla jste někdy diskriminována kvůli své práci?

R: ne, naopak... Já bych řekla, že vojáci mají spoustu výhod, aniž by si to uvědomovali. A hlavně bych řekla, že vojáci, kteří už jsou spoustu let ve služebním poměru zapoměli, jaký to je civilním sektoru, tak si toho vůbec neváží. A já třeba můžu říct, teď se mi to třeba stalo, šla jsem si pro antibiotika do nemocnice a v lékárně mi řekli: Vy ste voják z povolání? Tak to nemusíte doplácet... A já z toho byla úplně v šoku jako cože? Takže já jsem byla jako: Ježíš tak děkuji... a bylo to pro mě strašný překvapení a strašně milý a už se mi třeba několikrát stalo, že když jsem šla třeba domů v uniformě, tak mě třeba zastavila taková babička a řekla mi: Jéé vy jste voják, já Vám strašně děkuji... A vlastně... já jsem vůbec nechápala za co mi vlastně děkuje, protože pro mě je to... nějak jako nemám pocit, že bych někomu jako pomáhala. Pro mě to jako

nebylo něco, že by ta moje práce byla nějak navenek vidět. A ona prostě... jak viděla tu uniformu, tak k tomu měla asi nějaký hezký vztah a bylo to strašně jako příjemný, že ona mi děkuje za něco, co já se třeba ani neuvědomuji že... Ale viděla asi takovou tu jistotu v tom, že se o ně starají lidi, kterým oni věří. Ale řekla bych asi, že celkově ti vojáci mají asi docela dobré mínění, co se týče, co se týče veřejnosti. A záleží na tom... Podle mě jsou takové dva pohledy. Jsou ty pohledy, že armádu potřebujeme a je dobře, že jí máme... protože potom když přijde nějaká takováhle nějaká situace, tak první, kdo je nasazený a volá se je armáda. A pak na druhou stranu se zapomíná, že vlastně my jsme první, koho tam oni pošlou... jsme ti žoldáci, kteří to dělají jenom pro peníze. Takže to bych řekla, že jsou takový dva hlavní pohledy ty veřejnosti. Teď je to samozřejmě zase jako úplně skvělý, že máme armádu, protože máme koho posílat do těch nemocnic, aby pomáhal těm doktorům, protože ty lidi to dělat nebudou. Ale věřím tomu, že až pomine pandemie, tak zase bude převládat ten druhý pohled. Jakože pro boha živého, za co máte ty peníze vždyť vlastně vůbec nic neděláte.

T: jasný a pak zase přijdu povodně a je to tady

R: Jo přesně... je to tady zase, pomoc armádo nastup. Tak jako.

T: příležitosti pro rozvoj v armádě jsou, různé kurzy, možnosti vyjet do zahraničí, struktury.

R: přesně tak, možnosti je spousta... Já si myslím, že když člověk chce aspoň trošku, tak se probouje. No záleží samozřejmě na tom, jakým způsobem, pak pomůže ještě personální oddělení velitel, jakým způsobem má vlastně člověk ty vztahy s těmihle lidmi. Ale jako celkově si myslím, že možností je hrozně moc... a ani si to ty lidi neuvědomují, kolik těch možností oni mají pro nějaký osobní rozvoj. Můžeme si studovat jazyky. Můžeme si v pracovní době si chodit zacvičit. Jo můžeme prostě... máme spoustu možností, jak se rozvíjet dál a ty lidi si to ani neuvědomují.

T: jak byste řekla, že na Vás jako na ženu v armádě reagují muži?

R: v pracovním prostředí... To je... to je vlastně zvláštní nad tím jsem se nikde nezamýšlela... ale řekla bych, že dobře. Že jako nikdo tady není takový, že by na mě koukal skrz prsty... jako že proboha, co jí to napadlo. Ale z toho vnějšího bych řekla, že když je civilista a není to voják... Tak má z té ženské trošku strach. Že je to možná pro něj trošku velké sousto a že si možná myslí. Že už to není taková ta ženská, že by ho prostě doma opečovávala. Což vlastně není jako pravda. Ale bych řekla... že je to takový ten pohled... takových těch chlapů jako v civilu. Takže prostě si řeknou prokristapána vojandu domů nechci... I jenom, ale... to mám sama tu vlastní zkušenost, většina těch mužů z toho civilu není ochotná akceptovat to, že ta ženská nebude v 16:00 doma. Že to jsem měla třeba já, bývalý manžel byl zvyklý, že když jsem ještě byla na škole, tak jsem vlastně měla spoustu času... že jo bylo zkouškový tak jsem byla furt doma. Takže on měl úplně všechno pod nos... vyžehleno, vypráno, nažehleno, uvařeno všechno pod nos. Pak jsem vlastně nastoupila do práce každý den jsem dojížděla do Prahy. Vstávala jsem ve 4 a vracela jsem se v 7:00, 8:00 večer a už v tu

chvíli jsem cítila, že to je něco, co mu absolutně nevyhovuje. A tady ta práce, kdy já vlastně nikdy nevím, kam mě můžou poslat a na jak dlouho... Zažila jsem si to vlastně i při jednom nasazení, kdy jsme vlastně odjeli a já jsem nevěděla kdy se vrátím, a přítel s tím neměl absolutně žádný problém... byl ochotný to pochopit a prostě řekl: Jo fajn, tak až se vrátíš, tak se vrátíš. Jenom dávej na sebe pozor. Ale vím, že kdybych zůstala s tím mým bývalým manželem, tak bych denně poslouchala hysterický telefonáty: Jako jak že nevíš, kdy se vrátíš bůh ví, co tam děláš... bůh ví, jestli seš vůbec někde nasazená... A úplně vím, jak by to dopadlo. On není ochotný tohle to pochopit... stejně tak neměl pochopení, že bych pak chtěla vyjet někam do mise. Zase jako budeš půl roku pryč? Jakože nebudeš doma? Jo, že bych řekla, že to jsou prostě ty dva pohledy. Že spíš ta ženská vojákyň potřebuje mít k sobě domů vojáka, protože civilista jí dřív nebo později nebude chápat. Pokud samozřejmě ona nebude ochotná se mu nějakým způsobem podřídit a potom bude mít samozřejmě podle mě jako problém v té práci, protože už to nebude ten člověk, kterého armáda potřebuje. Takový ten flexibilní člověk, který půjde, když se řekne. A sama už bych jako nechtěla partnera civilistu, dokud sama budu v armádě... protože vím že by mě prostě nedokázal pochopit.

T: Jak o tom mluvíte, tak mě vlastně k tomu napadá, že vlastně voják je ten, kdo se má podřizovat v práci, proč by se tedy měl podřizovat i v osobním životě

R: jo přesně... tak je to. Ale třeba mám tu zkušenost, že co byli chlapi vojáci a měli paní civilistku, tak tam nebyl žádný absolutně problém. Většinou jsem se setkala s tím, že ta ženská byla vlastně ráda, že ten chlap občas vypadne na nějaké cvičení a ona má ten čas pro sebe, a hlavně že domů přinese ty peníze. A pojedíš na půl roku na misi, tak fajn, tak jed'... Já vím, že si tam prostě něco vyděláš... jako samozřejmě budu mít o tebe strach, ale pro tebe je to zkušenost a ty to chceš, tak jed'. Ale kdyby se tohle to stalo obráceně, tak to tak jako nebude úplně v pohodě. Že bych řekla, že ta ženská v tom v civilu je daleko víc ochotná se přizpůsobit, protože se stejně doma o všechno stará... když to řeknu jako hodně zaškatulkované, tak je zvyklá na to... Nebo když už do toho jde, tak většinou ví, že si musí zvyknout na to, že ten chlap je čas od času na měsíc pryč. A když si na to nezvykne tak jdou od sebe, ale pokud si na to zvykne, tak pak nemá problém se přizpůsobit tomu jemu životu. Ba naopak pak ocení ten prostor, který má pak pro sebe. Ale ten chlap ne, protože najednou se musí starat sám o sebe. Nebo aspoň takováhle byla moje zkušenost.

T: napadá Vás ještě něco k tomu? Nebo máte nějaké otázky? Nebo něco, co by stálo za zmínku k tomuto tématu?

R: Hm... já myslím že ne... Já myslím, že jsme to tak nějak jako rozebrali dopodrobna docela dost. Jediný, co mě vlastně teďka ještě napadlo, tak vlastně co bylo v armádě... co se stalo v rámci vyrovnání těch genderových příležitostí. Nechci, aby to znělo nějak blbě, nechci paní generálku naší nějak nějakým způsobem nějak nařknout, že na to nemá nebo, že si to nezasloužila, to v žádném případě. Ale osobně si myslím, že pokud by nebyl takový tlak na to, aby byly všude rovné příležitosti pro muže a ženy... a obzvlášť v armádě poslední roky, tak protože to tak samozřejmě vždycky nebylo, tak si osobně myslím, že by se

generálkou buď nestala vůbec anebo až dýl. Protože si myslím, že to přišlo zrovna v době, právě kdy se armáda hodně otvírala i veřejnosti více a začalo dělat to PR. A najednou se stalo že máme paní generálku a najednou se začali přechylovat hodnosti. A myslím si, že to je takový ten... asi možná bych to i nazvala až pozitivní diskriminací. Že vlastně oni z ní udělali někoho, kým by se možná ani nestala, protože třeba i by na to místo bylo i někdo schopnější... ale chtěli prostě ukázat, že oni dají příležitost ženský, aby byla v takovýhle pozici. Tak tím generálem udělali radši ženskou, než aby tam dali někoho, kdo je třeba na to mnohem povolnější. To mě k tomu ještě tak trochu napadá.... Jakou ve chvíli, kdy se na to hodně tlačilo a my jsme nechtěli být nařknuti z toho, že nedáme rovné příležitosti i ženám, tak i ty ženský dáme teda vysokou hodnost. Myslím si, že by v tom měl být zdravý rozum, že pokud mám na tohle to místo kohokoliv vhodnějšího, tak je naprosto jedno, jestli je to ženská nebo chlap... a je naprosto jedno jestli tam je nějaké procento ženských, pokud ten člověk na to bude vhodný, tak je to jedno. Tak to je asi jediný, co mě k tomu napadá, že jsme teda nezmínily...

T: já moc děkuji za odpovědi.

Rozhovor č. 5

T: Jak jsme se před chvílí bavily, téma tohoto rozhovoru budou gender stereotypy. Když řeknu gender stereotypy říká ti to něco?

R: Tak nevím... co bych tak nějak bych... (nervózní mích)

T: Co by sis pod tím mohla představit?

R: no ty stereotypy, nevím, co bych tam.... Vůbec nevím, co bych ti odpověděla.

T: Gender stereotypy jsou zjednodušeně předsudky, a představy vůči druhému pohlaví – to je to gender. Abych pak dala teda příklad, tak by to bylo, že žena by měla být doma a rodit děti, ne aby budovala kariéru. A když to stáhnu na armádu, tak by to bylo například, že ženy do armády nepatří.

R: jo. Takže já budu odpovídat na...

T: ne nebudou to takovéhle otázky nemusíš se tvářit takhle zděšeně. Mě bude zajímat spíše tvůj názor, jaký máš na tuhle tu problematiku a s čím jsi se setkala.

R: Takže já bych ti jako takhle řekla, že, že... že si myslím, že v té armádě je hodně ženských a znamená to, že jsem zaujatá?

T: Neznaená to nic, mě opravdu zajímá jenom tvůj pohled a zkušenosti s tímto tématem. Tuhle práci nepíšu s tím, abych nad někým vynášela nějaký soudy. Žádná odpověď není špatná, je to jenom rozhovor, který se týká gender a stereotypů.

R: Tak jo... Takhle to teda chápu... dobrý...

T: když jsem teda takhle řekla, co by mohl být ten gender stereotyp, byl ten příklad vystihující? Dalo se to pochopit? Máš nějaké otázky?

R: Jo jo jasně... takhle už to chápu.

T: Přemýšlela jsi někdy nad jiným povoláním?

R: ne

T: a ještě se zeptám, jak dlouho jsi v armádě?

R: 30 let

T: To znamená, že si nastoupila nějak hned po střední škole?

R: Mám střední školu civilní, protože dřív se nemohlo jít na vojenskou střední školu jak teďka. Takže mám civilní a pak jsem byla v Novém Městě nad Váhom na ročním praporčickém kurzu žen a pak jsem nastoupila sem.

T: takže ty jsi měla hned jasno, že chceš jít do armády. Co tě na tom lákalo?

R: jo, odjakživa. Protože široko daleko moje příbuzenstvo bylo buďto policajti nebo vojáci. Až tři kolena zpátky.

T: Takže tvoje nejbližší okolí bylo v uniformě, takže jsi tam měla nějaký ten vzor?

R: jo, jo ano.

T: Jaká byla tvá představa, co budeš dělat?

R: no... to asi jsem neměla nějakou úplnou představu. Chtěla jsem, tenkrát... když jsem to... tak jsem tenkrát chtěla střílet a prostě jezdit autem. No asi když to takhle řeknu.

T: takže tě lákala ta akčnost té profese?

R: Jo, jo, a to jsem dělala ze začátku. Jako chtěla jsem jít rovnou jako střílet a bojovat... a oni to tehdy brali dobře i rodiče, protože tatínek zastával vysokou funkci u vojáků a maminka byla občanský zaměstnanec. Takže ti s tím neměli žádný problém.

T: takže jsem měla vysokou podporu z rodiny

R: no, no... Takže jako nejvíc mě tam lákala ta akčnost. Jako že budu dělat něco fyzického jako fyzicky jo a že by tam byla jako... jistota, protože dřív když šel člověk do armády, tak věděl, že bude v té armádě celý život. Že to nebylo jako teď, že se člověk bojí o zaměstnání. Ale u mě to byla hlavně ta akční stránka, protože... v 19 letech nepřemýšlíš nad tím, jestli budeš dlouho pracovat nebo nebudeš.

T: A i přesto jsi vlastně věděla v tu dobu, že to bude dlouhodobý závazek a že pravděpodobně i v armádě zůstaneš, že to není takový to zkusím a uvidím, jak je to dnešní době. Abych to shrnula...

R: jo, jo, ano.

T: to bylo tedy před vstupem do armády, tvá představa, že se tam bude tedy střílet, bude se tedy běhat, že to bude akční. Splnilo se ti to?

R: jo, ano. Když jsem potom nastoupila po škole, po tom kurzu. Tak jsem nastoupila do Staré Boleslavi a nastoupila jsem na dopravní oddělení. A tam jsem nedělala papíry. Tam jsem opravdu jezdila a kontrolovala auta a tak...

T: jak na to vzpomínáš takhle s odstupem času?

R: supr

T: Co na tom bylo super?

R: no... každý den se něco dělo. Dřív ještě existovali vojáci základní služby, takže já jsem jezdila, když nějaký... někdo udělal nějaký průser a bylo třeba je třeba odvézt do vězení, tak jsem tak jsem jezdila s kolegy, protože musela být na to dvoučlenná hlídka. No, a tak jsme ho vezli do Prahy do vězení nebo z vězení... a kontroly, jak dělají služby a takovýchle věci...

T: Takže se ti splnila ta různorodost práce i ta akčnost, když o tom mluvíš, tak vidím, že se usmíváš.

R: jo, protože to bylo super. Hm...(smích)

T: Takže teď, když už jsi v armádě, zajímalo by mě, jak si myslíš, že by měl vypadat ideální voják nebo vojákyně, jestli je mezi tím vůbec nějaký rozdíl?

R: Asi bych řekla že... Mezi vojákem a vojákyní je rozdíl. Protože na některé funkce, se holky nehodí, protože na to fyzicky nestačí. Jako je plno... je dost žen který řídí velká auta Tatry a to, ale sama si nevymění kolo. K tomu zase potřebuje toho chlapa... tak asi jsem zaujatá, ale myslím si, že na některé funkce se hodí chlapi a na některý ženský. Chlap ti nebude... nebo chlap nebude na spisovně a dělat s papírama. Jo, jsou nějaký... ale tak je jich málo...

T: takže teď jsi mi teď řekla ten rozdíl mezi vojákem a vojákyní, tedy v tom, že se každý hodí na jiné funkce. Jak by tedy vypadal ideální voják?

R: takový ten... Namakaný, vysoký, pěkný chlap... (smích) Univerzální voják. Tak myslím, že na každou pozici se prostě hodí někdo jiný... a podle toho pak tak vypadá ten ideál. Nevím, jestli je nějaký univerzální teda voják. To je asi možná nějaká taková ta... jako na přemýšlení... filosoficky?

T: jako nějaká spíše filozofická otázka...

R: Jak jsem mluvila o tý řidičce, tak ona si to kolo prostě nemůže vyměnit sama, protože to kolo jako váží... no docela dost, nevím, kolik a myslím si, že to prostě nezvládne. Jako neříkám... Ne každý je fyzicky tak zdatný, to ne ale... Prostě asi zastávám ten názor, že na některé funkce se hodí ženský a na některých chlapi.

T: mohla bys mi dát nějaký příklady?

R: tak to řidička by teda nemusela být.... No třeba když to vezmu od shora, teďkas máme ministryni že jo... Sice je to taková ta figurka, ale myslím si, že by tam neměla být ministryně, ale ministr, a ještě ke všemu bývalý voják třeba jo... Nebo... jak zastává funkci nějaká generálka Š... Š...Š... Ježíš, jak se jmenuje...

T: Šmerdová

R: Jo no... to je jedno. No tak, tam na tu funkci se třeba lektorka v Brně, co je, tak to se hodí, protože tam i učila a ví o co se jedná. Jo ale, chlapi třeba, když je pyrotechnik... může být i ženská pyrotechnik, to jo... ale, chlap si myslím, že se víc hodí na tuhle práci líp, protože přemýšlí o tý práci. Nepřemýšlí, co budu dneska dělat k večeři. A co moje děti. A jestli když je nemocný, tak jestli ho to bolí nebo nebolí. Prostě ten chlap, když to dělá tak se od tohodle všeho odproští a přemýšlí jenom nad tím jo. Že žena, třeba u těch pyrotechniků, tak by mohla udělat víc chyb... chybu, jako častěj chybu než ten chlap.

T: že by jako pořád v hlavě běželo co její děti a podobně?

R: jo no určitě... Asi takhle no.

T: Ještě by mě teďka zajímalo, jak jsi říkala to s tou ministryní. Co ti tam vlastně na tom nehraje?

R: No, že tam je jako někdo, kdo o tom nemá ponětí. Ona sice dělá, nebo dělala předtím v tom... v tom obranném výboru, ale nemyslím si, že nemá dostatečný vzdělání na to řídit vojáky no... Sice teďka jako jezdí po útvech, no ale... No nevím. Nemám z toho dobrý pocit. Pak se schválně zakázky, který by se schvalovat neměli jenom kvůli tomu, že ona tomu nerozumí.

T: Aha... a když se vrátím k rozdílům mezi vojákem a vojákyní, můžeš mi to ještě přiblížit?

R: jo to určitě jo. To fyzicky je tam důležitý, že je úplně jiný. Jak je přece jenom ty ženský jsou stavěný jinak, že jo... málo síly a tak. Ale i v tom, že ty ženský jsou pečlivější na ty papíry, chlapi ne. Každý to pohlaví umí něco jiného. Stačí to takhle já jako už nevím jak to jinak...

T: jo děkuji, já se teda posunu hned dál. Armáda jako taková se snaží o jakousi univerzálnost, aby nebyl rozdíl mezi ženou a mužem, aby byl prostě jenom voják. Vy máte vlastně i stejný uniformy

R: ano střih, aby to vizuálně vypadalo stejně... Jako nikdy jsem nad tím nepřemýšlela, akorát říkám, že nám ty maskáče nesluší těm holkám, ale nikdy jsem jako nepřemýšlela nad tím, že máme stejný střih... Jako máme stejný termo prádlo... tak ale jako nad tím jsem taky jako nikdy nepřemýšlela. Třeba já... my na vojenské škole, jsme měli pyžamo takový žlutý banány, takže mě to nějak... Vůbec mě nějak ani ne... to že bych nad tím měla přemýšlet, tak to vždycky bylo, a tak to je... No a ta univerzálnost... Jako je i že jsme placení od hodnosti, jako že vůbec není rozdíl mezi ženou a mužem ani není rozdíl, když nastoupí někdo teďka po škole, tak má stejný plat, jako mám třeba já třeba, když sloužíš takhle dlouho.

T: Říkáš to tak jako docela dost rozladně.

R: ano... Asi mě to jako mrzí, že to tak je... Dřív to tak nebylo. Dřív jsme se těšili... Hele už mám odslouženo 10 let, poskakuju trošku nahorejc. No je to prostě divný... a tak... Ono přece jenom, že v civilu už to mají lepší, nebo myslím na stejné úrovni jako to máme my vojáci. I ti učitelé mají vlastně stejné platy

jako tak... A oni si to zaslouží že jo... (smích) jo a my máme i stejný zázemí... jako tak nějak všechno máme stejné. Ty kanceláře, máme to stejný...

T: a abych si to dokázala nějak jako líp představit co je tvojí náplní práce?

R: Sedím u počítače a jdou přese mě rozkazy. Takže... aby z toho mohli ekonomové udělat platy, tak všechny tyhle ty věci jdou přese mě a plánuji na rok činnost...

T: to už teda vymizela ta akčnost, která tě vlastně lákala?

R: no, jo no... já jsem vlastně po mateřské už potom... už jsem se k tomu nevrátila. Já jsem po mateřský... vlastně nastoupila sem ze Staré Boleslavi. Jako... teď už mi to ani nechybí. Jako po mateřský mi to chybělo a tak... já nevím... možná tak čtyři, pět let, než jsem si vlastně zvykla jako, že sedím u počítače.

T: teď jsi spokojená se svojí prací?

R: ne... jsem vyhořelá. Už nechci sloužit.

T: a kdy nastal ten zlom?

R: Tak já jsem si to jako uvědomila minulý rok. Jak... No... projevuje se to tak, že prostě nechodím ráda do práce.

T: a když říkáš že jsi si to uvědomila minulý rok, pomohla tomu i ta Covidová doba?

R: Covid asi ne. Protože jsme tak nějak chodili víceméně pořád do práce. Takže to ne... to na to asi vliv myslím, že nemělo.

T: A co by ti pomohlo?

R: No, že skončím. Jako... Možná by pomohlo, kdybych jako šla na jiné místo... jako dělat něco úplně úplně jinýho. Ale v armádě to není až tak jednoduché, abys přešel někam jinam. A tak jako... ani nepomůže, že to všichni tak jako ví, že jsem už vyhořela na to se ohledy neberou... Protože za nás vlastně nerozhoduje velitel, ale za nás rozhoduje v Praze nějaký pán, který nás nezná a ten rozhoduje. Když mu velitel dá třeba podklad, že bych chtěla na jiný místo, tak mu to ten pán škrtně a řekne že ne. Nebo to doporučí ale... mně už se to asi nepodaří, už jsem dlouho tady. A tak jako to vlastně jediné východisko je jen neprodloužení toho závazku. No... já si tím už procházím jako nějakou dlouhou dobou, tak nějak se s tím jako srovnávám. Že jo tak 30 let je dlouhá doba na jednom místě, bude mi líto, že třeba opustím ty lidi i tu práci, ale... Asi budu muset jít někam jinam, jinam, no do civilu.

T: Samozřejmě duševní zdraví je to hlavní. Přemýšlela jsi už nad tím, co chceš dělat jiného potom v civilu?

R: jako samozřejmě přemýšlím o tom. Ale tak... práce je všude. Ne jako nepůjdu na nějakou rekvalifikaci to ne... Ale si myslím... jako hele na poště shání pořád lidi, a já hlavně už nechci dojíždět jo... já jsem v Bechyni a už prostě nechci dojíždět. Takže si tam něco najdu, co bude tam, a to budu dělat. Takže jsem vlastně ochotná dělat co bude, to bude. A myslím, že budu spokojená, budu v klidu. Bude to nový, jiný a nikdo mi už nebude poroučet... (smích)

T: jak to máš vůbec s tou poslušností

R: poslouchám, ano umím poslouchat... Neměla jsem s tím jako nikdy žádný problém. Jak jako armáda je hierarchická a musí se poslouchat na tom je to nastavený. A právě myslím, že v tom civilu, v tom civilním sektoru, to je horší než na vojně, protože ty lidi právě nejsou zvyklí poslouchat. A možná asi s tímhle tím budu mít trochu problém. Ale uvidím, s tím se srovnám až tam budu. Ono vlastně... já... když mi to neprodlouží, tak budu končit k 31.12. tenhle rok 2022. A to už je brzo anebo až za rok. A to uvidíme teda jak to bude... Ne, jako já jsem se s tím jako srovnala, protože už nad tím přemýšlím opravdu už od minulého roku. Už... vlastně ani nevím, kdy k tomu najednou došlo, protože teďka už není ten trend, že prostě zůstane voják tím vojákem do důchodu.

T: Co na to tvoje okolí?

R: no... Doma dobře... tady v práci se hroutí... (smích) protože není člověk za mě. A... vyškolený člověk, který bude dělat tuhle tu práci, co já tady dělám už docela dost let asi bude trvat, než najdou někoho, kdo to bude dělat dobře.

T: Jezdíš ještě na výcviky?

R: Ne už docela dost dlouho ne. A ani dřív jako, když to bylo ještě předtím jak... Když jsem byla ještě akčnější, tak dřív nebyly výcviky... nebo výcviky... dřív bylo třeba že bylo Musado, tak jsme se vlastně sebrali z kanceláří a jeli jsme na jeden den... Prostě do prostoru na Musado cvičit a výcviky jako... že teďka jako jezdí na týden někam to ne.

T: jaké to bylo nebo vlastně pořád ještě je, být mezi tolika muži?

R: super protože... Určitě z toho jsem měla nějaký výhody, že mi třeba pomohli, když jsem třeba něco nemohla nebo neuměla... a... (delší pauza) A já, jak jsem jako celý život mezi vojáky od malička vlastně, tak mám trošku myšlení chlapský. Takže jsem s nimi i dobře vycházela s těma chlapama nebo teda vycházím. Tak to bylo super.

T: jak se teda projevuje to tvé chlapské myšlení?

R: No... třeba když dám příklad doma, tak když je chlap našťvaný nebo tohle to, tak se ho nebudu ptát co mu je. Prostě nedělám takový ty věci, co ti chlapi nemají rádi od těch manželek. A mám klid... Jo jako že... No

nesmíš se jich ptát: Copak ti je miláčku? Ty máš dneska nějakou špatnou náladu a jo.. A podstrčit mu to co on zrovna chce.

T: Takže bys řekla, že nedáváš takový důraz na ty emoce stejně jako muži?

R: jo, jo, jo... jako logicky nemůžu s tím nic dělat.... Tak se nad tím nebudu zamýšlet a nechám to být. Super máš blbou náladu, tak ke mně nechod'. Prostě nemůžeš si ho všimnout toho chlapa. A to je i v práci. Prostě když má špatnou náladu, tak prostě neptat se ho... až to vyšumí, až přestane s těmi blbějma náladama, tak prostě teprve potom po něm něco chtít. Jo... že to je to samé prostě v práci, doma jsou stejný... (delší pauza) Bych takhle ještě řekla.

T: ty jsi teda na pozici, že jde přes tebe spousta rozkazů, což asi není jednoduchá pozice.

R: jo no, to není ono... Tak jako se i stane, že za mnou někdo přijde a chce ode mě víc, než já jako můžu v tu chvíli udělat. A... Začnu být prostě nervózní... Ale to mám poslední teda léta a řekla bych, že to je k tomu vyhoření a... No prostě jako držím se, abych se nezlomila. No, a tak jako musím si to všechno už prostě psát, abych na něco nezapomněla a neměla nějaký průser.

T: Co rodina, podporuje tě teď v tvé profesi i v té budoucí?

R: no... asi jako jo podporuje, protože nic jako neříká... (smích) jako můj manžel byl taky voják a odešel... a tak nějak... My se s manželem těšíme na to, že budeme chodit v klidu na zahrádku a budeme kempovat a jezdit... a tak... takže asi mě i podporuje už se taky těší.

T: a tohle v zimě moc nejde jasný... je ta práce hodně časově náročná?

R: ne ale... s tím dojížděním, tak přijedeš už dlouho a nechce se ti nic. Takže jako je to skoro hodina cesty... Tak nějak, asi, asi mě... určitě mě podporují. Tak syn chodí do čtvrtáku a ten má teď jiné starosti a tomu to je asi jedno.

T: Ovlivnila nějak tvoje profese vojákyně tvoji rodinu?

R: ne, ne... Protože mám taky vojáka, a i když bývalého. Možná to ovlivnilo ve výběru povolání syna (smích) taky jde k vojákům.

T: asi vidí ten vzor u tebe že?

R: no... Tak jako, on si myslím, že má spíš ten vzor v tom tatínkovi, protože tatínek byl u rychlíků a ten skákal tím padákem... letec byl předtím ještě, takže to se mu líbí no... Takže taky jde za nějakým tím adrenalinem.

T: Armáda je vlastně svým způsobem trochu specifická v tom, že po svých zaměstnancích vyžaduje tu poslušnost. Řekla by si, že se to projevilo i na výchově dětí?

R: asi jo. Určitě protože, mladej musel mít srovnaný skříň. Nebo musí mít stále srovnanou skříň nebo uklizenou. Vlastně on je teď doma, a u nás je pořád uklizeno (smích). A i v tom, že třeba, že jsme nastavovali třeba takovou tu výchovu, že od první třídy, když šel do školy, protože jsme oba dva dojížděli, tak když přišel ze školy tak první, co bylo, že musel udělat úkoly... pak to vyskládal a my jsme to jako nikdy nekontrolovali, jenom jsme podepisovali s manželem ty úkoly... a prostě se naučil samostatnosti jo, takže... Takže vlastně od první třídy až po Gympl neměl vlastně skoro žádnou jinou známku než jedničku takže. Takže se to muselo... nějak tak jako podepsat, je to šprt no.

T: takže jste se mu oba snažili předat řád, který jste se oba s manželem naučili v armádě...

R: ano

T: tvůj muž vlastně odešel z armády, jak to vnímá, že si pořád mezi tolika muži?

R: ne... (smích) ne, ne... Jako žárlivost... zaprvé mu nedávám důvod k žárlení a zadruhé, věděl, koho si bere, a tak nějak proč by žárlil.

T: a teď tady mám takovou hezkou otázku, jak se ti daří skloubit profesní a osobní život?

R: Úplně normálně. Je pravda když to vezmu dřív, tak můj osobní život byl takový že... vlastně jsem nejdřív bydlela u rodičů, pak jsem se osamostatnila, tak jsem bydlela na ubytovně. Než jsem vlastně dostala byt a byla jsem sama. A byla jsem v práci od nevidím do nevidím, protože mě to v práci bavilo a byla jsem tam ráda. Teďka vlastně když mám rodinu, tak už, tak nejsem v práci... nebo nemusím být v práci tak dlouho. A ani nikam nejezdím, takže skloubit se to dá krásně. A když jedu třeba na služební cestu, tak... No tak když chodil mladý do školky, tak manžel se postaral, dá se to skloubit. A tak jako... pak mám vlastně díky tomu i pak čas na nějaký to čtení, procházky...

T: Vlastně jsi říkala že jsi byla v práci od nevidím do nevidím, protože tě to bavilo tak ti to nevadilo. A přijde mi, že teď nějak vnímáš víc ten volný čas.

R: No dřív jsem tak nějak neměla čas, protože jsem nechtěla mít čas. Protože jsem opravdu tu práci měla ráda a teď mám čas, protože už nedělám to náročné zaměstnání, teď už opravdu jenom sedím u toho počítače... (pauza) Dřív mě to v práci jako víc bavilo a teď to dělám, protože to... dělám.

T: Takže děláš tu práci, protože dostáváš peníze?

R: Ano.

T: Když řeknu ten stereotyp, že ženy do armády nepatří, dotýká se tě to nějak?

R: ne, tak každý má svůj názor. A já to tak beru že... každý má svůj názor. Já taky kolikrát řeknu něco, co s druhým nelíbí. No... a (pauza) asi... Myslím, že okolí, který se tady vlastně tak... jako až tak moc nemění, je už na to jako zvyklý, vědí, kdo jsem už po tý době. Takže je to jako nějak nepřekvapí.

T: A co třeba nějaké omezení, pojí se s tímhle tím povoláním nějaká?

R: omezení... ty jo... Asi ne protože co vím, že od jaktěživa... Když šli ženský cvičit s chlapama, tak cvičili stejný věci jako ty chlapi... všechno to, to tak nějak dělali stejně. Asi nejsou žádné omezení.

T: A co třeba mateřství?

R: no.... Ono jako otěhotníš a pak jdeš na mateřskou, a to místo ti vlastně drží po určitou dobu... Tak to jo. To bych asi řekla, že je nějaké omezení. Ale důležitý tam je, že má jako možnost... vždycky se může vrátit dřív jo. Děti se dají, že jo jsou babičky, do školky nebo do těch jesliček... A já mám vlastně už skoro dospělého syna. A já jsem s ním byla klasicky tři roky doma. A ten návrat pak jako... jako byl tam stres. Já totiž nemám ráda moc změny, takže když jsem nastupovala po mateřské... že jo, za ty tři roky se vyměnili lidi, co tam byli. Tak jsem vlastně měla strach, abych to všechno zvládla a... nastupovala jsem vlastně na jiný místo.

Protože... vlastně já jsem ve Staré Boleslavi dělala a pak jsem otěhotněla... a přes mého manžela jsem se dostala sem a vlastně hned jsem šla na rizikový těhotenství. Takže já jsem vlastně nastoupila z mateřské úplně do nového prostředí. A učila jsem se vlastně úplně novou práci, kterou jsem ani předtím nedělala. Jo jako šlo to pak... A pak se tak jako třeba i stalo, že já nevím... malý onemocněl nebo tak, ale my jsme se tak jako půl napůl střídali s manželem... jako že nějaký nemoci jsem byla já s ním doma a nějaký i manžel. Takže jsme se i střídali, aby to bylo jako vyrovnaný.

T: A na téhle té budově je i docela dost žen

R: ano, protože tady tohle je administrativní budova jo. Tady z toho našeho... z toho našeho baráku vychází veškerý chytro. Takže tady je hodně žen... Tím myslím jako ty nařízení různý a ty rozkazy a tohle, peníze...

T: jak to tady máte s rivalitou? Řekla by si, že tu je konkurenční prostředí?

R: Asi bych řekla, že je tady tak jako drbárna. Protože když je někdo spousta žen, tak samozřejmě... tak jako kecají, a to je hlavně i na logistice. Jo jako, že tam je těch žen nejvíc a jsou tam nejen vojákyně z povolání, ale hlavně i občanský zaměstnankyně, takže tam bych řekla, že je docela velká drbárna. Ale že by tady byla nějaká rivalita... To asi ne.

T: A řekla by si, že to je ovlivněno hlavně tím, že tam je opravdu hodně těch žen?

R: jo myslím že jo. Víc ženských prostě nedělá dobrotu nikde. No on se vlastně jinak chová ta skupina, když jsou tam chlapi a pak tam třeba přijde právě ženská. Hlavně teda ze začátku, potom ale časem po vícero letech

to tak splyne. Že třebaš my se chováme už s kolegama tak nějak všichni... že si myslím... že ten jako... Klučičí chlapský kolektiv úplně... Jako myslím, že když tam přijdou dvě ženský, tak už to jde jako do háje. Jo, protože to je... jedna se jako jim rychle přizpůsobí, ale když jsou tam ty dvě tak jako drží spolu a spíš k sobě...

T: a co říkáš tomu trendu, jak se ženy snaží co nejvíce vyrovnat chlapům? Tím myslím já uběhnu dvakrát tolik co ty a nebo taky zvednu tu samou váhu co ty...

R: No... to no, co já bych... řekla že... že jsem ze starý školy asi, tak bych to řekla. Takže mi to připadá takové divné, a neztotožňuji se s tím. Myslím si, že když už jako na to má, tak to přece nemusí dokazovat. Jako nějaký takový to, že ona má co nabídnout a nějak to dokazovat mi přijde zbytečné. Za každý... Myslím si, že každá ženská má být ženskou a chlap by měl zůstat chlapem. Jako že chlap má být gentleman a ženská má být dáma.

T: můžeš práci nějak projevovat svoji ženskost?

R: No to je docela zákeřná otázka si myslím. Tak to asi jako jo... (pauza) no příkladem jo... tak třeba když jdu k nadřízenému a on nemá zrovna čas, tak hodím okem, zasměju se, nebo mu donesu čaj, řeknu prosím tě buď tak hodný... A pak on teda udělá, co potřebuju. Takže tohle jako funguje. To chlap jako takhle neřekne no.

T: takže kdyby to samé udělal chlap, tak by to nemělo ten samý účinek?

R: Jo, to by nefungovalo

T: Už jsi v armádě docela dlouhou dobu. Stalo se ti někdy, že jsi byla diskriminována kvůli svému pohlaví?

R: Diskriminovaná že jsem žena to... to asi... jakože jsem... že na to asi, asi ne... možná... když jsem chtěla třeba jet ze začátku. Ještě když jsem byla svobodná, tak jet do mise a nebo na nějaký určitý kurzy... Tak jsem nemohla, protože přede mnou byly ti kariéristi chlapi. Tak to možná, že jediný... ale to bylo, tak jako na začátku tý mojí kariéry. Jako byla jim dána přednost... Tak nějak mi to nevadilo, že bych se jako bouřila nebo tak to ne. Tak to bylo. A zpětně, tak jako kdo to dokáže říct, že to tak bylo. A já jsem jako nikdy nechtěla do nějakých vysokých funkcí nebo...

T: jak se díváš na to, že do armády chce nyní jít více žen?

R: Já, když jsem nastoupila k útvaru, tak byly jsme tam dvě ženy... Jedna stará a já. A teď... je jako boom... Je tady teď hodně jako žen. Zdá se mi, jakože je tady jako přebabováno.

T: A co bys řekla, že to přineslo té armádě, že je tu víc žen?

R: přineslo to... to, že na plno místech ty ženy zneužívají toho, že mají stálý plat, že se jim nic neodečítá, že když jsou nemocní s dítětem. Jako je v civilu třeba. Tak vlastně za ně musí jít pracovat někdo druhý... A...

nevím, jestli to jako přineslo ještě něco. Tohle je jako špatný a řekla bych, asi jenom tohle. Ono vlastně tohle je něco, co se i mě jako dotýká, protože jak jsem na té pozici, kde jsem, tak se mě to jako docela dotýká. Tohle je třeba hodně na té logistice, tam to tak jako funguje... je jich tam hodně. A když nějaká paní vypadne, tak jí ta druhá musí zastoupit samozřejmě. Takže já to jako vnímám, když se podívám do rozkazu, tak vidím a řeknu si: Ježíš ona je zase doma...

T: Jak to na tebe působí, že některé ženy takhle zneužívají své dobré pozice?

R: No trochu mě to jako vnitřně i sere... jako že mě to uráží. Protože vlastně tím způsobem oni jako dávají dolů nebo ničí vůbec tu pozici těch žen, co jsou v té armádě. Ale je to tak jako všechno, co pro to můžeš dělat. A myslím, že jsem to tak jako takhle cítila víc, když jsem byla mladší a teď už mi to je teda asi spíš myslím jedno... Jako teď už nevím, jestli ti třeba nevadí, že mám takový už ten názor... Nebo že už jako očekávám ten konec, i když bude třeba teď nebo až za rok, abych ti jako měla, jak odpovědět...

T: Ne naopak mi to ukazuje tu různorodost těch odpovědí a já jsem opravdu ráda za každého respondenta, který je ochotný se se mnou takhle bavit. Já opravdu dávám všem stejné otázky a je úžasné, že mi každá odpovídáte úplně ale úplně jinak.

R: vážně? tak to je dobře.

T: já k té diskriminaci mám třeba takové podbody, které by mohly pomoci. Mám tady třeba převelení, neprodloužení závazků, to mateřství.

R: jo to se třeba stane, že je někdo na mateřské a po dlouhé době jí pak vlastně nerodlouží ten závazek. To se ale tak jako stane no. Jakože bych si s tím já setkala to teda ne... Ale věřím, že se to jako stane někde. Ani vlastně tě drží to místo rok a pak ti drží místo v celé armádě. Takže tě pak vlastně můžou dát někam jinam, třeba kamkoli no. Je to vlastně ustanovení na jiné místo, služební místo. Ale pořád má jako to místo jistý.

T: a co diskriminace kvůli profesi?

R: jako v civilu, tak tam jako řekli, že jsem třeba guma vymatlaná. Ale to bylo hlavně jako dřív teď už jako ne. A... ještě jako dřív třeba kdysi dávno, když jsme třeba hlídali někdy nějaký objekt nebo tak... tak po nás doslova plivali ale to tak bylo... Taková byla doba. A to bylo vlastně... Jako začátek mé kariéry, ale já jsem se z toho vlastně nic nedělala, protože já jsem byla vždycky hrdá, že jsem voják. Já byla i hrdá, že můj táta byl voják, já jsem to vlastně vždycky všude říkala ve škole a tak.

T: jak bys řekla, že tě vnímá okolí?

R: Tak to vůbec nevím protože, jelikož jedu domů... Ráno odjízďím v 5:45 a přijedu v pět, tak se s nikým moc nesetkávám moc... A co chodím přes léto na zahrádku, tak tam ty lidi vědí, že jsem voják a berou to tak, jakože to je práce, to je celý. Takže to neřeší... Jako jo, dřív byli vojáci vnímání, tak jako špatně, ale to bylo

dané tou dobou a tím režimem. A teď je vlastně armáda jako... jako propagovaná díky těm Covidovým záležitostem... A tak no... A mezi civilistama je hodně lidí s přesvědčením, že jsme darmožrouti a takový... ale takovými lidmi se já nesetkám. Protože ať chceš nebo nechceš tak i v tom civilu, když jsem voják... tak se vlastně setkávám s těmi lidmi, kteří vlastně jsou se stejným zaměřením jo... samozřejmě se setkávám i s civilama, ale můj okruh těch lidí je tak nějak stejný no.

T: jak na tebe reaguji lidi, když jsi v uniformě?

R: Jo to já chodím tady přes oběd do obchodu do Lidlu s holkama. Místo vlastně obědu, protože tam ten čas mám... No některý lidi, nebo některý lidi, většinou se jenom tak podívají... ale zažili jsme už třeba... teda hlavně staré pány, že brblali.... A jako děti hezky nebo mile ukazují na nás v tý uniformě. To jsou od dětí ty výkřiky: jéé maminko voják. A taky teda ty reagují pěkně... Ale s těmi staršími pánama dědečkama se nám jako stávalo, že asi tak jako mají ty vzpomínky nepěkný.

T: a co láska a vztahy na pracovišti?

R: láska... láska žádná a vztahy... myslím že jako super u nás tady. My máme myslím dobrý vztahy. To jsem vlastně i tak jako říkala, že až skončím, tak to mi jediný jako bude líto... Že asi opustím ty lidi. A je to jako rodina no, protože jako pravda, že to je... ale mezi tou starší generací jo... Ti čtyřicátníci a padesátníci. Ty mladí... to už je něco jiného, ty už jsou... jsou oproti nám... jako opravdu mladí a už to není takový, že nastupují do armády s takovými ideály jak my. Ale nastupují s tím, že budou mít jistou práci nebo jistý příjem.

T: Jaký byly tedy ty ideály, se kterými jste nastupovali?

R: Já jsem teda... nebo myslím si... že jsem přesvědčená, že jsme nastupovali s tím, že... že prostě hurá, budu voják. Jo, že to nebylo... a nehrály v tom roli peníze, prostě asi ten nebo ta hrdost, že budu voják, takže nějaký ten patriotismus asi... A bylo nám jedno, že jseš v práci dlouho, že nedostaneš proplaceno něco. Teď pořád mají všichni jenom natažený ruce. Je to blbý, když to takhle říkám, ale mě to tak připadá. Takže si myslím, že to je v tý mladý generaci takhle.

T: máte příležitosti pro rozvoj?

R: tak určitě... tady jsou různé kurzy, kariérový kurzy, jazykové kurzy. Ne že bych to teda já využívala, ale jako možnosti jsou, když chceš. Ono na té pozici, na který jsem teď, tak se tyhle věci nevyžadují. Mám totiž tři, který sem tak prvně chtěla a nemohla. Pak jsem mohla a pak už jsem nechtěla. A teď už na to kašlu no. Už nechci.

T: a když jsi chtěla a nemohla, co to bylo?

R: to bylo to předtím, jak jsem říkala, že přede mnou byly ti kariéristi na tu misi... To byli kluci, co třeba chtěli jít na důstojníka a do těch místech dalších, tak prostě to museli splnit dřív než já... No a pak už nebyl čas no a místo.

T: A jak to je s nějakým flirtováním?

R: tak jako jo... to si myslím, že jako patří k životu a jasně, že se mnou tak jako...asi víc, když jsem byla teda mladší, tak jako flirtovali. Nevadí mi to a ani mi to nikdy nevadilo, ono to potěší... Je to takové zpestření, je to takový pro tu ženskou, že si pořád zachovává, takový to... že je ženská, že si chlapi všimnou, že je třeba namalovaná a že jí to sluší a tak. Myslím si, že by se někdy Američanky divily, co se tady děje... (smích) jako myslím... jako jenom řeči, ale já si myslím, že tohle prostě není na škodu a prostě v tom kolektivu to je jako koření. Ona ta Americká armáda je...Jako... No bereme si od nich to špatný, je to jiná kultura.

T: Jak na tebe působí teďka ta větší medializace armády v televizi, jak jsi říkala, jak pomáhá v nemocnicích nebo přitom tornádu...

R: tak jako vnímám to pěkně... A je dobře, že tam jezdí kluci pomáhat. A když už mají vystudovaný různý ty zdravotní školy a kurzy... tak je jenom dobře, že tam jezdí.

T: Tak možná je ještě něco, co by stálo za to zmínit? Napadá tě k tomuto tématu něco, o čem jsme nemluvily? Nebo by se chtěla na něco zeptat?

R: Ne asi ne... jako nic mě no... asi jsme to tak nějak probraly.

Rozhovor č. 6

T: Jak jsme se před chvílí bavily, tenhle rozhovor se bude týkat gender stereotypů. Když řeknu gender stereotypy, co si pod tím představíš? Setkala jsi se někdy s tímhle tím výrazem?

R: no... nevím to úplně přesně, ale myslím si, že to bude něco... jako... že rozdíl mezi mužem a ženou... a jak, jak se vlastně navzájem vnímají ty dvě pohlaví. Což je jako ten stereotyp, že se vlastně řadí do určitého jednoho pytle nebo jak to říct... No jakoby to...

T: Dokázala by si dát nějaký příklad?

R: řeknu no... řeknu takový blbý příklad jo zrovna. Jestli to může být, ale jako že... Že třeba chlapi řeknou, že ženský jdou do armády, třeba protože... někdo kvůli prachům, že jo chodí a někdo... kde třeba, že mají rádi chlapi a že tam mají větší přístup k nim že jo... a víc se seznámí s nimi a... že jakože v tom smyslu... že můžou je brát jako že, tyhle holky jsou lehčí. Jo, že jsou jakoby lehčí, jako ženský v armádě vojákyňe ty jsou takzvaný matrace.

T: Takže ženy, které šly do armády jsou více povolné. Děkuji za příklad, já, když řeknu gender stereotype u armády, tak se mi třeba vybaví, že ženy vůbec do armády nepatří, nebo takovýto žena by měla být doma a rodit děti.

R: jojo, přesně tak, že jsi to tak chlapi myslí. Nebo tak, že mají názor, že všechny si řeknou: Ty jo ty... že jsou rozhod'nožky... Přesně tak v tom smyslu, že se tam vidí určitý právě ty stereotyp teda v tom. Aspoň si to teda tak jako myslím, nikdy jsem se o to nějak jako nezajímala o tady tenhle jako pojem ale...

T: Přemýšlela jsi někdy nad jiným povoláním?

R: určitě... Já jsem vlastně dělala jiné povolání. A jestli teda jako mám o tom mluvit... jako takhle, jestli se mám teda trochu rozprávět? Tak já jsem učila na základní škole druhou a pak třetí třídu. A v podstatě... se mi zdálo, že mám docela celkem nízký plat na to, že mám vysokoškolské vzdělání, a tak dlouho mi trvalo, než jsem se vlastně... Vystudovala a všechno tomu dala a věnovala. Tak se mi pak nabídla tahle příležitost, jít do armády to bylo vlastně skoro dá se říct ze dne na den, kdy jsem to vlastně řešila a šla jsem na pohovor. Byla jsem přijata a... a pak jsem dělala nějaký přijímací řízení. Tím jsem taky prošla. Takže takhle rychle... dá se říct, že jsem v podstatě ani o té armádě nepřemýšlela nikdy, že bych do ní šla. Ale protože právě nedostatek peněz, a i to, že jsem neměla stálou práci na té základní škole, že mě furt... že jsem pořád zastupovala za mateřské. Tak se mi nabídlo tohle... tak jsem přemýšlela, že bych to zkusila i hlavně kvůli hledisku toho... těch peněz. Vlastně kvůli těm penězům dá se říct, že jsem si polepšila o polovinu že jo. Bylo to vlastně... já jsem se to dozvěděla, že nabírají tady sem.

T: takže co tě lákalo na tom povolání? Jak jsi řekla, tak to byly teda ty peníze a asi teda vidina toho stálého zaměstnání?

R: Dá se říct, že hlavně ty peníze, protože jsem byla ještě mladá a potřebovala jsem si vlastně pořídit nějaké bydlení, založit rodinu... A to prostě stojí nějaké peníze. To byla jedna věc a ta druhá věc... asi mě to bylo blízké i tím, že můj otec byl vlastně voják. Takže a vlastně... Můj bývalý manžel byl vlastně v armádě že jo. Takže tím mi to bylo trošku blízký, ale nikdy jsem dřív o tom nepřemýšlela.

T: jak dlouho jsi v armádě?

R: fyzicky 15 let

T: To už je taky pěkně dlouho. No a když se objevila tahle ta příležitost, jít do armády. Jaká byla tvoje představa, co tady budeš dělat? Protože předtím jsi dělala samozřejmě v sektoru, který je úplně odlišný?

R: no tak... byla to taková výzva... (smích) představa, to mi teda řekli v podstatě na tom pohovoru, co na jaké místo bych šla. Takže jsem se prostě nechala unést... jako by nechala jsem se prostě...

T: A co ti tam řekli teda?

R: no, že bych dělala na správné skupině a kde bych vlastně dělala přestupky a dopravní nehody a zadávala prostě do databáze věci a tak... Takže jsem se toho až tak jako by nebála. To si myslím, že se může naučit i cvičená opice... takže (smích) Takže jako dobrý no, tak samozřejmě člověk musel nejdřív absolvovat ten výcvik, a to... ale říkám, když je člověk mladý, tak ještě fyzicky se dá. A je to zase až takový zase... Jako zpestření, no bylo to aspoň něco takového adrenalinového...

T: A splnil se ti ten adrenalin?

R: no, to myslím jako, že teď víc... protože předtím jsem dělala víc úředničinu. A teď už dělám ve výkonu, takže tam děláme různé činnosti a úkoly... různý plním úkoly. Tam ten adrenalin je trochu...

T: teď když jsi v armádě, tak by mě zajímalo z tvého pohledu, jak by měl vypadat ideální voják nebo vojákyně, je tam vůbec mezi tím rozdíl?

R: Jo jako o co jde, když jde do armády chlap nebo ženská? Tak já si spíš...(pauza) jako nejsem úplná feministka. Ale na to, že dělám v armádě... a myslím si, že mají i místo ženy u armády. Jako v tom smyslu, že chlapi si myslím... že by měli dělat to co dělají... víc ty bojové a bojovnější akce, že jo takovýto... přímo když by šli do boje. Ale ženský si myslím, že mají spíš místo ve zdravotnictví, jakožto úředničina, finanční oblast i třeba logistickou oblast můžou dělat. A prostě to vidím takhle no, jako že tam mají svoje místo. Jo, že určitě jsou lepší zase co se týče práce s wordem nebo s Excelem a vůbec administrativou... proti třeba chlapům zase. Takže si myslím, že mají ženy v armádě svoje místo, své zastoupení jakoby... Ale nehrnula bych se přímo do... aby ženská jako dělala kulometníka nebo tak něco... nebo něco takového třeba na Brně. Ale zase říkám jsou ženy, který jsou povahově spíš chlapi a jsou kolikrát fyzicky víc zdatnější než někteří chlapi. Může to i být, ale většina žen je přece jenom prostě pohlaví křehčí, takže tak.

T: Že ten ideál je v tom, že každá žena má v armádě své místo, ale je to specifické místo, jako je třeba to zdravotnictví nebo administrativa.

R: Jo, jako že si myslím, že by mohla mít své místo v armádě a záleží hlavně na té funkci na který tam je.

T: a ty rozdíly mezi vojákem a vojákyní jsou teda hlavně fyzické?

R: tak určitě... tak jako psychický... jako oboje obě stránky. Jako fyzicky to málokterá žena se vyrovná chlapům, to prostě máme biologicky a fyziologicky dané. A psychicky taky určitě jsme jiný... jsme jiné ženy než muži že jo... Oni jsou sice taky citlivý, ale nedávají to tak najevo... Myslím si to, ale ženský prostě jsou citlivější no. Jakoby neudrží to v sobě tolik jak ten chlap asi... Jsou empatictější mnohem... si myslím že jsou mnohem víc empatický takže... Mají prostě určitý... I ve funkci psychologa můžou být v armádě taky, že mě napadlo že jo... A to jsou ženy v armádě...prostě na tyhle ty místa no.

T: Armáda se snaží o takovou univerzalitu, že i třeba vy máte vlastně stejný střih oblečení jak muži, tak ženy...

R: Jo, ty myslíš jako uniformy. Jo uniformy, že mají stejný střih... Jo to by se mi taky líbilo, kdyby to bylo trošičku přizpůsobené tý postavě ženský, abychom to... abychom v tom nevypadaly jak v pytli. Na jedné straně, ale na druhý straně jsou pak lidi... chci říct jsou zase toho názoru, že aby ty ženy zase neprovokovaly, že jo. Protože pak tam může docházet k... docházet k rozbrojům, že jo... určitým způsobem ty ženy můžou narušovat. A myslím si, že by se to jako líbilo určitě i více ženám, kdyby prostě ty uniformy byly přizpůsobený ale... Jsou prostě, ale takový ženy, který už jsi to tak trošku střihli, ale to jako nesmí samozřejmě. Tím porušují nějaký předpisy. A... ale... Těžko říct no, ale jak zase říkám, některým chlapům by se to třeba taky líbilo... Taky víc, ale zase z hlediska toho neprovokovat možná... A nenarušovat tím ten kolektiv mužský nevím... To je asi věc názoru.

T: Provokovat jako, že když si žena vezme sukni, takže po ní hned čtyři muži vystartují?

R: No určitě to tak funguje. Že prostě tady fakt... žen je málo proti chlapům. Většinou je to teda mužský kolektiv. A když se tam prostě nějaká objeví... tak, tak to ožije no... tedy vlastně... jak jsem říkala mým kamarádkám vždycky, jestli si holky chcete zvýšit sebevědomí, tak poďte chvilku do armády. Protože i ta nejošklivější holka je tady nejkrásnější... (smích)

T: jsou mazány i platební rozdíly, protože jste placení od hodnosti.

R: od hodnosti... No přesně tak, dřív to bylo od funkce a teď je to od hodnosti. No to je pravda. Takže... je pravda zase... Když už o tom teda mluvíme z té pozice ty ženy, to má zase těžší kolikrát...Jako že vlastně dostává stejný plat jako chlap ve stejné hodnosti a oni to někteří chlapi to... prostě jakoby těžko snáší. Těžko to přijímají, že jako žena má stejný plat jako oni no.

T: v čem si myslíš, že je problém?

R: Ona je asi zase, tak jako nějak všude, ta závist... jako dá se říct asi ve všech zaměstnání. Ale myslím si že, že jsou tady pak takoví chlapi, kteří jsou jako trošku takový arogantní a takový hodně mají to svoje ego. Svoje ego... takoví ti alfasamci, právě proto, takovýhle lidi jdou většinou do armády... do té armády, protože jsou to hodně ty chlapi. Takže oni mají, jak bych to řekla že... že z hlediska té pracovní pozice mají s ženami problém. Jo, že ta žena musí hodně vykazovat, že zná, že umí, že je dobrá. A snaží se, a mají ty ženský tu tendenci... se snažit se jim vyrovnat, protože ten chlap se k nim takhle staví. Že je jako bere jako něco trochu míň. Ale zajímavý je, že to funguje teda... aspoň když mluvím teda o sobě jako, tak to funguje jenom v té pracovní rovině, ale jakmile se bavíme... jakoby jako lidi o rodině a takhle, prostě jako o tý svojí jako soukromí rovině... nebo to... Tak už zase se najednou... Ti chlapi jsou zase jiní a berou tu ženskou, jako jestli je hezká nebo není hezká a třeba se jim líbí. Ale je to taková až schizofrenie mi přijde, kolikrát jo. Že oni tě jako neuznávají pracovní, ale jako fyzicky se jim třeba líbíš. Takže to je někdy, že třeba s tebou no nevím, jak to jako líp popsat.

T: Možná takovéto střídání, jak divadelních masek, kdy, jak jsi sama říkala v jednu chvíli tě neuznávají pracovní, ale poté osobní stránce s tebou problém nemají.

R: jako normálně fungují a pak najednou jako kdyby přepli. V té pracovní rovině jsou prostě až arogantní.

T: setkáváš se s tím často?

R: tak často. Řekla bych, že většina... Nebo že spíš většina... tak jako pár určitě jo, pár těch ženských hlavně na těch vyšších funkcích musí mít opravdu ostré lokty... ty ženský, aby se prosadili mezi těma chlapama takhle to vidím. Já osobně ty ostré lokty úplně nemám, proto já to tak vnímám. Ale jsou ty ženský, který ty lokty prostě mají a nemají takový problém a jsou tvrdší prostě nebo to... já jsem v tomhle hodně ženská a jsou ženský, který právě povahově víc chlapi a pak si myslím, že tenhle ten problém tam pak nemají.

T: Jak by jsi popsala tu ženskou stránku?

R: No, jako že nejdu do těch konfliktů. A že se ty věci jako snažím dřív urovnat. Že nejsem moc konfliktní typ a radši všechno řeším lidsky, protože si říkám... Jsme dospělí lidi, tak se prostě nějak domluvíme. Furt to tak jakoby mám nastavený, ale... Asi si neuvědomuji, že to tak nemají úplně všichni, že by se jako chovali jako dospělí. A na ně asi člověk musí být takový trošku tvrdší, jak na ty děti asi jako pořád ještě vychovávat některý. Ale říkám... Já to mám nastavený asi podle sebe, že si říkám... já sama cítím zodpovědnost za tu práci, tak si myslím, že ten druhý člověk by to tak taky měl cítit, ale asi to není úplně pravda, že to tak vnímají stejně. Někdo se třeba fakt chce ulejšvat, a necítí tu zodpovědnost... Ale ještě třeba, jinak si myslím že... že třeba vůbec není rozdíl mezi tím, jestli se chce ulívat ženská nebo chlap. Takže si myslím, že to je jako povahově. A ještě třeba si myslím, že někdy zase ta žena tam to místo má... jako z hlediska toho, že to může tak trochu zjemňovat... jo ten kolektiv. Ale zase pak jsou některý ženský, který naopak se chytout toho

mužského a naopak zhrubne, nebo jak to říct... obhroubne jakoby ona. Takže to záleží na ní jak... to je to různý a některé to jako pohlí. Já třeba taky už mluvím sprostě a nemluvíla jsem. Nebyla jsem tak sprostá dřív, tak když to člověk denně slyší, tak se to chytá rychle.

T: takže máš obohacený slovník

R: (smích) jo... se slovník obohátí

T: A co třeba zázemí? Jaké máte?

R: No tady my máme dobré zázemí. Jakoby u naší složky... A je to stejné u mužů u žen, je všechno rozdělený jakoby... no prostě záchody fungují odděleně, sprchy fungují odděleně. Ale je pravda, že když takhle jakoby jedu na cvičení... Nebo to... tak tam prostě ty ženský. v jiných teda složkách, a hlavně teda bojových jednotkách, tak tam prostě... kolikrát to mají společně a neřeší to, prostě musí to... musí žít tak nějak pospolu jak brácha se ségrou. Chodí se holky sprchovat s klukama, co jiného jim zbývá že jo... mají jedny sprchy, tak se nedá, co dělat. Nevím no... na tyhleto cvičení jako moc nemám a já na ní nejezdím takže... Jenom tak jako co jsem slyšela, že tak mají a není to všude.

T: No a co je teda to tvoje povolání, co máš v popisu práce?

R: Co dělám jako já na tomhle tom místě? No... Jsem vlastně na funkci náčelníka skupiny určitý. Pod sebou mám pět lidí, a ještě... Pak mám ještě dalších pět lidí. Takže takových 10 lidí. Takže spíš... Dalo by se říct, že jsem vlastně velitel a že jo... Takže musím velet, organizovat, plánovat jim činnost. A samozřejmě jezdím do výkonu stejně a společně s nima. Takže... co děláme různý doprovody, různý kontroly, hlídky řešíme a šetříme... A tak no...

T: a jako teda velitelka, říkám to správně velitelka?

R: tady říkáme náčelnice, my máme jako funkci náčelnice

T: děkuji, takže teda jako náčelnice, máš pod sebou teda těch 10 lidí. Jsou to všechno chlapi?

R: jo... no vlastně mám tam teď nově jednu ženu, ale dá se říct, že přímo... Velim spíš těm pěti lidem a těm zbylým pěti lidem... tam mám ještě mezi sebou ještě jednoho podřízeného, který je má na starosti a ten si hlídá tu svojí teda skupinu.

T: jak se ti jim velí? Nebo jak poslouchají svojí náčelnici ženu?

R: no... (smích) No právě to je to, že se jim špatně poslouchá ta žena... Jsem sice jako na vyšší pozici ale... jak říkám, záleží na tom veliteli samotným, jak si to nastaví. Prostě buď jsou lidi, kteří to mají nastavené tak, že prostě tlačí na pilu... A jdou jakoby násilím na to. A většinou neuspěju úplně... Důležitý si myslím je, aby ten... Náčelník hodně věděl, hodně znal. A uměl s těmi lidmi správně pracovat, aby měla vlastně přirozenou

autoritu, a ne tu autoritu, kteří někteří velitelé u nás tady... že právě tlačí tady na tu pilu že jo, že to dělají násilně. Pak prostě se se ti podřízení šprajcnou... a musí ho prostě přirozeně uznávat. No jako jakmile ho neuznávají, že nic nezná, že nic neví a tlačí ještě na pilu... Tak to je konečná, to je úplně špatně. A já prostě neumím být jako... že bych křičela nebo... že bych byla na ně nějaká zlá. Já se furt jak jsem říkala, že to беру jako... jakoby dost lidsky. Úplný teda voják nejsem. Jsem spíš tak jako... nikdy jsem úplně voják asi nebyla a ani jsem nebyla v jiné složce, než kde jsem teď. Tady prostě musí každý fungovat i sám za sebe. Musí, ale jako plnit ty úkoly přesně jak jim velitel řekne. Tak to musí splnit no. A já vlastně dám úkol a oni už jsou, že umí ho už samostatně řešit. Jo, jako že jim nemusím říkat co musí, jak to musí udělat, ale jenom co musí udělat. Takže ne takový to udělej tohle, udělej to takhle, udělej tohle, ale už prostě ví... Jsou daleko samostatnější, zodpovědnější za svoji práci a myslím jsi, že je to i na jiné úrovni. Takže já nemám ten pocit... a neumím to ani nějak jakoby... řešit silou. Ani si jako si nemyslím, že by to bylo dobře, ba naopak. Spíš tak nějak jak říkám... že mě musí ty lidi brát vlastně takovou jaká jsem. Prostě přirozená autorita je nejlepší. Neříkám, že jí úplně mám, ale vždycky se nějak domluvíme, a to je důležité. Samozřejmě to závisí i na těch podřízených, že jo vždycky se tam může objevit někdo, kdo prostě jde proti. Ale teď mám i dobrou partu si myslím a funguje to klapě to. Nemusím jako... řeknu a oni to udělaj, nikdo mě neprotestuje. A to je nejlepší. Neříkám jako, že bych byla nějaká úplná autorita. To ne ale....

T: Jaké to je být mezi tolika muži?

R: tak jako určitě... když přijde nová ženská tak... tak příjemný. Jako když přijde nový člověk a to... Protože jak říkám samý lichotky. A tak... tak je to příjemné jako slyšet, třeba doma to neslyšíte a pak to slyšíte teda v práci... (smích) tak jako z tohohle hlediska jako dobrý. Ale já už ty lidi úplně nevnímám, jako že... už nevnímám, jestli je to chlap nebo ženská. Já už jsem prostě v takové fázi, že je jako vnímám jako povahově. Jo, že prostě jsou lidi, které ráda nemám, protože se s nimi nesednu nebo prostě... nevím, jak bych to řekla na plnou hubu. Prostě že to hrají na všechny strany. A tak... A já jsem člověk, který má rád upřímnost a jednat na rovinu. A tak pak takový ty žabomyší války a tohle, a to je asi všude. Si myslím teda. Tak to nemám ráda. Takže už vím, s kterým lidma se chci bavit a s kterými chci komunikovat a pak je pár lidí, které mám ráda. Těm to i dávám najevo.

T: a jaké je tady prostředí? Řekla by si, že je konkurenční anebo že si vzájemně pomáháte?

R: tak jako určitě to tady taky funguje... Tím myslím ta konkurence. Tím, jak je hierarchicky... je to tady hodně. Jak to říct... je tady velká hierarchie. Tak jako tady prostě to tak funguje, jak říkám ty žabomyší války a taková ta konkurence tady... a lidi si koukají po místě. A myslím si, že je to asi prostě všude asi. Všude jakoby v práci i v jiných pracích. Ale jak říkám tady je to veliký, takový jako...

T: Struktura?

R: jo struktura jakože... My jsme hodně strukturovaný, a tak mi přijde, že to je možná ještě víc než jako někde jinde... a... co jsem chtěla říct...(pauza) na co ses mě to vlastně ptala?

T: tak ta původní otázka byla, jaké to je být mezi tolika muži? A následovalo konkurenční prostředí.

R: jo, že spíš vlastně vnímám... jako by tu povahu toho člověka, to jsem chtěla říct. Že právě jak říkám jsou lidi, s kterými... co je jakoby... No... Mám prostě o každém nějakou svoji představu nebo je prostě znám. A vím, s kým se chci bavit... A komu co můžu říct a komu co nemůžu říct a těch opravdových kamarádů tu mám málo. Jako komu bych mohla něco říct... tak to fakt je málo. Nevěřím moc lidem ani tady.

T: podporuje tě rodina tvém povolání?

R: jo určitě. On vlastně táta byl bývalý voják tak... tak je hrdej na mě... (smích) Jo a... No on vlastně i v podstatě... on s tím vlastně jako by přišel. Že tehdy, to on mi dal to echo, že tady je to místo... a to vlastně tu příležitost nebo vlastně to informace, že tady je ten nábor. A viděl vlastně i tu nespokojenost a jak jsem furt unavená z těch dětí, jak jsem prostě vysátá, takže bych řekla, že mě určitě podporujou.

T: ovlivnilo tvoje povolání nějak tvoji rodinu?

R: tak já jsem teď rozvedená... Úspěšně rozvedená. Určitě to jakoby ovlivňuje hlavně teda časově. Finančně je to dobrý, to zase ovlivňuje podle mě kladně. To zase můžu dětem dopřát i to co bych asi jinde nemohla. Ale časově to občas... občas to ovlivňuje, teda hlavně ze začátku, když jsem jezdila po těch kurzech... Tak to je pravda, že to hodně... to jsem hodně... to jsme i museli jako si vypomáhat s manželem. Ale teď už jsem vlastně ani dlouho nikde nebyla a... a pokavaď jdu ráno dřív nebo pozdějc nebo i na den nebo na dva někam odjedu, tak se to furt nějak dá... protože už mám větší ty děti. Takže už můžou být sami doma ty děti, takže dobrý. Takže si myslím, že už ne tolik.

T: a řekla bys, že přinášíš věci, které jsi se naučila tady i třeba do výchovy?

R: jo... (smích)... Já si myslím, že ani ne protože... mně ani ta armáda dosud nezkazila. Já totiž... já nevím... já jsem taková jaká jsem. A myslím si, že jsem se moc se tou armádou nějak moc neovlivnila, že bych byla nějak třeba jako přísnější nebo to... Jako já přísná na své děti jsem, i když teď zase... Jako jak kdy, protože někdy povolím někdy zase ne... Spíš se jako asi snažím, být důsledná aspoň. Jako že bych třeba vyhořela... Nebo že bych byla tím úplně nějak pohlcená to ne. To nemám takový pocit, možná okolí může to takhle vnímat, ale nikdo mi nic takového neříká. A pořád jsem se tak jako nějak nezkazila, pořád nejsem voják úplně. Což jako to bych možná chtěla po nich, aby měli ty trička v komínku. Jako ne úplně... Spíš myslím, že by to... jako chci po nich, aby si uklidili skřín to jo, ale jako normálně. Jako myslím, že nejsem nějak úplně zblblá tou armádou... To fakt ne. Držím si to svoje a furt jsem, tak jako ženská, jsem máma.

T: jsi teda úspěšně rozvedená, máš teď aktuálně nějakého přítele?

R: mám

T: co říkáš na to, že jsi v armádě?

R: on je taky... (smích) Já jsem si říkala, jestli se dá vůbec někdo najít někdo... jako v civilu. Když jako ženská dělá v armádě a má kolem sebe všechny z armády. To je tak jako příležitost spíš, takhle jo....

T: A jak to bere, že jsi mezi tolika muži?

R: tak jako bylo by to hezké, kdyby žárlil... (smích) možná vnitřně jo, ale nedává mi to moc najevo, protože já jsem horší. Asi... Asi si myslím, že víc žárlím já... nebo aspoň já to dávám víc najevo... a on žárlí až když by šlo do tuhého, jakože nemá moc důvod, protože mu to dost dávám najevo, že ho mám ráda, takže nepotřebuje žárlit. Ale určitě trochu jo si myslím... Ale zase si myslím, že má možná asi to zdravé sebevědomí. Takže nepotřebuje... no tak.

T: jak se ti daří skloubit profesní a osobní život?

R: no tak jako... já si myslím, že mi to... že takhle... Jde asi spíš o ten čas. A vlastně i to... ten čas no. No on ten profesní život mi trochu jde do osobního života, a to z toho důvodu, že buď musím někam vyjet, že musím jet jako mimo pracovní dobu někam. A nebo se musím pořád vzdělávat. A na to vzdělávání prostě nestačí, člověk se nestihá učit v práci, ale bere si do vlastně domů... to učení... ať je to vlastně jakýkoliv kurz nebo teď vlastně angličtina a to... Asi to mi prolíná do osobního života, že ten čas mi to bere a nemám tolik času ani na ty děti nemám no... Měla bych se jako učit ale, teď se zase více věnuji těm dětem takže... takže asi tak.

T: napadají tě ještě nějaká jiná omezení s tímhle tím povoláním?

R: tak já jsem měla v průběhu, když jsem vlastně už byla tady, tak jsem měla dítě. Máme umožněný taky jako jít normálně na mateřskou na 3 roky, ale teď bych kecala... myslím, že rok ti drží jenom místo na té funkci a pak už ti dávají do nějakého toho jejich personálního bazénu... Což znamená, že 3 roky by ti to myslím měli teda držet... ale už tě můžou pak dát na jakékoliv jiné místo. No a mně tehdy říkali, když jsem byla s jedním dítětem, pak jsem po roce... vlastně rok a třičtvrtě po sobě, tak jsem měla druhý... to mi volali ještě do práce, když jí byl právě ten rok myslím. To mi volali, abych se vrátila. A já říkám, jako jestli se nezbláznili, že jsem si dítě nepořídila... jako jakože na běžícím pásu. Jako že jsem si ho pořídila, a tak se o něj taky jako chci starat a strávit s ním ten čas. No a tehdy jsem se rozhodla, že... že se teda pořídím hned druhý a že to sfouknu prostě všechno najednou. Abych se nemusela jakoby strachovat dvakrát, jestli o tu práci přijdu nebo ne. Řekla jsem si, že to udělám prostě teď najednou jo a pak prostě se budu snažit se vrátit. Buď to to půjde anebo to nepůjde. No a když mě, když jsem měla to druhé dítě... a mělo dva a půl roku, tak mi zase volali, protože se změnil velitel. Že mám možnost se vrátit do práce a nabízeli mi nějaké místo. Jinak možná o tu práci jako přijdu a budou mě muset jakoby dát do toho personálního bazénku... takže mě můžou šoupnout kamkoli jinam prostě i mimo... Takže jsem se tehdy rozmyslela a zajistila jsem si dítě... sice ho tenkrát jako

nevzali do školky, museli se teda starat moji rodiče půl roku. Ale prostě jsem nechtěla a říkala jsem si... je to jenom půl roku, nechci kvůli půl roku o to přijít. Takže jsem nastoupila zpátky a musím říct, že zkušenosti jsou takový... že spousta mých bývalých kolegyni už neměli takovou možnost. Že přišli o svoji tu práci, co měli.

T: Ted' přemýšlím, jak by mi bylo, kdyby mi po ruce, co vlastně mám dítě někdo zavolal ať se vrátím do práce...

R: No je to strašný. Jako pro mě to bylo nepředstavitelný. A já jsem si říkala, jestli se jako nezbláznili, ale jsou to chlapi a ti to nepochopí. Kor chlap, který nemá ještě ani rodinu... A fakt je kariérista. Což je tady pár typů, tak prostě asociálové to prostě nepochopíš. To jsem taky jako říkala, že se jako zbláznili. Tak to já teda jdu do toho druhého ať to mám tak za sebou. A stejně jsem je chtěla mít u sebe, takže to byl další důvod, že jsem chtěla, aby byly blízko u sebe. A myslím si, že na to na těch dětech ani nenechalo nějaké následky, že jako hlídali mí rodiče ten půlrok, než je vzali do školky. Možná že si tak jako vytvořily bližší vztah k těm mým rodičům, no jo no... a já se jako přiznám, že po kolika... čtyřech a půl letech na mateřské, jsem se do práce už fakt těšila. Je pravda, že jsem byla hodně taková mimo, když jsem se vrátila jako roztěkaná a furt jsem měla pocit jako... jako že ty děti to beze mě nezvládnou, to je možná ono, jakože... Sice jsem se těšila jako, ale vnitřně ta ženská jako... jako má problém ty děti jakoby nechat někde i v tý školce. Nebo to prostě prožívá podvědomě a takže jsem byla taková... jako že jsem i bourala. Že jsem byla taková, že jsem takových spousta kravin udělala. Asi silný mateřské pudy jsem měla jako... takže to bylo takový, než jsem se srovnala a zase jsem se dostala zpátky jako mezi lidi a už jsem nedělala jenom ťuťuňu... a mluvila jsem s dospělými lidmi po čtyřech a půl letech. Tak to chvílku trvalo, než jsem s nimi zase uměla jednat... (smích)

T: Byla jsi někdy v práci diskriminována kvůli svému pohlaví? Nebo omezovaná, že ti zamítli třeba nějaký výcvik?

R: Tak to by mi nevadilo třeba... (smích) Jakožto z pozice ty ženy... asi jsem to nikdy nezavnímala takhle nějak... Možná jenom taková, ale nevím může to být... může to být, jako ne jako z hlediska tý ženy, ale z hlediska té osobnosti. Že třeba dávají přednost, nebo dávali přednost, když se někde velelo, tak někomu jinému než jakoby mě. A pak když teda mě dali velet tak... tak jsem tady nezklamala... a odvedla jsem dobrou práci a všichni... jako úplně říkali... Wow... tak asi jako... asi to nebyla chyba, že mě tam dali. Tak na to jsem jako vždycky byla hrdá. Jo, jakože... To uznání, že na to mám a nevím vlastně popravdě, jestli to je z hlediska toho, že jsem jako žena... a že si řekl, že na to tak jako nemám anebo... že si mysleli, že to já nedám kvůli mé povaze. Jako jak mě vnímají ostatní z hlediska mé osoby.

T: Byla jsi někdy diskriminována kvůli své práci, kterou ted' děláš?

R: jako někde jinde? Jako myslíš okolí. No... jako takhle, když jdu třeba spíš v uniformě, tak na to reaguji spíš obráceně naopak... Spíše jako se usmívají lidi, kolikrát... Děti mě zdraví(smích). Když mě vidí a jako

chlapi, těm se to líbí... To jde vidět. Prostě ti na mě koukají a že jsem docela středem pozornosti, když takhle někde jdu. A protože já nejsem ráda středem pozornosti, tak nerada chodím takhle v uniformě po venku. Jo, ale jako samozřejmě jsem na to hrdá že... Takže negativně si myslím že ne.

T: Co láska a vztahy na pracovišti?

R: to já si nemohla dovolit... Já jsem byla vdaná... (smích) to jsem ještě byla vdaná a pak jsem se vlastně rozvedla. Jak říkám, jak člověk pozná ty lidi jako povahově. Tak já bych si tady prostě nevybrala. Nebo prostě víš, jak to myslím... Že když bych... Nově nastoupila, tak jsem si vždycky říkala: Ježíš... ten je hezký. Ten je krásný... a úplně jsem vždycky... tak jako byla schopná... tak jako platonicky zaláskovat. Ale pak když člověk ty lidi některé pozná blíž, tak najednou je nevnímám... jak jakoby vypadají, ale jako celek jako osobu celou. A já jsem... já jsem asi vybíravá. Nevybrala bych si. Jako že už je člověk jako moc zná. Když se s někým seznámíte a jakoby ho neznáte... a vlastně už jenom to, jak s vámi mluví, můžete si dělat nějaký obrázek... ale může vám spoustu věcí nakecat a dělat se lepším, než je. Tak to člověk se může pak třeba pak nějak takhle jako zamilovat, ale když ho pak poznáte jako v akci přímo... a jak jedná s ostatními lidma, jak je prostě třeba nefér a tak. To vás odradí a... Růžové brýle už po takové době nemám. Samozřejmě, že ze začátku asi jo, to se zase asi přiznám, že se mi jako líbily chlapi... jako teda někteří to jo jakoby jo. Protože tady je velký výběr, fyzicky... jakože tak jsou to kluci vysportování, a to i kluci jako v jiných složkách, nejenom u nás tady a třeba u těch bojových jednotkách, tak tam jsou pěkný kluci, že jo vysportování a to... žádní vagabundi... Tak to jo, ale už nejsem jako naivní. Už jsem na to dost stará.

T: jaké máš příležitosti pro rozvoj? Mluvila jsi teďka o té angličtině, struktury nebo mise

R: Já si myslím, že mně to vždycky tak nějak, tak nějak osud doval sám. Takže... že bych byla nějak úplně ambiciózní... Jako jsem, ale nejdou úplně nejdu prostě přes krev a nejdu úplně nějak tvrdě zatím nebo to... Spíš mi to tak nějak časem dovalo až sem. Když to tak jakoby řeknu... A myslím si, že jsem si za tu dobu zkusila víc funkcí, a... Prošla jsem spoustou nebo spousty kurzy a vzdělávala jsem se neustále v různých oblastech, vždycky na té funkci, co jsem byla. A myslím si, že jsem dosáhla vrcholu. (smích) upřímně. Upřímně jsem už asi dosáhla vrcholu. A vejš už to nepůjde. A myslím si, že mi to stačí, zase nejsem až tak jako... Jak to říct... sebevědomá natolik, abych se cítila, že bych byla dobrá na to být někde nějaký třeba major nebo tak. Jsem jakoby hodnost kapitána... je vlastně vysoká hodnost, a na ženu taky jo. Takže si myslím na mě to je... Jsem dosáhla vrcholu, stačí mi to.

T: jak jsi říkala, že tě zdraví ty děti na ulicích, tak jsi v armádě vlastně nějakou dobu, zaznamenala si nějak, že by se změnil postoj veřejnosti za tu dobu, co jsi v armádě?

R: Já nevím. Já to vnímám furt stejně, prostě... když je ženská v uniformě a to... Tak se lidi většinou culí. Možná když je nějaký chlap, tak si myslím, že tam spíš on narazí. Ale jako pořád je to taková rarita ještě... Hlavně ze začátku, teď už je tedy více ženských v armádě. Je to asi takový úsměvný. Ne jakože že... říkám,

že mám spíš nebo jsem spíš pozitivní člověk. Nevím o žádné... tak jako negativní zkušenosti, že bych měla... Vždycky když jsme byli na nějakých akcích veřejných a někde jsme prezentovali, tak si nás a kolikrát se s náma chtěli jako i fotit, a tak takže... Říkám, že spíše pozitivní reakce od lidí.

T: Z tvého pohledu, do armády se dostává více žen, jak to vnímáš?

R: No záleží, kolik je tam ještě těch míst. I v té armádě, které jsou volný pro ty ženy... tak bych to vnímala. Ale aby se fakt dostávalo víc a víc žen na ty pozice, které jsou mužský... To si nemyslím, že je úplně dobře. Pořád by chlapi jsou chlapi... a ta armáda má bojovat, a to je prostě už od přírody... To mají jako daný že jo.

T: mohla by si mi dát příklad vyloženě mužského a vyloženě ženského místa?

R: ta žena... tam je ta administrativa a to zdravotnictví. A u mužů... Já nevím řidič nějakých těch velkých vozidel. I když jako já sama mám jako Cěčko řidičák, když jsem dělala na autoškole, tak jsem si udělala... A taky jsem řídila auta. Taky jsem byla rarita... spíš potom, když jsem někde jela tak všichni koukali. Jako je příjemné, když člověk dělá něco, co ne každá žena zvládne a umí. Ale pořád je to prostě... jsem v tomhle asi stará škola, že prostě... když se něco pokazí na tom autě, tak ten chlap to přirozeně umí opravit spíš, než když беру průměrnou ženu. Jakoby samozřejmě může být ženská, která tomu rozumí víc, ale to jsou fakt výjimky. Ale chlap má prostě k tomu blíž... Jo a poradí si s tím daleko víc. Já jsem jednou... jednou se mi porouchalo auto a já... Jediný, co jsem udělala tak jsem z toho rychle vyběhla a prostě jsem se bála, že to bouchne. Obrovský multi-lift... obrovský prostě nákladní auto a nevěděla jsem co s tím. Takže jakoby... že se hned muselo volat a... Jo jako oni by asi ani chlapi nevěděli v tu chvíli... Ona tam nějak bouchla elektrika nebo tak... Prostě no, jak říkám.

T: Napadá tě ještě něco k tomuto tématu, o čem jsme nemluvíly a stálo by za zmínku? Nebo máš nějaké otázky?

R: nevím... Já si myslím, že to bylo docela výstižné, že si vždycky když jsi jako něco řekla tak mě, jakože vždycky k tomu něco napadlo. Takže asi ne.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Veronika Plančiková

Studijní program: Psychologie

Název práce: Genderové stereotypy pohledem vojákyně
Armády České republiky

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Rok dokončení práce: 2022

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 1 414

Ostatní text: 171 852

Celkový počet znaků: 173 266

Počet pramenů a literatury: 45

Názvy souborů

Text práce ve formátu PDF: Plancikova_diplomovaprace

Text práce ve formátu DOC nebo DOCX: Plancikova_diplomova_prace

Další soubory:

**Posudek vedoucí diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Veronika Plančíková
 Obor studia: Psychologie
 Název práce: Genderové stereotypy pohledem vojákyně
 Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek vedoucí diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Co Vás nejvíc překvailo při analýze dat a získání výsledků?

Objevili se v analýze i jiná témata mimo hlavní téma. Které by dle Vás stálo za další prozkoumání?

I když je těžké dané téma zkoumat, jakým dalším směrem by jste doporučila se vydat?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi):

Autorka se ve své práci věnuje tématu: "Genderové stereotypy pohledem vojákyně". Oceňuji výběr tématu, které je aktuální, ale je obtížné ho zkoumat i z důvodu bezpečnosti a obav respondentek. Proto jsem ráda, že se povedlo provést výzkumnou sondu k danému tématu.

V teoretické části je téma zpracováno systematicky přes objasnění pojmu genderu a s ním související specifické pojmy. Dále objasnění fungování armády v návaznosti k tématu. Významnou kapitolou jsou realizované výzkumy k dané problematice, která dotváří důležitou část práce. Odborný text práce je čtivý, je patrná citlivá práce s odbornou literaturou. Kapitoly jsou strukturované a vytvářejí ucelený teoretický rámec. Ve výzkumné části si autorka vytyčila výzkumné cíle: "Zjistit, jaké genderové stereotypy a předsudky zažívají a mají vojákyně v Armádě České republiky" a na základě něho výzkumné otázky. Metodologická část práce je strukturovaná a postupně seznamuje s výzkumnou sondou. Autorka důkladně analyzovala rozhovory, které přinesli podnětné témata.

Jako vedoucí práce hodnotím spolupráci velmi kladně. Při konzultacích autorka vnášela důležité a podnětné dotazy, přinášela svůj pohled a ladili jsme výslednou podobu výzkumu projektu. I když bylo nelehké získat od respondentek odpovědi vzhledem k jejich pracovnímu poměru v Armádě. O to víc si cením, že autorka udělala maximum, co bylo možné a práce je velmi zdařilá. Vzhledem k citlivosti dat a následného utajeného režimu není možné práci doporučit do soutěže, ale určitě najdeme s autorkou způsob jak informovat bezpečně k danému tématu, např. přednáškou na téma genderové stereotypy na SŠ.

Doporučení do soutěže o nejlepší diplomovou práci:

doporučuji

Celkově získané body do soutěže:

29

Doporučení k obhajobě:

doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

výborně

Datum, podpis: 22.5.2022

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Bc. Veronika Plančíková

Obor studia: Psychologie

Název práce: Genderové stereotypy pohledem vojákyně Armády České republiky

Oponentka práce: doc. PhDr. Alena Hricová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 101

Počet stránek příloh: 103

Počet titulů v seznamu literatury: 45

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Oborová příléhavost tématu

			x	
--	--	--	---	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		X		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jak si představujete konkrétní praktické využití výsledků práce?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi):

Jedná se o práci na oborovém pomezí psychologie a sociologie. Přičemž studentka ho uchopila spíše sociologicky, což není v souladu se studovaným oborem. Výtku mám k zvláštní formě citování, kdy místy cituje studentka jednoho a toho samého autora v několika odstavcích za sebou, např. Str. 13 Oakleyová. Celkový počet literárních zdrojů v práci není nikterak vysoký, jedná se spíše o podprůměr. Co naopak oceňuji pozitivně je reflexivita autorky v metodologické části. Na druhou stranu, tématická analýza mi přijde na diplomovou práci málo. Ocenila bych nějaký komplexnější přístup jako GT či IPA. Není běžné dávat do příloh všechny přepisy rozhovorů. Práce nicméně přináší i na omezeném souboru zajímavé výsledky.

Doporučení do soutěže o nejlepší diplomovou práci:	nedoporučuji
Celkově získané body do soutěže:	26
Doporučení k obhajobě:	doporučuji
Navrhovaná klasifikace:	velmi dobře mínus

Datum, podpis:

Jelicová 17.5.22

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a